

PROGRAM BUDOVANIA LOGISTICKÉHO CENTRA PRE AGROKOMODITY V KSK

Zhotoviteľ: FARMÁRSKE FÓRUM

Spracoval : MVDr. Ján Marton

MVDr. Miriam Vargová

OBSAH

1. Summary of the results	5
2. Definovanie produkčných oblastí	6
2.1 Košický samosprávny kraj	6
2.1.1 Okres Trebišov	8
2.1.2 Okres Michalovce	8
2.1.3 Okres Sobrance	9
2.1.4 Okres Košice-okolie	9
2.1.5 Okres Rožňava	9
2.1.6 Okres Spišská Nová Ves	10
2.1.7 Okres Gelnica	10
2.2 Kvalita pôdy	10
2.3 Štruktúra obyvateľstva	11
2.4 Susedské pomery	12
2.5 Tradícia prvovýroby	13
2.6 Možnosti pestovania chovania	14
2.7 Finančné možnosti	15
2.8 Technická a technologická vybavenosť	15
2.9 Ekologická diferenciacia	15
2.10 Špecifické pôdno – klimatické podmienky	16
2.11 Sociálne a historické odôvodnenie	16
3. Spracovanie analýzy požiadaviek trhu	22
4. Spracovanie analýzy prvovýrobcov	29
4.1 Samostatne hospodáriaci roľníci v KSK	29
4.2 Rozvoj dodávania agroproduktov	38
5. Návrh motivačných faktorov návratu k prvovýrobe	42
5.1 Abeceda motivačných faktorov	42
6. Spracovanie analýzy legislatívnych podmienok	47
6.1 Legislatívne podmienky	47
6.1.1 Rastlinné produkty	48
6.1.2 Hydina a králiky	50
6.1.3 Ryby	51
6.1.4 Vajcia	52
6.1.5 Med	53
6.1.6 Mlieko	54
6.1.7 Mäso z domácich kopytníkov a zvierat z farmových chovov	56
6.1.8 Výroba potravín	57
6.1.8.1 Potravinárska prevádzkareň	57
6.1.9 Trhové miesto	60
6.1.10 Tržnice a trhoviská	61
6.1.11 Stánkový predaj a iný ambulatný predaj potravín	61
6.2 Miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém	63
6.3 Záver – sumarizácia	69
7. Spracovanie analýzy rizík projektu logistického centra a bezpečnosti potravín	71
7.1 Analýza rizika	71
7.2 Všeobecné hygienické ustanovenia pre prvovýrobu a súvisiace činnosti	78

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

7.3	Nebezpečenstvá pre potraviny	80
8.	Návrh logistického centra a regionálnych distribučných centier	89
8.1	Logistické centrum a regionálne centrá	89
8.2	Dodávanie prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity do miestneho maloobchodu	90
8.3	Dodávanie prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity na trhovisku	90
8.4	Dodávanie prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity v rámci miestneho nezávislého logistického a finančného systému	91
8.5	Miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém	91
8.6	Zmluvné vzťahy dodávateľa a odberateľa a s logistickým centrom	94
9.	Systém zabezpečenia kontroly hygieny potravín	101
9.1	Samokontrolný systém	101
9.2	Technické zabezpečenie sanitácie	105
9.2.1	Dezinfekcia	105
9.3	Postupy získavania základných produktov	108
9.3.1	Získavanie surového kravského mlieka	108
9.3.2	Vajcia	109
9.3.3	Med	110
9.3.4	Hydina	111
9.3.5	Králiky	112
9.3.6	Ryby	113
9.3.7	Mäso z voľne žijúcej zveri	114
9.3.8	Výroba pasterizovaného mlieka, pasterizovanej smotany	115
9.3.9	Výroba masla	116
9.3.10	Výroba kyslomliečnych výrobkov	117
9.3.11	Výroba syrov	118
9.3.12	Porážka hovädzieho dobytku, oviec, kôz, jahniat, kozliat	119
9.3.13	Porážka ošípaných	120
9.3.14	Delenie mäsa	121
9.3.15	Živočíšne tuky	122
9.3.16	Mleté mäso	123
9.3.17	Mäsové prípravky	124
9.3.18	Mäsové výrobky	125
9.3.19	Produkty rastlinného pôvodu	126
9.3.20	Skladovanie a dodávanie potravín	128
10.	Marketing	129
11.	Publicita	130
12.	Prílohy	134
12.1	Výmery v okrese Gelnica	135
12.2	Výmera OP a TTP v okrese Gelnica	136
12.3	Pomer OP a TTP v okrese Gelnica	137
12.4	Výmery v okrese Košice – okolie	139
12.5	Výmera OP a TTP v okrese Košice – okolie	142
12.6	Pomer OP a TTP v okrese Košice – okolie	146
12.7	Výmery v okrese Michalovce	150
12.8	Výmera OP a TTP v okrese Michalovce	153
12.9	Pomer OP a TTP v okrese Michalovce	156
12.10	Výmery v okrese Rožňava	159
12.11	Výmera OP a TTP v okrese Rožňava	161

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

12.12	Pomer OP a TTP v okrese Rožňava	163
12.13	Výmera v okrese Sobrance	166
12.14	Výmera OP a TTP v okrese Sobrance	168
12.15	Pomer OP a TTP v okrese Sobrance	170
12.16	Výmera v okrese Spišská Nová Ves	173
12.17	Výmera OP a TTP v okrese Spišská Nová Ves	174
12.18	Pomer OP a TTP v okrese Spišská Nová Ves	176
12.19	Výmera v okrese Trebišov	179
12.20	Výmera OP a TTP v okrese Trebišov	182
12.21	Pomer OP a TTP v okrese Trebišov	185
12.22	Prieskum dodávateľov	
12.23	Prieskum odberateľov	
12.24	Pozvánka na seminár	

1. SUMMARY OF THE RESULTS

The Agricultural Commodity Logistic Centre building program in Košice region represents the analysis and feasibility for the purpose of increasing the employment and the competitiveness of the Košice region. This is not an economic data analysis. Both environmental and social interests are preferred to the economic and financial ones. The Košice region is traditionally regarded as agricultural. The areas of production and the quality of the soil are out of the Slovak Republic average. The agricultural tradition is related to the rural character of the areas. Regarding the types of the agricultural soil the Košice region is heterogeneous. There are the districts of high acreage of the grass stands (GL, RV,SN) and the districts with high acreage of arable land (KS,TV,MI). During the years 1948 to 1989 the Slovak Republic passed through the period of the centre control including the forcible collectivization. There is persisting the industrial „big block“ system of economy. It resulted in the separation of the inhabitants from the land in the high degree of rented land farming. According to the investigation of the local plans the ecological situation of the landscape is changed negatively and the country-side is characterized by the building-up and the industrialization. The structures changed the character of the utility agricultural structures and the residence is of city and recreational type. The demand regarding the local agricultural products is higher than the offer. The production and the delivery are limited by the legislative and administrative conditions. The environmental, social, community and economic situation is changed in such extent that the local extensive activity is pushed out and is regarded as hygienic insufficient. The factors of the country character recovery and the local extensive agricultural activity renovation are limited by the motivation profile of knowledge and understanding arising from the separation from the land. The recovery of the original function of the country represents more the interests of some inhabitants to change their way of life than the agricultural need and the feasibility. The program of realization of the agricultural commodity logistic centre is the public support of the local extensive basic industry, the organizations of the local basic producers established from below by identification of local officially unregistered basic producers by registration of local agricultural products, through the synchronization of local offer and demand, by education and training programs and the local mark. This is the pilot project tending to the recovery of the original function of the country and the comeback of the inhabitants to the agricultural activities. The demonstrated potential may be utilized through the elimination of environmental, social, community and economical barriers, inappropriate legislative and administrative measures and by the application of the policies – first think in little, local food system, the country development program.

2. DEFINOVANIE PRODUKČNÝCH OBLASTÍ

2.1 KOŠICKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

Dielo Program budovania logistického centra pre agrokomodity v Košickom kraji za účelom podpory zvýšenia zamestnanosti a konkurencieschopnosti uprednostňuje environmentálne a sociálne záujmy pred záujmami ekonomickými a finančnými. Nie je ekonomickou dátovou analýzou. Neoceniteľná environmentálna, sociálna a spoločenská hodnota miestnej extenzívnej prvovýroby je v protiklade s finančnými záujmami. Obchodné reťazce a medzistupne sú všeobecne považované za ohrozenie rozvoja priamej produkcie prvovýrobcov.

Cieľom definície produkčných oblastí sú podmienky pre priamu miestnu produkciu a identifikácia možností podporujúcich rozvoj miestnej extenzívnej prvovýroby.

Súčasťou je identifikácia oblastí podľa výmery a druhu jednotlivých druhov poľnohospodárskej pôdy podľa okresov a obcí kraja. Miestna extenzívna prvovýroba má charakter malého a domáceho hospodárenia. Rozhodujúcim činiteľom pre rozhodnutie o druhu poľnohospodárskej činnosti je vlastníctvo a prístup k pôde.

Slovenská republika je tradične považovaná za agrárnu krajinu. Agrárna tradícia súvisí s vidieckym charakterom a krajinnou ekologickými pomermi. Nesúvisí s produkčným potenciálom. Poľnohospodárstvo je prirodzenou súčasťou vidieckej spoločnosti. Charakteristické je vytváraním sociálnych väzieb a sociálnou kontrolou na miestnej úrovni. Podpora a ochrana miestnej extenzívnej prvovýroby je environmentálna a sociálna nevyhnutnosť pre udržateľnosť vidieckeho charakteru krajiny a obyvateľstva.

Poľnohospodárstvo je po násilnej kolektivizácii udržiavané vo forme priemyselného veľkoblokového hospodárenia výroby. Výsledkom je likvidácia miestnej poľnohospodárskej a potravinárskej produkcie a v mnohých prípadoch nezvratná zmena charakteru vidieka a krajiny ekológie.

Tabuľka 1. Porovnanie okresov podľa výmery druhov poľnohospodárskej pôdy v ha

Okres	Počet obyvateľov	Výmera	PP	OP	TTP	OS	Z
GL	31 421	58 442	11 349	867	10 172	4	307
KE I	68 122	8 546	1 520	308	790	29	392
KE II	82 622	8 054	3 859	2 845	625	30	359
KE III	29 592	1 683	381	188	71	1	121
KE IV	59 421	6 089	3 387	2 764	226	4	39
KS	122 248	153 461	75 371	54 534	17 563	457	2 758
MI	110 768	101 926	72 666	47 920	21 005	331	3 076
RV	63 082	117 335	36 540	10 482	24 494	82	1 334
SO	22 842	53 817	30 267	17 666	10 561	261	214
SN	98 518	58 749	20 850	9 345	10 946	42	517
TV	106 082	107 348	78 808	57 109	16 073	684	3 194
KSK	794 756	675 449	334 998	204 029	112 527	2 018	13 499

Vysvetlivky: PP – poľnohospodárska pôda; OP – orná pôda; TTP – trvalé trávne porasty; OS – ovocné sady; Z – záhrady

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

Celková výmera kraja je **675 449** ha. Výmera poľnohospodárskej pôdy v kraji je **334 998 (49,59%)** ha, ornej pôdy **204 029 (30,20%)** ha, trvalých trávnych pozemkov **112 527 (16,65%)** ha, záhrad **13 499 (1,99%)** ha, ovocných sádov **2018 (0,29%)** ha. Z výmery poľnohospodárskej pôdy je **60,90%** ornej pôdy, **33,59%** trvalých trávnych porastov, **4,02%** ha záhrad a **0,60%** ovocných sádov. Optimálna hodnota pomerov OP a TTP spĺňajúca environmentálne požiadavky je $\geq 30\%$. Úhrnné hodnoty jednotlivých druhov pozemkov a pomery OP a TTP v obciach sú uvedené v prílohe. V kraji je výmera na obyvateľa **0,4215** ha poľnohospodárskej pôdy, **0,2567** ornej pôdy a **0,1415** ha trvalých trávnych porastov.

Tabuľka 2. Porovnanie okresov podľa výmery druhov PP na obyvateľa v ha

Okres	Hustota obyvateľstva	Výmera	PP	OP	TTP	OS	Z
GL	54	1,86	0,36	0,03	0,32	0	0,01
KE I	797	0,13	0,02	0,01	0,01	0	0,01
KE II	1 119	0,01	0,05	0,03	0,01	0	0
KE III	1 755	0,06	0,01	0	0	0	0
KE IV	976	0,10	0,06	0,05	0	0	0
KS	79	1,26	0,62	0,45	0,15	0	0,02
MI	109	0,92	0,66	0,43	0,19	0	0,03
RV	54	1,86	0,58	0,17	0,39	0	0,02
SO	42	2,36	1,33	0,77	0,46	0,01	0,01
SN	168	0,60	0,21	0,10	0,11	0	0,01
TV	99	1,01	0,74	0,54	0,15	0,01	0,03
KSK	117	0,85	0,42	0,26	0,14	0	0,02

Vysvetlivky: PP – poľnohospodárska pôda; OP – orná pôda; TTP – trvalé trávne porasty; OS – ovocné sady; Z – záhrady

Prevláda hospodárenie na prenajatej pôde. Výmera prenajatej pôdy sa pohybuje medzi 50 až 100%. Optimálna hodnota pomeru vlastnej k prenajatej pôdy je 50% a viac. Výmera prenajatej pôdy nad 50% nie je optimálna. Z respondentov v prieskume vlastní poľnohospodársku pôdu 61,3%, v prenájme má pôdu 8,8%, nevlastní poľnohospodársku pôdu 17% a nevlastní, ale má záujem o poľnohospodársku činnosť 12,9% potenciálnych dodávateľov. Počet fariem s veľkou výmerou je nepriamo úmerný počtu fariem. Prenájom pôdy a veľká výmera je charakteristická odlúčením vlastníka od pôdy. Vlastníctvo pôdy pri poľnohospodárskej činnosti zohráva rozhodujúcu úlohu pre rozvoj a udržateľnosť. Pôda rozdelená na množstvo pôvodných vlastníckych pozemkov je dôvodom pre udržiavanie netypického priemyselného veľkoblokového hospodárenia. Udržiavanie priemyselného veľkoblokového hospodárenia sťažuje prístup k rozvoju extenzívnej miestnej prvovýroby.

Neregistrované fyzické osoby tvoria **2 567** z celkového počtu **3 655 (70,2%)**^{ŠÚ SR} fariem. Hospodária na **9 081** ha^{ŠÚ SR}, čo je **3,3%**^{ŠÚ SR} poľnohospodárskej pôdy. Neregistrovaní SHR hospodária na **31 338** ha^{ŠÚ SR} čo je **11,55 %** poľnohospodárskej pôdy.

Priemerná výmera farmy v kraji je **74,20** ha^{ŠÚ SR}. Priemerná výmera súkromnej farmy v kraji je **51,52 (69,4 %)** ha^{ŠÚ SR}. Priemerná výmera družstevnej farmy v kraji je **1201,95** ha^{ŠÚ SR}. Počet družstiev v kraji je **59 (1,6%)**^{ŠÚ SR}, ktoré hospodária na **70 914,94 ha (26,14%)**^{ŠÚ SR}.

Priemerná výmera poľnohospodárskej pôdy obhospodarovanej neregistrovanými fyzickými osobami je **3,54** ha^{ŠÚ SR} čo je **4,7 %**^{ŠÚ SR} priemernej výmery obhospodarovanej pôdy. **64,4%**^{cenzus fariem} fariem hospodári na výmere menšej ako **5 ha** poľnohospodárskej pôdy. Akciové spoločnosti a poľnohospodárske družstvá dosahujú najväčšie priemerné výmery obhospodarovanej pôdy **1 388** ha^{ŠÚ SR} a **1 201** ha^{ŠÚ SR}. Uvedené výmery nie sú typické pre poľnohospodárske farmy v krajinách EU, vrátane hospodársky najvyspelejších krajín.

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

Celková výmera a pomery druhov poľnohospodárskej pôdy podporujú rozvoj miestnej extenzívnej prvovýroby. Potenciál rastu miestnej extenzívnej prvovýroby a spracovania potravín predstavujú miestny úradne neregistrovaný prvovýrobcovia. Bariérou sú nepriaznivé legislatívno administratívne podmienky a zmenené environmentálne, sociálne, spoločenské a ekonomické pomery na vidieku. Odstraňovanie bariér si vyžaduje verejnú podporu a ochranu organizácií prvovýrobcov vytvorených zdola.

Poľnohospodárska činnosť je sústredená do veľkých poľnohospodárskych podnikov. Výmera poľnohospodárskej pôdy obhospodarovanej úradne neregistrovanými prvovýrobcami je v nepomere k počtu fariem.

Potenciál úradne registrovaných výrobcov je sústredený na technicky a finančne menej náročné agrotechnické (pestovanie obilnín,olejnín) a zootechnické postupy (chov HD, oviec). Potenciál dodávania a spracovania nie je miestnym reťazcom.

Priama produkcia je závislá na angažovanosti a zainteresovanosti samosprávy, zabezpečujúcej verejnú službu identifikácie miestnych úradne neregistrovaných prvovýrobcov, registrácie miestnych agroproduktov, zosúladiení ponuky a dopytu, vzdelávacom a školiacom programe a miestnej značke. Verejná podpora a ochrana dodávania agrokomodít na miestnej úrovni prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity zahŕňa organizácie prvovýrobcov vytvorených zdola a miestne nezávislé logistické a finančné systémy.

2.1.1 OKRES TREBIŠOV

Okres **Trebišov** má rozlohu **107 348** ha a **106 082** obyvateľov. Hustota obyvateľstva je **99** obyvateľov na km². Výmera poľnohospodárskej pôdy je **78 808** ha, čo je **1,01** ha na obyvateľa. Výmera ornej pôdy je **57 109** ha čo je **0,54** ha na obyvateľa. Výmera trvalých trávnych porastov je **16 073** ha čo je **0,15** ha na obyvateľa. Správne sídlo okresu je mesto Trebišov. Mesto Trebišov má 24 522 obyvateľov, mesto Kráľovský Chlmec má 7 704 obyvateľov, mesto Sečovce má 8 316 a mesto Čierna nad Tisou má 3 772 obyvateľov, **78** obcí a **399** registrovaných SHR. Na RVPS Trebišov je registrovaných **10** prevádzkovateľov pre priame dodávanie malého množstva netriedených vajec z vlastnej produkcie na miestnom trhovisku, **1** maloobchodným prevádzkarniam zásobujúcich priamo konečného spotrebiteľa, **1** prevádzkovateľ na produkciu, odchov, chov a výlov rýb, **1** prvovýrobca hydiny zabitej na farme, ktorý dodáva mäso na miestne trhovisko a do miestnej maloobchodnej prevádzkarne priamo zásobujúcej konečného spotrebiteľa, **2** prvovýrobcovia na predaj mliečnych výrobkov z kravského mlieka maloobchodným prevádzkarniam, **3** predaj mliečnych výrobkov z ovčieho mlieka maloobchodným prevádzkarniam, **1** predaj mliečnych výrobkov z kozieho mlieka maloobchodným prevádzkarniam, **209** prvovýrobcov držiteľov včelstiev pre priame dodávanie medu, **194** pestovateľov. Podiel okresu TV na prieskume potenciálnych dodávateľov je 15,3%. 25 prvovýrobcov sa zúčastnilo na mítingu prvovýrobcov.

2.1.2 OKRES MICHALOVCE

Okres **Michalovce** má rozlohu **101 926** ha a **110 768** obyvateľov. Hustota obyvateľstva je **109** obyvateľov na km². Výmera poľnohospodárskej pôdy je **72 666** ha, čo je **0,92** ha na obyvateľa. Výmera ornej pôdy je **47 920** ha čo je **0,43** ha na obyvateľa. Výmera trvalých trávnych porastov je **21 005** ha čo je **0,19** ha na obyvateľa. Správne sídlo okresu je mesto Michalove. Mesto Michalovce má 39 719 obyvateľov, mesto Veľké Kapušany má 9 321 obyvateľov, mesto Strážske má 4 391 a mesto obyvateľov, **75** obcí a **285** registrovaných SHR. Na RVPS Michalovce sú registrovaní **2** prevádzkovatelia pre priame dodávanie malého

množstva netriedených vajec z vlastnej produkcie na miestnom trhovisku, **1** maloobchodným prevádzkarniam zásobujúcich priamo konečného spotrebiteľa, **112** prevádzkovateľov držiteľov včelstiev pre priame dodávanie medu, **95** pestovateľov. Podiel okresu MI na prieskume potenciálnych dodávateľov je 13,0%. 9 prvovýrobcov sa zúčastnilo na mítingu prvovýrobcov.

2.1.3 OKRES SOBRANCE

Okres **Sobrance** má rozlohu **53 817** ha a **22 842** obyvateľov. Hustota obyvateľstva je **42** obyvateľov na km². Výmera poľnohospodárskej pôdy je **30 267** ha, čo je **2,36** ha na obyvateľa. Výmera ornej pôdy je **17 666** ha čo je **0,77** ha na obyvateľa. Výmera trvalých trávnych porastov je **10 561** ha čo je **0,46** ha na obyvateľa. Správne sídlo okresu je mesto Sobrance. Mesto Sobrance má 5 957 obyvateľov, **46** obcí a **85** registrovaných SHR. Na RVPS Michalovce je registrovaný **1** prevádzkovateľ na produkciu, odchov, chov, výlov a predaj rýb na farme rýb, **15** prvovýrobcov držiteľov včelstiev pre priame dodávanie medu, **25** pestovateľov. Podiel okresu SO na prieskume potenciálnych dodávateľov je 3,7%. 6 prvovýrobcov sa zúčastnilo na mítingu prvovýrobcov.

2.1.4 OKRES KOŠICE - OKOLIE

Okres **Košice - okolie** má rozlohu **153 461** ha a **155 548** obyvateľov. Hustota obyvateľstva je **79** obyvateľov na km². Výmera poľnohospodárskej pôdy je **75 671** ha, čo je **1,26** ha na obyvateľa. Výmera ornej pôdy je **54 534** ha čo je **0,45** ha na obyvateľa. Výmera trvalých trávnych porastov je **17 563** ha čo je **0,15** ha na obyvateľa. Správne sídlo okresu je mesto Košice. Mesto Medzev má 4 337 obyvateľov, mesto Moldava nad Bodvou má 11 186 obyvateľov, **112** obcí a **194** registrovaných SHR. Na RVPS Košice okolie je registrovaných **5** prevádzkovateľov pre priame dodávanie malého množstva netriedených vajec z vlastnej produkcie na miestnom trhovisku, **2** maloobchodným prevádzkarniam zásobujúcich priamo konečného spotrebiteľa, **1** prevádzkovateľ produkcia, odchov, chov a výlov rýb, **242** prvovýrobcov držiteľov včelstiev pre priame dodávanie medu, **88** pestovateľov. Podiel okresu KS na prieskume potenciálnych dodávateľov je 29,3%. 19 prvovýrobcov sa zúčastnilo na mítingu prvovýrobcov.

2.1.5 OKRES ROŽŇAVA

Okres **Rožňava** má rozlohu **117 335** ha a **63 082** obyvateľov. Hustota obyvateľstva je **54** obyvateľov na km². Výmera poľnohospodárskej pôdy je **36 540** ha, čo je **0,58** ha na obyvateľa. Výmera ornej pôdy je **10 482** ha čo je **0,17** ha na obyvateľa. Výmera trvalých trávnych porastov je **24 494** ha čo je **0,39** ha na obyvateľa. Správne sídlo okresu je mesto Rožňava. Mesto Rožňava má 19 505 obyvateľov, mesto Dobšiná má 5 685 obyvateľov, **60** obcí a **179** registrovaných SHR. Na RVPS Rožňava je registrovaných, **2** prevádzkovatelia produkcia, odchov, chov a výlov rýb, **146** prvovýrobcov držiteľov včelstiev pre priame dodávanie medu, **9** pestovateľov. Podiel okresu RV na prieskume potenciálnych dodávateľov je 14,0%. 17 prvovýrobcov sa zúčastnilo na mítingu prvovýrobcov.

2.1.6 OKRES SPIŠSKÁ NOVÁ VES

Okres **Spišská Nová Ves** má rozlohu **58 749** ha a **98 518** obyvateľov. Hustota obyvateľstva je **168** obyvateľov na km². Výmera poľnohospodárskej pôdy je **20 850** ha, čo je **0,21** ha na obyvateľa. Výmera ornej pôdy je **9 345** ha čo je **0,10** ha na obyvateľa. Výmera trvalých trávnych porastov je **10 946** ha čo je **0,11** ha na obyvateľa. Správne sídlo okresu je mesto Spišská Nová Ves. Mesto Spišská Nová Ves má 37 795 obyvateľov, mesto Krompachy má 8 877 obyvateľov, mesto Spišské Vlachy má 3 595, **33** obcí a **282** registrovaných SHR. Na RVPS Spišská Nová Ves je registrovaný **1** prevádzkovateľ pre priame dodávanie malého množstva netriedených vajec z vlastnej produkcie priamo konečným spotrebiteľom na miestnom trhovisku a maloobchodným prevádzkarniam zásobujúcich priamo konečného spotrebiteľa, **1** prevádzkovateľ produkcia, odchov, chov a výlov rýb, **18** prvovýrobcov držiteľov včelstiev pre priame dodávanie medu, **11** pestovateľov. Podiel okresu SN na prieskume potenciálnych dodávateľov je 6,0%. 13 prvovýrobcov sa zúčastnilo na mítingu prvovýrobcov.

2.1.7 OKRES GELNICA

Okres **Gelnica** má rozlohu **58 442** ha a **31 421** obyvateľov. Hustota obyvateľstva je **54** obyvateľov na km². Výmera poľnohospodárskej pôdy je **11 349** ha, čo je **0,36** ha na obyvateľa. Výmera ornej pôdy je **867** ha čo je **0,03** ha na obyvateľa. Výmera trvalých trávnych porastov je **10 172** ha čo je **0,32** ha na obyvateľa. Správne sídlo okresu je mesto Gelnica. Mesto Gelnica má 6 250 obyvateľov, 19 obcí a 64 registrovaných SHR. Na RVPS Spišská Nová Ves je registrovaný **1** prevádzkovateľ produkcia, odchov, chov a výlov rýb, **7** prvovýrobcov držiteľov včelstiev pre priame dodávanie medu. Podiel okresu GL na prieskume potenciálnych dodávateľov je 5,6%. 11 prvovýrobcov sa zúčastnilo na mítingu prvovýrobcov.

Kvalifikované rozhodnutie o realizácii programu budovania logistického centra pre agrokomodity podporuje potenciál dodávania úradne neregistrovanými prvovýrobcami na samosprávnej úrovni. Vychádza z aplikácie legislatívno administratívnych noriem, ktoré registráciou/schvaľovaním a následnými dozorovými/kontrolnými opatreniami vytvárajú bariéru uskutočniteľnosti pre úradne registrovaných prvovýrobcov. Prípadné vytvorenie obchodného medzistupňa za účelom vytvárania zisku je v priamom konflikte s cieľom programu podpory priamej produkcie a logistiky.

2.2 KVALITA PÔDY

Vo väčšine kraja je priemerná až nízka kvalita poľnohospodárskej pôdy. V okrese GL je v 9 stupni **63,9%** pôdy, KS v 6 stupni **55,9%** pôdy, MI v 5 stupni **33,6%** pôdy, RV v 9 stupni **36%** pôdy, SO v 6 stupni **52,4%**, SN v 9 stupni **29,6%** pôdy, TV v 6 stupni **34%** pôdy. V kraji najvyšší 4 stupeň kvality pôdy z 10 stupňovej klasifikácie je vo výmere **0,49%**. V produkčných oblastiach kraja dosahuje poľnohospodárska pôda priemerné najvyššie hodnoty 5 (**20,01%**), 6 (**36,49%**), 7 (**14,68%**). Priemerný produkčný potenciál poľnohospodárskej pôdy kraja nedosahuje priemer Slovenskej republiky.

V prieskume potenciálnych dodávateľov odpovedalo na otázku kvality pôdy **215** respondentov, z ktorých sa **152 (70%)** nevyjadrilo. Nezaujem o kvalitu poľnohospodárskej

pôdy vychádza z prieskumu cieľovej skupiny miestnych extenzívnych prvovýrobcov, ktorej činnosť nemá priamu súvislosť s produkčným potenciálom a bionitou pôdy.

Rozhodujúcim faktorom pre rozhodnutie o vykonávaní poľnohospodárskej činnosti je súvislosť obydlia alebo hospodárskych budov s prístupom k pôde. Na rozhodnutie o vykonávaní vlastnej pestovateľskej a chovateľskej činnosti nemá znalosť kvality a bonity pôdy významný vplyv.

Značné percento pôd v kraji je náročných na obrábanie. Ovocné sady a záhrady ako súčasť extenzívnej miestnej prvovýroby sa nehodnotia.

Význam znalostí produkčnej schopnosti a bonity pôdy je nevyhnutnou potrebou pre intenzívnu poľnohospodársku činnosť. Skúmanie výrazne stúpa s veľkosťou poľnohospodárskeho podniku pre potrebu oceňovania pôdy pri intenzívnej poľnohospodárskej činnosti z hľadiska efektivity produkcie.

Intenzívny spôsob hospodárenia je sústredený v okresoch Košice-okolie, Trebišov, Michalovce a Sobrance. V uvedených okresoch je významná výmera veľkoblokovej ornej pôdy. Pomer TTP <30% ako neprijateľný z hľadiska krajinného ekologických pomerov je uvedený po obciach v prílohe. Agroprodukty intenzívnej poľnohospodárskej činnosti nemajú súvislosť s miestnou úrovňou a miestnym spracovaním. Priemyselné veľkoblokové hospodárenie má negatívny vplyv na miestne ekosystémy a životné prostredie. Dochádza k nezvratným zmenám krajinného ekologických pomerov. Produkcia nemá súvislosť s potravinovou bezpečnosťou na miestnej úrovni. Výsledkom intenzívneho spôsobu hospodárenia je odlúčenie miestneho obyvateľstva od pôdy a poľnohospodárskej činnosti. Zásadným spôsobom sú zmenené environmentálne, sociálne, spoločenské a ekonomické pomery.

Zornosť pôdy má vplyv na stupeň erózie pôdy. S ohľadom na reálne pôdno ekologické pomery je potrebné zníženie zornenia. Extenzívne využívanie pôdy zabezpečuje optimálne zaťaženie krajiny, lúčnych porastov a pasienkov.

Spôsob priemyselného veľkoblokového hospodárenia súvisí s využívaním technicky a finančne menej náročných agrotechnických a zooteknických zásahov. Záujem o pôdu je motivovaný dotáciami z ktorých veľké poľnohospodárske podniky poberajú významný podiel. Tento podiel je súčasne bariérou pre dostupnosť, využitie a rozvoj miestnej extenzívnej prvovýroby. Stupeň intenzity poľnohospodárskej činnosti a veľkosti poľnohospodárskych podnikov je nepriamo úmerný možnostiam diverzifikácie a rozvoja na miestnej úrovni.

Kvalita pôdy pre kvalifikované rozhodnutie o realizácii programu budovania logistického centra pre agrokomodity nie je rozhodujúci činiteľ.

2.3 ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA

Obyvateľstvo Slovenskej republiky nemá v súčasnosti schopnosť základnej reprodukcie. Prebieha vyľudňovanie a starnutie vidieka ako tradičného prostredia pre sociálnu reprodukciu.

Obyvateľstvo na vidieku bolo orientované na poľnohospodársku činnosť a produkciu. Spolupráca, participácia alebo dohoda miestneho obyvateľstva vymizla odlúčením od pôdy a poľnohospodárskej činnosti, vrátane nasledovných generácií.

Obyvateľstvo a obce výstavbou mestských, rekreačných a priemyselných aglomerácií zaberajú poľnohospodársku pôdu. Vytvárajú sa environmentálne a sociálne bariéry. Následky odlúčenia obyvateľov od pôdy sú merateľné. Zmena pomerov priniesla vytvorenie bariér medzi tradičnými produkčnými možnosťami vidieka a potrebami vidieckeho obyvateľstva. Modernizácia a industrializácia vidieka ako prvok ekonomického a spoločenského rozvoja

nie je kompenzovaná nevyhnutnou podporou a ochranou v oblasti environmentálnej a sociálnej.

Podľa prieskumu potenciálnych dodávateľov logistického centra pre agrokomodity respondentov má **59,6%** respondentov predkov poľnohospodárov. Pôvodní obyvatelia sa trvale venovali poľnohospodárskej činnosti, ktorá bola zdrojom samozásobovania a miestneho dodávania. Pozorovaný je významný stupeň odlúčenia od pôdy a poľnohospodárskej činnosti **(ešte nedávno sa skoro v každom dvore sa pestovalo a chovalo)**. Charakter obce sa transformoval z poľnohospodárskej na mestskú a rekreačnú. Poľnohospodárska činnosť v intraviláne obce je definovaná ako hygienicky nevyhovujúca. nie je dôvod na. Vytesňovanie pestovateľskej a chovateľskej činnosti pri dodržiavaní zoohygienických a agrotechnických požiadaviek a symbiôzy s bývaním je dôsledkom odlúčenia od pôdy.

Mestské a rekreačné bývanie má vplyv na krajinno ekologické pomery neregulovanou výsadbou nepôvodných druhov rastlín. Je narušený miestny charakter porastov a drevín neprirodzenými zásahmi. Likvidácia miestnej extenzívnej prvovýroby je priamo úmerná uvedeným zmenám. Z prieskumu vyplýva požiadavka na podporu a ochranu organizácií vytvorených zdola a správa mikroregiónov s cieľom usporiadania poľnohospodárskej činnosti.

V kraji je **66 000** nezamestnaných. Najvyššiu mieru nezamestnanosti má okres RV (**23%**), TV (**19,55%**), SO (**19,36%**), GL (**18,67%**), KS (**18%**), MI (**16,36%**), SN (**15,23%**). Na farmách v kraji pracuje **12 088** zamestnancov, z toho **1 697** žien. Na farmách neregistrovaných fyzických osôb pracuje **6 013** zamestnancov čo je **49,7%**, z toho **542** žien.

V rámci prieskumu na otázku "existuje vo vašom okolí tradícia poľnohospodárstva" odpovedalo áno **66,7%** respondentov. Na otázku tradície vykonávania poľnohospodárskej činnosti sa v pohovore významná miera pôvodných obyvateľov vidieka odvoláva na predkov, ktorí sa trvale venovali poľnohospodárskej činnosti.

2.4 SUSEDSKÉ POMERY

Susedské pomery vo vidieckych oblastiach sú poznamenané odlúčením od pôdy a poľnohospodárskej činnosti. Výstavba obce sa z účelovo poľnohospodárskej zmenila na mestskú a rekreačnú, čo spôsobuje vytváranie environmentálnych a sociálnych bariér. Výstavba nemá vidiecky charakter a nemá súvislosť s poľnohospodárskou pôdou a poľnohospodárskou činnosťou.

Obrázok 1. a 2. Zaberanie poľnohospodárskej pôdy na výstavbu a vytváranie bariér

Rôznorodosť pomerov a spôsobu života narušujú sociálne vzťahy záujemcov o poľnohospodársku činnosť s obyvateľmi. Banalizuje sa význam miestnej extenzívnej prvovýroby na udržateľnosť vidieckeho prostredia, ako prostredia pre zásobovanie obyvateľstva a udržateľnosť environmentálnych krajinných ekologických pomerov. Preceňuje sa produkčný význam priemyselného veľkoblokového hospodárenia, ktorá nemá vo vzťahu k potravinovej bezpečnosti miestnu úroveň. Obyvatelia pri prebytku potravín nevnímajú význam miestneho poľnohospodárstva na potravinovú bezpečnosť.

Je prerušený dedičný odkaz vzťahu k pôde a poľnohospodárskej činnosti medzi generáciami. Environmentálne vedomie je nízke. Nekorešponduje so skutočným stavom životného prostredia, krajinných ekologických pomerov a vplyvu na život a zdravie obyvateľov.

Do vidieckeho prostredia sa vnášajú neprírodné stavebné a prírodné prvky.

Počet obyvateľov spôsobilých vykonávať poľnohospodársku činnosť je výsledkom odlúčenia od pôdy a poľnohospodárskej činnosti. Potenciálne zaradenie sociálne slabých a vylúčených plánované do poľnohospodárskej činnosti je nepoužiteľnou reguláciou.

Environmentálne a sociálne bariéry sú dôsledkom plánovanej ľudskej činnosti a prostredia. Chýba sociálna súdržnosť a sociálna kontrola tradične charakteristická pre vidiek.

Obnovenie podmienok spolupráce, participácie alebo dohody je podstatou sociálnej súdržnosti. Miestna extenzívna prvovýroba je potenciálnym zdrojom zamestnávania pre miestne obyvateľstvo. Pre jej rozvoj sú prirodzené flexibilné zamestnanecké a odvodové normy. Priemyselné veľkoblokové hospodárenie neudržiava vzťah k pôde a miestnym pomerom.

Obrázok 3:

2.5 TRADÍCIA PRVOVÝROBY

V rámci prieskumu na otázku “existuje vo vašom okolí tradícia poľnohospodárstva” odpovedalo áno **66,7%** respondentov. Významná miera obyvateľov vidieka sa odvoláva na predkov, ktorí sa trvale venovali poľnohospodárskej činnosti. Miera odlúčenia od pôdy a

poľnohospodárskej činnosti, prerušenie odovzdávania generačných odkazov spôsobuje napriek tradícii významný odklon od poľnohospodárskej činnosti.

2.6 MOŽNOSTI PESTOVANIA A CHOVANIA

Najvyšší je podiel záujmu o pestovanie zemiakov **58,7%**, obilnín a olejnín **47,7%**, zeleniny **38,7%**, strukovín **27,1%**, ovocia **20%**, chovu HD **45,8%**, ošípaných **39%**, kôz **37,7%**, hydiny **29,6%**, oviec **27,7%**, králikov **23,3%**, rýb **5%**. Regenerácia miestnej extenzívnej prvovýroby je ohrozená prerušením odovzdávania vlastníctva a skúseností. Najvyššia miera záujmu obyvateľov o poľnohospodársku činnosť je snaha o zmenu životného štýlu. Rozvoj miestnej extenzívnej prvovýroby je podmienený podporou miestnych občianskych stratégií a iniciatív.

Neregistrované fyzické osoby obhospodarujú **7 534 (3,7%)** ha ornej pôdy, **1 238 (1,8%)** ha trvalých trávnych porastov, **158 (93%)** ha záhrad a **39,7 (6,6%)** ha ovocných sádov. Najväčší počet **1 868** fariem je s veľkosťou **1 až 5 ha** čo je **52,4%**. Počet fariem neregistrovaných fyzických osôb s veľkosťou **1 až 5 ha** je **1 699** čo je **90%**.

Neregistrované fyzické osoby pestujú pšenicu na **3 259 (5,7%)** ha, raž na **57 (4,1%)** ha, jačmeň **1 542 (10,5%)** ha, ovos **138 (6,6%)** ha, strukoviny **27 (0,9%)** ha, zemiaky na **316 (36,1%)** ha, koreniny **10 (2,4%)** ha, zeleninu **53 (1,9%)** ha. Chovajú **30 798 (3,2%)** ks hydiny, **1 153 (2,5%)** ks HD, **4 922 (10,2%)** ks ošípané, **356 (18,6%)** ks kozy, **1 449 (2,9%)** ks oviec, **1 512 (67,3%)** ks včelstiev. **550** fariem neregistrovaných fyzických osôb (domácností) chovalo na farme HD, **313** fariem **1 ks**, **211** fariem **2 až 5 ks**, **21** fariem **6 až 10 ks**, **4** fariem **10 až 50 ks**, **1** fariem **51 až 100 ks**. **1 623** fariem neregistrovaných fyzických osôb (domácností) chovalo na farme ošípané, **377** fariem **1 ks**, **1 123** fariem **2 až 5 ks**, **90** fariem **6 až 10 ks**, **30** fariem **10 až 50 ks**, **3** farmy **51 až 100 ks**. **1 708** fariem neregistrovaných fyzických osôb (domácností) chovalo na farme hydinu, **102** farmy **51 až 100 ks**, **356** fariem **101 až 300 ks**, **1 200** fariem **301 až 500 ks**, **42** fariem **501 až 1 000 ks**, **8** fariem **1 001 až 5 000 ks**. **99** fariem neregistrovaných fyzických osôb (domácností) chovalo na farme ovce, **5** fariem **1 ks**, **37** fariem **2 až 5 ks**, **26** fariem **6 až 10 ks**, **26** fariem **11 až 50 ks**, **3** farmy **51 až 100 ks**, **2** farmy viac ako **100 ks**. **133** fariem neregistrovaných fyzických osôb (domácností) chovalo na farme kozy, **51** fariem **1 kozu**, **72** fariem **2 až 5 kôz**, **8** fariem **6 až 10 kôz**, **2** farmy **11 až 50 kôz**. Na **100 ha PP** neregistrované fyzické osoby chovali **12,70 ks HD**, **54,20 ks ošípaných**, **15,96 ks oviec**, **3,92 ks kôz**, **339,12 ks hydiny**.

V okrese Trebišov je **6 642 ks** hovädzieho dobytka, **7 821 ks** ošípaných, **5 185 oviec**, **315 kôz**, **490 505 ks** hydiny, **731 králikov** a **646 včelstiev**.

V okrese Spišská Nová Ves je **4 077 ks** hovädzieho dobytka, **3 735 ks** ošípaných, **5 481 oviec**, **189 kôz**, **27 934 ks** hydiny, **56 králikov** a **166 včelstiev**.

V okrese Sobrance je **3 716 ks** hovädzieho dobytka, **16 482 ks** ošípaných, **309 oviec**, **91 kôz**, **47 643 ks** hydiny, **327 králikov** a **271 včelstiev**.

V okrese Rožňava je **7 416 ks** hovädzieho dobytka, **452 ks** ošípaných, **13 915 oviec**, **453 kôz**, **898 ks** hydiny, **67 králikov** a **0 včelstiev**.

V okrese Michalovce je **9 814 ks** hovädzieho dobytka, **8 315 ks** ošípaných, **1 706 oviec**, **227 kôz**, **119 775 ks** hydiny, **663 králikov** a **746 včelstiev**.

V okres Košice je **11 529 ks** hovädzieho dobytka, **10 903 ks** ošípaných, **14 260 oviec**, **625 kôz**, **249 122 ks** hydiny, **711 králikov** a **415 včelstiev**.

V okres Gelnica je **1 786 ks** hovädzieho dobytka, **453 ks** ošípaných, **7 509 oviec**, **11 kôz**, **1 155 ks** hydiny, **4 králikov** a **0 včelstiev**.

2.7 FINANČNÉ MOŽNOSTI

Priemerný mesačný plat v poľnohospodárstve je **743 €**. Priemerný plat v kraji je **883 €**, v okresoch kraja je najvyšší v okrese Košice **962 €**, Michalovce **777 €**, Spišská Nová Ves **772 €**. **10 %** zamestnancov má mzdu nižšiu ako **398 €** a **10 %** má mzdu vyššiu ako **1 425 €**. **59%** respondentov potenciálnych dodávateľov logistického centra pre agrokomodity je finančne sebestačných. Prieskum identifikuje **50%** schopnosť začať, vykonávať a udržiavať poľnohospodársku činnosť.

Veľké poľnohospodárske podniky ako koneční prijímatelia dotačných prostriedkov spôsobujú bariéru pre prístup k finančným zdrojom malých extenzívnych prvovýrobcov. Environmentálne a sociálne hodnoty ako priorita priameho oceňovania dotáciami podpora nie sú zohľadnené dostatočne. Dotácie nemajú charakter podpory miestnej úrovne a miestnych extenzívnych prvovýrobcov. Prístup k pôde je limitovaný charakterom priemyselného veľkoblokového hospodárenia a legislatívno administratívnymi opatreniami.

Z prieskumu vyplýva rozdielny prístup k dotáciám. Vzhľadom k administratívnej náročnosti a neprirodzenosti v podnikateľskom prostredí nemajú pozitívny vplyv na rozvoj na miestnej úrovni. Pozorovaný je silný vplyv korupcie, elitárstva a nespravodlivosti. Respondenti sa prikláňajú k jednoduchosti ochrany a podpory. Dotačné tituly sú využívané geometricky v závislosti od veľkosti podniku a pre malé miestne poľnohospodárske podniky sú ťažko dostupné.

Väčšia časť fariem v prieskume je súčasťou spoločného rodinného alebo malého hospodárenia. Poľnohospodárska činnosť je aktivitou popri zamestnaní alebo podnikaní. Respondenti, ktorí sa venujú len poľnohospodárskej činnosti sa intenzívne orientujú na technicky a finančne menej náročné agrotechnické a zootechnické postupy ekonomicky výnosných plodín.

Na začatie poľnohospodárskej činnosti čerpalo **80%** respondentov dotáciu alebo pôžičku. **80%** dotácií poberá **10%** poľnohospodárskych podnikov.

2.8 TECHNICKÁ A TECHNOLOGICKÁ VYBAVENOSŤ

Prieskumom je skúmaná vybavenosť technickými a technologickými prostriedkami. Prieskum deklaruje potrebu obnovy strojov a zariadení. Farmy sú vybavené vlastnými alebo prenájatými prostriedkami, pričom prevažujú staršie stroje vo vlastníctve a novšie vo forme leasingu alebo nájmu. Pomer vlastníctva a prenájmu je približne polovičný. Pri extenzívnom hospodárení na pôde je potrebná univerzálna technika a technologické vybavenie na finalizáciu produktov vlastnej prvovýroby. Finalizácia je silne obmedzená legislatívno administratívnymi normami. Dopyt preyšuje ponuku. Spracovateľské možnosti sú ilegálne, nedostupné alebo neexistujú. Dodávanie je priamo na farme. Prostriedky určené na podporu fariem sú malým rodinným poľnohospodárskym podnikom ťažko dostupné a administratívne náročné. Negatívom je nespravodlivé prerozdelenie podpory rozvoja vidieka. Významným prijímateľom sú neudržateľné poľnohospodárske podniky. Jedným z možných riešení je ukončenie dotačných stimulov.

2.9 EKOLOGICKÁ DIFERENCIÁCIA

Podľa registra UKSUP je v ekologickom poľnohospodárstve certifikovaných v rastlinnej výrobe RV 21 prevádzkovateľov (4 SHR čo je 19%), SN 12 prevádzkovateľov (5

SHR čo je 41%), KS 10 prevádzkovateľov (4 SHR čo je 40%), TV 8 prevádzkovateľov (4 SHR čo je 50%), MI 6 prevádzkovateľov (3 SHR čo je 50%), GL 4 prevádzkovatelia (1 SHR čo je 25%), SO 2 prevádzkovatelia (0 SHR). V živočíšnej výrobe RV 18 prevádzkovateľov (6 SHR čo je 33%), SN 13 prevádzkovateľov (4 SHR čo je 22%), TV 7 prevádzkovateľov (4 SHR čo je 57%), KS 6 prevádzkovateľov (3 SHR čo je 50%), MI 5 prevádzkovateľov (1 SHR čo je 20%), GL 4 prevádzkovatelia (1 SHR čo je 25%), SO 2 prevádzkovatelia (0 SHR).

Nie je merateľná zhoda medzi registrami ekologického poľnohospodárstva, registrami spracovateľov zaoberajúcich sa výrobou potravín a registrami príslušných regionálnych veterinárnych a potravinových správ. Pestovanie a chov v ekologickom poľnohospodárstve nemá merateľné prepojenie na miestnu výrobu potravín.

25% z 215 respondentov v prieskume odpovedalo na otázku ste certifikovaný v ekologickom poľnohospodárstve áno. Z prieskumu pohovorom je identifikovateľná prezentácia konvenčného extenzívneho hospodárenia ako agrotechnické a zootechnické postupy na úrovni ekologického poľnohospodárstva, prirodzených udržateľných postupov a sú považované za ekologické postupy bez úradnej certifikácie.

Je možné oddeliť globálnu aktivitu ekologického poľnohospodárstva a potravinárstva ako snahu poľnohospodárskeho a potravinárskeho priemyslu o označenie šetrnejších postupov. Výsledkom úradného certifikačného postupu je certifikačná značka a úradná kontrola.

Miestne extenzívne postupy zaručujú vhodné podmienky krajinej ekológie, šetrné a udržateľné agrotechnické a zootechnické postupy. Vymedzenie ekologickej podstaty miestnej extenzívnej prvovýroby a dodávanie miestnych produktov komunikuje miesta značka.

Označenie miestnou značkou je vymedzenie miestnej úrovne nespracovaných a spracovaných miestnych produktov vlastnej prvovýroby.

Posúdenie faktorov prostredia podporuje realizáciu budovania logistického centra pre agrokomodity potenciálneho v záujme environmentálnej udržateľnosti ako verejnú podporu a ochranu miestnej extenzívnej prvovýroby.

2.10 ŠPECIFICKÉ PÔDNO - KLIMATICKÉ PODMIENKY

Významnými faktormi pri miestnej extenzívnej prvovýrobe sú hodnoty, ktoré nemajú produkčný a ekonomický rozmer. Environmentálny význam spôsobu hospodárenia na pôde na miestne klimatické pomery je nemerateľný a neoceniteľný.

Prieskum preukázal pozorovanie klimatických zmien (sucho, prudké zmeny počasia, lokálne zrážky). Nie je merateľná objektivita pozorovaní z dôvodu trvalej informačnej kampane o klimatických zmenách.

Pozorované zmeny udržateľnosti vody v pôde sú nezvratný dôsledok intenzívnych zásahov v pôde. Zvyšuje sa výskyt neprirodzených druhov tráv a nálety drevín.

2.11 SOCIÁLNE A HISTORICKÉ ODÔVODNENIE

Sociálne a historické odôvodnenie je analýzou miestnych pomerov vzhľadom k poľnohospodárskej činnosti v minulosti a súčasnosti. Občania vnímajú úbytok pestovateľskej a chovateľskej činnosti a stratu záujmu o poľnohospodársku činnosť. Prebytok potravín, odlúčenie od pôdy a zmenené spoločenské a sociálne pomery na vidieku sú dôvodom, že miestna poľnohospodárska činnosť sa stala okrajovou. V pomere k počtu obyvateľov vidieka výrazne obmedzenou. Obmedzený je vplyv miestnych obyvateľov zaoberajúcich sa poľnohospodárskou činnosťou na presadzovanie vlastných záujmov.

Významná časť súčasnej generácie má predkov podieľajúcich sa na poľnohospodárskej činnosti. Poľnohospodárstvo stráca v našich podmienkach environmentálny a sociálny aspekt. Sleduje sa produkčný aspekt bez vzťahu k miestnym pomerom. Ekonomický profit a produkčná schopnosť je deformovaná dotačnými zdrojmi bez pozitívneho vplyvu na miestnu úroveň. Realizácia intenzívnej poľnohospodárskej činnosti vplyva negatívne na krajinné ekologické pomery a sociálne pomery.

Prebytok potravín umožňuje orientáciu vidieka a miestnych obyvateľov na tradičné a udržateľné environmentálne, sociálne, spoločenské a ekonomické pomery. Obyvatelia vidieka sa tradične zaoberajú poľnohospodárstvom.

Pôda poskytuje produkty na samozásobenie a dodávanie. Vlastníci pôdy si poskytujú prácu. Iné zárobkové možnosti sú obmedzené. Obyvatelia dediny vytvárajú prirodzené sociálne vrstvy z hľadiska hierarchie, majetku a sú súčasťou prirodzeného miestneho prostredia.

Dedina je definovaná ako druh menšieho vidieckeho sídelného útvaru s okolím, spravidla poľnohospodárskeho charakteru. Charakterizovaná je ako sídlo, kde sú medzi jednotlivými obyvateľmi úzke sociálne kontakty, existuje dlhodobá prirodzená sociálna kontrola a spoluúčasť. Prevažuje poľnohospodárstvo a primárna výroba potravín. Väčšina obyvateľov dediny sa venuje poľnohospodárskej činnosti. Napriek ťažším podmienkam, tento systém bol základom rodinného a sociálneho usporiadania. Dedina pozostáva z menšieho počtu hospodárstiev úzko prepojených na poľnohospodársku činnosť, vrátane poľnohospodárskej zástavby a budov. Produkuje dostatok miestnych potravín pre samozásobovanie a dodávanie. Miestni obyvatelia sa počas celého dejinného vývoja zamestnávajú najmä poľnohospodárstvom a ovocinárstvom. Obyvatelia majú bezprostredný vzťah k pôde, hospodárska zástavba nadväzuje na poľnohospodársku činnosť a tento spôsob činnosti je základom zamestnanosti a príjmov miestneho obyvateľstva. Organizácia poľnohospodárstva a sociálna štruktúra je založená na gazdovských rodinách a farmárskom hospodárení (pestovanie plodín, chov dobytka, ovocinárstvo, včelárstvo). Z poľnohospodárskej pôdy je významne zastúpený trávnatý porast. Oráčiny sú v primeraných blokoch rozdelené zeleňou.

Dedina je orientovaná na poľnohospodársku činnosť a trvalou poľnohospodárskou zástavbou. Poľnohospodárska činnosť je sústredená do rodinných (sedliackych) hospodárstiev s dostatočnou infraštruktúrou s primeraným technickým vybavením. Hospodári sa na väčších alebo menších usadlostiach. Okolie dedín je využívané so silnou poľnohospodárskou funkciou extenzívne, v súlade s krajinné ekologickými podmienkami. Extenzívna poľnohospodárska činnosť zabezpečuje ekologickú stabilitu a biodiverzitu. Zatravnenie pôdy bráni nadmernej vodnej a veternej erózii. Uvedená poľnohospodárska činnosť má silnú vodoochranársku funkciu.

Extravilán obce tvorí oráčinovo lúčna krajina s bohatou vegetáciou, zastúpením prirodzenej zelene v poľnohospodárskej krajine. Vyskytujú sa dobre vyvinuté mozaikové štruktúry lúk a pasienkov. Hospodárstva sú sebestačné, prirodzene reprodukovujú a prepracovávajú vlastnú produkciu. Produkcia je limitovaná miestnou spotrebou.

Vidiecke usadlosti majú disciplínu prirodzeného a prijatého stavebného poriadku. Dedina prejavuje znaky silnej sociálnej súdržnosti. Architektúra rešpektuje reťaz so vzťahom vlastníctvu a k pôde. Prioritou je účelnosť, ktorá rešpektuje estetické hodnoty. Architektúra komunikuje s krajinou.

Je merateľné, že dochádza k odlúčeniu od pôdy a poľnohospodárskej činnosti. Neregulovaná architektúra dediny spôsobuje úbytok svojráznosti a účelnosti. Vo vzťahu k poľnohospodárstvu je rozdiel medzi minulosťou a súčasnosťou.

Intenzívna poľnohospodárska činnosť prináša negatívne environmentálne sociálne, spoločenské a ekonomické pomery a prostredie. Efektívnosť a ekonomická výhodnosť

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

priemyselného veľkoblokového hospodárenia je ťažko merateľná. Produkcia nie je zdrojom jediným príjmu. Bez vplyvu dotácií nie je potvrdená užitočnosť v širších súvislostiach.

Tradícia je významnou hranicou nesprávnych rozhodnutí o regulácii miestnej extenzívnej prvovýroby.

Po roku 1948 dochádza následkom kolektivizácie k radikálnej premene dediny (obce), zástavbe a spôsobu hospodárenia na pôde. Niektoré obecné erby v kraji obsahujú symboly poľnohospodárstva, ovocinárstva a včelárstva. Poukazuje to na vysoký stupeň biodiverzity (včelárstvo – ovocinárstvo). Symbolizuje pracovitosť a usilovnosť. Pôdne celky sú usporiadané v súvislosti k obydliu alebo hospodárskej zástavbe. Extravilán je intenzívne obhospodarovaný s negatívnym vplyvom na krajinno ekologické pomery. Územné plány obcí sa sústreďujú na výstavbu v nepomere k poľnohospodárskej činnosti, vylučujú poľnohospodársku činnosť ako ekologicky a hygienicky závadnú. Je merateľný odklon od tradícií, bez poznania dôsledkov na vidiek..

Rastlinná a živočíšna výroba je v prirodzene udržateľnom pomere. Výsledkom je náväznosť na prvovýrobu a miestna výroba potravín. Veľkosti parciel sú primerané možnostiam hospodárstva. Nevyužívajú sa intenzifikačné postupy. Poľnohospodárske dvory sú usporiadané a udržiavané.

Miestna extenzívna prvovýroba nie je prepojená s prostredím. Prevládajú intenzívne technicky a finančne menej náročné agrotechnické a zootechnické postupy. Činnosť vykonávajú väčšinou poľnohospodárske družstvá a poľnohospodárske podniky bez účasti vlastníka pôdy.

Preferenciami industrializácie a výstavby sa prehĺbuje rozdiel medzi poľnohospodárskym a mestským a rekreačným charakterom intravilánu obcí. Poľnohospodárska činnosť je vytláčaná do extravilánu ako nehygienická činnosť.

Integrácia poľnohospodárskej činnosti do miestnych pomerov je bez verejnej podpory a ochrany obmedzená. Podmienky sú zásadne zmenené. Sociálne a spoločenské pomery po kolektivizácii a socialistickom hospodárení sú zmenené v mnohých prípadoch nezvratne. Pretrváva ochrana veľkoblokového hospodárenia, odlúčenie od pôdy, vytváranie environmentálnych a sociálnych bariér.

V hospodársky vyspelých krajinách v súvislosti s udržiavaním kultúrnej krajiny v sociálnych a environmentálnych súvislostiach je preferovaná ekologicky únosná a extenzívna poľnohospodárska činnosť aj v súvislosti s ochranou vody a pôdy.

Tabuľka 3. Zmeny úhrnných hodnôt poľnohospodárskej pôdy v ha od roku 2011

Okres	2013	2012	2011
TV	78 808	78 822	78 837
SN	20 850	20 935	21 065
SO	30 267	30 268	30 270
RV	36 540	36 532	36 743
MI	72 666	72 711	72 727
KS	75 371	75 590	75 770
KE IV	3 387	3 397	3 404
KE III	381	382	384
KE II	3 859	3 869	3 870
KE I	1 520	1 521	1 522
GL	11 349	11 432	11 434

Program budovania logistického centra pre agrokomody v KSK

Tabuľka 4. Zmeny úhrnných hodnôt ornej pôdy v ha od roku 2011

Okres	2013	2012	2011
TV	57 109	57 115	57 192
SN	9 345	9 394	9 583
SO	17 666	17 666	17 667
RV	10 482	10 469	10 469
MI	47 920	47 568	47 579
KS	54 534	54 685	54 710
KE IV	2 764	2 774	2 780
KE III	188	189	189
KE II	2 845	2 855	2 856
KE I	308	308	308
GL	867	895	895

Tabuľka 5. Zmeny úhrnných hodnôt trvalých trávnych porastov v ha od roku 2011

Okres	2013	2012	2011
TV	16 073	16 077	16 030
SN	9 345	10 980	10 918
SO	10 561	10 561	10 561
RV	24 494	24 500	24 720
MI	21 005	21 401	21 401
KS	17 563	17 627	17 782
KE IV	226	226	226
KE III	71	71	71
KE II	625	625	623
KE I	790	791	791
GL	10 172	10 227	10 229

Prognóza je obmedzená zmenenými podmienkami, ktoré v mnohých prípadoch neumožňujú návrat k tradičnému spôsobu hospodárenia. Z uvedeného dôvodu je potrebné zabezpečiť opatrenia pre verejnú podporu a ochranu zachovania miestnej extenzívnej prvovýroby.

Dodávanie nespracovaných a spracovaných miestnych produktov vlastnej prvovýroby je súčasťou primárnej potravinovej bezpečnosti. Pomery sú neporovnateľné s tradíciami a históriou. Odlúčenie od pôdy a zmena pomerov neumožňuje rozvoj miestnej poľnohospodárskej činnosti a zásobovanie miestneho obyvateľstva. Súčasný pomery limitujú miestnu poľnohospodársku a potravinársku produkciu a dodávanie na miestnej úrovni.

Vytláčanie poľnohospodárskej činnosti je pre vidiek neprirodzené a devastáčnej. Prioritou súvisiacou s cieľom realizácie programu budovania logistického centra pre agrokomody je podpora a ochrana prirodzených prvkov vidieka - miestnej extenzívnej prvovýroby.

Samospráva má obmedzené možnosti zmeny v regulácii. Nezáujem o podporu a ochranu vlastných samosprávnych organizácií (ZMOS) súvisí s prioritami samosprávy. Medzi prvky podpory a ochrany zo strany samospráv patrí stavebná kultúra s regulačným rámcom na podporu a ochranu poľnohospodárskej činnosti vlastníckymi pôdy. Pri rešpektovaní všetkých ostatných práv na rozhodnutie obyvateľstva a samospráv, vrátane miestnej industrializácie a podpory podnikania je potrebné vymedziť podporu a ochranu miestnych neregistrovaných prvovýrobcov a miestnych produktov pred nadmernou reguláciou.

Analýza úhrnných hodnôt pozemkov vykazuje v tzv. produkčných oblastiach nepomer medzi výmerou ornej pôdy a trvalými trávnyimi porastmi. Orná pôda je využívaná intenzívne bez účasti miestnej a vlastnickej štruktúry. Výmera zelených plôch je nižšia ako požadovaný pomer čím je deformovaná krajinná ekológia. Výmera produkčných ovocných sádov nie je merateľná. Využitie miestnej pestovateľskej a chovateľskej výroby ako ekonomicky a finančne udržateľného logistického systému nemá merateľnú hodnotu.

Jednou z možností rozvoja je využívanie politik, občianskych stratégií a aktivít na usporiadanie pomerov vhodných pre poľnohospodárstvo. Poľnohospodárska činnosť bola, je a bude súčasťou vidieka, životného štýlu, sociálneho prostredia, udržiavateľom hodnôt a tradícií. Dnešné podmienky v poľnohospodárstve sa nedajú vnímať v súvislostiach ťažkostí v minulosti. Poľnohospodárstvo je mechanizované a vyžaduje odbornú zdatnosť. Je trvale zdrojom samozásobovania, súdržnosti a miestnej kultúry.

Miestna úroveň je ohrozovaná vytváraním globálnych korporácií na získavanie celých hospodárskych celkov. Poľnohospodárska produkcia je trhovým produktom, bez prepojenia na miestnu úroveň.

Miestna extenzívna činnosť nie je alternatívnym zdrojom zásobovania obyvateľstva potravinami. Primárne je environmentálnou, sociálnou, spoločenskou a ekonomickou normou existencie vidieka.

Potravinová bezpečnosť je definovaná ako miestna ekonomická dostupnosť potravín. Z analýzy spracovateľského priemyslu vo vzťahu k miestnej poľnohospodárskej produkcii nevyplýva priamy vzťah k zásobovaniu obyvateľstva potravinami na miestnej úrovni.

Obrázok 4:

Obrázok 5:

3. SPRACOVANIE ANALÝZY POŽIADAVIEK TRHU

Analýza prieskumu potenciálneho trhu agrokomodít je virtuálna hodnota dopytu vytvorená z prieskumu náhodnej vzorky obyvateľov. Výsledky prieskumu sú uvedené v prílohe. Potenciálne vysoký dopyt má podporný charakter pre kvalifikované rozhodnutie o realizácii programu budovania logistického centra pre agrokomodity.

Bariéra medzi dodávateľom a odberateľom definovaná v časti diela návrh logistického centra a regionálnych distribučných centier a je faktorom predbežnej opatrnosti pre kvalifikované rozhodnutie o realizácii programu budovania logistického centra pre agrokomodity. Aplikácia výsledkov prieskumu je priamo úmerná odstráneniu bariér.

Pri ponuke kúpiť rovnaký produkt si **85,2%** respondentov vybralo farmársky výrobok a **14,8%** obchodný výrobok. **49,1 %** respondentov má záujem o dodávanie produktov od farmára v obchode, **38,6%** respondentov má záujem o dodávanie produktov od farmára priamo na farme a **12,2 %** respondentov má záujem o dodávanie produktov od farmára prostredníctvom internetu alebo mobilu.

Pri nákupe produktu od farmára najvyššiu dôveru potenciálnych odberateľov má obchod vrátane úradne povoleného trhoviska. Dodávanie v obchode vrátane úradne povoleného trhoviska vyžaduje plnenie legislatívno administratívnych noriem uvedených v časti diela analýza legislatívnych podmienok. Obchod vrátane úradne povoleného miestneho trhoviska predáva produkty bez identifikácie pôvodu a súvislosti s miestnou produkciou. Dodávanie v obchode vrátane úradne povoleného trhoviska je pre potenciálnych dodávateľov limitované plnením legislatívno administratívnych noriem, ktoré vyžadujú registráciu alebo schválenie.

27,2% respondentov nakupuje produkty od farmára v týždennom intervale, **25%** mesačnom, **7,3%** dennom. **13,8 %** respondentov nenakupuje produkty priamo od farmára.

Celkový počet respondentov je **779**. **91,9 %** respondentov je vo veku od 18 - 60 rokov.

Tabuľka 6. Priemerná spotreba vybraných druhov potravín v SR v roku 2014

Komodita	Na obyvateľa	Odporúčaná	KSK v kg	% v prieskume
mäso hovädzie	4,4 kg	17,4 kg	3 496 926	50
mäso bravčové	30,9 kg	22,2 kg	24 557 960	
mäso ovčie, kozie	0,2 kg		158 951	29,3
hydinové mäso	16,9 kg	15 kg	13 431 376	38,6
zverina	0,8 kg		635 804	25,1
ryby	5,1 kg	6 kg	4 053 255	17,8
kravské mlieko a výrobky	156,1 kg		124 061 411	35,7
kozie mlieko a výrobky	0,6 kg	220 kg	476 853	25,0
ovčie mlieko a výrobky	1,8 kg		1 430 560	21,0
konzumné vajcia	207 ks	186 ks	164 514 492 ks	33,2
maslo, tvaroh	3 kg	22 kg	2 384 268	28,8
včelí med	1,2 kg		953 707	18,7
zemiaky, koreňová zelenina	47,4 kg	80,6 kg	37 671 434	28,3
strukoviny, kapusta	1,3 kg	2,6 kg	103 318	25,5
čerstvá zelenina	73,8 kg	127,9 kg	58 652 992	27,1
čerstvé ovocie	38,5 kg	96,7 kg	30 598 106	28,7

ŠÚ SR údaje rok 2014, prieskum Farmárske fórum 2015

Tabuľka 7. Priemerná spotreba vybraných druhov potravín (v tis. kg) podľa počtu obyvateľov v okresoch za rok 2014 (priemerná spotreba SR x počet obyvateľov okresu)

Komodita	GL	KE	KS	MI	RV	SO	SN	TV
mäso hovädzie	138	1 055	537	487	277	100	433	466
mäso bravčové	970	7 409	3 777	3 422	1 949	705	3 044	3 277
mäso ovčie, kozie	79	2 482	1 163	649	175	44	414	458
hydinové mäso	531	4 052	2 065	1 871	1 066	386	1 664	1 792
zverina	25	191	97	88	50	18	78	84
ryby	160	1 222	623	564	321	116	502	541
kravské mlieko a výrobky	4 904	37 426	19 082	17 290	9 847	3 565	15 378	16 559
kozie mlieko a výrobky	18	143	73	66	37	137	59	63
ovčie mlieko a výrobky	56	431	220	199	113	41	177	190
konzumné vajcia	6 504 ks	49 637 ks	2 530 ks	22 928 ks	13 057 ks	4 728 ks	20 393 ks	21 958 ks
maslo	94	719	366	332	189	68	295	318
včelí med	37	287	146	132	75	27	118	127
zemiaky, koreňová zelenina	1 489	11 364	5 794	5 250	2 990	1 082	4 669	5 028
strukoviny, kapusta	40	311	158	143	82	29	128	137
čerstvá zelenina	2 318	17 694	9 021	8 174	4 655	1 685	7 270	7 828
čerstvé ovocie	1 209	9 230	4 706	4 264	2 428	879	3 792	4 084

ŠÚ SR údaje rok 2014, prieskum Farmárske fórum 2015

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

Cena je hodnota, ktorá je v trhovej ekonomike vyjadrená finančne. Cena nespracovaného alebo spracovaného miestneho produktu vlastnej prvovýroby nie je cenou trhovou. Odmena je vyjadrená schopnosťou poskytnúť prácu, protihodnotu alebo financie priamo dodávateľovi. Odmena zahŕňa neoceniteľné environmentálne, sociálne, spoločenské a ekonomické ohodnotenie dodávateľa.

Na otázku koľko maximálne ste ochotný priplatiť za produkt z farmy/z dvora odpovedalo **621** respondentov. Priplatiť k cene za produkt priamo od farmára je ochotných **79,2%** respondentov, **34,8%** je ochotných priplatiť **20%**, **44,4%** je ochotných priplatiť **10%**. **20,8%** respondentov nie je ochotných priplatiť za produkt z farmy. Pre podporu pramej produkcie a miestneho dodávania je rozhodujúce priame ocenenie prvovýrobcu. Ceny vyššie o **10 - 20%** ako na trhu potravín sú akceptáciou a podporou pre kvalifikované rozhodnutie o realizácii programu budovania logistického centra pre agrokomodity.

Vychádzajúc z údajov ŠÚ SR o priemernej spotrebe, záujme odberateľov o farmársky výrobok a záujmu o konkrétny produkt z prieskumu uvádzame potenciálny priameho predaja v tabuľke č. 8.

Tabuľka 8. Priemerná cena vybraných druhov potravín v roku 2014, obrat (spotreba x cena) a potenciál dopytu, prepočítané na % záujmu po komoditách v prieskume

Komodita	€ za kg/ks/l	obrat v KSK	85,2 %	dopyt 12,2%
mäso hovädzie	3	10 490 779	8 938 143	1 090 453
mäso bravčové	1,60	39 292 736	33 477 411	4 084 244
mäso ovčie, kozie	2	317 902	270 852	33 044
hydinové mäso	1,6	21 490 202	18 309 652	2 233 777
ryby	3	12 159 766	10 360 121	1 263 934
kravské ml a výrobky	0,4	49 624 564	42 280 129	5 158 175
ovčie ml a výrobky	1	1 430 560	1 218 837	148 698
konzumné vajcia	0,7	115 160 144	98 116 443	11 970 206
zemiaky	0,3	11 301 430	9 628 818	1 174 715
strukoviny	0,4	413 273	352 108	42 957
čerstvá zelenina	0,5	29 326 496	24 986 174	3 048 313
čerstvé ovocie	0,5	15 299 053	13 034 793	1 590 244

ŠÚ SR údaje rok 2014, prieskum Farmárske fórum 2015, hovädzie a bravčové mäso prepočítané na % podľa priemernej spotreby

Tabuľka 9. Potenciál dopytu v okrese (spotreba/záujem o farmársky výrobok/internetový portál a mobilná aplikácia), prepočítaný na % záujmu v prieskume; údaje v €

Komodita	GL	KE	KS	MI	RV	SO	SN	TV
mäso hovädzie	2 629	81 924	38 410	21 885	5 799	2 099	13 693	15 137
mäso bravčové	9 849	306 846	143 864	80 262	21 719	5 516	51 288	56 696
mäso ovčie, kozie	172	5 980	2 436	1 444	393	107	977	1 082
hydinové mäso	5 387	167 822	78 683	43 897	11 879	3 017	28 051	31 008
ryby	3 048	94 958	44 521	24 838	6 721	1 707	15 518	17 545
kravské mlieko a výrobky	12 439	387 824	181 693	101 366	27 431	6 967	64 774	71 604
ovčie mlieko a výrobky	358	11 171	5 237	2 922	790	200	1 867	2 064
konzumné vajcia	28 868	899 995	421 643	235 234	63 657	23 048	171 792	166 166
zemiaky	2 833	88 069	41 378	23 085	6 247	1 586	14 751	16 306
strukoviny	103	3 227	1 513	844	228	58	539	596
čerstvá zelenina	7 351	229 017	107 374	59 904	16 210	5 869	38 279	42 315
čerstvé ovocie	3 835	119 473	56 212	12 500	8 456	2 147	19 969	22 075
celkom	161 906	5 624 371	2 291 658	1 358 057	369 889	101 452	919 019	1 017 864

prieskum Farmárske fórum 2015

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

85,2% záujem o farmársky výrobok je vyjadrením významného dopytu o produkty priamo od farmára. Percentuálny záujem je o komodity, **50%** o hovädzie, bravčové mäso, **39,9%** o ovčiu bryndzu, **38,6%** o hydinu a králiky, **35,7%** o mlieko, jogurty a syry, **33,2%** o vajcia, **28,8%** o tvaroh a maslo, **27,3%** záujem o mäsové výrobky, **26%** o kozie mlieko, jogurty a syry, **21%** o ovčie mlieko, jogurty a syry, **20,2%** o smotanu, **18,7%** záujem o med a **17,8%** o ryby.

Vajcia, ryby a med, čerstvé mäso hydiny a králikov je možné predávať v malých množstvách priamo konečnému spotrebiteľovi ako vlastné produkty prvovýroby v miestnom maloobchode vrátane úradne povoleného trhoviska. Ostatné produkty z výnimkou živých zvierat je možné predávať v miestnom maloobchode vrátane úradne povoleného trhoviska len zo schválených alebo registrovaných potravinárskych prevádzkarní (potravinársky podnik).

Na miestnom trhovisku je možné predávať potraviny a produkty vlastnej pestovateľskej alebo chovateľskej činnosti so súhlasným stanoviskom príslušného orgánu úradnej kontroly potravín a po ohlásení finančnému riaditeľstvu.

Bryndza sa tradične vyrába na salaši, ktorý musí byť schválený sezónne príslušným orgánom úradnej kontroly potravín. Dopyt po bryndzi je zabezpečený prostredníctvom obchodnej siete (vrátane predaja bryndze z nepasterizovaného ovčieho mlieka), predajom priamo na farme vrátane predaja ovčej hrudky. Spracovaním ovčieho mlieka v priemyselných bryndziarňach sa stráca identita k miestnej prvovýrobe a zabezpečenie priameho ocenenia prvovýrobcu.

Z rastlinných produktov respondenti prejavili záujem o ovocie - jablká, hrušky, marhule, čerešne, jahody, slivky **28,7%**, zeleninu - cibuľa, cesnak, tekvica, paradajky, paprika, uhorky **28,3%**, chlieb **27,1%**, strukoviny a kapusta **25,5%**, nápoje a kompóty **23,4%**, konzervy **21,5%**, bylinky **20,2%**, huby **17,3%**.

Malé množstvá rastlinných prvotných produktov je možné predávať v miestnom maloobchode vrátane úradne povoleného trhoviska. Predávať spracované potraviny je možné len zo schválených alebo registrovaných prevádzkarní (potravinársky podnik).

Realizácia programu logistického centra pre agrokomodity je podporovaná dopytom.

Identifikovateľnou ponukou úradne registrovaných prvovýrobcov nie je možné dopyt uspokojiť. Zabezpečenie dopytu úradne registrovanými dodávateľmi nedosahuje hodnotu ekonomických, technologických a personálnych požiadaviek.

Potenciál ponuky vytvárajú miestny úradne neregistrovaní prvovýrobcovia. Ponuka je merateľná z prieskumu potenciálnych dodávateľov. Dopyt je merateľná hodnota na podporu realizácie priamej produkcie prvovýrobcov.

Vzájomná spolupráca, participácia a dohoda medzi odberateľom a dodávateľom podporuje realizáciu programu budovania logistického centra pre agrokomodity. Aplikácia je podmienená verejnou podporou a ochranou organizácii prvovýrobcov vytvorených zdola a miestnych nezávislých logistických a finančných samosprávnych systémov.

Spôsob dodávania agroproduktov sa realizuje pod miestnou značkou v miestnej maloobchodnej prevádzkarni vrátane úradne povoleného trhoviska alebo predajom na diaľku prostredníctvom využitia elektronickej komunikácie (internetový portál a mobilná aplikácia).

Systém dodávania nespracovaných alebo spracovaných miestnych produktov vlastnej prvovýroby prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity je výsledkom zosúladenia ponuky a dopytu.

Legálnym dodávaním produktov v miestnom maloobchode vrátane úradne povoleného trhoviska bez miestnej značky sa stráca identita prvovýrobcu a agroproduktu. Chýbajúca identifikácia nepodporuje priamu produkciu. Miestna značka je významný činiteľ logistického centra pre agrokomodity pre identifikáciu a priame ocenenie dodávateľa.

Verejnú podporu ponuky k identifikovanému dopytu vytvára zosúladenie ponuky a dopytu.

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

V tabuľke č. 10 uvádzame potenciál logistického centra pre agrokomodity po okresoch a v kraji vychádzajúc z počtu obyvateľov a počtu potenciálnych záujemcov dodávanie produktov priamo od farmára.

Tabuľka 10. Potenciál návštevnosti logistického centra pre agrokomodity

okres	počet obyvateľov	záujem	mesačne	týždenne	denne	e-shop
		49,1%	25,0 %	27,2%	7,3%	12,2%
GL	31 421	15 616	3 919	4 122	1 139	3 801
KE	239 797	119 179	29 913	31 463	8 700	29 015
KS	122 248	60 757	15 250	16 039	4 435	14 792
MI	110 768	55 051	13 817	14 533	4 018	13 402
RV	63 082	31 351	7 869	8 276	2 288	7 632
SO	22 840	11 351	2 849	2 996	828	2 763
SN	98 518	48 963	12 289	12 926	3 574	11 920
TV	106 082	52 722	13 233	13 918	3 848	12 835
KSK	794 756	394 990	99 139	104 273	28 830	96 160

prieskum Farmárske fórum 2015

V tabuľke č. 11 uvádzame po okresoch a v kraji počet potenciálnych záujemcov o dodávanie produktu priamo od farmára v obchode, prepočítaný na percento účasti respondentov okresu v prieskume a potenciálne ročné výdavky odberateľov / tržby dodávateľov.

Tabuľka 11. Potenciál záujmu o produkty od farmára v obchode; údaje v €

okres	záujem	tržby / rok
GL	905	80 467
KE	31 463	2 795 312
KS	12 819	1 138 954
MI	7 597	674 954
RV	2 069	183 834
SO	567	50 421
SN	5 141	456 752
TV	5 693	505 878
KSK	66 254	5 886 572

prieskum Farmárske fórum 2015

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

V tabuľke č. 12 uvádzame po okresoch a v kraji počet potenciálnych záujemcov o dodávanie produktu priamo od farmára z ponuky na internete alebo mobile, prepočítaný na percento účasti v prieskume a potenciálne ročné výdavky odberateľov / tržby dodávateľov.

Tabuľka 12. Potenciál záujmu o produkty od farmára na internete; údaje v €

okres	záujem	tržby / rok
GL	220	19 590
KE	7 659	680 548
KS	3 121	277 290
MI	1 849	164 324
RV	503	44 756
SO	138	12 275
SN	1 251	111 201
TV	1 386	123 161
KSK	16 127	1 433 145

prieskum Farmárske fórum 2015

4. SPRACOVANIE ANALÝZY PRVOVÝROBCOV

4.1 SAMOSTATNE HOSPODÁRIACI ROĽNÍCI V KSK

Tabuľka 13. Registrovaný SHR v KSK po okresoch

Okres	SHR	Obyvateľov
GL	64	31 421
KE	86	
KS	194	122 248
MI	285	110 768
RV	179	63 082
SO	85	22 840
SN	282	98 518
TV	398	106 082

Tabuľka 14. Register SHR obcami v okrese Gelnica podľa Zákona 105/1990 Zb. v znení Zákona 219/1991 Zb. o súkromnom hospodárení občanov – poľnohospodárska výroba vykonávaná samostatne hospodáriacimi roľníkmi

Obec	SHR	Obyvateľov
Gelnica	6	6210
Helcmanovce	1	1450
Henclová	2	103
Hrišovce	1	314
Jaklovce	0	1890
Kluknava	4	1596
Kojšov	1	711
Margecany	0	1963
Mníšek nad Hnilcom	4	1734
Nálepково	12	3163
Prakovce	1	3376
Richnava	1	2644
Smolníc huta	1	472
Smolník	0	1084
Stará Voda	4	217
Švedlár	7	2070
Úhorná	0	140
Veľký Folkmar	0	916
Závadka	7	619
Žakarovce	0	749

Program budovania logistického centra pre agrokodity v KSK

Tabuľka 15. Register SHR obcami v okrese Košice okolie podľa Zákona 105/1990 Zb. v znení Zákona 219/1991 Zb. o súkromnom hospodárení občanov – poľnohospodárska výroba vykonávaná samostatne hospodáriacimi roľníkmi

Obec	SHR	Obyvateľov
Bačkovík	0	506
Baška	0	526
Belža	3	405
Beniakovce	1	637
Bidovce	1	1426
Blažice	0	591
Bočiar	0	246
Bohdanovce	2	1060
Boliarov	5	821
Budimír	1	1103
Bukovec	1	816
Bunetice	1	85
Buzica	2	1202
Cestice	2	824
Čakanovce	0	647
Čaňa	3	5642
Čečejevce	7	2088
Čižatice	2	380
Debrad'	0	378
Drienovec	0	2165
Družstevná pri Hornáde	1	2624
Ďurďošík	1	426
Ďurkov	0	1740
Dvorníky	4	472
Geča	0	1654
Gyňov	1	622
Hačava	0	225
Háj	1	297
Haniska	3	1452
Herľany	0	285
Hodkovce	0	294
Host'ovce	0	199
Hrašovík	0	330
Hýľov	2	498
Chorváty	2	100
Chrastné	1	464
Janík	6	606
Jasov	5	3460
Kalša	2	711
Kecеровce	1	3223
Kecеровský Lipovec	1	123
Kechnec	2	1158
Kokšov - Bakša	0	1155

Program budovania logistického centra pre agrokomody v KSK

Pokračovanie tabuľky 15.

Komárovce	0	387
Kostoľany nad Hornádom	0	1219
Košická Belá	4	983
Košická Polianka	0	1005
Košické Olšany	2	1252
Košický Klečenov	0	274
Kráľovce	1	1116
Kysak	2	1441
Malá Ida	1	1452
Malá Lodina	0	180
Medzev	2	4337
Milhost'	3	382
Mokrance	9	1370
Moldava nad Bodvou	12	11186
Mudrovce	1	71
Nižná Hutka	0	588
Nižná Kamenica	1	544
Nižná Myšľa	3	1659
Nižný Čaj	0	275
Nižný Klatov	2	748
Nižný Lánec	3	442
Nováčany	3	737
Nová Polhora	0	439
Nový Salaš	2	210
Obišovce	0	430
Olšovany	2	599
Opátka	0	92
Opiná	0	193
Paňovce	4	588
Peder	3	405
Perín-Chym	6	1430
Ploské	4	860
Poproč	4	2763
Rákoš	0	348
Rankovce	1	763
Rešica	4	334
Rozhanovce	6	2359
Rudník	0	618
Ruskov	3	1438
Sady nad Torysou	3	1897
Seňa	3	2090
Skároš	2	1119
Slančík	0	215
Slanec	2	1435
Slanská Huta	0	234

Program budovania logistického centra pre agrokodity v KSK

Pokračovanie tabuľky 15.

Slanské Nové Mesto	0	500
Sokol'	1	1090
Sokol'any	0	1299
Svinica	1	840
Šemša	1	786
Štós	3	738
Trebejov	0	206
Trst'any	0	278
Trstené	1	1537
Turňa nad Bodvou	5	3508
Turnianska Nová Ves	0	343
Vajkovce	0	703
Valaliky	2	4246
Veľká Ida	7	3406
Veľká Lodina	1	268
Vtáčkovce	0	1007
Vyšná Hutka	1	447
Vyšná Kamenica	2	259
Vyšná Myšľa	0	969
Vyšný Čaj	0	301
Vyšný Klatov	0	449
Vyšný Medzev	0	524
Zádiel	1	167
Zlatá Idka	1	403
Žarnov	1	425
Ždaňa	3	1376

Tabuľka 16. Register SHR obcami v okrese Michalovce podľa Zákona 105/1990 Zb. v znení Zákona 219/1991 Zb. o súkromnom hospodárení občanov – poľnohospodárska výroba vykonávaná samostatne hospodáriacimi roľníkmi

Obec	SHR	Obyvatel'ov
Bajany	1	481
Bánovce nad Ondavou	1	739
Beša	2	368
Bracovce	1	949
Budince	0	220
Budkovce	1	1497
Čečehov	6	375
Čičarovce	11	897
Čierne pole	5	287
Drahňov	5	1405
Dúbravka	1	688
Falkušovce	0	673
Hatalov	0	746
Hažín	3	460

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

Pokračovanie tabuľky 16.

Hnojné	0	225
Horovce	0	854
Iňačovce	1	738
Ižkovce	0	102
Jastrabie pri Michalovciach	0	293
Jovsa	2	805
Kačanov	0	447
Kaluža	1	373
Kapušíanske Kláčany	30	907
Klokočov	0	413
Krásnovce	8	622
Krišovská Liesková	3	921
Kusín	0	341
Lastomír	4	1152
Laškovce	0	653
Lesné	1	445
Ložín	0	808
Lúčky	3	568
Malčice	5	1496
Malé Raškovce	0	
Markovce	3	927
Maťovské Vojkovce	3	603
Michalovce	43	39719
Moravany	6	1039
Nacina Ves	5	1775
Oborín	7	740
Oreské	3	485
Palín	0	923
Pavlovce nad Uhom	2	4457
Petrikovce	0	181
Petrovce nad Laborcom	0	1006
Poruba pod Vihorlatom	1	632
Pozdišovce	2	1276
Ptrukša	3	505
Pusté Čemerné	0	357
Rakovec nad Ondavou	6	1053
Ruská	11	610
Senné	3	725
Slavkovce	1	657
Sliepkovce	1	745
Staré	0	793
Strážske	8	4391
Stretava	0	655
Stretavka	0	188
Suché	0	388

Program budovania logistického centra pre agrokodity v KSK

Pokračovanie tabuľky 16.

Šamudovce	2	620
Trhovište	1	1900
Trnava pri Laborci	2	573
Tušice	0	704
Tušická Nová Ves	0	554
Veľké Kapušany	17	9321
Veľké Raškovce	10	315
Veľké Slemence	6	588
Vinné	6	1725
Vojany	4	884
Voľa	0	260
Vrbnica	3	1003
Vysoká nad Uhom	10	808
Zalužice	15	1149
Závadka	1	445
Zbudza	0	532
Zemplínska Široká	2	
Zemplínske Kopčany	2	439
Žbince	1	971

Tabuľka 17. Register SHR obcami v okrese Sobrance podľa Zákona 105/1990 Zb. v znení Zákona 219/1991 Zb. o súkromnom hospodárení občanov – poľnohospodárska výroba vykonávaná samostatne hospodáriacimi roľníkmi

Obec	SHR	Obyvateľov
Baškovce	5	256
Beňatina	0	207
Bežovce	8	982
Blatná Polianka	0	167
Blatné Remety	1	673
Blatné Revištia	0	220
Bunkovce	2	368
Fekišovce	1	313
Hlivištia	1	381
Horná	0	363
Husák	1	161
Choňkovce	1	560
Inovce	0	216
Jasenov	4	310
Jenkovce	1	458
Kolibabovce	0	182
Koňuš	0	358
Koromľa	1	446
Krčava	0	429
Kristy	0	314
Lekárovce	6	956

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

Pokračovanie tabuľky 17.

Nižná Rybnica	3	421
Nižné Nemecké	1	323
Orechová	3	257
Ostrov	2	299
Petrovce	1	215
Podhorod'	1	378
Porostov	0	218
Porúbka	2	428
Priekopa	1	298
Remetské Hámre	3	601
Ruská Bystrá	0	115
Ruskovce	2	268
Ruský Hrabovec	0	316
Sejkov	2	208
Sobrance	11	5 957
Svätuš	0	112
Tašul'a	1	201
Tibava	4	557
Úbrež	4	724
Veľké Revištia	0	533
Vojnatina	1	242
Vyšná Rybnica	7	357
Vyšné Nemecké	0	235
Vyšné Remety	1	418
Záhor	3	665

Tabuľka 18. Register SHR obcami v okrese Spišská Nová Ves podľa Zákona 105/1990 Zb. v znení Zákona 219/1991 Zb. o súkromnom hospodárení občanov – poľnohospodárska výroba vykonávaná samostatne hospodáriacimi roľníkmi

Obec	SHR	Obyvateľov
Arnutovce	0	744
Betlanovce	3	695
Bystrany	3	3 267
Danišovce	0	544
Harichovce	1	1 867
Hincovce	2	237
Hnilčik	8	545
Hnilec	21	435
Hrabušice	12	2 402
Chrast' nad Hornádom	1	879
Iliašovce	4	961
Jamník	3	1 151
Kaľava	2	425
Kolinovce	4	573
Krompachy	9	8 877

Program budovania logistického centra pre agrokomody v KSK

Pokračovanie tabuľky 18.

Letanovce	8	2 244
Lieskovany	3	328
Markušovce	13	4 147
Matejov nad Hornádom	2	522
Mlynky	18	563
Odorín	0	944
Olcava	1	1 059
Oľšavka	0	198
Poráč	5	1 009
Rudňany	2	4 162
Slatvina	1	314
Slovinky	14	1 882
Smižany	20	8 636
Spišská Nová Ves	80	37 795
Spišské Tomášovce	6	1 854
Spišské Vlasy	12	3 595
Spišský Hrušov	7	1 240
Teplička	9	1 162
Vojkovce	5	421
Žehra	2	2 244

Tabuľka 19. Register SHR obcami v okrese Trebišov podľa Zákona 105/1990 Zb. v znení Zákona 219/1991 Zb. o súkromnom hospodárení občanov – poľnohospodárska výroba vykonávaná samostatne hospodáriacimi roľníkmi

Obec	SHR	Obyvatel'ov
Bačka	4	649
Bačkov	2	667
Bara	0	308
Biel	2	1458
Boľ	4	729
Borša	7	1193
Boťany	4	1253
Brehov	2	601
Brezina	6	707
Byšta	0	153
Cejkov	4	1160
Čel'ovce	5	552
Čerhov	3	775
Černochovej	0	203
Čierna	7	463
Čierna nad Tisou	1	3772
Dargov	5	602
Dobrá	6	463
Dvorianky	2	607
Egreš	3	470

Program budovania logistického centra pre agrokodity v KSK

Pokračovanie tabuľky 19.

Hraň	12	1602
Hrčeľ	1	985
Hriadky	1	462
Kašov	0	297
Kazimír	2	859
Klin nad Bodrogom	0	212
Kožuchov	5	206
Kráľovský Chlmec	14	7704
Kravany	1	343
Kuzmice	8	1735
Kysta	2	384
Ladmovce	1	326
Lastovce	2	1132
Leles	10	1756
Luhyňa	3	315
Malá Tŕňa	4	429
Malé Ozorovce	1	536
Malé Trakany	4	1110
Malý Horeš	3	1104
Malý Kamenec	4	442
Michaľany	4	1944
Nižný Žipov	13	1471
Novosad	8	1026
Nový Ruskov	6	626
Parchovany	2	1920
Plechotice	8	780
Poľany	12	537
Pribeník	3	1023
Rad	2	558
Sečovce	11	8316
Sirník	11	603
Slivník	4	778
Slovenské Nové Mesto	14	1085
Soľnička	3	230
Somotor	5	1529
Stanča	9	420
Stankovce	0	161
Strážne	1	630
Streda nad Bodrogom	13	2306
Svätá Mária	3	572
Svätuše	8	824
Svinice	3	232
Trebišov	42	24522
Trnávka	0	175
Veľaty	6	871

Pokračovanie tabuľky 19.

Veľká Tŕňa	2	460
Veľké Ozorovce	1	745
Veľké Trakany	12	1400
Veľký Horeš	5	1044
Veľký Kamenec	3	797
Viničky	3	508
Višňov	1	227
Vojčice	3	2174
Vojka	1	508
Zatín	2	814
Zbehňov	3	350
Zemplín	1	387
Zemplínska Nová Ves	9	895
Zemplínska Teplica	3	1621
Zemplínske Hradište	3	1143
Zemplínske Jastrabie	4	664
Zemplínsky Branč	2	482

Prieskum prvovýrobcov reprezentuje potenciálny záujem o produkciu, má podporný charakter pre kvalifikované rozhodnutie o realizácii programu budovania logistického centra pre agrokomodity. Je virtuálnou hodnotou, vytvorenou z prieskumu náhodnej vzorky potenciálnych dodávateľov. Prieskum prvovýrobcov reprezentuje potenciálny záujem o produkciu, má podporný charakter pre kvalifikované rozhodnutie o realizácii programu budovania logistického centra pre agrokomodity.

Z celkového počtu potenciálnych dodávateľov **61,3%**^{prieskum FF} vlastní poľnohospodársku pôdu, **8,8%**^{prieskum FF} má pôdu v prenájme a **12,3%**^{prieskum FF} poľnohospodársku pôdu nevlastní, ale má záujem venovať sa poľnohospodárstvu. **82,1%**^{prieskum FF} potenciálnych dodávateľov je **297 245** obyvateľov žijúcich na vidieku mimo miest kraja. Počet potenciálnych dodávateľov v súvislosti s vlastníctvom a výmerou pôdy má podporný charakter pre kvalifikované rozhodnutie o realizácii programu budovania logistického centra pre agrokomodity. Potenciálni dodávatelia sú závislí na organizácii vytvorenej zdola podporovanej samosprávou.

Potenciál agrokomodít úradne neregistrovanými miestnymi prvovýrobcami v súvislosti s výmerou obhospodarovanej pôdy a potenciálnou produkciou je nemerateľný. Potenciál úradne registrovaných výrobcov je sústredený na technicky a finančne menej náročné agrotechnické (pestovanie obilnín olejní) a zootecnické postupy (chov HD) bez spracovania na miestnej úrovni.

4.2 ROZVOJ DODÁVANIA AGROPRODUKTOV

Cieľom analýzy je vymedziť potenciál priameho dodávania prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity. Potenciál dodávania tvoria nespracované a spracované miestne produkty vlastnej prvovýroby. Porovnaním registrov samostatne hospodáriacich roľníkov obcí a registrov prevádzkovateľov potravinárskych podnikov príslušných regionálnych veterinárnych a potravinových správ nebola zistená merateľná hodnota potenciálnych dodávateľov na miestnej úrovni.

Potenciál priameho dodávania agrokomodít produkovaných na miestnej úrovni je z obcami registrovaných prvovýrobcov nemerateľný.

Obcami registrovaní prvovýrobcovia podľa registra príslušných regionálnych veterinárnych a potravinových správ pestujú obilniny a olejniny, chovajú HD a oviec. Pestovanie a chov má nemerateľné prepojenie a súvislosť s miestnou výrobou a dodávaním, vrátane spracovateľských možností. **Potenciál priameho dodávania agrokomodít na miestnej úrovni je z úradne registrovaných prevádzkovateľov potravinárskych podnikov nemerateľný.**

Potenciálny zdroj dodávania agroproduktov a miestnej výroby potravín na vidieku tvoria farmy neregistrovaných fyzických osôb v množstve **2 567** z celkového počtu **3 655 (70,2%)**^{ŠÚ SR} fariem a v živnostenskom registri nezapísaní **SHR 465 (12,7%)**^{cenzus fariem}. Hospodária na **9 081 ha**^{ŠÚ SR}, čo je **3,3%**^{ŠÚ SR} poľnohospodárskej pôdy. Neregistrovaní SHR hospodária na **31 338 ha**^{ŠÚ SR} čo je **11,55 %** poľnohospodárskej pôdy.

Dodávanie spracovaných a nespracovaných miestnych produktov vlastnej prvovýroby prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity je podmienené dostupnou poľnohospodárskou pôdou. **61,3%**^{prieskum FF} (**221 938**) obyvateľov vidieka (bez obyvateľov miest) vlastní poľnohospodársku pôdu, **12,3%**^{prieskum FF}, ktorý nevlastnia poľnohospodársku pôdu má záujem venovať sa poľnohospodárstvu. Na vykonávanie poľnohospodárskej činnosti má podmienky potenciálne **73,6%**^{prieskum FF} obyvateľov vidieka.

Z analýzy vyplýva potreba identifikovať a registrovať možnosti dodávania nespracovaných alebo spracovaných miestnych produktov vlastnej prvovýroby fariem neregistrovaných prvovýrobcov. Aplikáciou zverejnených politík EÚ (myslieť najprv v malom, miestne potravinové systavy, rozvoj vidieka) sú možnosti rozvoja dodávania agroproduktov neregistrovanými prvovýrobcami potenciálne vysoké.

Rozvoj dodávania agroproduktov neregistrovanými prvovýrobcami na základe zverejnených politík EÚ je limitovaný chýbajúcou organizáciou prvovýrobcov vytvorenou zdola, chýbajúcim zosúladením ponuky a dopytu a prístupom k informáciám.

Nie je vytvorený systém identifikácie neregistrovaných a registrácie pre potrebu zosúladenie ponuky a dopytu. Nie je dostupná ponuka a dopyt potenciálne dodávaných agroproduktov. Neexistuje účinný a efektívny systém vzdelávania. Zriaďovateľom systému ako verejnej služby je samospráva.

Realizácia programu budovania logistického centra pre agrokomodity je podmienená podporou a ochranou organizácií prvovýrobcov vytvorených zdola a miestnych nezávislých logistických a finančných samosprávnych systémov. Predmetom realizácie je vzdelávací a školiaci program, systém využitia elektronickej komunikácie (internetový portál a mobilná aplikácia) zosúladenia ponuky a dopytu zriadený formou internetového portálu a mobilnej aplikácie a miestna značka. **Z dôvodu legislatívnych a administratívnych bariér nie je ponuka identifikovateľných miestnych prvovýrobcov a registrovaných agroproduktov prístupná.**

Podporou a ochranou organizácií prvovýrobcov vytvorených zdola a miestnych nezávislých logistických a finančných samosprávnych systémov sa vytvára samospráva dodávateľského reťazca. Je základným prvkom pre potenciálne dodávanie prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity.

Dodávanie nespracovaných alebo spracovaných miestnych produktov vlastnej prvovýroby v rámci miestneho nezávislého logistického a finančného samosprávneho systému prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity je spoluprácou, participáciou a dohodou dodávateľa a odberateľa.

Agroprodukty dodávané prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity sú identifikované miestnou značkou. Limity sú odvodené od množstva produktov alebo krmív, ktoré je možné dať do súvislosti s vlastníctvom alebo prenájmom poľnohospodárskej pôdy.

Dodávanie spracovaných a nespracovaných miestnych produktov vlastnej prvovýroby sa uskutočňuje vlastnými prostriedkami dodávateľa alebo odberateľa. Dodávanie prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity nevylučuje miestny maloobchod vrátane trhoviska. **64,4%** ^{prieskum FF} potenciálnych dodávateľov logistického centra pre agrokomodity prieskumu nepoužíva žiadnu značku alebo identifikáciu svojich výrobkov, **35,6%** ^{prieskum FF} potenciálnych dodávateľov používa značku alebo identifikáciu. Registrácia miestnej značky ako ochrannej známky podporuje realizáciu programu budovania logistického centra pre agrokomodity.

Nespracované alebo spracované miestne produkty vlastnej prvovýroby dodávané prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity sa identifikujú miestnou značkou na vymedzenie pri dodávaní a ochranu systému. Podmienky používania miestnej značky podliehajú informačnej kontrole/virtuálnemu auditu.

K programu budovania logistického centra pre agrokomodity je potrebné definovať miestnu úroveň. **45,6%** ^{prieskum FF} potenciálnych dodávateľov je schopných dodávať produkty na vzdialenosť viac ako **20 km**, **22,1%** ^{prieskum FF} na vzdialenosť do **10 km**, **19,1%** ^{prieskum FF} do **20 km** a **13,2%** do vzdialenosti **5 km**. Dodávanie v rámci miestneho nezávislého logistického a finančného samosprávneho systému prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity je spoluprácou, participáciou a dohodou dodávateľa a odberateľa. Miestna značka identifikuje miestnu úroveň. Miestna úroveň nepodlieha regulácii.

Program budovania logistického centra pre agrokomodity je závislé na infraštruktúre fariem a podmienkach pre poľnohospodársku činnosť. **59,7%** ^{prieskum FF} potenciálnych dodávateľov vlastní poľnohospodárske hospodárske budovy. Poľnohospodárske hospodárske budovy sú symbolom poľnohospodárskej činnosti. Sú základom pre potenciálny rozvoj poľnohospodárskej činnosti neregistrovaných prvovýrobcov. Vytvárajú podmienky pre symbiózu vidieckeho bývania a poľnohospodárskej činnosti. Sú nevyhnutné pre organizáciu prvovýroby, možnosti diverzifikácie poľnohospodárskej činnosti, skladovanie prvovýrobcov.

Respondenti používajú v prvovýrobe skladovacie priestory vo forme hospodárskych budov určených na tento účel alebo skladovanie na pozemkoch. Hospodárske budovy plnia účel skladovacích priestorov pre rastlinné komodity/krmivá.

Vzdialenosť dodávania neohrozuje bezpečnosť a kvalitu produktu. Prvýroba dodáva agroprodukty priamo bez ďalšieho skladovania. Skladovanie vykonávajú prvovýrobcovia za účelom uchovávanía agroproduktov a krmív ako súčasť prvovýroby. Skladovanie produktov, ďalšie uchovávanie agroproduktov a krmív je predmetom spolupráce, participácie a dohody dodávateľa a odberateľa. Dodávateľ zodpovedá za správne skladovanie agroproduktov a krmív, odberateľ zodpovedá za uchovávanie produktov vo vlastných priestoroch a za vlastnú súkromnú domácu spotrebu. Skladovanie súvisí s prvovýrobou dodávateľa a zodpovedá miestnej úrovni. Vzdialenosti dodávania, ktoré nie sú dohodou dodávateľa a odberateľa a nie sú v súlade s miestnou úrovňou a miestnou značkou sú diskvalifikované. Podmienky dodávania sú predmetom informačnej kontroly/virtuálneho auditu.

Obrázok 6:

5. NÁVRH MOTIVAČNÝCH FAKTOROV NÁVRATU K PRVOVÝROBE

5.1 ABECEDA MOTIVAČNÝCH FAKTOROV

- A** - **alternatíva** / verejná podpora a ochrana miestnej extenzívnej prvovýroby
- B** - **bezpečnosť** / znalosť pomerov a samospráva
- C** - **cieľ** / obhospodarovanie pôdy vlastníckmi a možnosti spracovania a logistiky
- D** - **demotivácia** / spoločenské, ekonomické a legislatívno administratívne bariéry
- E** - **ekonomika** / priame ocenenie prvovýrobcu a ekonomická sloboda
- F** - **fyziológia** / uspokojovanie potrieb
- G** - **globalizácia** / obmedzená identifikácia pôvodu produktu a dodávateľa
- H** - **hodnota** / pozitívna environmentálna, sociálna, spoločenská a ekonomická zmena
- I** - **chémia** / minimalizácia záťaže rastlín a zvierat chemickými prostriedkami
- J** - **istota** / väzba k pôde
- K** - **jedinečnosť** / výnimočnosť a kreatívnosť činnosti
- L** - **kvalita** / neregulované parametre a čerstvosť
- M** - **legislatíva** / prístup k informáciám v rámci verejnej podpory
- N** - **motivácia** / zmena spôsobu života
- O** - **nezávislosť** / ekonomická a potravinová sebestačnosť
- P** - **orientácia** / malý a rodinný podnik
- R** - **potraviny** / nespracované a spracované miestne produkty vlastnej prvovýroby
- S** - **realizácia** / tvorivá nezávislá činnosť v miestnych podmienkach
- T** - **stálosť** / trvalé a udržateľné podmienky
- U** - **tradícia** / historicky overené pomery, postupy a hodnoty
- V** - **uznanie** / ocenenie statočnosti a starostlivosti v oblasti pôsobenia
- V** - **vlastníctvo** / pôda a súvisiace nehnuteľnosti, receptúry
- Z** - **zmysel** / symbióza s prostredím a zdravie

Analýza motivačných faktorov súvisí s environmentálnou, sociálnou, spoločenskou a ekonomickou situáciou. Prepojenie poľnohospodárskej činnosti s miestnou úrovňou je nízke. Prevládajú demotivačné faktory - odlúčenosť od pôdy, spoločenské zmeny na vidieku, environmentálne a sociálne bariéry, nízke finančné a spoločenské ocenenie.

Obec zásadne zmenila svoju pôvodnú poľnohospodárskej funkciu. Zmena nenastala prirodzene, ale ako následok násilnej kolektivizácie. Profil obyvateľstva je charakterizovaný

odlúčením od pôdy. Vytváraný motivačný profil je od útleho detstva izolovaný od znalostí podmienok života a prostredia v súvislosti s poľnohospodárskou činnosťou.

Sú merateľné získané stimuly vlastníka pôdy.

Prvovýrobca je konfrontovaný s faktormi (ako sa to nedá), ochranou nájomcu pred vlastníkom, spoločného pred individuálnym. Je pozorovateľný poznatok nespravodlivosti, neefektívneho prerozdelenia verejného a korupcie.

Verejná podpora a ochrana miestnej extenzívnej prvovýroby je motivačným faktorom s vývojom k poznaniu a porozumeniu poľnohospodárskej činnosti. Legislatívne administratívne opatrenia sa vytvárajú na základe rizika, ktoré sú súčasťou podmienok pre jednoduchosť a primeranosť prijímaných noriem. Normy musia akceptovať toleranciu minimálneho rizika pri priamom dodávaní. Pozitívny vývoj motivačných faktorov prvovýrobcu je závislý na vlastníctve, prístupe k pôde, ocenením, dostupných informáciách. Motivačné faktory sú potrebné doplniť pružnými zamestnaneckými, odvodovými a daňovými predpismi. Hodnoty a stimuly charakteristické pre sociálne prostredie - morálka, spolupatričnosť, spolupráca, vzájomná výpomoc a sociálna kontrola je potrebné obnoviť prostredníctvom odstránenia bariér. Je potrebné obnoviť zmysel a náplň života vidieckeho obyvateľstva v miestnom prostredí.

Miestna poľnohospodárska činnosť je charakteristická motiváciou vykonávať pravidelné a nevyhnutné činnosti, ktoré sú neodkladné pri starostlivosti o živé rastliny alebo zvieratá. Neodkladnosť, nevyhnutné usporiadanie pomerov, dobré životné podmienky ľudí a zvierat vytvára motivačný tlak. Symbióza environmentálnych a sociálnych podmienok prináša pochopenie existenciality, trvalé zlepšovanie a výkonnosť. Odmenou je protihodnota alebo financie.

Identifikácia a obnova narušených krajinných ekologických a sociálnych pomerov je výzvou pre miestnu extenzívnu prvovýrobu. Spoločenské kvality sú postavené na individuálnom ocenení.

Návrat k miestnej extenzívnej prvovýrobe podporuje motivácia obnovenia optimálnej environmentálnej, sociálnej, spoločenskej a ekonomickej rovnováhy. Rozhodujúca motivácia pre miestnu extenzívnu prvovýrobu je spoločenské ocenenie.

Aktivita v prvovýrobe je slobodným výberom. Má charakter práce alebo relaxu. Prvovýroba je špecifickým druhom pracovnej činnosti. Prináša ohodnotenie nevyčísliteľných hodnôt v podobe dotácií. Je rozhodujúce, kto je prijímateľom podpory. Odlúčenie od pôdy znamená súčasne izoláciu finančnej podpory od vlastníka pôdy.

Podnetom k štartu a udržiavaniu poľnohospodárskej činnosti je snaha o zmenu životného štýlu. Za určitých okolností snaha o exkluzivitu. Stav poľnohospodárstva nemá súvislosť s vyhľadávaním vzťahu k prvovýrobe. Identifikácia pomeru súčasnej popularity farmárstva k udržateľnosti návratu k tradičným pomerom je nemerateľné.

Človek má prirodzene vzťah k prírode, pôde, rastlinám, zvieratám. Prirodzené je sociálne správanie a fyzická činnosť. Poľnohospodárska prvovýroba prináša uspokojenie z úspechu. Vlastné zásobovanie, prezentácia, zaujatie prácou sú viditeľné faktory uspokojenia. Nevýhodou je minimálna možnosť opustiť hospodárstvo.

Motivačné faktory je potrebné správne nastaviť do podpory a ochrany a vzdelávacieho a školiaceho programu k rozvoju miestnej extenzívnej prvovýroby. Sú izolované z dôvodu pretrvávania dôsledkov nespravodlivosti a krivdy pri násilnej kolektivizácii. Kolektivizované poľnohospodárstvo pretrváva v podobe priemyselného veľkoblokového hospodárenia.

Vysoké očakávania potenciálnych dodávateľov logistického centra od verejnej podpory sú odôvodnené podmienkami.

Logistika potravín ako obchodný systém nepatrí medzi motivačné faktory miestnej extenzívnej prvovýroby. Legislatívne opatrenia na podporu miestnej prvovýroby a dodávania potravín preukázali likvidačný rozmer regulácie. Nevznikol systém produkcie a dodávania na

miestnej úrovni. Obchodné aktivity farmárskych trhov a priameho dodávania sa stali prostriedkom na vytvorenie zisku bez spravodlivej účasti prvovýrobcu.

Analýza motivačných faktorov preukazuje potrebu verejnej podpory a ochrany organizácií prvovýrobcov vytvorených zdola, identifikáciu miestnych neregistrovaných prvovýrobcov, registráciu agroproduktov, zosúladenie ponuky a dopytu, vzdelávací a školiaci program a miestnu značku.

Verejná podpora a ochrana motivuje k vytváraniu miestnych nezávislých logistických a finančných samosprávnych systémov. Vyhradené obchodné miesta, trhoviská a zosúladené dodávanie je exkluzívnym modelom pre prístup k miestnym čerstvým potravinám. Identifikácia, registrácia, zosúladenie ponuky a dopytu, vzdelávací a školiaci program a miestna značka sú špecifické ochranné prvky dôveryhodnosti. Pri realizácii programu dodávania čerstvých miestnych potravín prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity zabezpečí dodávanie environmentálnu a sociálnu stabilitu.

Definícia motivačných faktorov pre podporu udržateľnosti programu budovania logistického centra pre agrokomodity :

NEZÁVISLOSŤ (EKONOMICKÁ)

- priame ocenenie prvovýrobcu prácou, protihodnotou alebo financiami
- príjem prvovýrobcu nezaťažený obchodnými maržami
- skutočná hodnota za prácu a produkt
- doručenie ocenenia priamo prvovýrobcovi
- nezávislosť na externých zdrojoch
- ekonomická a osobná sloboda
- primárna a sekundárna zamestnanosť
- ocenenie pokrývajúce potrebné výdavky
- nezávislosť na základných potravinách

STÁLOSŤ (SOCIÁLNE ISTOTY)

- trvalá väzba vlastníka k pôde
- zabezpečený zdroj potravín
- predvídateľná finančná stabilita z vlastnej práce
- usporiadané rodinné a sociálne prostredie
- sociálna spravodlivosť
- udržateľnosť profesionálnej prezentácie

ÚSPECH (SEBAREALIZÁCIA)

- produkty vlastnej práce
- možnosť voľby
- výhra nad konzumom a pohodlím
- ocenenia a výstavy
- individuálny manažment
- potreba rastu
- poznanie podmienok

UZNANIE (SPOLOČENSKÝ STATUS)

- verejná podpora
- ocenenie statočnosti
- uznanie produktov
- podpora značkou
- podnikateľská exkluzivita
- orientácia na tradičné hodnoty a postupy
- postavenie v spoločnosti

VLASTNÍCTVO

- slobodné disponovanie
- dedičnosť
- neobmedzené nadobúdanie
- duševné vlastníctvo
- právo vlastnej vôle
- nehnuteľností, produkty, technológie / pôda nenahraditeľný majetok

VZTAHY A SPOLUPATRIČNOSŤ

- spolupráca pri poľnohospodárskej činnosti
- dohoda a slobodné rozhodnutia
- participácia v rámci rodiny a spoločnosti
- sociálna kontrola
- uspokojovanie spoločenských a sociálnych potrieb
- rôznorodosť a pestrosť
- schopnosť podielu vo forme práce a protihodnoty
- solidarita
- odstránenie plytvania a núdze
- kontakty a vzťahy založené na dôvere
- budovanie a ochrana dobrej povesti

ZMYSEL A HODNOTY

- symbióza z prostredím / zdravie svoje a obyvateľov
- špecifický cieľ obhospodarovania pôdy
- miestna potravinová bezpečnosť
- finančná nezávislosť
- atmosféra spolupráce
- viem čo jem
- spoločné užívanie

VŠEOBECNÝ ROZVOJ

- udržateľné usporiadanie pomerov / zmena životného štýlu
- intenzívna dispozícia k dosiahnutiu cieľa
- tlak vytvorený prostredím živých rastlín a zvierat
- konštruktívna a kreatívna činnosť

- rozvoj osobnosti a ľudskosť
- samostatnosť

DUŠEVNÁ A FYZICKÁ STIMULÁCIA

- radosť z výsledkov
- uspokojenie z vykonanej práce
- neustály pohyb
- kolobeh činnosť
- fyzická práca (pracovné fitness)
- dosahovanie cieľov
- prekonávanie nevhodných podmienok
- merateľné a nemerateľné ohodnotenie
- vytrvalosť
- aktivita a zručnosť
- porovnávanie podobných aktivít

Motivačné faktory podporujúce realizáciu programu budovania logistického centra pre agrokomodity sú izolované bariérami. Verejná podpora a ochrana je merateľným rozdielom podnetov k rozvoju a udržateľnosti dodávania potravín miestnymi neregistrovanými prvovýrobcami. Miestne dodávanie súvisí so závislosťou na vývoji sociálnych a spoločenských pomerov na vidieku.

Analýza motivačných faktorov podporuje pri spolupráci, participácii a dohode s obcami, potenciálnymi organizáciami miestnych prvovýrobcov organizovanými zdola a miestnymi nezávislými logistickými a finančnými systémami identifikáciu miestnych neregistrovaných prvovýrobcov, registráciu miestnych agrokomodít, vzdelávací a školiaci program a miestnu značku v rámci realizácie logistického centra pre agrokomodity.

6. SPRACOVANIE ANALÝZY LEGISLATÍVNYCH PODMIENOK

V tomto dokumente sú analyzované možnosti realizácie programu logistického centra pre agrokomodity a distribučných centier pre dodávanie nespracovaných a spracovaných produktov vlastnej prvovýroby :

- potravinárska prevádzkareň
- trhové miesto
- miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém

6.1 LEGISLATÍVNE PODMIENKY

Nariadenie	Vzťahuje sa na	Nevzťahuje sa na
178/2002	bezpečnosť potravín	súkromnú domácu spotrebu
852/2004	hygiena potravín	malé a rodinné prevádzky bez určitého stupňa organizácie
853/2004	osobitné požiadavky pre živočíšne produkty	malé množstvá hydiny a králiky, zver a zverina
359/2011	bitúnok a rozrábkáreň z malým objemom výroby	domácu zabíjačku
360/2011	malé množstvá prvotných produktov	predaj produktov vlastnej prvovýroby na trhovisku

Potravinové právo sa vzťahuje na všetky stupne výroby, spracúvania a distribúcie potravín a tiež krmív vyrábaných pre zvieratá určené na produkciu potravín alebo pre zvieratá na kŕmenie zvierat určených na produkciu potravín.

NARIADENIE (ES) č. 178/2002 EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín.

Jedným zo základných cieľov potravinového práva¹, je snaha o vysokú úroveň ochrany ľudského života a zdravia.

- potravinová vyrobena a uvedena na trh za účelom zisku alebo bezodplatne musí byť bezpečná
- každý, kto potravinu vyrobí je zodpovedný za bezpečnosť potraviny

Podľa osobitného predpisu¹ predpisy spoločenstva by sa nemali uplatňovať ani na prvovýrobu na súkromné domáce použitie, ani na domácu prípravu, manipuláciu alebo

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

skladovanie potravín pre súkromnú domácu spotrebu. Okrem toho by sa mali uplatňovať len na podniky, ktorých koncepcia zahŕňa určitú kontinuitu činností a určitý stupeň organizácie.

- domáca príprava a súkromné domáce použitie potraviny nepodlieha potravinovému právu
- v domácnosti vyrobené potraviny nie sú potravinami vyrobenými potravinárskym podnikom.

Podľa osobitného predpisu¹ v prípade priamej dodávky malých množstiev prvotných produktov konečnému spotrebiteľovi alebo miestnej maloobchodnej prevádzkarni prevádzkovateľom potravinárskeho podniku, ktorý ich vyrába, je však vhodné chrániť verejné zdravie prostredníctvom vnútroštátneho práva², najmä z dôvodu blízkeho vzťahu medzi výrobcom a spotrebiteľom.

- potravinársky podnik, môže potraviny, ktoré vyrába ako prvotné produkty dodávať priamo konečnému spotrebiteľovi na farme alebo miestnom trhovisku, alebo miestnej maloobchodnej prevádzkarni
- takéto dodávanie potravín musí spĺňať kritéria priamej dodávky a malých množstiev podľa osobitných predpisov².

Definície¹ :

- potravinársky podnik znamená akýkoľvek podnik, či už pre zisk alebo nie, štátny alebo súkromný, vykonávajúci ktorúkoľvek z činností súvisiacich s ktorýmkoľvek stupňom výroby, spracovania a distribúcie potravín
- prevádzkovateľ potravinárskeho podniku znamená fyzické alebo právnické osoby zodpovedné za zabezpečenie toho, aby sa v potravinárskom podniku pod ich kontrolou plnili požiadavky potravinového práva
- prvovýroba znamená výrobu, odchov alebo chov primárnych produktov vrátane zberu, dojenja a produkcie hospodárskych zvierat pred zabitím

NARIADENIE (ES) č. 852/2004 EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY z 29. apríla 2004 o hygiene potravín.

Výroba potravín a všetky operácie súvisiace so spracovaním a distribúciou potravín podliehajú požiadavkám potravinového práva. Požiadavky na hygienu potravín ustanovuje osobitný predpis³. Tento predpis sa nevzťahuje na priame dodávanie malých množstiev prvotných produktov ich výrobcom konečnému spotrebiteľovi alebo miestnym maloobchodným prevádzkarniam, ktoré priamo zásobujú konečného spotrebiteľa.

Prvotné produkty je možné ich výrobcom dodávať ako malé množstvá priamo konečnému spotrebiteľovi alebo miestnej maloobchodnej prevádzkarni, ktorá priamo zásobuje konečného spotrebiteľa².

6.1.1 RASTLINNÉ PRODUKTY

Pri dodávaní malého množstva prvotných produktov rastlinného pôvodu prvovýrobcom musí byť zachovaná ich bezpečnosť, kvalita a výživová hodnota. Za malé množstvo prvotných produktov rastlinného pôvodu možno považovať množstvo, ktoré

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

prvovýrobca dodáva miestnej maloobchodnej prevádzkarni, ktoré priamo zásobujú konečného spotrebiteľa, ak ide ročne o prvotné produkty rastlinného pôvodu v kg :

➤ obilniny	200
➤ pohánka, cirok, proso, láskavec	100
➤ strukoviny	100
➤ olejniný	100
➤ konzumné zemiaky	2 000
➤ hlúbová zelenina	500
➤ kapusta	2 000
➤ plodová zelenina	200
➤ koreňová zelenina	50
➤ listová zelenina	20
➤ jadrové ovocie	1 000
➤ kôstkové ovocie	500
➤ bobuľové ovocie	100
➤ škrupinové ovocie	100
➤ byliny	10
➤ pestované huby	20

Prvovýrobca malého množstva prvotných produktov rastlinného pôvodu vedie evidenciu o dátume, druhu a množstve prvotných produktov rastlinného pôvodu dodaných do miestnych maloobchodných prevádzkarní a o názvoch a adresách odberateľov.

Ak prvovýrobca dodáva miestnej maloobchodnej prevádzkarni malé množstvá ovocia alebo zeleniny, je povinný zabezpečiť, aby zelenina alebo ovocie bolo :

- celé,
- zdravé; nemožno predávať alebo dodávať ovocie alebo zeleninu napadnuté hnilobou alebo inak poškodené tak, že nie je vhodné na ľudskú spotrebu,
- čisté bez viditeľných cudzích látok,
- bez škodcov,
- bez poškodenia spôsobeného škodcami, ktoré napádajú dužinu,
- bez nadmernej povrchovej vlhkosti,
- bez cudzieho pachu alebo chuti.

NARIADENIE (ES) č. 853/2004 EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY z 29. apríla 2004, ktorým sa ustanovujú osobitné predpisy pre potraviny živočíšneho pôvodu.

Požiadavky na potraviny živočíšneho pôvodu ustanovuje osobitný predpis⁴. Tento sa nevzťahuje na priame dodávanie výrobcom malých množstiev prvotných produktov priamo konečnému spotrebiteľovi alebo miestnym maloobchodným prevádzkarniam, ktoré zásobujú konečného spotrebiteľa a na dodávanie výrobcom malých množstiev mäsa z hydiny a zajacovitých zabitých na farme konečnému spotrebiteľovi alebo miestnym maloobchodným prevádzkarniam, ktoré priamo dodávajú konečnému spotrebiteľovi toto mäso ako čerstvé mäso konečnému spotrebiteľovi².

6.1.2 HYDINA A KRÁLIKY

Malým množstvom mäsa z hydiny zabitej na farme alebo v chove prvovýrobcu (ďalej len „mäso z hydiny“) sú nespracované telá hydiny a z nich oddelené nespracované vedľajšie jatočné produkty a vnútornosti získané prvovýrobcom zabitím zdravej hydiny z vlastnej produkcie, z králikov sú nespracované telá králikov a z nich oddelené nespracované vedľajšie jatočné produkty získané prvovýrobcom zabitím zdravých králikov z vlastnej produkcie.

Prvovýrobca môže mäso z hydiny a mäso z králikov predávať miestnej maloobchodnej prevádzkarni, ktorá priamo zásobuje konečného spotrebiteľa, ak

- a) chová hydinu alebo králiky určené na ľudskú spotrebu a vykonáva s prvovýrobou spojené operácie na farme alebo v chove, ktorý je na dodávanie malých množstiev mäsa osobitne zaregistrovaný,
- b) vyprodukuje na farme alebo v chove ročne menej ako
 1. 10 000 kusov hydiny,
 2. 2 500 kusov králikov.

Na stupni prvovýroby možno hydinu a z nej získané mäso podrobiť len omráčeniu a usmrteniu vykvrvením, obareniu a ošklbaniu, vypitvaniu, odstráneniu hlavy a inému jatočnému opracovaniu, očisteniu, chladeniu alebo zmrazeniu a vloženiu do vhodného kontajnera na prepravu.

Na stupni prvovýroby možno králiky a z nich získané mäso podrobiť len omráčeniu a usmrteniu vykvrvením, stiahnutiu z kože, vypitvaniu alebo inému jatočnému opracovaniu s výnimkou oddelenia hlavy, očisteniu, chladeniu alebo zmrazeniu a vloženiu do vhodného kontajnera na prepravu.

Prvovýrobca nesmie na stupni prvovýroby vykonávať operácie, ktoré podstatne menia anatomicú celistvosť alebo povahu mäsa z hydiny alebo mäsa z králikov, ako je delenie, porciovanie, vykosťovanie, krájanie, rezanie, mletie alebo akékoľvek spracovanie alebo balenie mäsa z hydiny alebo mäsa z králikov vopred do spotrebiteľských obalov vrátane balenia do vákua alebo do modifikovanej atmosféry, pri ktorých môže dôjsť ku kontaminácii a môžu byť zavedené nové nebezpečenstvá.

Zabíjanie hydiny a králikov a následné jatočné opracovanie ich tiel sa vykonáva bez zbytočného odkladu hygienickým spôsobom tak, aby sa zabránilo kontaminácii mäsa, a najmä vytekaniu obsahu zažívacieho ústrojenstva počas pitvania alebo dotyku vonkajšej strany kože s telom počas jej sťahovania. Na čistenie a odstránenie povrchovej kontaminácie mäsa zabitej hydiny a králikov alebo na chladenie sa používa len sprchovanie tečúcou pitnou vodou pod tlakom. Čistenie mäsa z hydiny alebo mäsa z králikov utierkami a schladzovanie tiel hydiny ponáraním do stojatej vody nie je prípustné. Uvedené operácie sa vykonávajú v priestoroch, ktoré sú vybavené zariadením na umývanie rúk a nástrojov a v ktorých sa nedržia zvieratá.

Prvovýrobca, ktorý dodáva mäso z hydiny alebo mäso z králikov, dodržiava požiadavky na uchovávanie alebo prepravu týchto potravín uvedené v osobitných predpisoch, a uchováva a prepravuje mäso z hydiny alebo mäso z králikov pri vhodnej teplote, a najmä je povinný zabezpečiť, aby bolo počas uchovávania, prepravy a manipulácie chránené pred kontamináciou, kazením sa, rozkladom, znečistením, slnečným žiarením alebo inými zdrojmi tepla, odpadovou vodou alebo inými škodlivými látkami alebo vplyvmi, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú jeho hygienu a bezpečnosť.

Ak sa mäso z hydiny alebo mäso z králikov ihneď po zabití a jatočnom opracovaní nepredá, prvovýrobca ho čo najskôr schladí na teplotu neprevyšujúcu +4°C. Táto teplota sa udržiava až do predaja alebo dodávky čerstvého mäsa. K dodávke mäsa z hydiny alebo mäsa z králikov v teplom stave miestnej maloobchodnej prevádzkarni, ktorá priamo zásobuje

konečného spotrebiteľa, sa pripojí písomná informácia s uvedením dátumu a hodiny zabitia hydiny alebo králikov a informácia o tom, že mäso nie je vychladené.

Prvovýrobca po zabití a úprave tiel a vnútorností z hydiny alebo králikov používa na uchovávanie, manipuláciu, dodávanie, prepravu a ponúkanie mäsa z hydiny alebo mäsa z králikov čisté kontajnery, vybavenie a dopravné prostriedky, ktoré nemôžu byť zdrojom kontaminácie mäsa a ktoré po každom použití vyčistí a vydezinfikuje, zabezpečí vlastnými postupmi, aby dodávané a priamo predávané mäso z hydiny alebo mäso z králikov malo vzhľad, vôňu čerstvého mäsa bez viditeľných odchýlok a nebolo znečistené, nakladá s časťami odstránenými pri jatočnej úprave alebo s vnútornosťami, ktoré nie sú určené na ľudskú spotrebu, ako so živočíšnymi vedľajšími produktmi.

Predávajúci, ktorý ním zásobuje konečných spotrebiteľov v miestnej maloobchodnej prevádzkarni, ktorá priamo zásobuje konečného spotrebiteľa, musia uviesť v záujme výsledovateľnosti mäsa z hydiny alebo mäsa z králikov okrem jeho označenia pre konečného spotrebiteľa podľa osobitného predpisu

- a) na etikete alebo visačke upevnenej ku každému telu alebo vnútornostiam tieto ľahko čitateľné údaje o pôvode mäsa:
 1. meno, priezvisko a adresu prvovýrobcu, ak ide o prvovýrobcu, ktorý je fyzickou osobou, alebo obchodné meno a miesto podnikania, ak ide o prvovýrobcu, ktorý je fyzickou osobou – podnikateľom, alebo obchodné meno a sídlo prevádzkovateľa potravinárskeho podniku, ak ide o prvovýrobcu, ktorý je právnickou osobou,
 2. adresu zaregistrovanej prevádzkarne, farmy alebo chovu prvovýrobcu, z ktorého mäso pochádza, ak nie je totožná s adresou alebo so sídlom podľa prvého bodu,
- b) dobre viditeľné a čitateľné upozornenie pre kupujúcich: „Hydinové mäso nie je veterinárne prehliadnuté. Je určené na spotrebu v domácnosti konečného spotrebiteľa po tepelnej úprave.“ alebo „Mäso z králikov nie je veterinárne prehliadnuté. Je určené na spotrebu v domácnosti konečného spotrebiteľa po tepelnej úprave.“,
- c) údaje o spôsobe úpravy tiel a vnútorností.

Králikom možno oddeliť hlavu od tela až po predaji konečnému spotrebiteľovi v miestnej maloobchodnej prevádzkarni, ktorá priamo zásobuje konečného spotrebiteľa, na základe žiadosti kupujúceho.

6.1.3 RYBY

Malým množstvom rýb sú ryby v živom stave alebo zabité nespracované čerstvé ryby vcelku alebo upravené podľa odseku ktorých celková dodávka prvovýrobcu miestnym maloobchodným prevádzkarniam nesmie prekročiť 100 kg týždenne.

Ryby môže dodávať prvovýrobca, ktorý vykonáva prvovýrobu rýb určených na ľudskú spotrebu a s prvovýrobou spojené operácie na farmách akvakultúr, ktoré sú osobitne zaregistrované na priame dodávanie malých množstiev prvotných produktov rybolovu určených na ľudskú spotrebu.

Ryby môže prvovýrobca na stupni prvovýroby podrobiť len týmto operáciám: zabitiu a vykrveniu, vypitvaniu, odstráneniu hlavy alebo odstráneniu plutiev, chladeniu a zmrazeniu, vloženiu rýb na žiadosť kupujúceho konečného spotrebiteľa a v jeho prítomnosti do čistého obalu alebo uloženiu zabitých alebo upravených rýb do čistého kontajnera na prepravu a ďalšiu manipuláciu alebo na predaj.

Prvovýrobca nesmie na stupni prvovýroby dodávané ryby krájať, filetovať, vykosťovať, sťahovať z kože, rezať, akýmkoľvek spôsobom spracúvať, baliť ich do vákua alebo modifikovanej atmosféry a vykonávať operácie, pri ktorých môže dôjsť ku kontaminácii a môžu byť zavedené nové nebezpečenstvá okrem operácií uvedených.

Prevádzkovateľ miestnej maloobchodnej prevádzkarne, ktorý zásobuje rybami v živom stave konečného spotrebiteľa, musí držať, uchovávať a prepravovať ryby v živom stave pri takej teplote a takým spôsobom, ktoré nemajú nepriaznivý vplyv na bezpečnosť alebo životaschopnosť rýb, dodržiavať požiadavky na ochranu zvierat.

Prevádzkovateľ miestnej maloobchodnej prevádzkarne, ktorý zásobuje konečného spotrebiteľa zabitými rybami, musí pri zabíjaní rýb dodržiavať požiadavky na ochranu zvierat. Prvovýrobca, ktorý dodáva zabitú rybu a vykonáva úpravu rýb vrátane vypitvania, odstránenia hlavy alebo plutiev, musí vykonávať úpravu rýb hygienickým spôsobom, čo najskôr po zabití a ihneď rybu dôkladne umyť pitnou vodou, alebo ak ide o zabitú rybu, pri ktorých nedošlo k porušeniu povrchu tela, čistou vodou; zabitú rybu možno dodávať aj nevypitvané, ak bezprostredne po zabití rýb za prítomnosti kupujúceho konečného spotrebiteľa nasleduje ich priamy predaj, zabezpečiť, aby boli ryby počas uchovávania, prepravy a manipulácie chránené pred kontamináciou, kazením sa, rozkladom, znečistením, slnečným žiarením alebo inými zdrojmi tepla, odpadovou vodou, výfukovými plynmi, olejmi, pesticídmi alebo inými kontaminujúcimi škodlivými látkami alebo vplyvmi, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú bezpečnosť potravín, používať na dodávanie, prepravu, uchovávanie a manipuláciu so zabitými alebo upravenými rybami čisté kontajnery, vybavenie a dopravné prostriedky a po každom použití ich vyčistiť, a ak je to potrebné, vydezinfikovať, ak sa ihneď po zabití neuskutoční predaj konečnému spotrebiteľovi, čo najskôr umiestniť zabitú rybu alebo ryby upravené do chráneného prostredia a uchovávať ich zmrazené alebo vychladené pri teplote, ktorá sa približuje teplote topenia ľadu najviac +2 °C; ak sa čerstvé ryby uchovávajú zaľadované, musí sa zabezpečiť, aby voda z topiaceho sa ľadu otekala, zabezpečiť, aby obalový materiál vrátane kontajnerov na prepravu a manipuláciu s rybami nebol zdrojom kontaminácie, a ak sú prepravné kontajnery určené na opakované používanie, zabezpečiť, aby boli čistiteľné a dezinfikovateľné, zabezpečiť vlastnou kontrolou, aby dodávané alebo priamo predávané ryby mali vzhľad, vôňu a konzistenciu čerstvých rýb bez viditeľných odchýlok, nakladať s vnútornosťami alebo s odstránenými časťami, ktoré nie sú určené na ľudskú spotrebu, podľa požiadaviek na nakladanie s vedľajšími živočíšnymi produktmi.

V dokladoch o rybách dodaných do miestnej maloobchodnej prevádzkarne a v označení rýb pre konečného spotrebiteľa sa v záujme vysledovateľnosti rýb musia uviesť tieto údaje o ich pôvode : meno, priezvisko a bydlisko prvovýrobcu alebo obchodné meno a miesto podnikania, ak ide o prvovýrobcu, ktorý je fyzickou osobou – podnikateľom, alebo obchodné meno a sídlo prevádzkovateľa potravinárskeho podniku, ak ide o prvovýrobcu, ktorý je právnickou osobou, adresa farmy, na ktorej boli ryby vyprodukované.

6.1.4 VAJCIA

Malým množstvom vajec je najviac najviac 350 ks netriedených vajec celkovo dodaných prvovýrobcom miestnym maloobchodným prevádzkarniam počas jedného týždňa. Vajcia môže dodávať len prvovýrobca, ktorý vykonáva prvovýrobu vajec určených na ľudskú spotrebu a s ňou spojené operácie a ktorého chov nosníc je na dodávanie malých množstiev vajec osobitne zaregistrovaný. Vajcia, ktoré prvovýrobca uvádza na trh v malých množstvách, sa nesmú umývať, žiadnym spôsobom spracúvať, konzervovať alebo chladiť na teplotu nižšiu ako +5 °C a môžu byť na úrovni prvovýroby podrobené len týmto operáciám produkcii a zberu vajec v priestoroch prvovýrobcu, preprave medzi budovami prvovýrobcu a skladovaniu vajec vmieste produkcie, ak ich to podstatne nemení.

Vajcia, ktoré dodávajú prvovýrobcovia miestnym maloobchodným prevádzkarniam podľa odseku musia byť presvietené. Vajcia musia byť čisté a s nepoškodenou škrupinou. Prvovýrobca nesmie priamo predávať konečnému spotrebiteľovi ani dodávať maloobchodnej

prevádzkarni inkubované vajcia ani rozbité vajcia, ktoré majú rozbitú škrupinu a porušené podškrupinové blany, následkom čoho je nechránený ich obsah, vajcia s cudzím zápachom alebo vajcia, ktoré nezodpovedajú požiadavkám na bezpečnosť potravín.

Prevádzkovateľ maloobchodnej prevádzkarne, ktorý zásobuje konečného spotrebiteľa dodanými vajcami v miestnej maloobchodnej prevádzkarni, musí držať vajcia v čistote, uchovávať a prepravovať ich v suchu, bez vonkajšieho zápachu, účinne chránené pred nárazom a priamym slnečným žiarením, skladovať a prepravovať vajcia pri stálej teplote, ktorá je najvhodnejšia na zachovanie ich hygienických vlastností a ktorá nesmie byť nižšia ako +5 °C a vyššia ako +18 °C; prípustná je len prechodná odchýlka najviac o +3 °C od stálej teploty pri dodržaní správnej skladovacej a distribučnej praxe, zabezpečiť, aby preložky, obaly a kontajnery na prepravu vajec a manipuláciu s nimi neboli zdrojom kontaminácie, a ak sú kontajnery určené na opakované používanie, aby boli čistiteľné a dezinfikovateľné; preložky sa nesmú používať opakovane, po použití vyčistiť, a ak je to potrebné, vydezinfikovať dopravné prostriedky a kontajnery používané na prepravu malého množstva vajec. Dátum minimálnej trvanlivosti vajec predávaných alebo dodávaných je najviac 28 dní od dátumu ich znášky. Vajcia musia byť dodané konečnému spotrebiteľovi najneskôr do 21 dní od dátumu ich znášky.

Vajcia nemožno vopred baliť do spotrebiteľských obalov a musia sa dodávať alebo konečnému spotrebiteľovi ponúkať na predaj ako voľne uložené. Predávajúci môže v prítomnosti kupujúceho konečného spotrebiteľa a na jeho žiadosť vložiť vajcia do ním prineseného obalu alebo do iného suchého, čistého a nepoužitého obalu. Vajcia sa nesmú pred predajom konečnému spotrebiteľovi chladiť.

V mieste predaja vajec prvovýrobca alebo predávajúci v miestnej maloobchodnej prevádzkarni vrátane trhového miesta označí ponúkané voľne uložené vajcia výveskou alebo štítkom s uvedením dobre viditeľnej a ľahko čitateľnej informácie pre konečného spotrebiteľa o tom, že ide o netriedené vajcia priamo z prvovýroby, a o mene a priezvisku prvovýrobca, ak ide o fyzickú osobu, alebo o obchodnom mene, ak ide o prvovýrobca, ktorý je fyzickou osobou – podnikateľom, alebo o obchodnom mene prevádzkovateľa potravinárskeho podniku, ak ide o prvovýrobca, ktorý je právnickou osobou, adrese zaregistrovanej prevádzkarne alebo zaregistrovaného chovu prvovýrobca, kde boli vajcia vyprodukované, dátume alebo o období znášky vajec a o dátume ich minimálnej trvanlivosti, spôsobe skladovania formou odporúčania spotrebiteľovi držať a uchovávať vajcia po nákupe v chlade. Prvovýrobca vedie okrem záznamov, o menách alebo názvoch odberateľov vajec, adresách ich maloobchodných prevádzkarní a o počte vajec dodaných jednotlivým maloobchodným prevádzkarniam počas každého týždňa. Prevádzkovateľ miestnej maloobchodnej prevádzkarne, ktorý vajcami zásobuje konečných spotrebiteľov, vedie v záujme výsledovateľnosti vajec údaje o každom dodanom množstve vajec a uchováva doklady o pôvode vajec dátume znášky a o dátume minimálnej trvanlivosti vajec.

6.1.5 MED

Malým množstvom včelieho medu určeného na ľudskú spotrebu (ďalej len „med“) je také množstvo medu z vlastnej produkcie najviac 1 tona ročne, ktoré je určené na dodanie miestnym maloobchodným prevádzkarniam, ktoré týmto medom priamo zásobujú konečného spotrebiteľa; do tohto celkového množstva medu nesmie byť prímiešaný med, ktorý nepochádza z vlastnej produkcie daného prvovýrobca.

Med určený na ľudskú spotrebu môže dodávať len prvovýrobca, ktorý je držiteľom včelstiev, vykonáva zber a balenie včelieho medu vo vlastných priestoroch a je na dodávanie

alebo priamy predaj medu osobitne zaregistrovaný podľa trvalého pobytu držiteľa včelstiev alebo umiestnenia včelstiev.

Med nesmie byť vystavený pôsobeniu priameho slnečného žiarenia. Med predaný alebo dodaný konečnému spotrebiteľovi nemožno ďalej uvádzať na trh.

Prvovýrobca vedie písomné záznamy, ktorými preukazuje množstvo vyprodukovaného medu, a osobitné záznamy o celkovom množstve medu za každý rok, ktorý dodal miestnym maloobchodným prevádzkarniam, a o menách a priezviskách alebo obchodných menách odberateľov a ich adresách alebo sídlach.

Prevádzkovateľ miestnej maloobchodnej prevádzkarne, ktorému bol med prvovýrobcom dodaný, vedie v záujme výsledovateľnosti medu v dokladoch o jeho príjme a v označení medu pre konečného spotrebiteľa aj údaje:

- a) meno a priezvisko a adresu prvovýrobcu alebo obchodné meno a miesto podnikania, ak ide o prvovýrobcu, ktorý je fyzickou osobou – podnikateľom, alebo obchodné meno a sídlo prevádzkovateľa potravinárskeho podniku, ak ide o prvovýrobcu, ktorý je právnickou osobou,
- b) adresu zaregistrovanej prevádzkarne alebo držiteľa včelstiev,
- c) označenie pôvodu medu,
- d) dátum balenia.

Prevádzkovateľ miestnej maloobchodnej prevádzkarne najmenej jeden rok po skončení kalendárneho roka, v ktorom boli vyhotovené, a na základe žiadosti ich sprístupní príslušnému orgánu veterinárnej správy.

6.1.6 MLIEKO

Malým množstvom surového mlieka je také množstvo surového kravského mlieka, surového ovčieho mlieka alebo surového kozieho mlieka, ktoré zodpovedá obvyklej dennej spotrebe tohto mlieka v domácnosti konečného spotrebiteľa. Surové mlieko môže prvovýrobca predávať len :

- a) v osobitne zaregistrovanom chove na produkciu mlieka, v ktorom bolo surové mlieko získané z vlastnej produkcie,
- b) priamo konečnému spotrebiteľovi,
- c) ak má pridelenú kvótu, pokiaľ ide o predaj malého množstva surového kravského mlieka.

Surové mlieko možno v chove na produkciu mlieka na stupni prvovýroby podrobiť len týmto operáciám, ktoré podstatne nemenia jeho povahu:

- a) manipulácii so surovým mliekom po nadojení,
- b) chladeniu a skladovaniu.

Prvovýrobca nesmie na stupni prvovýroby predávané surové mlieko

- a) žiadnym spôsobom spracúvať, oddeľovať od neho alebo pridávať k nemu akékoľvek zložky, odstreďovať ho alebo vykonávať také činnosti, ktoré ho podstatne menia,
- b) baliť vopred do spotrebiteľských obalov.

Surové mlieko musí pochádzať od zvierat,

- a) ktoré neprejavujú žiadne príznaky infekčných chorôb prenosných mliekom na ľudí,
- b) ktoré sú v dobrom zdravotnom stave, neprejavujú žiadne príznaky chorôb, ktoré môžu mať za následok kontamináciu mlieka, a najmä netrpia žiadnymi infekciami pohlavného ústrojenstva s výtokom, enteritídou s hnačkou a horúčkou alebo rozpoznateľným zápalom vemena,
- c) ktoré nemajú žiadne poranenie vemena, ktoré by mohlo ovplyvniť mlieko,

- d) ktorým neboli podané žiadne nepovolené látky alebo nepovolené lieky alebo ktoré neboli podrobené nelegálnemu ošetrovaniu,
- e) pri ktorých boli po podaní povolených liekov alebo látok dodržané predpísané ochranné lehoty.

Surové mlieko musí pochádzať od

- a) kráv, ktoré patria do stáda bez brucelózy alebo úradne bez brucelózy, a stáda, ktoré je úradne bez tuberkulózy,
- b) oviec alebo kôz, ktoré patria do chovu bez brucelózy alebo úradne bez brucelózy, a ak sa kozy držia spolu s kravami, musia byť tieto kozy prehliadané a testované na tuberkulózu.

Surové mlieko, ktoré nespĺňa požiadavky, sa nesmie použiť na ľudskú spotrebu.

Dojacie zariadenia a priestory, v ktorých sa surové mlieko skladuje, manipuluje sa s ním alebo v ktorom sa chladí, musia byť umiestnené a skonštruované tak, aby sa obmedzilo riziko kontaminácie surového mlieka. Priestory na skladovanie surového mlieka musia byť chránené proti škodcom a musia byť oddelené od priestorov, kde sú ustajnené zvieratá. Povrchy zariadení a vybavenia, ktoré prichádzajú do styku so surovým mliekom, musia byť ľahko čistiteľné a dezinfikovateľné a musia byť udržiavané v dobrom technickom a hygienickom stave. Povrchy zariadení a vybavenia, ktoré prichádzajú do styku so surovým mliekom, musia byť vyrobené z hladkých, umývateľných a netoxických materiálov a po použití sa musia vyčistiť a vydezinfikovať. Dojenie sa vykonáva hygienickým spôsobom a najmä sa zabezpečí, aby

- a) boli struky, vemeno a príslušné časti pred začatím dojenia čisté,
- b) dojič vizuálne skontroloval, či surové mlieko nevykazuje organoleptické a fyzikálno-chemické odchýlky,
- c) sa surové mlieko od zvierat, ktoré vykazujú klinické príznaky chorôb vemena, a surové mlieko, ktoré vykazuje odchýlky, nepoužilo na ľudskú spotrebu,
- d) sa mledzivo dojilo a skladovalo oddelene a nemiešalo sa so surovým mliekom.

Osoby, ktoré vykonávajú dojenie alebo manipulujú so surovým mliekom, musia nosiť čistý odev, dodržiavajú vysoký stupeň osobnej čistoty a v blízkosti miesta dojenia musia mať k dispozícii vhodné zariadenia na umývanie rúk a predlaktia. Surové mlieko sa ihneď po nadojení umiestni na čisté miesto, ktoré je skonštruované a vybavené tak, aby sa zabránilo jeho kontaminácii, a schladí sa na teplotu najviac +8 °C a najmenej +4 °C. Ak ide o surové mlieko určené na priamy predaj nevychladené, musí sa do dvoch hodín od nadojenia predať konečnému spotrebiteľovi. Surové mlieko určené na priamy predaj nevychladené, ktoré sa do dvoch hodín po nadojení nepredalo konečnému spotrebiteľovi, prvovýrobca ihneď schladí na teplotu najviac +8 °C a najmenej +4 °C a predá do 24 hodín od nadojenia. Dátum spotreby surového mlieka určeného na priamy predaj nevychladené podľa odseku 12 je najviac 24 hodín od nadojenia. Dátum spotreby schladeného surového mlieka vychladeného je najviac 48 hodín od nadojenia. Priamy predaj surového mlieka konečnému spotrebiteľovi v chove na produkciu mlieka sa uskutočňuje v miestnosti oddelenej od priestorov, v ktorých sú ustajnené zvieratá, a vybavenej chladiacim zariadením. Ak chov na produkciu mlieka dodáva mlieko aj do schválených prevádzkarní na zber alebo spracovanie mlieka, musí byť miestnosť na priamy predaj surového mlieka oddelená od mliečnice.

Prvovýrobca vhodným spôsobom na viditeľnom mieste v mieste predaja surového mlieka umiestni tieto informácie a údaje:

- a) upozornenie pre konečného spotrebiteľa: „Pred konzumáciou je potrebné surové mlieko prevariť. Nie je vhodné na priamu konzumáciu pre deti, gravidné ženy, choré a staré osoby alebo osoby s oslabenou imunitou.“ s uvedením druhu surového mlieka,
- b) dátum spotreby surového mlieka so slovami „spotrebujte do“ a s uvedením dátumu a podmienok skladovania surového mlieka,

c) údaje o

1. mene, priezvisku a adrese prvovýrobcu alebo o obchodnom mene a mieste podnikania, ak ide o prvovýrobcu, ktorý je fyzickou osobou – podnikateľom, alebo o obchodnom mene a sídle prevádzkovateľa potravinárskeho podniku, ak ide o prvovýrobcu, ktorý je právnickou osobou,
2. adrese chovu na produkciu mlieka.

Prvovýrobca vedie okrem záznamov, ktoré sa týkajú výsledovateľnosti a hygieny prvovýroby, osobitné písomné záznamy, ktorými preukazuje celkové množstvo získaného surového mlieka,

- a) počas každého dňa jednotlivým kupujúcim,
- b) počas kalendárneho roka.

Záznamy podľa uchováva prvovýrobca najmenej jeden rok po skončení kalendárneho roka, v ktorom boli vyhotovené, a na základe žiadosti ich sprístupní príslušnému orgánu veterinárnej správy.

6.1.7 MÄSO DOMÁCICH KOPYTNÍKOV A ZVIERAT Z FARMOVÝCH CHOVOV

Domáce kopytníky povinne registrované podľa osobitného predpisu (HD, ošípané, ovce, kozy) sa môžu zabíjať a rozrábanie polovičiek alebo štvrtí je možné iba v prevádzkarniach schválených príslušnou Regionálnou veterinárnou a potravinovou správou^{4,7}. Mäso domácich kopytníkov a mäsové výrobky možno predávať len v osobitne registrovaných maloobchodných (veľkoobchodných) prevádzkarniach³.

Zvieratá jeleňovité, diviakovité a vtáky bežce možno zabíjať na farme pôvodu v prípade schválenia veterinárnym lekárom. Ďalšie operácie okrem núdzového vypitvania v prípade dodávky dlhšej ako 2 hodiny nie sú povolené⁴.

Zvieratá je možné zabíjať ako domácu zabíjačku⁷ pre vlastnú domácu súkromnú spotrebu.

6.1.8 VÝROBA POTRAVÍN

Výroba potravín, ktoré sú uvedené na trh musí prebiehať v úradne schválených alebo osobitne registrovaných prevádzkarniach v súlade s ustanoveniami požiadaviek osobitných predpisov^{3,4}.

KOMODITA	ÚRADNÝ POSTUP	SPRACOVANIE
Kopytníky	úradná identifikácia a registrácia	schválená prevádzkareň
Hydina, bežce	úradná identifikácia a registrácia, hydina od 300 ks, od 1 500 ks na výkrm, bežce od 5 ks	schválená prevádzkareň, zabitie priamo na farme pôvodu pri registrácii na malé množstvá
Ryby	úradné osvedčenie	schválená prevádzkareň, zabitie priamo na farme pôvodu pri registrácii na malé množstvá
Zver z farmových chovov	úradná identifikácia a registrácia	schválená prevádzkareň, zabitie priamo na farme pôvodu, rozrábanie v schválenej prevádzkarni
Zverina z voľne žijúcej zveri	poľovníctvo	usmrtenie vo voľnej prírode, rozrábanie v schválenej prevádzkarni
Prvotné produkty živočíšneho pôvodu	úradne registrovaná prevádzkareň	registrácia na malé množstvá na predaj na farme prvovýrobcu a maloobchode
Prvotné produkty rastlinného pôvodu	úradne registrovaná prevádzkareň	registrácia na malé množstvá na predaj na farme prvovýrobcu a maloobchode
Potraviny živočíšneho pôvodu	úradne schválená alebo registrovaná prevádzkareň	registrácia na malé množstvá na predaj na farme prvovýrobcu a maloobchode
Potraviny rastlinného pôvodu	úradne schválená alebo registrovaná prevádzkareň	registrácia na malé množstvá na predaj na farme prvovýrobcu a maloobchode

6.1.8.1 POTRAVINÁRSKA PREVÁDZKAREŇ

POTRAVINÁRSKA PREVÁDZKAREŇ podľa Nariadenia 852/2004 o hygiene potravín a Výnosu MP SR a MZ SR z 12. apríla 2006 č. 28167/2007 - OL

Požiadavky na hygienu potravín ustanovuje osobitný predpis^{3,5} :

Vonkajšie priestory prevádzkarne a manipulačné priestory nesmú byť prašné, nesmie v nich byť nekrytý zvod odpadových vôd, nezakryté hnojisko, smetisko, žumpy a iné zdroje znečisťovania. Manipulačné priestory a priestranstvo patriace k prevádzkarni sa musia udržiavať v čistote. V blízkosti prevádzkarní nesmú byť maštale a chlievy so zvieratami, ak to nie je nutné v súvislosti s vlastnou prevádzkou.

V prevádzkarni musia byť oddelené umyvárne nádob, obalov a náradia, vybavené vhodným umývacím zariadením s prívodom tečúcej teplej vody zahriatej najmenej na 45 °C a prívodom tečúcej studenej pitnej vody. Umývacie zariadenie sa musí stále udržiavať v stave schopnom prevádzky a v čistote.

Stanovište na nádoby na odpad musí mať pevný povrch vždy čistý a chránený pred nepriaznivými vplyvmi.

Podmienky musia umožňovať primeranú údržbu, čistenie a/alebo dezinfekciu, zabráňovať alebo minimalizovať kontamináciu prenášanú vzduchom a poskytovať primeraný pracovný priestor umožňujúci hygienické vykonávanie všetkých operácií.

Podmienky musia byť také, aby chránili pred hromadením sa nečistoty, stykom s toxickými materiálmi, opadávaním častíc do potravín a vytváraním sa kondenzácie alebo nežiaducej plesne na povrchoch.

Podmienky musia umožňovať správne hygienické praktiky vrátane ochrany proti kontaminácii, a najmä kontrolu škodcov.

Prevádzkovateľ je povinný starať sa o ničenie hlodavcov, hmyzu a iných škodcov, vyskytujúcich sa v objektoch a na pozemkoch, na ktorých sú prevádzkarne umiestnené. Jedovaté nástrahy nesmú byť umiestnené vo výrobných priestoroch a tiež tam, kde sa manipuluje s potravinami alebo surovinami na výrobu potravín, pri ničení škodcov sa nesmú používať prostriedky, ktoré pôsobia nepriaznivo na zdravotnú bezpečnosť a kvalitu potravín, alebo obsahujú živé choroboplodné zárodky, ak sa na ničenie hlodavcov a iných škodcov použijú toxické prostriedky alebo prostriedky inak nebezpečné pre ľudí, musí sa ich použitie vykonať pod dohľadom odborníka, ktorý skontroluje aj odstránenie zvyškov týchto prostriedkov pred začatím ďalšej činnosti s potravinami, tieto práce sa nesmú vykonávať počas prevádzky, v prevádzkarniach je zakázané používať na ničenie hlodavcov zvieratá.

Musí byť k dispozícii dostatočný počet splachovacích záchodov, ktoré sú napojené na účinný kanalizačný systém, záchody sa nesmú otvárať priamo do miestností, v ktorých sa manipuluje s potravinami, hygienické zariadenia musia mať dostatočné prirodzené alebo mechanické vetranie

Na osobnú hygienu zamestnancov musia byť vytvorené osobitné priestory, napríklad záchody, šatne, umyvárne, v prevádzkarni s počtom zamestnancov viac ako 10 v jednej zmene sa musí zriadiť denná miestnosť; v prevádzkarni s menším počtom zamestnancov sa na tento účel musí priestorovo vhodne upraviť šatňa. Pri šatniach musí byť zabezpečené najmenej jedno umývadlo na každých 15 zamestnancov a najmenej jedna sprcha na každých 10 zamestnancov. Odev, obuv, tašky a iné osobné predmety nesmú byť umiestnené v prevádzkových miestnostiach a v skladoch. Záchody musia byť sedadlové, splachovacie, osobitne pre ženy a osobitne pre mužov a udržiavané vo vyhovujúcom technickom stave a v čistote. Záchody musia byť pre zamestnancov ľahko dostupné a musia byť pri šatniach pre zamestnancov prevádzkarne aj pri priestoroch, v ktorých sú sprchy a umývadlá. V prevádzkarni, v ktorej pracuje najviac päť zamestnancov v jednej zmene, môže byť jeden záchod spoločný pre mužov a ženy. V prevádzkarni, v ktorej pracuje viac ako 50 žien, musia byť kabíny na osobnú hygienu žien. Počet sedadiel záchodov sa určí podľa počtu zamestnancov takto: jedno sedadlo pre 10 žien, dve sedadlá pre 11 až 30 žien, tri sedadlá pre

31 až 50 žien a pre každých ďalších 30 žien jedno ďalšie sedadlo, jedno sedadlo a dva pisoáre pre 10 mužov, dve sedadlá a štyri pisoáre pre 11 až 50 mužov a pre každých ďalších 50 mužov jedno ďalšie sedadlo a jeden ďalší pisoár. Záchody musia byť dostatočne osvetlené a osobitne vetrané, v predsieni záchodu musia byť umývadlo s prívodom tečúcej teplej vody zahriatej najmenej na 45 °C a prívodom tečúcej studenej pitnej vody, tekuté mydlo, papierové utierky alebo iný vhodný hygienický spôsob zabezpečujúci osušenie umytých rúk a uzatvárateľná nádoba na odpad.

Musí byť k dispozícii dostatočný počet umývadiel, ktoré sú vhodne umiestnené a určené na umývanie rúk, umývadlá na umývanie rúk musia byť vybavené prívodom teplej a studenej tečúcej vody, prostriedkami na umývanie rúk a na ich hygienické osušenie, kde je to potrebné, musia byť zariadenia na umývanie potravín oddelené od zariadení na umývanie rúk.

Musia byť vhodné a dostatočné prostriedky na prirodzené alebo mechanické vetranie, musí sa zabrániť mechanickému prúdeniu vzduchu z kontaminovanej oblasti do čistej oblasti, vetracie systémy musia byť zostrojené tak, aby umožňovali ľahký prístup k filtrom a ostatným častiam, ktoré si vyžadujú čistenie alebo výmenu.

Potravinárske priestory musia mať primerané prirodzené a/alebo umelé osvetlenie.

Kanalizačné zariadenia musia byť primerané účelu, na ktorý sú určené, musia byť navrhnuté a skonštruované tak, aby zabráňovali riziku kontaminácie, ak sú odtokové kanály čiastočne alebo úplne otvorené, musia byť vyhotovené tak, aby sa zabezpečilo, že odpad netečie z kontaminovanej oblasti smerom k čistej oblasti alebo do čistej oblasti, najmä oblasti, v ktorej sa manipuluje s potravinami, ktoré môžu predstavovať vysoké riziko pre konečného spotrebiteľa.

Tam, kde je to potrebné, musia byť poskytnuté primerané zariadenia na prezliekanie zamestnancov.

Čistiace a dezinfekčné prostriedky sa nesmú skladovať v priestoroch, v ktorých sa manipuluje s potravinami.

Povrchy podláh sa musia udržiavať v neporušenom stave a musia byť ľahko čistiteľné a tam, kde je to potrebné, dezinfikovateľné, toto si vyžaduje použitie nepriepustných, nesavých, umývateľných a netoxických materiálov, ak prevádzkovateľ potravinárskeho podniku nepresvedčí príslušný orgán, že sú vhodné iné použité materiály tam, kde je to vhodné, musia podlahy umožňovať primeraný odvod vody z povrchu.

Povrchy stien musia byť udržiavané v neporušenom stave a musia byť ľahko čistiteľné a tam, kde je to potrebné, dezinfikovateľné. Toto si vyžaduje použitie nepriepustných, nesavých, umývateľných a netoxických materiálov a hladký povrch až do výšky vhodnej pre operácie, ak prevádzkovateľ potravinárskeho podniku nepresvedčí príslušný orgán, že sú vhodné iné použité materiály.

Stropy (alebo vnútorný povrch zastrešenia tam, kde nie sú stropy) a stropné konštrukcie musia byť vyhotovené a povrchovo upravené tak, aby zamedzovali hromadeniu nečistoty a obmedzovali kondenzáciu, rast nežiaducej plesne a opadávanie častíc.

Okná a ostatné otvory musia byť skonštruované tak, aby zabráňovali hromadeniu nečistoty, tie, ktoré sa dajú otvoriť do vonkajšieho prostredia, musia byť, kde je to potrebné, vybavené sieťkami proti hmyzu, ktoré sa dajú ľahko vyberať na čistenie, ak by mali otvorené okná za následok kontamináciu, musia zostať okná počas výroby zatvorené a zaistené.

Dvere musia byť ľahko čistiteľné a tam, kde je to potrebné, dezinfikovateľné, toto si vyžaduje použitie hladkých a nesavých povrchov, ak prevádzkovateľ potravinárskeho podniku nepresvedčí príslušný orgán, že sú vhodné iné použité materiály.

Povrchy (vrátane povrchov zariadení) v priestoroch, kde sa manipuluje s potravinami a najmä tie, ktoré prichádzajú do styku s potravinami musia byť udržiavané v náležitom stave a musia byť ľahko čistiteľné a tam, kde je to potrebné, dezinfikovateľné, toto si vyžaduje použitie hladkých, umývateľných nehrdzavejúcich a netoxických materiálov, ak

prevádzkovateľ potravinárskeho podniku nepresvedčí príslušný orgán, že sú vhodné iné použité materiály.

Tam, kde je to potrebné, musia byť k dispozícii primerané zariadenia na čistenie, dezinfekciu a skladovanie pracovných pomôcok a vybavenia, tieto zariadenia musia byť zhotovené z nehrdzavejúcich materiálov, musia sa dať ľahko čistiť a mať dostatočný prívod teplej a studenej vody.

Tam, kde je to potrebné, musí sa zabezpečiť primerané umývanie potravín, každá výlevka alebo iné takéto zariadenie na umývanie potravín musí mať dostatočný prívod teplej a studenej pitnej vody v súlade s požiadavkami a musí sa udržiavať čisté a tam, kde je to potrebné, musí byť dezinfikované.

Z analýzy legislatívnych podmienok pre vznik logistického centra a regionálnych distribučných centier ako potravinárskeho podniku, ktorý musí byť príslušným orgánom schválený alebo registrovaný vyplýva, že potravinársky podnik môže predávať len potraviny vyrobené v registrovanej alebo schválenej prevádzkarni^{3,4}. Potravinársky podnik (miestna maloobchodná, veľkoobchodná prevádzkareň), ktorá zásobuje priamo konečného spotrebiteľa, môže predávať malé množstvá prvotných produktov, hydiny a králikov podľa osobitného predpisu².

6.1.9 TRHOVÉ MIESTO

PREDAJ NA TRHOVÝCH MIESTACH podľa Zákona 178/1998 Z.z. o podmienkach predaja výrobkov a poskytovania služieb na trhovách miestach.

Trhové miesto zriaďuje obec⁶. Trhové miesto môže zriadiť aj iná osoba, na základe povolenia na zriadenie trhového miesta, ktoré vydáva obec. Na trhovách miestach môžu na základe povolenia obce predávať potraviny fyzické osoby oprávnené na podnikanie, fyzické osoby predávajúce rastlinné a živočíšne výrobky z vlastnej pestovateľskej alebo chovateľskej činnosti alebo lesné plodiny. Povolenie vydáva obec na základe čestného vyhlásenia, že agroprodukty alebo lesné plodiny pochádzajú z vlastnej pestovateľskej alebo chovateľskej činnosti a predávajúca osoba nie je povinná používať elektronickú registračnú pokladňu.

Základné pojmy:

Trhové miesto - trhovisko, tržnica, stánok s trvalým stanovišťom, verejné priestranstvo určené na príležitostný trh alebo ambulantský predaj.

Trhovisko – nekryté alebo čiastočne kryté priestranstvo, trvale vyhradené na sústredený predaj výrobkov.

Tržnica – kryté zariadenie trvale účelovo určené na predaj výrobkov v prevádzkarniach a na prenosných predajných zariadeniach.

Príležitostný trh – predaj výrobkov na priestranstve dočasne určenom na takýto predaj, najmä jarmoky, sezónne a výročné trhy.

Ambulantný predaj – predaj v stánkoch s dočasným stanovišťom, predaj na prenosných predajných zariadeniach, predaj v pojazdnej predajni a sezónny predaj na verejnom priestranstve pred prevádzkarňou, bez potreby stavebného povolenia.

6.1.10 TRŽNICE A TRHOVISKÁ

Požiadavky na predaj na trhovách miestach upravuje osobitný predpis⁶.

Trhoviská musia byť umiestnené na bezprašnom mieste so spevneným, dobre čistiteľným povrchom, s prívodom pitnej vody a s odvodom odpadových vôd do kanalizačnej siete, prívod pitnej vody musí byť prístupný aj pre kupujúcich, zariadenia na predaj na trhoviskách musia byť zastrešené a chránené proti nepriaznivým klimatickým vplyvom, motorové dopravné prostriedky, ktorými sa zásobujú trhoviská, môžu byť v tomto priestore len počas nevyhnutnej potreby, predávať potraviny z motorových vozidiel možno len vtedy, ak sú vozidlá na takúto činnosť technicky a hygienicky prispôsobené tak, aby nebola narušená kvalita a bezpečnosť potravín.

Tržnice a trhoviská musia byť vybavené oddelenými splachovacími záchodmi pre zamestnancov tržnice a trhoviska, predávajúcich a pre kupujúcich, oddelenými osobitne pre mužov a osobitne pre ženy a vybavenými a dostupnými vo vzdialenosti do 100 m; záchody musia byť udržiavané v čistote a v stave schopnom prevádzky, vyhradeným priestorom s uzatvárateľnými nádobami na dočasné skladovanie odpadkov a oddelené dočasné skladovanie znehodnotených potravín, zariadením na predaj, ako sú pulty, stánky a podobne a skladmi členenými podľa predávaných druhov výrobkov tak, aby nemohlo dôjsť k ovplyvneniu kvality a bezpečnosť potravín.

6.1.11 STÁNKOVÝ PREDAJ A INÝ AMBULANTNÝ PREDAJ POTRAVÍN

Priestory a predajné automaty musia byť v prakticky uskutočniteľnej miere umiestnené, navrhnuté, skonštruované a udržiavané v čistote a v dobrom stave údržby tak, aby sa zabránilo riziku kontaminácie, najmä zvieratami a škodcami, najmä tam, kde je to potrebné musia byť k dispozícii vhodné zariadenia pre dodržiavanie dostatočnej osobnej hygieny (vrátane zariadení na hygienické umývanie a osušenie rúk, hygienických sociálnych zariadení a zariadení na prezliekanie); musia byť povrchy prichádzajúce do styku s potravinami v náležitom stave a musia sa dať ľahko čistiť a tam, kde je to potrebné, dezinfikovať. Toto si vyžaduje použitie hladkých, umývateľných nehrdzavejúcich a netoxických materiálov, ak prevádzkovateľ potravinárskeho podniku nepresvedčí príslušný orgán, že sú vhodné iné použité materiály. Tam, kde je to potrebné, musia byť primerané zariadenia na čistenie pracovných pomôcok a vybavenia a kde je to potrebné, na ich dezinfekciu.

Ak sa potraviny ako súčasť operácií potravinárskeho podniku čistia, musí sa primerane zabezpečiť, aby sa táto operácia mohla vykonávať hygienicky; musí byť k dispozícii dostatočné zásobovanie teplou a/alebo studenou vodou; musí byť k dispozícii primeraný systém alebo zariadenia na hygienické skladovanie a likvidáciu nebezpečných alebo nejedlých látok a odpadu (či už tekutého alebo pevného); musia byť k dispozícii primerané zariadenia alebo systém opatrení na dodržiavanie a monitorovanie vhodných teplotných podmienok potravín; musia sa potraviny v prakticky uskutočniteľnej miere umiestňovať tak, aby sa zabránilo riziku kontaminácie.

Stánkový predaj a iný ambulantný predaj potravín sa vykonáva v trvalých stánkoch na dlhodobý predaj, v stánkoch na krátkodobý predaj pri jednorazových podujatiach, z iných zariadení na ambulantný predaj, napríklad z roznáškových košov, z podnosov, zo stolov a z motorových vozidiel vyhovujúcich tomuto účelu, z predajných automatov.

Trvalé stánky musia byť zastrešené a zhotovené zo stavebných materiálov schválených na tento účel, trvalé stánky a stánky na krátkodobý predaj potravín musia byť umiestnené na bezprašných miestach, vo vzdialenosti najmenej 100 m od zdrojov, ktoré by mohli nepriaznivo ovplyvňovať predaj potravín, najmä od miest, ktoré by mohli byť zdrojom nákazlivých ochorení, znečisťovania ovzdušia a pôdy, ako sú zariadenia na spaľovanie odpadov, skládky odpadov, hnojiská, sklady zberných surovín, asanačné zariadenia, stajne, výkrmne hospodárskych zvierat a záchody.

Prevádzka trvalých stánkov a stánkov na krátkodobý predaj nesmie svojou činnosťou nepriaznivo ovplyvňovať okolie zápachom alebo hlukom.

Podlahová plocha trvalých stánkov musí mať takú veľkosť, aby na každého zamestnanca obsluhy pripadala voľná plocha najmenej 2 m². Predná časť stánkov a výdajné okno musia byť chránené strieškou so šírkou najmenej 70 cm proti dažďu a slnečnému žiareniu, ak takúto ochranu nemožno zabezpečiť iným vhodným spôsobom.

Trvalé stánky musia mať priestor na skladovanie potravín a obalov, zabezpečený prívod tečúcej teplej vody zahriatej najmenej na 45 °C a prívod tečúcej studenej pitnej vody, vybavené zariadením na umývanie rúk a ak sa predaj uskutočňuje v návratnom riade, aj oddeleným priestorom a zariadením na umývanie použitého riadu.

Stánky, v ktorých sa pripravujú pokrmy a manipuluje sa so surovinami, musia byť vybavené aj umývacím drezom s prívodom tečúcej teplej vody zahriatej najmenej na 45 °C a prívodom tečúcej studenej pitnej vody.

Odpadové vody z trvalého stánku musia byť napojené na kanalizáciu alebo na vodotesnú žumpu.

V trvalých stánkoch a stánkoch na krátkodobý predaj potravín musia byť potraviny a zamestnanci obsluhy chránení pred nepriaznivými vonkajšími vplyvmi, najmä pred dažďom, slnečným žiarením a prachom. Otvorená môže byť len predná časť stánku, kde je umiestnený pult. Vystavované a skladované potraviny musia byť zabezpečené proti akémukoľvek znečisteniu.

Trvalé stánky a stánky na krátkodobý predaj musia byť vybavené účelovým zariadením. Pre zamestnancov obsluhy musí byť vyčlenené miesto na uloženie odevov. Záchody pre zamestnancov musia byť dostupné vo vzdialenosti do 100 m a musia byť oddelené od záchodov pre kupujúcich.

Ak sa v týchto stánkoch predávajú na priamu spotrebu napríklad nealkoholické nápoje a hotové pokrmy, záchody pre kupujúcich musia byť vo vzdialenosti do 100 m.

Stánky na krátkodobý predaj potravín musia byť vybavené jednoduchými zariadeniami s tečúcou pitnou vodou na umývanie rúk a osobitne zariadeniami s tečúcou pitnou vodou na umývanie pracovného náradia, čistiacimi prostriedkami, mydlom, jednorazovými utierkami, papierom, nádobou na odpadky a podobne. Ak sa v takomto stánku pripravujú pokrmy, musia byť vybavené aj umývadlom na umývanie rúk a drezom s prívodom tečúcej teplej vody zahriatej najmenej na 45 °C a prívodom tečúcej pitnej vody. Ak nie je možné stánok na krátkodobý predaj napojiť na zdroj tečúcej pitnej vody, pitnú vodu možno donášať v nádobách na tento účel určených z vodovodu alebo zo sledovaného vodného zdroja, alebo dovážať cisternami z takéhoto zdroja; v takomto prípade potraviny a nápoje možno podávať len v nenávratných obaloch.

6.2 MIESTNY NEZÁVISLÝ LOGISTICKÝ A FINANČNÝ SAMOSPRÁVNÝ SYSTÉM

Miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém je priamy vzťah, partnerstvo alebo stratégia medzi miestnymi občanmi, dodávateľom a odberateľom vo forme samosprávneho kódexu o spolupráci, participácii, dohode a priamom ohodnotení dodávateľa, ktorý nepodlieha dozoru alebo kontrole.

Výhľadové stanovisko výboru regiónov podporuje vytváranie miestnych potravinových sústav ako samosprávnych nezávislých sústav :

ANALÝZA

podporujú miestne a regionálne hospodárstvo, sú podnetom na zhodnotenie miestneho potenciálu a činiteľom zlepšujúcim obraz menej známych a často zanedbaných území	✓ dodávanie od prvovýrobcu, priame finančné ocenenie, finančné zabezpečenie, obnovenie spoločenských a sociálnych väzieb na miestnej alebo regionálnej úrovni, obnovenie neznámych alebo zanedbaných miestnych alebo regionálnych tradícií, potenciál samozásobovania a dodávania potravín na miestnej a regionálnej úrovni, potenciál výmeny tovarov a služieb
vedú k väčšej interakcii medzi spotrebiteľmi a výrobcami potravín, vytvárajú vzťahy založené na dôvere, umožňujú spotrebiteľom okamžitú vysledovateľnosť výrobkov a zabezpečujú aj základnú úroveň potravinovej sebestačnosti, sú prínosom pre životné prostredie vďaka udržateľnejším výrobným postupom	✓ dodávateľ a odberateľ ako účastníci prvovýroby, obmedzená distribučná cesta, odberateľ ako súčasť výrobného potenciálu dodávateľa, okamžitá spotreba nespracovaného alebo spracovaného produktu vlastnej prvovýroby, tradičné a bezpečné spracovateľské postupy, zachovanie životaschopnosti vidieckych oblastí a obyvateľstva, obnova zmenených krajinnno-ekologických pomerov, zachovanie prirodzených životných podmienok, obnovenie vzťahu k pôde, práci a poľnohospodárskej činnosti
reagujú na zásadné a rôznorodé výzvy, ako je rýchly nárast populácie, nárast kúpnej sily a klimatické zmeny	✓ potenciálny nedostatok dostupných čerstvých potravín, zvýšený dopyt po čerstvých potravinách, rastúci záujem o miesto spracovania (pôvodu), rastúci vplyv priemyselnej produkcie na energetickú náročnosť a životné prostredie, kúpna sila v mestských oblastiach, atraktivita pôvodných potravín a prepojenosť na životné prostredie

Program budovania logistického centra pre agrokomody v KSK

spomaľujú negatívne vplyvy nedostatku potravín, krmív, fosílnych zdrojov energie, surovín, vlákien a sladkej vody, zvyšovania degradácie pôdy a straty biodiverzity, a tiež zvyšujúceho sa rizika zlyhania finančného trhu, politickej nerovnováhy a ozbrojených konfliktov	✓ dostatok potravín k okamžitej spotrebe, aktívna investícia do vlastnej produkcie, nízka energetická náročnosť, používanie obnoviteľných zdrojov, nezávislosť na globálnom trhu, nefinančná výmena, udržateľnosť agrotechnických a zootechnických postupov
zvyšujú výrobu a predaj na miestnej úrovni	✓ možnosť výroby potravín bez obmedzenia reguláciou, úradného schvaľovania a registrácie na súkromnú domácu spotrebu, miestna poľnohospodárska produkcia bez priemyselného spracovania potravín nesúvisiaceho s miestnou poľnohospodárskou produkciou, nepripravenosť na dopyt po čerstvých potravinách, netypická veľkobloková poľnohospodárska činnosť
prepájajú očakávania poľnohospodárov a spotrebiteľov, rovnako ako poľnohospodársku výrobu, miestne a regionálne trhy	✓ neprirodzený úpadok a netypické hospodárenie na pôde vplyvom kolektivizácie a socialistického hospodárenia, narušený základný historický vzťah k pôde, sociálne orientovanému vzťahu medzi jednotlivými zložkami vidieckeho prostredia ako aj zmenený dodávateľský reťazec
produkurujú potravinárske výrobky a ich dodávanie obyvateľom, spravodlivú hospodársku súťaž a ochranu životného prostredia	✓ zásadná rekonštrukcia modelu poľnohospodárstva z priemyselného a veľkoblokového za účelom diverzifikácie v produkčných oblastiach, odstránenie sociálne nežiaducich modelov organizácie poľnohospodárskych podnikov, obnovenie vzťahu k pôde a práce na nej
preferujú poľnohospodárstvo a zásobovanie potravinami šetrnejšie pri využívaní vody a fosílnych palív, využívanie hnojív a prípravkov na ochranu rastlín, rozmanitejším a inteligentnejším spôsobom využívajú synergiu rastlinnej a živočíšnej výroby, lepšie zaobchádzajú s organickým odpadom, zostatkovou energiou	✓ usporiadanie poľnohospodárskych podnikov na základe správnej agrotechnickej a zootechnickej praxe, využívanie uzavretého hospodárenia s poľnohospodárskymi produktami a produktami poľnohospodárskej činnosti, minimalizovanie odpadov a energetickej náročnosti z neobnoviteľných zdrojov, zavedenie požiadaviek na údržbu krajiny pri poľnohospodárskych a lesníckych činnostiach

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

<p>zabezpečujú primeraný príjem zo svojej produkcie, avšak súčasný systém nezabezpečuje vyváženú silu v rámci potravinového reťazca, ani požadované ceny potravín a marže</p>	<p>✓ priame oceňovanie poľnohospodárskeho prvovýrobcu dodávajúceho priamo konečnému spotrebiteľovi bez akéhokoľvek sprostredkovania, akceptovanie dohody medzi dodávateľom a odberateľom o pôvode, cene a kvalite</p>
<p>zachovávajú poľnohospodársku činnosť vo všetkých oblastiach s poľnohospodárskou pôdou a ohrozených oblastiach vrátane prímestských území</p>	<p>✓ obnovenie vlastníckeho vzťahu k pôde, zamedzenie hospodárenia bez reálneho zavedenia údržby krajiny a vyťažovania pôdy len na ekonomicky merateľné profity pri praxi dotácií, zapracovanie verejného záujmu do politiky rozvoja vidieka pri ochrane pôdy z hľadiska spôsobu hospodárenia</p>
<p>sú osobitne relevantné pre miestne a regionálne orgány, tieto orgány majú významnú úlohu pri vymedzovaní, stimulovaní a podporovaní udržateľného rozvoja vidieckeho hospodárstva, ako aj pri vytváraní priaznivých podmienok pre samosprávne systémy</p>	<p>✓ priama funkcia miestnej (regionálnej) samosprávy pri ochrane a rozvoji vidieka, zabezpečenie dostatočnej personálnej a finančnej aktivity na riadenie funkcií územného rozvoja bez vplyvu štátnej regulácie pre vybratú identifikovanú skupinu fyzických osôb alebo skupiny fyzických osôb alebo skupín fyzických osôb za účelom ich podpory a sociálneho zabezpečenia</p>
<p>majú mimoriadny význam a zahŕňajú oveľa viac ako uvádzanie na trh novej škály miestnych výrobkov popri výrobkoch, ktoré boli uvedené na trh pod všeobecne známymi systémami kvality</p>	<p>✓ nezávislosť na úradnej regulácii ako priamy vzťah medzi rozvojom tvorivosti a sociálnym rozvojom, obmedzenie vplyvu finančných záujmov skupín a lobistických združení, vytvorenie vlastných miestnych (regionálnych) značiek, vytvorenie miestneho (regionálneho) nezávislého logistického a finančného a samosprávneho systému</p>
<p>podporujú miestne a regionálne hospodárstvo tým, že zaisťujú zamestnanosť v poľnohospodárstve a potravinárstve, vrátane činností a služieb pri spracovaní, distribúcii, marketingu a predaji, majú mimoriadny význam v odľahlých vidieckych oblastiach, prímestských aj horských oblastiach, zraniteľných a znevýhodnených oblastiach, sú podnetom na zhodnotenie miestneho potenciálu a činiteľom zlepšujúcim obraz menej známych a často zanedbaných území</p>	<p>✓ priame alebo nepriame vytváranie pracovných miest, vzájomná pomoc pri sociálnom zabezpečení, podpora miestnej (regionálnej) spotreby ponechávaním zdrojov, odstránenie dirigizmu a centralizmu ako vážneho problému pri regionálnom rozvoji, obnova tradícií, odbúranie centralizácie financií v rukách finančných skupín, rozvrat spoločenského a sociálneho prostredia na vidieku vplyvom korupcie</p>

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

vynakladajú príjmy na miestnej úrovni, zostávajú v regióne a majú trojnásobne silný vplyv na regionálny príjem spoločenstva v porovnaní s bežnými obchodnými sieťami	✓ zintenzívnenie reálnej finančnej výmeny, krytej skutočnou pridanou hodnotou práce prvovýrobcu, rozmanitosť a flexibilita finančnej politiky prvovýrobcu, odmena za typ práce, ktorý neumožňuje opustiť pôdu a záruka miestnej (regionálnej) spotreby
vedú v prípade investícií k oživeniu hospodárstva v znevýhodnených oblastiach, vyšším príjmom pre miestnych výrobcov potravín, intenzívnejšej spolupráci zúčastnených strán, oživeniu podnikania, lepšiemu prístupu k miestnym trhom, zvýšeniu zamestnanosti, nižším nákladom a zachovaniu miestnych služieb a zariadení	✓ presmerovanie verejných zdrojov na merateľné investície, akceptovanie podpory mikropodnikania a jeho ochrany, vytvorenie podmienok na zosúladenie dopytu a ponuky z verejných zdrojov, odbremenenie prvovýrobcov od potreby obchodovať a sprostredkovať produkciu za účelom priameho oceňovania a odmeňovania
vedú krátkymi distribučnými kanálmi k väčšej interakcii a vzájomnému poznávaniu a porozumeniu medzi spotrebiteľmi a výrobcami potravín, vďaka osobným kontaktom s výrobcami vytvárajú vzťahy založené na dôvere a umožňujú spotrebiteľom okamžitú vysledovateľnosť výrobkov, poskytujú tiež základnú úroveň potravinovej sebestačnosti	✓ priamy vzťah bez regulácie, žiadna administratívna a kontrolná záťaž, dôvera ako vyššia úroveň dozoru, priama dostupnosť potravín, nulová uhlíková stopa a sledovateľnosť
ponúkajú miestne výrobky, ktoré majú autentický, tradičný, originálny, udržateľný, sezónny alebo iný miestne cenený charakter, podporuje sociálnu súdržnosť a pocit spolupatričnosti a povzbudzujú miestne spoločenstvo k tomu, aby sa správalo ohľaduplne k životnému prostrediu	✓ neobmedzená variabilita produkcie, obnovenie tradičných postupov, prirodzená sezónnosť, viazanosť k spoločenstvu a prostrediu
vytvárajú miesta, kde sa predávajú miestne výrobky, napr. stánky priameho predaja alebo trhoviská, sú často súčasťou procesu sociálneho a profesijného začleňovania spotrebiteľov, výrobcov a predajcov	✓ spoločenstvá, ktoré tvoria prirodzený výrobo-odberateľský celok
ponúkajú spotrebiteľom základné právo na miestne vyrobené, chutné a zdravé potraviny, dostupnosť čerstvých výrobkov v krátkom čase v rámci predaja miestnych výrobkov prispievajú k zlepšovaniu verejného zdravia vďaka rozmanitosti stravy a uchovávaní všetkých organických vlastností potravín (ktoré sa dlhodobým skladovaním narušujú)	✓ minimalizácia zdravotných rizík z nepôvodných a chemicky udržiavaných potravín, ekonomická prosperita verejného zdravia, čerstvosť ako miestna spotreba ako potreba uchovávaní organických vlastností produktov

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

zabezpečujú základnú potravinovú bezpečnosť, udržanie schopnosti miestnej výroby potravín, v rastúcich metropolitných oblastiach uspokojujú dopyt po potravinách a rozširujú miestnu výrobu potravín	✓ miestna (regionálna) dostupnosť nespracovaných alebo spracovaných produktov vlastnej prvovýroby, uspokojovanie oblastí dopytu v mestách a spravodlivé priame ocenenie prvovýrobcu
sú prínosom pre životné prostredie vďaka udržateľnejším výrobným postupom, zmenšeniu nežiaducich vplyvov dopravy (vzdialenosti pri preprave potravín) a príležitostiam na vytvorenie cyklických systémov založených na organickom odpade, zvyškoch a energii z obnoviteľných zdrojov	✓ nízka produkcia odpadov a splodín, bežné výrobné postupy, využívanie obnoviteľných zdrojov a zdrojov z prvovýrobného cyklu, recyklácia produktov prvovýroby a šetrnosť
obmedzujú prepravu na vzdialenosť (potravinové kilometre), v dôsledku čoho znižujú emisie oxidu uhličitého, pričom ide o prepravu z miesta výroby k spotrebiteľovi, týka sa to čerstvých aj spracovaných potravín (a ich zložiek), prispievajú k zníženiu počtu potravinových kilometrov, ktoré produkuje ľudské spoločstvo	✓ dodávanie len na miestnej (regionálnej) úrovni, kumulované kilometre dodávateľa a odberateľa pri výrobnom cykle produktu
na miestne vyrobený potravinový výrobok s krátkym životným cyklom viažu menej emisií skleníkových plynov ako na podobný výrobok z dovozu, čím tvoria krátku emisnú stopu možnú vypočítať analýzou životného cyklu výrobku	✓ ekonomická preferencia environmentálneho cyklu produktu, obmedzenie pridanej dávky skleníkových plynov, nulová uhlíková stopa
prepoja jedinečné vlastnosti, vďaka ktorým sa výrobok predáva, s očakávaniami spotrebiteľov, tieto jedinečné vlastnosti môžu súvisieť s podmienkami udržateľnej výroby, ekologickou výrobou alebo s doplnkovými environmentálnymi službami	✓ známe pomery prvovýrobcu, informácie o produkte, prirodzená čerstvosť a nutričná hodnota, obmedzenie nežiaducich vplyvov na environmentálne pomery, vodu a pôdu
prispievajú k zachovaniu biodiverzity a k rozvíjaniu ohrozených odrôd ovocia, zeleniny alebo živočíšnych druhov	✓ obmedzenie neprírodných zásahov do krajinno-ekologických pomerov, stropovanie nežiaduceho veľkoblokového hospodárenia na pôde, diverzifikácia zdrojov pre väčší počet prijímateľov
sú prepojené s cyklickými hospodárskymi systémami a podieľajú sa na riešení iných regionálnych výziev, ako je nakladanie s organickým odpadom, vodné hospodárstvo, energia z obnoviteľných zdrojov a opätovné využitie odpadu z výroby, napríklad odpadového tepla	✓ udržateľné odpadové hospodárenie, využívanie zdrojov prvovýroby na ďalší prvovýrobný cyklus, prirodzené zootechnické a agrotechnické postupy, recyklácia odpadových produktov, prepojenie hospodárenia a bývania

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

pomáhajú zabezpečiť spravodlivé príjmy pre poľnohospodárov a obnovujú rovnováhu síl v potravinovom reťazci, keďže globalizácia a zvýšená koncentrácia distribúcie potravín viedli k vzniku rozdielov medzi rastom výrobných nákladov, spotrebiteľských cien a cien pre poľnohospodárov, sú vítané systémy, ktoré zlepšujú rokovacie schopnosti poľnohospodárov a krátke distribučné kanály	✓ priame ocenenie prvovýrobcu bez obchodných sprostredkovateľov, spravodlivosť pri prerozdelení príjmov, bezprostredná interakcia medzi prvovýrobcom a konzumentom, ocenenie nevyčísliteľných spoločenských, sociálnych a environmentálnych hodnôt
vyrábajú alebo spracovávajú potraviny na miestnej úrovni, je potrebné definovať jasné a jednoduché rozlišujúce znaky a charakteristiky, aby sa predišlo zložitým postupom pri osobitnej registrácii a kontrole	✓ realizácia samosprávy bez úradnej regulácie, za predpokladu, že všetko "zákon" nevyrieši, zložitá reálna spoločenská klíma vzťahu k pôde a jej významu
sú úlohou miestnych a regionálnych orgánov s podporou EÚ a štátnych orgánov	✓ účinný mechanizmus trvalého tlaku na štátnu politiku a trvale presadzovanie podpory politikám rozvoja vidieka ako systému ekonomickej a sociálnej ochrany obyvateľstva a životného prostredia
uplatňujú partnerský prístup, zahŕňajúcich spotrebiteľov	✓ model samosprávneho systému ako overený systém spolupráce a partnerstva bez úradnej regulácie
sú chápané komplexnejším a integrovanejším spôsobom ako súčasť širších procesov miestneho alebo regionálneho rozvoja a sú neoddeliteľnou súčasťou aktívnej politiky miestnych a regionálnych orgánov vrátane územného plánovania	✓ neodmysliteľná zmena spoločenského, ekonomického a sociálneho zriadenia na dedine (obci), vnímanie a presadzovanie environmentálnych cieľov z dôvodu devastovaného prostredia a demografie
systém, zahŕňajúci pozemkovú stratégiu pre oblasti, ktoré sú najviac vystavené tlaku miest, aby sa noví výrobcovia mohli v danej lokalite ľahšie usadiť	✓ akcia miestnych (regionálnych) orgánov na ochranu vlastníkov pôdy, ktorí dodávajú nespracované alebo spracované produkty vlastnej prvovýroby, vidieckeho prostredia vrátane presadenia verejného záujmu na ochranu poľnohospodárskej prvovýroby vlastníka pôdy
sú registrované miestnymi a regionálnymi orgánmi zodpovednými za registráciu miestnych potravinových výrobkov, čo registrovaným výrobkom umožní používať označenie „miestny potravinový výrobok“, a za vykonávanie monitorovacích činností v úzkej spolupráci s regionálnymi zainteresovanými subjektmi	✓ registrácia produktov, dodávateľov a odberateľov zahŕňajúca fyzické osoby, skupinu fyzických osôb alebo skupiny fyzických osôb

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

zahŕňajú produkt a dodávateľa, hodnotenie v súlade s požiadavkami na prístup ku systému kvality miestnych výrobkov a podľa možnosti by ho mala vykonávať regionálna komisia	✓ personálne a technické zabezpečenie vytvorené miestnymi (regionálnymi) orgánmi na vytvorenie systému kvality na samosprávnej úrovni a vytvorenie komisie na riadenie tohto procesu z dotknutých strán a odborníkov
potrebujú technickú pomoc a informácie o obchodných možnostiach a technických podmienkach členstva v systémoch na regionálnej úrovni	✓ miestne (regionálne) orgány ako autorita pre zosúladenie ponuky a dopytu, vrátane akejkoľvek podpory a ochrany by mali byť
majú vykonávané audity, aby všetky produkty a dodávatelia podliehali pravidelnej kontrole za podpory odberateľov, ktoré by mohli viesť k vylúčeniu produktu zo systému a diskvalifikácie dodávateľa	✓ auditorský prístup ako najúčinnjší spôsob overovania za účasti dotknutých strán na základe vlastného samosprávneho mechanizmu podporovaného medzinárodnými normami pre audit

6.3 ZÁVER - SUMARIZÁCIA

Analýza legislatívnych požiadaviek podporuje kvalifikované rozhodnutie realizácie programu budovania logistického centra pre agrokomodity ako :

- potravinársky podnik
 - trhovisko
 - miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém
1. potravinárska prevádzkareň ako registrovaný/schválený potravinársky podnik na úrovni maloobchodu (852/2004), vykonávajúci predaj potravín, malých množstiev prvotných produktov rastlinného pôvodu a živočíšneho pôvodu (360/2011), malých množstiev mäsa z hydiny a králikov (359/2011), vykonávajúci spracovanie prvotných produktov ako obmedzená, miestna a okrajová činnosť (359/2011, 360/2011) priamo konečnému spotrebiteľovi - **potraviny, úradne registrovaný/schválený dodávateľ pod miestnou značkou**
 2. trhovisko ako obcou povolené miesto so súhlasným stanoviskom príslušného orgánu úradnej kontroly na predaj potravín, v ktorom sa vykonáva predaj potravín z vlastnej pestovateľskej a chovateľskej činnosti fyzickej osoby (178/1998), malých množstiev prvotných produktov rastlinného pôvodu a živočíšneho pôvodu (360/2011), malých množstiev mäsa z hydiny a králikov (359/2011) - **produkty vlastnej pestovateľskej a chovateľskej činnosti, okrem živých zvierat, úradne neregistrovaný prvovýrobca pod miestnou značkou**
 3. miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém ako samosprávna regulácia dodávateľa a odberateľa prostredníctvom maloobchodu, trhoviska alebo dohodou - **registrované agroprodukty, identifikovaný dodávateľ pod miestnou značkou**

Zoznam právnych predpisov :

¹ Nariadenie (ES) č. 178/2002 Európskeho parlamentu a Rady z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín.

² Nariadenie Vlády Slovenskej republiky č.360/2011 Z.z., ktorým sa ustanovujú hygienické požiadavky na priamy predaj a dodávanie malého množstva prvotných produktov rastlinného a živočíšneho pôvodu a dodávanie mlieka a mliečnych výrobkov konečnému spotrebiteľovi a iným maloobchodným prevádzkarniam

³ Nariadenie (ES) č. 852/2004 Európskeho parlamentu a Rady z 29. apríla 2004 o hygiene potravín.

⁴ Nariadenie (ES) č. 853/2004 Európskeho parlamentu a Rady z 29. apríla 2004, ktorým sa ustanovujú osobitné predpisy pre potraviny živočíšneho pôvodu.

⁵ Výnos MP SR a MZ SR z 12. apríla 2006 č. 28167/2007 – OL

⁶ Zákon 178/1998 Z.z. o podmienkach predaja na trhovách miestach v znení neskorších predpisov

⁷ Zákon 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov

⁸ spracovanie analýzy prvovýrobcov programu budovania logistického centra

7. SPRACOVANIE ANALÝZY RIZÍK PROJEKTU LOGISTICKÉHO CENTRA A BEZPEČNOSTI POTRAVÍN

7.1 ANALÝZA RIZIKA

Strengths / Silné stránky	
záujem o podnikanie vo vidieckych oblastiach	pracovná príležitosť, finančná nezávislosť, pracovná aktivita, dopyt po miestnych produktoch, samozásobovanie
životné prostredie, ekologická stabilita, biodiverzita	negatívny vplyv priemyselnej veľkoblokovej poľnohospodárskej prvovýroby, hraničné hodnoty krajinnno-ekologických pomerov, (voda, erózia, ekologická nestabilita, hnojivá, nevhodná premena kultúr, porastov a drevín)
vzťahy a sociálna súdržnosť	medziľudské vzťahy, sociálne väzby, sociálno-spoločenské črty života vidieckeho obyvateľstva, spolupráca, participácia, dohoda
dostatok pôvodných a čerstvých miestnych potravín	samozásobovanie, produkcia, priamy predaj,
rast dopytu	Identifikovateľnosť, priama kontrola, spôsob spracovania, čerstvosť
krátky potravinový reťazec a uhlíková stopa	konečný spotrebiteľ prvý dostupný odberateľ, spotrebiteľ vlastnej (komunitnej) produkcie, vzájomná dôvera, krátka dopravná a logistická cesta (uhlíková stopa)
konkurenčná výhoda, konkurencieschopnosť	vylúčenie obchodných marží a rabatu, obmedzenie aditív a alergénov, chuťová pestrosť
poľnohospodárske tradície a dedičstvo	agrárna tradícia, dedičná pôda, pretrvávajúce príklady, staré postupy a receptúry, zmena životného štýlu
správna farmárska prax a dobré životné podmienky zvierat	extenzívny spôsob hospodárenia, prirodzené podmienky, šetrné a udržateľné postupy, dobrý zdravotný stav, šetrnejšie postupy, náklady na pestovanie a chov, ošetrovanie a liečenie
spravodlivé prerozdelenie príjmov	mechanizmus priameho ohodnotenia prvovýrobcu prácou, protihodnotou alebo financiami
možnosť odbytovej spolupráce	združovane spracovateľskej, logistickej a odbytovej spolupráce, participácia na činnosti, efektivita, čerpanie zdrojov, modernizácia, diverzifikácia

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

neefektívnosť a nestabilita družstevného sektora	odlev príjmov, odlúčenosť vlastníctva pôdy, spoločenské zmeny, hospodárenie družstiev
závadnosť veľkoblokového hospodárenia na pôde	trvalá environmentálna, sociálna, ekonomická a spoločenská závadnosť veľkoblokového hospodárenia
primeraná cena	trhová cena bez distribučného stupňa

Weaknesses / Slabé stránky	
nepriaznivý vývoj sociálno - demografickej štruktúry vidieckeho obyvateľstva	vyľudňovanie, starnutie populácie, nespôsobilosť
kontinuita dodávok	sezónnosť, poveternostné podmienky, dostupnosť, produkcia
kvalitatívna rôznorodosť	konvenčné hospodárenie, neregulovaná kvalita
dôsledky legalizácie	nadmerná a neprimeraná administratívna a kontrolná záťaž, nesprávny a nepresný prístup verejných orgánov
rozdrobenosť pôdy	limitujúca veľkosť pozemkov trvalým rozdrobovaním pôdy
odlúčenie, opúšťanie a predaj pôdy	obmedzený vzťah k činnosti na pôde, spoločenské a technologické zmeny, zbavovanie sa pôdy predajom, nedocenenie významu vlastníctva pôdy, presun obyvateľstva z vidieka do miest
prospechársky prístup k verejnému záujmu	korupcia, zneužívanie moci, lobizmus, klientelizmus, nepripravenosť a nevedomosť
spoločenská protirečivosť a sociálna roztrieštenosť	protirečivosť poľnohospodárskych politík, urbanizácia, neprirodená zástavba a umelá výsadba
právna neistota	zmeny právnych predpisov, legislatívny optimizmus verejných orgánov (všetko vyrieši zákon), dirigizmus a centralizmus, limitovaná samospráva
územné plánovanie	nedostatočné postupy na odstránenie definovaných závadných oblastí (ekologická nestabilita, rozsiahla urbanizácia, záber poľnohospodárskej pôdy, poľnohospodárska činnosť ako závadná oblasť)
predpojatosť a diskvalifikácia k náročnosti poľnohospodárskej práce	propagandistické a historické súvislosti, kolektivizácia
spoločenská a sociálna merateľnosť a ohodnotenie	nízke spoločenské a ekonomické ohodnotenie, zložitá merateľnosť pridanej hodnoty, dotačné deformácie
návaznosť pôdy s obytnou a hospodárskou infraštruktúrou	usporiadanie zástavby vidieka (dediny) - urbanizácia, stavebné bariéry, preferencia estetických funkcií, chýbajúca poľnohospodárska infraštruktúra, neurčitá väzba obydľí na pôdu

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

štátna politika, nesprávne nastavené kontrolné mechanizmy	udržiavanie kolektivizáciou zmeneného hospodárenia na pôde, nedostupnosť dotácií, likvidačný dozorový mechanizmus
nízke environmentálne povedomie a informovanosť	neznalosť environmentálnych hrozieb, nedostupnosť environmentálneho vzdelávania a informácií, preferencia ekonomických záujmov nad environmentálnymi
negatívne skúsenosti s organizáciou v spoločnom záujme	obavy zo spoločného investovania, negatívne skúsenosti s kumuláčnymi finančnými mechanizmami, nedôvera k združovaniu
finančne a administratívne náročný a pomaly postupujúci systém realizácie pozemkových úprav	pomaly postupujúce pozemkové úpravy, chýbajúca miestna aktivita a iniciatíva, administratívne prekážky a občianske nezhody
nízky podiel spracovateľských možností poľnohospodárskej produkcie	chýbajúce zosúladenie ponuky a dopytu, nedostupná finalizácia produktov, kapitálová podvýživnosť farmárov, nedostupnosť trhov
zarastanie náletmi drevín a trvalých burín a rozširovanie invázných druhov rastlín	zanedbávanie prirodzených prírodných prvkov (pasienkov, trvalých trávnych porastov)
pracovné právo	nepružnosť predpisov pre sezónne zamestnávanie a pracovnú činnosť v rodinnom podniku, samozásobiteľskú a komunitnú činnosť, neznalosť podmienok samoregulácie
infraštruktúra	znalosť ovládania informačného systému a mobilnej aplikácie, vybavenosť, finančná náročnosť

Opportunities / Príležitosti	
rodinné pomery a stabilizácia ekonomicky aktívneho obyvateľstva na vidieku	udržiavanie rodinných vzťahov, vzájomná súdržnosť a svojpomoc, generačná spolupatričnosť
zabezpečenie základnej potravinovej bezpečnosti	priama potravinová bezpečnosť ekonomickou dostupnosťou miestnych finálnych potravín
zamestnanosť občanov vidieka	vytvorenie trvalých alebo sezónnych pracovných príležitostí v poľnohospodárskej prvovýrobe, spracovaní alebo v dodávateľských službách
diverzifikácia podnikateľskej činnosti	rôznorodosť príjmov, udržiavanie viacerých podnikateľských činností, finančná nezávislosť a istota
zmena stravovacích návykov, zdravý životný štýl, celková kvalita života	zníženie pôsobenia návykových látok v priemyselných potravinách, neistota v dlhodobom pôsobení prídavných látok a ich kumulácia na zdravie, moderný spôsob stravovania a sledovanie výživovej hodnoty, zloženia a pôvodu

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

odbytová spolupráca a prepojenie na finalizáciu produktov prvovýroby	perspektíva spoločných odbytových a logistických postupov, finalizácia, miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém
využitie prírodných zdrojov a kultúrneho dedičstva	dostupnosť pôdy, vhodné prírodné podmienky, agrárna tradícia, tradičné postupy
rozvoj agroturizmu a priameho predaja	diverzifikácia do nepoľnohospodárskych činností, prepojenie viacerých aktivít a príjmov, zvýšený záujem a dostupnosť spotrebiteľov
priaznivejšie a efektívnejšie využívanie pôdneho fondu	zachovanie pôdneho fondu, ochrana pred zaberaním, efektívnejšie obhospodarovanie, šetrnejšie postupy
modernizácia technologických a strojových podmienok	možnosti obnovy strojového a technologického parku
zlepšenie biodiverzity a krajinných prvkov	zachovanie ekologického prístupu nad záujmami ekonomickými, ochrana biodiverzity a vidieckej krajiny
účinnnejšie zadržiavanie vody v pôde	stav vodnej a veternej erózie, zatrávnenie a ozelenenie ornej pôdy, šetrné agrotechnické a zootecnické postupy
zabezpečenie pri zlyhaní finančného trhu, politickej nerovnováhy, ozbrojených konfliktov, sociálnej nestability a iných mimoriadnych situáciách	okamžitá dostupnosť potravín pre krízové zásobovanie obyvateľstva
miestny rozvoj vedený komunitou	PRV 2014 - 2020
odborné vzdelávanie a profesionálna príprava	systém aktivít z cieľom operatívne pripravovať a aktuálne informovať dotknuté skupiny
inovácie	zlepšenie účinnosti pestovania rastlín a chovu zvierat
zvýšená podpora malých a rodinných fariem	PRV 2014 -2020

Threats / Ohrozenia	
demografická a ekonomická stagnácia	chýbajúca pracovná sila, odborná a ekonomická spôsobilosť
chudoba a sociálne vylúčenie	neschopnosť základnej obživy a uspokojenia životných potrieb
nízka kúpna sila	príjmy a kúpyschopnosť
kapitálová podvýživenosť	dostupný kapitál
zadlženosť občanov	spotrebné pôžičky a úvery
spoločenské zmeny a hodnotová orientácia	orientácia na konzumné hodnoty, zmena ocenenia úspechu, dostupnosť pracovných príležitostí v moderných technológiách
nepredvídateľné hospodárske prostredie	nepredvídateľné zmeny v národnom, európskom a svetovom prostredí

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

globálne a lokálne klimatické zmeny	dôležitosť legislatívneho a environmentálneho vývoja v oblasti ochrany pred klimatickými zmenami
legislatívne prostredie a plán navrhovaných legislatívnych noriem	nepriaznivé legislatívne prostredie, vysoká kontrolná zaťaženosť, prijímanie národných noriem
poľnohospodárske stavovské organizácie zastupujúce záujem družstevnej loby	nedostupnosť veľkých stavovských organizácií, chýbajúca vysoká úroveň podpory a ochrany
spoločenský nezáujem a frustrácia	znehodnotenie z pokračujúcich obmedzení
chýbajúca podpora finalizácie	preferencia potravinárskeho priemyslu, utlmovanie a likvidácia miestnej úrovne pojenie
nadnárodné a národné obchodné záujmy a finančné skupiny	finančná sila obchodných systémov a finančných skupín
pokračujúca rozdrobenosť pôdy	znižovanie výmery celkov poľnohospodárskej pôdy delením na neúnosne malé celky
obmedzovanie vlastníckych práv a rozhodnutí	prijímanie právnych predpisov nad rámec nevyhnutného v oblasti voľného trhu s pôdou
deformácia verejného záujmu	nadradenie verejného záujmu nad rámec ústavou garantovaných práv
sociálna izolovanosť	stavebné bariéry, spôsob bývania, životný štýl pôsobia ako prekážka pre rozvíjanie medziľudských vzťahov a sociálnych väzieb, izolácia jednotlivých sociálnych vrstiev a spoločenských kategórií, rôznorodé záujmy a ciele
sofistikovaná pôsobnosť obchodných systémov	špecifické odborné a právne požiadavky obchodných systémov
bezpečnosť potravín	potenciálne nebezpečné potraviny z prostredia priameho predaja
potravinová bezpečnosť	zabezpečenie dostatku ekonomicky dostupných potravín

Needs / Potreby	
podpora podnikania občanov, fyzických osôb a hospodáriacich roľníkov na vidieku	obmedziť administratívne, byrokratické a kontrolné mechanizmy pre priamy predaj produktov prvovýroby
ochrana životného prostredia, ekologická stabilita a biodiverzita	podporovať zatrávenie ornej pôdy, chov HD, ošípaných, oviec a kôz extenzívnym spôsobom
priame vzťahy a sociálna súdržnosť	zachovanie tradičných vidieckych sociálnych štruktúr, regulácia poľnohospodársky neproduktívnej zástavby
dostatok pôvodných a čerstvých potravín	využitie sadov a záhrad, podpora chovu zvierat v zastavanej časti obce, regionálne odbytové združenia, komunitárne možnosti

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

rastový potenciál miestnych a regionálnych potravín	vytvorenie miestnej identity, dosledovateľnosť k prvovýrobe, miestna značka, samosprávny systém
blízkosť výrobcu k spotrebiteľovi	znalosť prostredia výrobcu, dôvera, spolupráca pri výrobe, participácia pri propagácii kvality, krátka distribučná a uhlíková stopa
prerozdelenie príjmov	miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém, miestny rozvoj vedený komunitou, miestna potravinová sústava, odbytové združenia, verejné služby samosprávy
malé a rodinné farmy	funkčné rodinné hospodárenie, bariéra pred administratívnym šikanovaním, odbyt
likvidácia veľkoblokového poľnohospodárstva	stropovanie poľnohospodárskych fariem, obmedzenie priemyselných hnojív, regulácia v oblasti podpory a ochrany, diverzifikácia dotačných prostriedkov
organizované diskusie s občanmi, stretnutia obecných a regionálnych zastupiteľstiev, stratégie a iniciatívy občanov	sociálna súdržnosť, miestne iniciatívy, riadenie zdola, občianska spoločnosť

Analýza rizík	Hodnotenie rizika	Riadenie rizika
limitujúca veľkosť pozemkov trvalým rozdrobovaním pôdy	veľmi významné	regulácia o verejnom záujme hospodárenia vlastníkov na pôde
obmedzené možnosti vyrovnaného rozpočtu v priebehu roka, prírodné vplyvy	veľmi významné	diverzifikácia, odvodová a daňová flexibilita, intervenčná a dotačná pomoc
propagandistické a historické súvislosti s obdobím centrálného riadenia a kolektivizácie, prezentované ako úspešný model poľnohospodárstva a náročnosti poľnohospodárskej práce	veľmi významné	významné spoločenské ocenenie a ekonomická sloboda prvovýrobcov s finalizáciou vlastných agroproduktov
zmeny v usporiadaní zástavby vidieka (dediny) – urbanizácia, stavebné bariéry, preferencia estetických funkcií, chýbajúca poľnohospodárska infraštruktúra zástavby, neurčitá väzba obydli na pôdu	veľmi významné	podpora a ochrana poľnohospodárskych budov, účelovej zástavby, obmedzenie tzv. hygienických bariér v intraviláne, obydliá viazané na poľnohospodársku pôdu
udržiavanie kolektivizáciou zmeného hospodárenia na pôde, nedostupnosť dotácií pre 90 % podnikov	veľmi významné	diverzifikácia, stropovanie, ekologicko krajinné plánovanie, právna regulácia
zanedbávanie prirodzených prírodných prvkov (pasienkov, trvalých trávnych porastov)	veľmi významné	ochrana a zväčšovanie výmery trvalých trávnych porastov

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

chýbajúce organizácie zabezpečujúce súlad ponuky a dopytu, nedostupná finalizácia agroproduktov, kapitálová podvýživnosť rezortu, nedostupnosť trhov	veľmi významné	logistické centrum pre agrokomodity na zosúladenie ponuky a dopytu na miestnej úrovni
vyľudňovanie, starnutie populácie, neodbornosť	významné	zamestnanosť, príjem, rodinné podniky, vzdelávanie
sezónnosť, poveternostné podmienky	významné	diverzifikácia, extenzívna činnosť, krajinné ekologické pomery, intervencia, odbyt
obmedzená väzba a činnosti na pôde, spoločenské a technologické zmeny, zbavovanie sa pôdy predajom, nedocenenie významu vlastníctva pôdy, presun obyvateľstva z vidieka do miest	významné	regulácia výstavby charakteru mestského a rekreačného bývania v obciach, ochrana poľnohospodárskych dvorov spojených s obydľím
protirečivosť poľnohospodárskych politík, urbanizácia, neprirodzená zástavba a umelá výsadba	významné	konceptia rozvoja poľnohospodárstva a potravinárstva ako strategického zámeru na záchranu sociálnych a ekonomických pomerov na dedine
neustále zmeny právnych predpisov, legislatívny optimizmus verejných orgánov (všetko vyrieši zákon), chýbajúca regionálna a miestna legislatíva	významné	decentralizácia, proporcionalita, administratívna a legislatívna jednoduchosť
nedostatočné postupy na odstránenie definovaných závadných oblastí (ekologická nestabilita, rozsiahla urbanizácia, záber poľnohospodárskej pôdy, poľnohospodárska činnosť ako závadná oblasť)	významné	ochrana životného prostredia, podpora extenzívneho hospodárenia
zložitosť právnych predpisov, nedostupnosť správneho výkladu, nesprávny a zavádzajúci výklad verejných orgánov, nadmeraná byrokracia a kontrola	významné	komunikácia štátnych a verejných orgánov, zásady správneho prístupu
nízke spoločenské a ekonomické ohodnotenie, zložitá merateľnosť čistej pridanej hodnoty, dotačné deformácie	významné	ekonomická podpora a legislatívna ochrana, verejná služba miestnej a regionálnej samosprávy
neznalosť environmentálnych hrozieb, nedostupnosť environmentálneho vzdelávania a informácií	významné	Informácie o nešetrných postupoch, environmentálne vzdelávanie, obmedzenie intenzívneho hospodárenia

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

obavy zo spoločného investovania, negatívne skúsenosti s kumulárnymi finančnými mechanizmami	významné	metodické vedenie komúnit na miestnej a regionálnej úrovni, finančná gramotnosť, samosprávny systém
pomaly postupujúce pozemkové úpravy, chýbajúca miestna aktivita a iniciatíva, administratívne prekážky a občianske nezhody	významné	decentralizácia, miestna a regionálna samospráva
nepružnosť predpisov pre sezónne zamestnávanie a pracovnú činnosť v rodinnom podniku, samozásobiteľskú a komunitnú činnosť	významné	flexibilné zamestnávanie, odvodové oslobodenie
dostupnosť energie, IT, logistiky, hygieny, informačného systému	menej významné	alternatívne a šetrné energetické zdroje, internet, softvér, zosúladenie dopytu a ponuky
konvenčné hospodárenie na pôde spôsobom gazdovania nezabezpečuje plnenie normalizovaných kritérií kvality	menej významné	samosprávne riadenie a kontrola

7.2 VŠEOBECNÉ HYGIENICKÉ USTANOVENIA PRE PRVOVÝROBU A SÚVISIACE ČINNOSTI

Prvovýrobou je preprava, skladovanie a manipulácia s prvotnými produktmi v mieste výroby, za predpokladu, že to podstatne nemení ich povahu, preprava živých zvierat, ak ide o produkty rastlinného pôvodu, produkty rybolovu a voľne žijúcu zver, prepravné operácie na dodávanie prvotných produktov, ktorých povaha sa podstatne nezmenila z miesta produkcie do logistického centra. Prvovýroba znamená výrobu, odchov alebo chov primárnych produktov vrátane zberu, dojenia a produkcie hospodárskych zvierat pred zabitím. Zahŕňa tiež lov, rybolov a zber divo rastúcich produktov.

Prvovýroba sú činnosti :

- produkcia alebo pestovanie rastlinných produktov, napr. obilnín, ovocia, zeleniny a bylín, ich prepravu v rámci farmy, skladovanie a manipuláciu s produktmi (bez toho, aby sa podstatne menila ich povaha) na farme a ich ďalšiu prepravu do logistického centra,
- produkcia, odchov alebo chov zvierat produkujúcich potraviny na farme a akákoľvek činnosť s tým spojená, ako aj preprava zvierat produkujúcich mäso na trh, na bitúnok alebo preprava zvierat medzi farmami,
- dojenie a skladovanie mlieka na farme,
- produkcia a zber vajec v priestoroch výrobcu,
- rybolov, manipulácia s produktmi rybolovu a ich preprava do logistického centra, rybolov, manipulácia s rybami a preprava rýb,
- produkcia, odchov, chov a výlov rýb na farmách akvakultúr a ich preprava do logistického centra,
- zber húb, bobuľovitých plodov, slimákov atď. vo voľnej prírode a ich preprava do logistického centra.

Prvotné produkty znamenajú produkty prvovýroby vrátane produktov z rastlinnej prvovýroby, chovu hospodárskych zvierat, lovu a rybolovu.

Prvotné produkty zahŕňajú:

- produkty rastlinného pôvodu, napr. obilniny, ovocie, zelenina, byliny, huby;
- produkty živočíšneho pôvodu, napr. vajcia, surové mlieko, med, produkty rybolovu, živé lastúrniky;
- produkty zberané vo voľnej prírode, buď rastlinného alebo živočíšneho pôvodu, napr. huby, bobuľovité ovocie, slimáky atď.

Hygienické požiadavky

Prvovýrobcovia musia zabezpečiť, aby boli prvotné produkty chránené pred kontamináciou so zreteľom na akékoľvek spracovanie, ktoré následne podstúpia.

Prvovýrobcovia musia dodržiavať oparenia, na kontrolu nebezpečenstiev v prvovýrobe a súvisiacich operáciách vrátane opatrení na kontrolu kontaminácie pochádzajúcej z ovzdušia, pôdy, vody, krmiva, hnojív, veterinárnych liekov, prípravkov na ochranu rastlín a biocídov a skladovania, manipulácie a likvidácie odpadu, opatrení, ktoré sa týkajú zdravia zvierat a pohody zvierat a zdravia rastlín, ktoré majú dopady na ľudské zdravie.

Prvovýrobcovia, ktorí chovajú, zbierajú alebo lovia zvieratá alebo vyrábajú prvotné produkty živočíšneho pôvodu, musia prijať opatrenia na udržiavanie čistoty akéhokoľvek zariadenia používaného v súvislosti s prvovýrobou a súvisiacimi operáciami vrátane zariadení používaných na skladovanie a manipuláciu s krmivom a tam, kde je to po čistení potrebné, na ich dezinfekciu vhodným spôsobom, na udržiavanie čistoty vybavenia, kontajnerov, prepravných kliebok, vozidiel a plavidiel a tam, kde je to po čistení potrebné, na ich dezinfekciu vhodným spôsobom, na zabezpečenie čistoty zvierat idúcich na zabitie, pokiaľ je a čistoty produkčných zvierat, aby sa vždy používala pitná voda alebo čistá voda, na zabránenie kontaminácii, na zabezpečenie toho, aby boli zamestnanci manipulujúci s potravinami zdraví a zaškolení o zdravotných rizikách, aby sa zabránilo tomu, aby zvieratá a škodce spôsobovali kontamináciu, odpady a nebezpečné látky skladovali a manipulovalo sa s nimi tak, aby sa zabránilo kontaminácii, aby sa zabránilo zavlečeniu a šíreniu nákazlivých chorôb prenosných prostredníctvom potravín na ľudí vrátane prijatia preventívnych opatrení v čase osadenia novými zvieratami a oznamovania podozrení z výskytu takýchto chorôb príslušnému orgánu, na správne používanie doplnkových látok do krmív a veterinárnych liekov.

Prvovýrobcovia, ktorí produkujú alebo zberajú rastlinné produkty, musia prijať, primerané opatrenia na udržiavanie čistoty zariadení, vybavenia, kontajnerov, prepraviiek, vozidiel a plavidiel a tam, kde je to potrebné, na ich dezinfekciu vhodným spôsobom, na zabezpečenie hygienických výrobných, prepravných a skladovacích podmienok a čistoty rastlinných produktov, pitná voda alebo čistá voda, zamestnanci manipulujúci s potravinami zdraví a zaškolení o zdravotných rizikách, zabránilo tomu, aby zvieratá a škodce spôsobovali kontamináciu, odpady a nebezpečné látky skladovali a manipulovalo sa s nimi tak, aby sa zabránilo kontaminácii, správne používanie prípravkov na ochranu rastlín a biocídov.

Prvovýrobcovia, ktorí chovajú zvieratá alebo vyrábajú prvotné produkty živočíšneho pôvodu, musia zabezpečiť správne používanie krmiva skrmovaného zvieratám, veterinárnych liekov a ich podávanie, ochranné lehoty, výskyt chorôb, ktoré môžu mať vplyv na bezpečnosť produktov živočíšneho pôvodu,

Prvovýrobcovia, ktorí produkujú alebo zberajú rastlinné produkty, musia zabezpečiť správne používanie prípravkov na ochranu rastlín alebo biocídov, regulovať výskyt škodcov alebo ochorení, ktoré môžu mať vplyv na bezpečnosť produktov rastlinného pôvodu.

Prvovýrobcom môžu s vedením záznamov pomáhať ďalšie osoby, ako sú napríklad veterinárni lekári, agronómovia a poľnohospodárski technici.

Dodávanie môže mať cezhraničný charakter, najmä keď sa farma nachádza v blízkosti hraníc.

Prvotné produkty sa môžu spracúvať na farme, napr. surové mlieko sa spracuje na syr, z ovocia sa vylisuje šťava. Tieto operácie spadajú mimo rámec činností opísaných ako prvovýroba.

Na úrovni prvovýroby :

- umývanie zeleniny, odstraňovanie listov zo zeleniny, triedenie ovocia,
- sušenie obilnín,
- zabitie rýb, ich vykvrvenie, vypitvanie, odstránenie plutiev, chladenie a balenie do priameho obalu,
- odstred'ovanie medu s cieľom odstrániť plásty.

Takéto operácie sa musia považovať za bežné rutinné operácie na úrovni prvovýroby, a nesmú viesť k nutnosti splniť požiadavky na bezpečnosť potravín okrem požiadaviek už uplatňovaných na prvovýrobu.

Potravinové právo upravuje podmienky spracovania, manipulácie a predaja potravín. Potravinárske podniky sú povinné zaviesť, udržiavať a aktualizovať systém zabezpečenia kontroly hygieny potravín. Uvedenou povinnosťou sa zabezpečuje ovládanie procesov, ktoré sú rozhodujúce pre bezpečnosť potravín. Integrácia ovládacích opatrení v potravinovom reťazci je ochranou pred uvedením nebezpečných potravín na trh.

Ovládanie nebezpečenstiev pri dodávaní miestnych agroproduktov v rámci miestneho nezávislého logistického a finančného samosprávneho systému prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity je identické z uvádzaním potravín na trh. Miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém nepodlieha úradnému dozoru a kontrole. Úroveň efektivity a účinnosti dozoru a kontroly krátko potravinového reťazca je nahradený systémom vyššou účinnosťou priameho vzťahu medzi dodávateľom a odberateľom. Dozor a kontrola sú mechanizmy na monitoring dodržiavania potravinového práva. Potravinové právo sa nevzťahuje na vlastnú domácu súkromnú spotrebu a vzťahuje sa na podniky s určitým stupňom organizácie. Regulácia je zabezpečená registráciou v miestnej zmluve a samokontrolným mechanizmom, vzájomným posúdením bezpečnosti a kvality, prezentácie a poradenstva, dôveryhodnosti produktu medzi dodávateľom a odberateľom na základe spolupráce, participácie a dohody. Samoreguláciou je nahradená administratívna a kontrolná záťaž. Je vyššou a účinnejšou formou dozoru ako úradná regulácia. Je však potrebné, aby dodávateľ ovládal a poznal požiadavky, ktoré sa vzťahujú na hygienickú výrobu, manipuláciu a dodávanie potravín. Tieto ovládacie opatrenia sú zabezpečené účinným efektívnym a účinným vzdelávacím a školiacim programom.

Nebezpečenstvo je súbor biologických, chemických a fyzikálnych činiteľov, ktoré môžu zapríčiniť, že potravina je nebezpečná. Cieľom analýzy nebezpečenstva je skúmať možné príčiny a možné následky zavedených potenciálnych nebezpečenstiev.

Charakteristickým prvkom analýzy rizík je identifikácia nebezpečenstiev, ktoré predstavujú :

7.3 NEBEZPEČENSTVÁ PRE POTRAVINY

Mikrobiologické nebezpečenstvo je významné vzhľadom k následkom a počtom postihnutých. Mikrobiologické nebezpečenstvo sa eliminuje tepelným opracovaním a

Program budovania logistického centra pre agrokomody v KSK

skladovaním pri chladiarenských / mraziarenských teplotách. Ovládacie opatrenia pre produkty s mikrobiologickým rizikom je potrebné rozdeliť na dodávanie produktov :

- maloobchod (chladiarenské / mraziarenské skladovanie)
- trhovisko (diskvalifikácia)
- priame dodávanie (spolupráca, participácia, dohoda)
- tepelné opracovanie - mäso a výrobky z mäsa, mlieko a výrobky z mlieka, tepelne neopracované vajcia
- sušenie - tradičné mäsové výrobky
- zretie - tradičné mäsové a mliečne výrobky
- správna manipulácia (umývanie, čistenie, balenie) - ostatné produkty

Prostredie pre rast a pomnoženie mikroorganizmov :

- produkty s vysokým obsahom bielkovín
- teplota 10°C až 40°C
- vlhkosť

Mikrobiologické nebezpečenstvo sa dá ovládať ak prostredie, ktoré mikroorganizmy majú vytvorené nemajú parametre vhodné na ich prežívanie.

Teplota:

baktérie, vírusy, plesne, kvasinky		
Teplota °C	Činnosť	Vplyv na baktérie
100 °C	varenie	odstránenie rizika
65 °C	pokrm pri výdaji	zastavenie rastu a rozmnožovania, minimalizácia rizika
45 – 50 °C	zlyhanie správnej praxe	rezistencia
8 – 37 °C	skladovanie mimo chladničky	rozmnožovanie
0 – 8 °C	skladovanie v chladničke	zastavenie rastu a rozmnožovania, minimalizácia rizika
-18 °C	mraznička	odstránenie rizika

Kyslosť potraviny (pH hodnota):

Baktérie	Kvasinky	Plesne
preferujú slabo kyslé až alkalické pH	preferujú kyslé prostredie	tolerujú veľmi široké rozmedzie

Mikrobiologické nebezpečenstvo

= kontaminácia, prežívanie a rozmnožovanie nežiaducich mikroorganizmov v potravine. U konzumenta možnosť vyvolania infekčného ochorenia.

K najčastejším črevným nákazám, ktoré vznikajú po konzumácii patria ochorenia vyvolané salmonelami, stafylokokmi (ktoré tvoria toxín), *Clostridium perfringens*, *Bacillus cereus*, ďalej alimentárne ochorenia z baktérií *E.coli*, *Proteus*, *Citrobacter*, *Campylobacter jejuni*, vzáčne *Clostridium botulinum*. Nebezpečné sú nákazy mykotoxínmi.

Mnohé baktérie, ktoré vyvolávajú alimentárne ochorenia, môžu toto ochorenie vyvolať len vtedy, keď je ich v potrave určité množstvo. Môže to viesť k záverom, že ich výskyt v potravinách podceňujú. Rýchlosť rozmnožovania mikroorganizmov, kde aj z jednej kolónie mikróbov za niekoľko hodín (ak je potrava uskladnená pri vhodnej teplote pre rast mikroorganizmov) sa vytvorí také množstvo mikroorganizmov a toxínu, že spôsobí ochorenie.

Druhy mikroorganizmov, ktorých výskyt v potravinách a pokrmoch z hľadiska možného poškodenia zdravia konzumentov je významný

Escherichia coli:

E. coli je najfrekvencovanejším mikrobiálnym druhom vzhľadom na rozšírenie a výskyt. Kmene *E. coli* sú schopné hlavne u detí vyvolať nebezpečné ochorenia tráviaceho traktu, ktoré sa prejavujú hnačkami a zvracaním. Príčinou ochorenia sú patogénne kmene *E. coli* predovšetkým tzv. enterotoxigené kmene *E.coli*. Tieto baktérie sa vyskytujú v stolici ľudí, zvierat, pôde a prachu, odkiaľ sa môžu dostať do potravín a spôsobiť alimentárne ochorenie. Zdrojom nákazy bývajú potraviny, hotové jedlá, ktoré boli infikované ľuďmi vylučujúcimi tieto baktérie.

Staphylococcus aureus:

Pôvodcom tzv. stafylokokovej enterotoxikózy je *Staphylococcus aureus*, ktorý produkuje toxín, ktorý pôsobí toxicky v tráviacom trakte človeka. Je to závažné alimentárne ochorenie, podstate ide o prudkú otravu potravinami. Primárnym rezervoárom stafylokokov je človek, ktorý trpí hnisavými procesmi alebo zápalmi horných dýchacích ciest. Preto najčastejšou príčinou ochorenia sú sekundárne infikované potraviny alebo pokrmy kontaminované pri príprave. Najčastejšie bývajú infikované tieto výrobky a pokrmy: hydina, zverina, rôzne pokrmy plnené mletým mäsom, rybie výrobky, mlieko, mliečne výrobky.

Bacillus cereus:

Bacillus cereus svojou prítomnosťou v potravinách môže za určitých okolností ohroziť zdravie ľudí. *B. cereus* sa v potravinách pokiaľ nie sú tepelne opracované pomnožuje len málo, pretože je potlačený inými mikroorganizmami. Po prevarení alebo inom tepelnom opracovaní, kedy sú baktérie zničené, sa vytvárajú priaznivé podmienky pre pomnoženie *B. cereus*. Vyskytujú sa takmer vo všetkých potravinách, vo väčšom množstve sa nachádzajú v múke, škrobe, mlieku, mäsových a rybích výrobkoch, konzervách, rôznych múčnych jedlách, polievkach a jedlách pripravených a uchovávaných za nevhodných podmienok.

Salmonella:

Ako salmonelóza sú označované alimentárne nákazy vyvolávané rôznymi druhmi salmonel. Ochorenie sa prejavuje rôznym stupňom zápalu žalúdka a čriev. Hlavným zdrojom ochorenia je potrava živočíšneho pôvodu infikovaná salmonelami. Závažnosť ochorenia je stále aktuálna nielen s ohľadom na možné zdroje a spôsoby šírenia, ale predovšetkým s ohľadom na možné postihnutie veľkých skupín ľudí. Druhy potravín, ktoré bývajú zdrojom salmonel: prevažne potraviny živočíšneho pôvodu – mäsové výrobky, mäso, hydina, ryby, vajcia, šaláty, zmrzlina. Veľmi častou príčinou salmonelózy býva manipulácia s hotovými potravinami, alebo tepelne opracovanými pokrmami na znečistených pracovných

plochách, kontaminovanými rukami alebo surovými potravinami a pod (krížová kontaminácia).

Listeria monocytogenes:

Listeria monocytogenes je odolná voči vysušeniu, zmrazeniu a ľahko priľne na technologické materiály (guma, sklo, kov). *Listeria monocytogenes* je v prírode značne rozšírená; nachádza sa v pôde, vode, rastlinách, fekáliách. Tejto baktérii sa dobre darí pri teplotách 1 až 40°C, pričom najlepšie podmienky pre svoj rast má pri teplotách 30 až 37°C, pH 6-9, aw 0,92. Zdrojom nákazy pre človeka sú hlavne zvieratá, svalové mäso, klobásy, plesňové zrejúce syry, nepasterizované mlieko, ovčí hrudkový syr a bryndza z nepasterizovaného ovčieho mlieka, údené lososy, vákuovo balené filety z lososov; pre zvieratá nesprávne fermentovaná siláž. Takisto môže byť zdrojom nákazy čerstvá zelenina (zeler, paradajky, šalát), ktorá bola prihnojovaná čerstvým hnojom.

Medzi potraviny, ktoré sú typickým prostredím pre rast **salmonel** patrí mäso, najmä mleté, hydina, vajcia, vaječné výrobky, sušené mlieko, zmrzlina, cukrárske a lahôdkárske výrobky.

Salmonely pri nedostatku vody (vysušené potraviny) rastú pomalšie, ale dlho prežívajú. V poslednej dobe sú občas sušené mliečne alebo vaječné výrobky kontaminované salmonelami. Salmonelly v sušených výrobkoch môžu prežívať i niekoľko mesiacov, ale sa nerozmnožujú. K ich rozmnožovaniu dochádza vtedy keď sa tieto výrobky zriedia s vodou. Salmonely, ako väčšina z ostatných mikroorganizmov z čeľade Enterobacteriaceae, sú fakultatívne anaeróby (rastú aj bez prístupu kyslíka) a preto sa môžu vyskytovať aj u vákuovo balených výrobkoch.

Pre životaschopnosť salmonel je dôležitou podmienkou teplota, ktorá sa môže využiť k preventívnym opatreniam. Dolná teplotná hranica je v praxi nevyužitelná. Pri bežných mraziacich postupoch treba počítať s prežitím salmonel. Pri – 23°C prežívajú 6-7 rokov.

V chladničkových teplotách priemerne 599 dní. Horná hranica teplotného rozmedzia závisí na prostredí a prestupu tepla. V mäsovom bujóne sa zastavuje rast salmonel pri 48°C. V zhlukoch niektoré bunky prežívajú, pretože na povrchu sa vytvorí ochranná bariéra, ktorá zhorší prienik tepla. Predpokladá sa, že teplota 65 – 75°C, pokiaľ pôsobí dostatočne dlhú dobu, postačuje na usmrtenie salmonel. V menších kúskoch mäsa, do 100 g, sa zničia salmonely vo vode pri dosiahnutí bodu varu., väčší kus mäsa do 1 kg až za 30 minút varenia (100 °C). Ak sa mäso vloží do vriacej vody, potom kúsky o hmotnosti 50 g potrebujú k usmrteniu salmonel 10 minút, 100 g 15 minút, a kusy o hmotnosti 500 g 30 minút.

Endotoxíny salmonel strácajú účinnosť až po jednej hodine pôsobenia varenia, to znamená, že ak sú prítomné v mäse, potom toto mäso nie je vhodné na prípravu pokrmov s krátkou dobou tepelnej úpravy (vyprážené mäso, minútky a pod.).

Dolná rastová hranica pre rast salmonel je bezpečne limitovaná + 5°C. Avšak už minimálne zvýšenie teploty na 6,5°C stačí k obnoveniu rastovej aktivity salmonel.

Pri uskladnení mäsa v chladničke je možno pozorovať závažný jav. V priebehu 1 hodiny prenikajú salmonely z povrchu mäsa do hĺbky 0,5 cm, po 6 hodinách do 1 cm a po 24 hodinách 3 cm hlboko. Nejedná sa o rast, ale o prienik bakteriálnych buniek. Tento jav je dôležitý z toho dôvodu, že napríklad povrchové ožiarenie mäsa germicidnými žiaričkami, alebo použitie inej povrchovej dezinfekcie, po určitej dobe stráca význam.

Listeria monocytogenes

Rod *Listeria* patrí do čeľade *Corynebacteriaceae*. Spomedzi 7-ich druhov pre človeka je patogénna iba *Listeria monocytogenes*. Sú to aeróbne až fakultatívne anaeróbne, krátke, polymorfné, nesporulujúce paličky, schopné fermentovať cukry na kyselinu mliečnu. Je odolná voči vysušeniu, zmrazeniu a ľahko priľne na technologické materiály (guma, sklo,

kov). Vďaka odolnosti voči nepriaznivým vplyvom je *Listeria monocytogenes* v prírode značne rozšírená (pôda, voda, rastliny, fekálie). Tejto baktérii sa dobre darí pri teplotách 1 až 40 °C, pričom najlepšie podmienky pre svoj rast má pri teplotách 30 až 37 °C, pH 6-9, aw 0,92. Zdrojom nákazy pre človeka sú hlavne zvieratá, svalové mäso, klobásy, plesňové zrejúce syry, nepasterizované mlieko, ovčí hrudkový syr a bryndza z nepasterizovaného ovčieho mlieka, údené lososy, vákuovo balené filety z lososov; pre zvieratá nesprávne fermentovaná.

Listeria monocytogenes je vnútrobunkový parazit, ktorý napáda bunky imunitného systému. Pri napadnutí CNS môže vypuknúť meningitída alebo encefalitída, ktorej úmrtnosť je až 70 %. Endokarditídy a ochorenia kože a lymfatických uzlín sa vyskytujú v menšom rozsahu. U gravidných žien sa môže prejavovať potratom, predčasným pôrodom, pôrodom mŕtveho plodu alebo exitom novorodenca (preto gravidné ženy nemôžu konzumovať mliečne výrobky vyrobené z nepasterizovaného mlieka). Pri všetkých prejavoch je rozhodujúci imunitný stav a vek človeka. Prevencia proti výskytu listeriózy spočíva v prísnom dodržiavaní hygienických predpisov, v dostatočnom tepelnom opracovaní surovín, pasterizácii.

Listeria monocytogenes spôsobuje ochorenie, ktoré nazývame listerióza. Na človeka sa prenáša priamo pri styku s chorými zvieratami, najmä pri ošetrovaní, pri pôdoch. Vstupnou bránou je poranená koža, sliznica, tráviaca a dýchacia sústava. Inkubačný čas je 1-4 týždne. Pri vrodenej forme ide o intrauterinnú infekciu, ktorá sa prejavuje potratom, predčasným pôrodom, pôrodom mŕtveho plodu alebo exitom novorodenca. Príčinou je rozsev miliárnych nekroz najmä v pečeni, nadobličkách, pľúcach a slezine. Získaná *Listeria m.* sa nemusí klinicky prejavovať. Pri požití kontaminovanej potravy alebo vody sa môže vyvinúť horúčkovité ochorenie podobné týfusu, so zväčšenou slezinou, výrazkami a leukopéniou. Niekedy sa môže ochorenie prejavovať ako ťažká hnisavá meningoencefalitída alebo ako nekrotická angína so zdurením podčelustných uzlín pripomínajúcu infekčnú mononukleózu. Pri všetkých prejavoch choroby je rozhodujúci imunitný stav a vek človeka. Najviac sú ohrození starší ľudia, tehotné ženy a ľudia so zníženým imunitným systémom. Ako zabrániť prítomnosti *Listerii monocytogenes* v potravinách? Potraviny, ktoré sa majú konzumovať po ohriatí (napr. párky a iné údeniny) treba zohriať najmenej na 70 °C a udržiavať ich pri tejto teplote až do konzumácie. Studené pokrmy treba naopak udržiavať v chlade pri teplotách pod 5 °C a pri izbovej teplote ich nenechávať dlhšie ako 2 hodiny. Tehotné ženy, starší ľudia a chorí so zníženou imunitou by nemali párky a mäsové konzervy, ktoré neprejdú varom konzumovať vôbec.

Treba upozorniť na schopnosť tejto baktérie prežívať iba vo vhodnej potravine a množiť sa pri chladiarenských teplotách, takže ani riadne uloženie v chladničke v prípade kontaminácie nezabráni potravine stať sa zdrojom ochorenia.

Z baktérií, ktoré vyvolávajú alimentárne otravy pôsobením toxínu je *Staphylococcus aureus*. Niektoré kmene sú schopné za priaznivých podmienok vytvárať enterotoxín, ktorý potom vyvoláva u postihnutých osôb značne nepríjemné ochorenie. Otrava síce prebieha bez následkov, ale priebeh je mimoriadne dramatický, takého rázu, že ju mnohí postihnutí považujú za najhoršie okamžiky svojho života. Táto otrava je dôsledkom chýb pri príprave a uschovávaní pokrmov. V mnohých prípadoch dochádza k otrave pri hromadných akciách a slávnostných udalostiach (svadby, hostiny) kedy sú rôzne i chúlостivé pokrmy pripravované vopred a potom nevhodne uschovávané. Príčina je v nevhodnej osobnej hygiene zamestnancov. Stafylokokový enterotoxín je termostabilný. Pri teplote 100°C sa ničí až po 15 – 20 min. Stafylokoky sú zničené pri teplote 60 – 70 °C asi za 1 hodinu, pri 100°C za niekoľko sekúnd. Pri výskyte tohto ochorenia sa preto musí zisťovať prítomnosť toxínu.

Významným, vzácné sa vyskytujúcim, ale veľmi závažným ochorením je toxikóza vyvolaná botulotoxínom (klobásovým jedom), ktorý produkuje *Clostridium botulinum*.

Mikrób rastie bez prístupu vzduchu. Najčastejšie sa vyskytuje v mäsových a zeleninových konzervách. Toxín sa ničí pri teplote 70°C za 2 minúty, pri 100°C za niekoľko sekúnd.

Spóry týchto baktérií sú však vysoko termorezistentné, pri teplote 100°C vydržia 3-6 hodín, pri 115°C 15 minút, pri 120°C 10 minút. Vzťahy medzi odolnosťou mikroorganizmov a toxínu možno ilustrovať na literárnom prípade otravy botulotoxínom, kedy zo štvorčlennej rodiny zomrel jeden člen, napriek tomu, že mäsovú konzervu, ktorá bola príčinou tejto otravy, jedli všetci. Konzerva bola pripravená k obedu, kedy po riadnom prehriatí sa botulotoxín rozložil. Večer bol zvyšok mäsa z konzervy podaný jednému z členov rodiny už bez dokonalého zohriatia. Tak mohol pôsobiť toxín, ktorý sa pri nevhodnom uložení pokrmu počas odpoľudnia vytvoril zo spór, ktoré pri zohriatí na obed pochopiteľne neboli zničené.

Prechod od toxikóz k nešpecifickým toxikózam tvorí *Clostridium perfringens*. Ochorenie vyvolané *Cl. perfringens* sa zaraďuje k toxikoinfekciám. Ochorenie vyvoláva enterotoxín, ktorý sa vytvára v období sporulácie buď v potravinách (väčšinou u ohrievaných mäsitých pokrmoch), alebo tiež v ľudskom organizme. Na vyvolanie ochorenia je potrebný pomerne veľký počet mikroorganizmov. Na priebeh ochorenia má podiel enzým fosfolipáza, ktorý produkujú *Cl. perfringens*. Tento enzým rozkladá lecitín prítomný v potravinách a vytvorí sa fosforcholín, ktorý vyvoláva zhoršenie prebiehajúceho ochorenia, celkovú nevoľnosť, závrate a zvracanie. Vznikajú tak toxické látky zo zložiek prítomných v potravinách.

Podobný enzým majú aj niektoré kmene *Bacillus cereus*. Tiež tento mikrób môže tvoriť exotoxín v potravinách a endotoxín v organizme. K jeho tvorbe dochádza u potravín po tepelnej úprave keď sú uschovávané dlhšiu dobu pri nevhodnej teplote (napr. ryža, cestoviny, knedle).

K nešpecifickým otravám, ktoré sú vyvolané biochemickou aktivitou mikroorganizmov z látok bežne sa vyskytujú v potravinách patrí redukcia dusičnanov na dusitany pôsobením bakteriálnych reduktáz, dekarboxilácia histidínu na histamín, tyrozínu na tyramín a tvorba iných tzv. biogénnych aminov pôsobením bakteriálnych dekarboxyláz. Tieto reakcie zapríčiňujú alimentárnu methemoglobinémiu vyvolanú dusitanmi, otravy z rýb, vyvolané histamínom a látkami, ktoré sú podobné histamínu, napr. u údených sled'ov a makrel. Histamín tu vzniká pôsobením baktérií z bežnej zložky bielkoviny – aminokyseliny histidínu. Podobne za vznik náhleho zvýšenia krvného tlaku (hypertenzná kríza) prípadne len bolesti hlavy, je zodpovedný tyramín, vytvorený z aminokyseliny tyrozínu napr. v červenom víne a v syroch. Ohrození sú jedinci, ktorí užívajú lieky znižujúce aktivitu enzýmov, ktoré inak vytvorený tyramín rozkladajú a ďalej chorí na vysoký tlak.

Rôzne zmeny v potravinách, ktoré sú vyvolané pôsobením enzýmov, ktoré produkujú niektoré mikroorganizmy, môžu vyvolať veľmi pozoruhodné prejavy v ľudskom organizme (individuálna citlivosť, alergie apod.), ktoré niekedy končia i smrťou.

Veľmi prísne treba posudzovať prítomnosť **plesní** v potravinách. Niektoré plesne majú schopnosť vytvárať mykotoxíny. Zatiaľ ich bolo popísaných viac ako 100. Tieto látky môžu byť vytvorené vo všetkých potravinách kde môžu rásť plesne. K tvorbe mykotoxínov musí mať pleseň vytvorené podmienky. Minimálna doba k produkcii toxínov je 4-6 dní za optimálnych podmienok, ktoré sa však bežne nevyskytujú. Prakticky prichádza do úvahy doba 14 – 18 dní. U *Aspergillov* je najnižšia rastová teplota 10°C s hornou hranicou 42°C. Pre tvorbu toxínov je najvhodnejšia teplota od 12°C do 37°C s optimom 18 – 20°C. Veľmi dôležitá je pritom vlhkosť, ktorá sa uvádza od 84 % do 99 % relatívnej vlhkosti. Veľmi dôležitá je tiež vnútorná vlhkosť substrátu 6 – 22 %, podľa druhu napadnutej potraviny. U niektorých plesní, napr. *Fuzárií*, sú vhodné teplotné podmienky už pri podstatne nižších teplotách.

Mykotoxíny vyvolávajú akútne otravy s poškodením rôznych orgánov, predovšetkým pečene, obličiek a iných tkanív. V pokusoch na zvieratách u mnohých mykotoxínov je

preukázaná schopnosť vyvolať nádorové bujnenie. Napr. *aflatoxín* je zaradený k najsilnejším karcinogénnym látkam, ktoré sú známe. Z uvedeného je zjavné, že plesňou napadnuté potraviny sa nesmú použiť k príprave pokrmov, musia byť vyradené do odpadu (nie sú vhodné ani na skŕmenie). Odstránenie plesní ošetrením alebo odkrojením nestačí, pretože toxíny prenikajú do hĺbky potraviny. Pri skladovaní potravín je treba tejto skutočnosti venovať primeranú pozornosť.

Tabuľka 20. Nebezpečenstvo výskytu choroboplodných mikroorganizmov v niektorých potravinách

Potravina	Možný výskyt choroboplodných mikroorganizmov
Mäso	<i>Salmonella sp.</i> , <i>Staphylococcus aureus</i> , <i>Listeria monocytogenes</i> , <i>Yersinia enterocolitica</i> , <i>Clostridium perfringens</i> , <i>Clostridium botulinum</i> , fekálne koliformné, <i>Escherichia coli</i> 0157:H7, <i>Campylobacter jejuni</i> , <i>Toxoplasma gondii</i>
Mleté mäso	<i>Clostridium perfringens</i> , <i>Salmonella sp.</i>
Zmrazené mäso	Podobne ako u čerstvého mäsa
Sušené mäso	<i>Clostridium perfringens</i> , <i>Salmonella sp.</i> , <i>Staphylococcus aureus</i> , <i>Bacillus cereus</i> , Toxinogenné plesne
Solené mäsové výrobky s vysokou a_w hodnotou	<i>Salmonella sp.</i> , <i>Listeria monocytogenes</i> , <i>Staphylococcus aureus</i> , <i>Bacillus cereus</i> , <i>Streptococcus sp.</i> , <i>Clostridium perfringens</i> , <i>Clostridium botulinum</i>
Solené mäsové výrobky s nízkou a_w hodnotou	<i>Staphylococcus aureus</i> , toxinogenné plesne, <i>Salmonella sp.</i> ,
Hydina	<i>Salmonella sp.</i> , <i>Clostridium perfringens</i> , <i>Staphylococcus aureus</i> , <i>Yersinia enterocolitica</i> , <i>Campylobacter jejuni</i> , <i>Listeria monocytogenes</i>
Zverina	<i>Salmonella sp.</i> , <i>Staphylococcus aureus</i> , <i>Listeria monocytogenes</i> , <i>Yersinia enterocolitica</i> , <i>Clostridium perfringens</i> , <i>Clostridium botulinum</i> , fekálne koliformné, <i>Escherichia coli</i> 0157:H7, <i>Campylobacter jejuni</i> , <i>Toxoplasma gondii</i>

Chemické nebezpečenstvo je významné vzhľadom k neodstrániteľnému riziku prenikania do produktu. Chemické nebezpečenstvo sa ovláda používaním všetkých chemických látok podľa návodu dodávateľa a oddelene od výroby produktov, skladovaním oddelene od produktov. Ovládacie opatrenia pre produkty s chemickým rizikom je potrebné rozdeliť na :

- ✦ potravinové prídavné látky (konzervačné látky, farbivá, kyseliny, zásady, soli)
- ✦ rezíduá agrochemikálií (fungicídy, herbicídy, insekticídy, hnojivá)
- ✦ kontaminanty z prostredia (environmentálne)
- ✦ kontaminanty spracovania (PAU, heterocyklické amíny, acrylamid)
- ✦ prestup látok z obalových materiálov
- ✦ rozkladné produkty, rozklad tuku
- ✦ toxíny plesní, mykotoxíny
- ✦ deratizácia
- ✦ čistiace a dezinfekčné prostriedky

Pri spracovaní produktov vlastnej prvovýroby pre priame dodávanie je chemické riziko eliminované množstvom potrebných prídavných látok, vzhľadom k požiadavkám odberateľov na čerstvé a pôvodné potraviny. Látky zámerné pridávané do produktov nepredstavujú pri dodržaní predpísaných postupov a dávok závažnejšie zdravotné.

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

U potravinárskych farbív, konzervačných látok, ktoré je potrebné oznámiť je potreba v prípade dodávania do maloobchodu na prítomnosť upozorniť.

Skupinou látok, ktoré sa môžu významnou mierou nepriaznivo uplatniť v ľudskom organizme, sú **kontaminujúce látky**. Povrchovú kontamináciu rastlín a plodov možno z veľkej časti odstrániť dôkladným umytím. Závažnejšie je, pokiaľ sa látky, ktoré sa dostanú do pôdy, vstrebávajú koreňovým systémom do plodín, napr. kadmium, dusičnany a i. Z ovzdušia sa môže dostať napr. olovo, organické látky (ako napr. najčastejšie sa vyskytujúce PAU v potravinách – benzo(a)pyrén, benz(a)antracén, benzo(b)fluorantén, chryzén). K rastlinám, ktoré najviac kumulujú dusičnany patrí červená repa, reďkvičky, hlávkový šalát. Najväčší príjem dusičnanov do organizmu človeka je z kapusty, uhoriek, mrkvy a šalátu. Je to dané ich zastúpením v spotrebe. Nebezpečenstvo z dusičnanov spočíva v tom, že pri nevhodnom skladovaní zeleniny pôsobením prítomných mikroorganizmov vznikajú z nich dusitany. Dusičnany z krvi prechádzajú do slín a už v dutine ústnej sa redukujú na dusitany. Tie sa potom v kyslom prostredí žalúdka môžu zlučovať s bielkovinými štiepmi a inými látkami na tzv. nitrozamíny a iné nitrozluččeniny. Tieto látky sa zaraďujú medzi kancerogény. Nitrozamíny a iné N-nitrozluččeniny môžu tiež vznikáť v potravinách do ktorých sa pridávajú dusičnany alebo dusitany k potlačeniu rastu *Clostridium botulinum*. K týmto potravinám patrí slanina, údeniny, údené ryby a syry.

Nebezpečenstvo z nadlimitných obsahov ťažkých kovov je v jeho postupnom hromadení v tkanivách.

Nebezpečenstvom sú pesticídy. Mimoriadne dôležitou zásadou je dodržiavanie ochranných lehôt pred zberom. Aj relatívne málo toxické karbamáty, ktoré sa používajú ako insekticídy a herbicídy sa ľahko zlučujú s dusitanmi za vzniku nitrozozluččenín, ktoré majú kancerogénne a mutagénne účinky.

V prípade používania kovových obalov a nádob je potrebné používanie len potravinárskych zariadení z dôvodu nebezpečenstva prestupu cudzorodých látok.

Pre dodávanie do obchodnej siete sú množstvá cudzorodých látok, kontaminantov a aditív regulované. Pre dodávanie na trhovisku sú podmienky obmedzené povolením obce so súhlasom príslušného orgánu úradnej kontroly potravín. Pre priame dodávanie sú podmienky limitované spoluprácou, participáciou a dohodou.

Biologické nebezpečenstvo je významné vzhľadom k prenášaniam chorôb prostredníctvom produktu. Biologické nebezpečenstvo sa ovláda hygienou prostredia a okolia spracovateľského priestoru, likvidáciou živých organizmov prenášajúcich choroby dezinfekciou, dezinfekciou a daratizáciou. K biologickému nebezpečenstvu patria škodcovia (hlodavce, hmyz), ktorí sa môžu dostať do suroviny/ produktu, vtáctvo, prípadne parazity. Znečistenie pokrmov lietajúcim a lezúcim hmyzom, výlučkami hlodavcov, vtákov a pod.

Fyzikálne nebezpečenstvo je významné vzhľadom k riziku traumatických následkov a trvalého poškodenia zdravia. Fyzikálne nebezpečenstvo predstavujú sponky, špendlíky, sklo, gombíky, rôzne ozdobné predmety. Prevenciou výskytu fyzikálneho nebezpečenstva je vytvorená infraštruktúra bez fyzikálnych nebezpečenstiev a osobná hygiena.

ťažké kovy	potravinárske stroje, zariadenia a nástroje
cudzie predmety	eliminácia dreva, kovových predmetov, skla, osobná hygiena a pracovné oblečenie

Program budovania logistického centra pre agrokodity v KSK

Tabuľka č. 21 Riziká z agroproduktov

<u>Agroprodukty - riziko</u>	
mäso jatočných zvierat	M
zverina	M
hydinové a králičie mäso	M
produkty rybolovu a výrobky z nich	M
mäsové výrobky	M, F
mlieko a výrobky z mlieka	M
mrazené krémy	M
vajcia	M
majonézy a výrobky z čerstvých vajec	
med	
jedlé rastlinné tuky a oleje	CH
olejniny a orechy	B, M
strukoviny	B, M
jedlé obilie a výrobky z obilia	M
cukrárske výrobky	M
zemiaky a výrobky z nich	M
čerstvé ovocie a zelenina	M
konzervované ovocie a zelenina	CH, M
jedlé soli	
nápoje	CH, M
konzervy	M

Ovládacie opatrenia v rámci miestneho nezávislého logistického a finančného samosprávneho systému sú zabezpečené efektívnym a účinným vzdelávacím a školiacim programom.

Tieto látky môžu predstavovať závažné riziko pre alergikov a môžu u nich vyvolať neprimeranú reakciu imunitného systému. Alergény sú látky, ktoré sa vyskytujú v hotových výrobkoch, v ktorých sú obsiahnuté ako zložky, alebo sa do výrobkov dostávajú krížovou kontamináciou v procese výroby.

Alergénne zložky	Výrobok obsahuje	Možná krížová kontaminácia
1. obilniny obsahujúce lepok		
2. kôrovce a výrobky z nich		
3. vajcia a výrobky z nich		
4. ryby a výrobky z nich		
5. jadrá podzemnice olejnej (arašidy) a výrobky z nich		
6. sóju a výrobky z nej		
7. mlieko a výrobky z nej		
8. orechy a výrobky z nich		
9. zeler a výrobky z nej		
10. horčicu a výrobky z nej		
11. sezam a výrobky z nej		
12. SO ₂ a siričitany o koncentrácii viac ako 10 mg/kg alebo 10 mg/l vyjadrenej ako SO ₂		
13. vlčí bôb (lupina) a výrobky z nich		
14. mäkkýše a výrobky z nich		

8 NÁVRH LOGISTICKÉHO CENTRA A REGIONÁLNYCH DISTRIBUČNÝCH CENTIER

8.1 LOGISTICKÉ CENTRUM A REGIONÁLNE CENTRÁ

Cieľom realizácie programu budovania logistického centra pre agrokomodity je podpora zvýšenia zamestnanosti a konkurencieschopnosti Košického kraja priamou podporou priamej produkcie prvovýroby.

Ekonomická, technologická a personálna náročnosť na organizáciu tržnice presahuje merateľnú ponuku úradne registrovaných prvovýrobcov. Potenciálni dodávatelia produktov vlastnej pestovateľskej alebo chovateľskej činnosti na tržnici alebo regionálnom trhu sú izolovaní od dopytu. ponuka a dopyt sú náhodné bez možnosti identifikácie pôvodu.

Miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém je realizáciou stratégií a iniciatív občanov, obcí a samosprávy. Zaručená vyhradenosť a osobitosť, identifikácia dodávateľa a priame ocenenie odberateľa, registrácia pôvodu agroproduktu a miestna úroveň je vysokým stupňom dôveryhodnosti systému a produktu. Systém vylučuje dodávanie agroproduktov bez miestnej značky. Miestna značka identifikuje dodávateľa, agroprodukt, pôvodu, vyhradenosť a súvis s miestnou prvovýrobou.

Kvalifikované rozhodnutie o realizácii programu budovania logistického centra pre agrokomodity predpokladá verejnú podporu a ochranu miestnej extenzívnej prvovýroby, identifikáciu miestnych úradne neregistrovaných prvovýrobcov, registráciu nespracovaných a spracovaných miestnych produktov vlastnej prvovýroby, vytvorenie elektronického prostriedku komunikácie (internetový portál a mobilná aplikácia) na zosúladenie ponuky a dopytu, zriadenie vzdelávacieho a školiaceho programu a miestnej značky. Realizácia programu predpokladá ďalší rozvoj podporovaný potenciálnym dopytom a ponukou.

Logistické centrum pre agrokomodity je program verejnej podpory realizovaný samosprávou. Ako verejnú službu zabezpečuje :

- a) riadenú komunikáciu s obcami, organizáciami prvovýrobcov vytvorenými zdola a miestnymi nezávislými logistickými a finančnými systémami,
- b) požiadavky na identifikáciu miestnych dodávateľov a registráciu miestnych agroproduktov,
- c) elektronickú komunikáciu (internetovú a mobilnú) na zosúladenie ponuky a dopytu nespracovaných a spracovaných miestnych produktov vlastnej prvovýroby,
- d) vzdelávací a školiaci program
- e) miestnu značku,
- f) verejné zdroje.

Analýza legislatívnych požiadaviek umožňuje kvalifikované rozhodnutie o podpore realizácie programu budovania logistického centra pre agrokomodity ako :

- potravinársky podnik
- trhovisko
- miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém

- potravinárska prevádzkareň ako registrovaný potravinársky podnik na úrovni maloobchodu (852/2004), vykonávajúci predaj potravín, malých množstiev prvotných produktov rastlinného pôvodu a živočíšneho pôvodu (360/2011), malých množstiev mäsa z hydiny a

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

králikov (359/2011), vykonávajúci spracovanie prvotných produktov ako obmedzená, miestna a okrajová činnosť (359/2011, 360/2011) priamo konečnému spotrebiteľovi - **dodávateľské miesto od úradne registrovaných dodávateľov pod miestnou značkou**

- trhovisko ako miesto so súhlasným stanoviskom príslušného orgánu úradnej kontroly na predaj potravín, povolené obcou, v ktorom sa vykonáva predaj potravín z vlastnej pestovateľskej a chovateľskej činnosti fyzickej osoby (178/1998), malých množstiev prvotných produktov rastlinného pôvodu a živočíšneho pôvodu (360/2011), malých množstiev mäsa z hydiny a králikov (359/2011) - **dodávateľské miesto pre nespracované a spracované miestne produkty vlastnej pestovateľskej a chovateľskej činnosti pod miestnou značkou**

- internetový portál a mobilná aplikácia - **zosúladenie ponuky a dopytu nespracovaných a spracovaných miestnych produktov vlastnej prvovýroby v rámci maloobchodu, trhoviska a miestneho nezávislého logistického a finančného samosprávneho systému pod miestnou značkou**

nariadenie 178/2002 852/2004	vzťahuje sa na bezpečnosť potravín hygiena potravín	nevzťahuje sa na súkromnú domácu spotrebu malé a prevádzky bez určitého stupňa organizácie
853/2004	osobitné požiadavky pre živočíšne produkty	malé množstvá hydiny a králiky, zver a zverina
359/2011	bitúnok a rozrábkáreň z malým objemom výroby	domácu zabíjačku
360/2011	malé množstvá prvotných produktov	predaj produktov vlastnej prvovýroby na trhovisku

8.2 DODÁVANIE PROSTREDNÍCTVOM LOGISTICKÉHO CENTRA PRE AGROKOMODITY DO MIESTNEHO MALOOBCHODU

Dodávanie nespracovaných alebo spracovaných miestnych produktov vlastnej prvovýroby úradne registrovaných prvovýrobcov pod miestnou značkou na vyhradené predajné miesto alebo jeho časť úradne registrovanej miestnej maloobchodnej prevádzkarne.

Obmedzenie : zákonom obmedzené produkty a množstvá

8.3 DODÁVANIE PROSTREDNÍCTVOM LOGISTICKÉHO CENTRA PRE AGROKOMODITY NA TRHOVISKU

Dodávanie nespracovaných alebo spracovaných miestnych produktov vlastnej pestovateľskej alebo chovateľskej činnosti pod miestnou značkou na vyhradené predajné miesto alebo jeho časť obcou povoleného trhoviska, so súhlasným stanoviskom orgánu úradnej kontroly potravín a bezodkladným oznámením finančnej správe.

Obmedzenie : zákonom stanovené podmienky

8.4 DODÁVANIE PROSTREDNÍCTVOM LOGISTICKÉHO CENTRA PRE AGROKOMODITY V RÁMCI MIESTNEHO NEZÁVISLÉHO LOGISTICKÉHO A FINANČNÉHO SYSTÉMU

Dodávanie nespracovaných alebo spracovaných miestnych produktov vlastnej prvovýroby pod miestnou značkou v rámci miestneho nezávislého logistického a finančného samosprávneho systému.

Obmedzenie : organizácie prvovýrobcov vytvorené zdola, dostupnosť a zručnosť internetovej a mobilnej aplikácie

8.5 MIESTNY NEZÁVISLÝ LOGISTICKÝ A FINANČNÝ SAMOSPRAVNÝ SYSTÉM

Priamy vzťah, partnerstvo alebo stratégia medzi miestnymi občanmi, dodávateľom a odberateľom vo forme samosprávnej spolupráce, participácie a dohody, ktorý nepodlieha dozoru alebo kontrole.

Obmedzenie : ekonomické, spoločenské a demografické pomery na vidieku

Limity dodávania agroproduktov :

forma	spôsob	ocenenie	realizácia
úradne neregistrovaný prvovýrobca	neobmedzene priamo odberateľovi pre jeho súkromnú spotrebu alebo povolenom trhovisku	priame ohodnotenie prvovýrobcu na základe spolupráce, participácie alebo dohody s odberateľom	realizácia dodávanie medzi fyzickými osobami alebo skupinou osôb alebo fyzických osôb pre vlastnú domácu spotrebu
osobitne registrovaný prvovýrobca na malé množstvá	malé množstvá priamo konečnému spotrebiteľovi pre jeho súkromnú domácu spotrebu, na miestnom trhovisku, miestnej maloobchodnej prevádzkarni	podnikateľská aktivita, daňová a hygienická evidencia, registračná pokladňa resp. čestné vyhlásenie	predaj priamo konečnému spotrebiteľovi alebo miestnej maloobchodnej prevádzkarni
registrovaný prvovýrobca	legálne formy umiestnenia na trh	podnikateľská aktivita, daňová dokumentácia	predaj
právnická osoba alebo fyzická osoba - podnikateľ	legálne formy umiestnenia na trh	podnikateľská aktivita, daňová dokumentácia	predaj

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

Tabuľka č. 22 Porovnávací tabuľka dodávania prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity

identifikácia nespracovaného alebo spracovaného miestneho produktu vlastnej prvovýroby	
nezabezpečená	zabezpečená
spravodlivé konkurenčné prostredie pre dodávateľa	
nezabezpečené	zabezpečené
registrácia	
úradná	samosprávna
predaj živých zvierat	
regulovaný	regulovaný
predaj potravín	
regulácia	spolupráca, participácia a dohoda
finančné a daňové povinnosti	
obchodný vzťah	priame ocenenie prácou, protihodnotou a financiami
regulácia	
orgány úradnej kontroly	samosprávny kódex
uviedenie na trh	
predaj na trh	maloobchod, trhovisko, miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

Legislatívne podmienky pre realizáciu programu budovania logistického centra pre agrokomodity :

LC ako potravinárska prevádzkareň na spracovanie a dodávanie potravín rastlinného pôvodu	Nariadenie EP a R č. 852/2004 z 29. apríla 2004 o hygiene potravín
LC ako potravinárska prevádzkareň na spracovanie a dodávanie potravín živočíšneho a rastlinného pôvodu.	Nariadenie EP a R č. 853/2004 z 29. apríla 2004, ktorým sa ustanovujú osobitné hygienické predpisy pre potraviny živočíšneho pôvodu
LC ako potravinárska prevádzkareň na úrovni MO na dodávanie potravín rastlinného pôvodu.	Nariadenie EP a R č. 852/2004 z 29. apríla 2004 o hygiene potravín
LC ako potravinárska prevádzkareň na úrovni MO na dodávanie potravín živočíšneho a rastlinného pôvodu.	Nariadenie EP a R č. 852/2004 z 29. apríla 2004 o hygiene potravín
LC ako potravinárska prevádzkareň na úrovni MO na dodávanie malých množstiev potravín rastlinného pôvodu.	NV SR 360/2011 z 19. októbra 2011, ktorým sa ustanovujú hygienické požiadavky na priamy predaj a dodávanie malého množstva prvotných produktov rastlinného a živočíšneho pôvodu a dodávanie mlieka a mliečnych výrobkov konečnému spotrebiteľovi a iným maloobchodným prevádzkarniam
LC ako potravinárska prevádzkareň na úrovni MO na dodávanie malých množstiev potravín živočíšneho a rastlinného pôvodu.	NV SR 359/2011 z 19. októbra 2011, ktorým sa ustanovujú požiadavky na niektoré potravinárske prevádzkarne a na malé množstvá
LC ako povolené trhovisko na dodávanie malých množstiev potravín živočíšneho a rastlinného pôvodu.	ZÁKON 178/1998 Z.z. o podmienkach predaja výrobkov a poskytovania služieb na trhových miestach

LC ako miesto dodávania pre spracované a nespracované miestne produkty vlastnej prvovýroby.

Miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém.

8.6 ZMLUVNÉ VZŤAHY DODÁVATEĽA A ODBERATEĽA S LOGISTICKÝM CENTROM

Dodávateľ - identifikovaná fyzická osoba alebo skupina fyzických osôb alebo skupiny fyzických osôb, vlastník alebo nájomca poľnohospodárskej pôdy, ktorá dodáva pod miestnou značkou, prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity nespracované alebo spracované miestne produkty vlastnej prvovýroby pre vlastnú súkromnú domácu spotrebu odberateľa.

Odberateľ - identifikovaná fyzická osoba alebo skupina fyzických osôb alebo skupiny fyzických osôb, priamy objednávateľ, ktorý prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity preberá pod miestnou značkou nespracovaný alebo spracovaný miestny produkt vlastnej prvovýroby dodávateľa, pre vlastnú súkromnú domácu spotrebu.

Miestna úroveň - nespracované alebo spracované miestne produkty vlastnej prvovýroby identifikovateľné odkiaľ a od koho pochádzajú, výsledok vlastnej pestovateľskej alebo chovateľskej činnosti dodávateľa alebo spracovania vlastných produktov prvovýroby dodávateľa.

Produkt - nespracovaný alebo spracovaný miestny produkt vlastnej prvovýroby dodávateľa, určený pre odberateľa ako priameho objednávateľa, pre jeho vlastnú súkromnú domácu spotrebu, dodávaný pod miestnou značkou.

Logistické centrum pre agrokomodity - systém elektronickej komunikácie (internetový portál a mobilná aplikácia) s požadovanou infraštruktúrou, organizovaný samosprávou na zosúladenie ponuky a dopytu produktov.

Internetový portál a mobilná aplikácia - systém elektronickej komunikácie na podporu zosúladenie ponuky a dopytu agroproduktov, zahŕňajúci identifikačný a registračný systém

Posúdenie - fyzické, informačné alebo virtuálne overenie dodržiavania podmienok samosprávneho kódexu.

Zodpovednosť - zodpovednosť dodávateľa za produkt, zodpovednosť odberateľa za vlastnú domácu súkromnú spotrebu, zodpovednosť miestneho nezávislého logistického a finančného samosprávneho systému za identifikáciu, zodpovednosť logistického centra pre agrokomodity za zosúladenie ponuky a dopytu a vytvorenie infraštruktúry.

Spracovateľský priestor - identifikovateľné trvalé sídlo dodávateľa, pracovné a časové kapacity, vhodný hygienický priestor a zariadenia dodávateľa na prípravu produktu.

Registrácia - formálna evidencia produktu dodávaného pod miestnou značkou.

Miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém - samosprávna organizácia miestnych prvovýrobcov vytvorená zdola, priamy vzťah, partnerstvo alebo stratégia medzi miestnymi občanmi vo forme spolupráce, participácie a dohody a priamom ohodnotení dodávateľa, ktorý podlieha samosprávne kódexu a nepodlieha dozoru alebo kontrole.

Samosprávny kódex - spolupráca, participácia a dohoda dodávateľa a odberateľa, priame ohodnotenie dodávateľa, zodpovednosť dodávateľa za spracovateľský priestor a produkt, zodpovednosť odberateľa za vlastnú súkromnú domácu spotrebu, zodpovednosť miestneho logistického a finančného samosprávneho systému za informačnú kontrolu a virtuálny audit, zodpovednosť logistického centra pre agrokomodity za zosúladenie ponuky a dopytu.

Samokontrolný mechanizmus - regulačný mechanizmus, vzájomné posúdenie bezpečnosti a kvality, prezentácie a poradenstva, dôveryhodnosti produktu medzi dodávateľom a odberateľom na základe spolupráce, participácie a dohody.

Vzdelávací a školiaci program - samosprávou zabezpečovaná efektívna a účinná realizácia prípravy a účasti v logistickom centre pre agrokomodity.

Diskvalifikácia - odobratie miestnej značky za porušenie samosprávneho kódexu, dodanie produktov podozrivých alebo nekvalitných alebo poškodenie zdravia.

Kontrolná informácia/virtuálny audit - posúdenie dodržiavania podmienok samosprávneho kódexu.

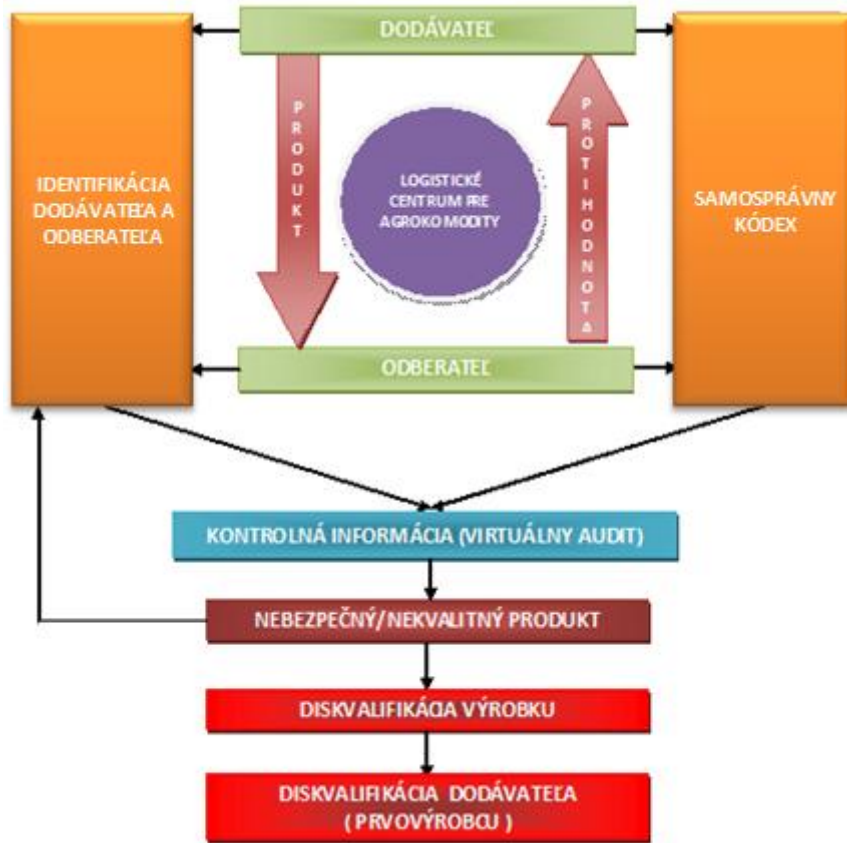
Vysledovateľnosť - priame dodávanie medzi dodávateľom a odberateľom.

Množstvo - dodávanie produktov vo vzťahu k vlastnej alebo prenajatej pôde, tradičnej kultúre, vode, prostrediu, ľudskému zdraviu, zdraviu zvierat, sociálnemu prostrediu, osobnému poznaniu alebo skúsenosti a celému uvednému reťazcu.

Vytváranie samosprávnych systémov podporuje ustanovenie občianskeho zákonníka - na úrovni fyzickej osoby alebo skupiny fyzických osôb alebo skupín fyzických osôb možno uplatňovať podielové spoluvlastníctvo v zmysle občianskeho zákonníka. Ak by sa jednalo o podielové spoluvlastníctvo podľa občianskeho zákonníka v spoluvlastníctve je vec vo vlastníctve viacerých bez toho, aby bola reálne rozdelená. Všetky tieto osoby sú tak považované za jedného vlastníka spoločnej veci. Rovnaké práva a povinnosti, ktoré má jediný vlastník veci, v prípade spoluvlastníctva prislúchajú všetkým spoluvlastníkom. Ide najmä o právo držať a užívať predmet svojho spoluvlastníctva, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním. Subjektmi spoluvlastníckych vzťahov v potravinovej sústave by mali byť len fyzické osoby (skupina fyzických, skupiny fyzických osôb). Predmetom spoluvlastníctva môže byť akákoľvek vec. Podielové spoluvlastníctvo predstavuje vlastnícky vzťah viacerých osôb (minimálne dvoch) k tej istej veci. Základným znakom je podiel, ktorý vyjadruje mieru, akou sa spoluvlastníci podieľajú na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoluvlastníctva k spoločnej veci. Každý z podielových spoluvlastníkov má určitý podiel na veci. Tento podiel však nepredstavuje reálnu časť na veci, ktorá by bola vo výlučnom vlastníctve niektorého zo spoluvlastníkov (ideálny podiel). Všetci spoluvlastníci sú vlastníkami veci ako celku a žiadny z nich nemá na spoločnej veci presne vymedzenú či vyčlenenú časť, ak sa nedohodnú inak. Podiel neurčuje, ktorá konkrétna časť spoločnej veci je vo výlučnom užívaní či vlastníctve spoluvlastníka. Podielový spoluvlastník má svoj podiel na celej spoločnej veci. Zákon nevyklučuje dohodu medzi spoluvlastníkmi o spôsobe užívania spoločnej veci. Treba ale podotknúť, že táto dohoda ich zaväzuje len navzájom. Podstata podielového spoluvlastníctva spočíva v tom, že každý zo spoluvlastníkov sa podieľa na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoluvlastníctva v takom rozsahu, aký zodpovedá veľkosti jeho podielu. Ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak, sú podiely všetkých spoluvlastníkov rovnaké. Spoluvlastnícky podiel je v podstate číselným vyjadrením právneho statusu spoluvlastníka vo vzťahu k spoločnej veci, a teda určuje mieru účasti na právach a povinnostiach viažucich sa k tejto spoločnej veci. Pod pojmom hospodárenie so spoločnou vecou možno rozumieť užívanie veci. O hospodárení so spoločnou vecou rozhodujú spoluvlastníci, na základe spoločnej dohody. Každý podielový spoluvlastník môže so svojím podielom nakladať – môže ho previesť na iného alebo ho darovať.

Logistické centrum pre agrokomodity a miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém nie sú stranami dodávania. Miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém nie je potravinárskym podnikom a nie je podnikateľom.

Obrázok 7. Vzťahy dodávateľa a odberateľa a s logistickým centrom

Neprimeraná regulácia a záujem finančných skupín o pôdu je pre miestnu poľnohospodársku prvovýrobu a dodávanie potravín na miestnej úrovni likvidačná. Prijatie národnej legislatívy predaja malých množstiev potravín nezvýšilo záujem o dodávanie a rozvoj prvovýroby. Právne normy chránia nájomcu pred vlastníkom, odlúčenosť od pôdy sa zvyšuje.

Potravinové právo sa uplatňuje sa len na podniky, ktorých koncepcia zahŕňa určitú kontinuitu činností a určitý stupeň organizácie. Nevzťahuje sa na prvovýrobu na vlastné súkromné domáce použitie, na domácu prípravu, manipuláciu alebo skladovanie potravín pre súkromnú domácu spotrebu. Dodávanie potravín medzi fyzickými osobami alebo skupinou fyzických osôb alebo skupinami fyzických osôb samosprávnym spôsobom priameho dodávania je za predpokladu podpory a ochrany jednoduchý a udržateľný spôsob dodávania potravín na miestnej úrovni.

Podľa prieskumu dodávateľov a odberateľov je dopyt a ponuka vyššia⁸ ako možnosti regulovaného prostredia. Počet úradne registrovaných prvovýrobcov pre predaj malých množstiev potravín nepostačuje (s výnimkou medu) na pokrytie dopytu a zásobovania obyvateľstva potravinami na miestnej úrovni.

Počet úradne registrovaných prvovýrobcov je neprimeraný prieskumom preukázanému počtu potenciálnych záujemcov o poľnohospodársku činnosť a výmere dostupnej poľnohospodárskej pôdy. Prvovýrobcovia reprezentujú intenzívnu poľnohospodársku výrobu, ktorá nie je prepojená na miestnu úroveň. Nedochoádza k rozvoju miestnej poľnohospodárskej prvovýroby. Zásobovanie obyvateľov miestnymi čerstvými potravinami je nemerateľné.

Analýza legislatívnych podmienok a analýza prvovýrobcov nepodporuje realizáciu programu budovania logistického centra pre agrokomodity ako potravinársky podnik. Na vytvorenie a udržateľnosť potravinárskeho podniku neexistuje merateľná hodnota

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

dodávateľov a agroproduktov. Ekonomická, technologická a personálna náročnosť v kombinácii s legislatívnymi a administratívnymi požiadavkami podporujú kvalifikované rozhodnutie realizácie programu budovania logistického centra ako verejnú podporu a ochranu extenzívnej miestnej prvovýroby, identifikáciu miestnych prvovýrobcov, registráciu miestnych agroproduktov, zosúladenie ponuky a dopytu, vytvorenie vzdelávacieho a školiaceho programu a miestnej značky.

Dodávanie nespracovaných a spracovaných miestnych produktov vlastnej prvovýroby je jedným z opatrení na zníženie emisií skleníkových plynov spôsobené človekom. Krátky dodávateľský reťazec od získania surovín po spracovanie a dodávanie konečnému spotrebiteľovi významne skraca uhlíkovú stopu. Spotreba energií je obmedzená na miestnu úroveň a umožňuje používanie obnoviteľných zdrojov, vrátane zdrojov prvovýroby. Operácie, ktoré možno použiť do výpočtu uhlíkovej stopy sú obmedzené na minimum (doprava, dlhodobé skladovanie, životný cyklus). Uhlíková stopa je deklarovaná v rámci miestnej značky.

Dodávanie v rámci miestneho nezávislého logistického a finančného samosprávneho systému prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity sa vykonáva bez úradnej regulácie na základe spolupráce, participácie alebo dohody. Dodávané produkty sú identifikovateľné s podmienkou vzťahu k pôde. Dodávanie agroproduktov je sezónne, kvalitatívne znaky bez vplyvu na bezpečnosť alebo vhodnosť na spotrebu nie sú prekážkou, a nemôžu byť predmetom diskvalifikácie. Dodávateľ zabezpečuje tradičný spôsob pestovania alebo chovu, s minimálnym používaním priemyselných hnojív, chemických látok, pesticídov a cudzorodých látok. Stav čerstvosti alebo vizuálny stav nemôže byť predmetom diskvalifikácie a je výsledkom spolupráce, participácie alebo dohody.

Miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém zodpovedá za posúdenie formou informačnej kontroly/virtuálneho auditu. Informačná kontrola/virtuálny audit nie sú dozorom alebo úradnou reguláciou. Informačná kontrola/virtuálny audit sú overením zodpovednosti dodávateľa a odberateľa.

Dodávatelia, ktorí dodávajú nespracované alebo spracované miestne produkty vlastnej prvovýroby alebo odberatelia preberajúci pre vlastnú domácu súkromnú spotrebu prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity :

- sú identifikovaní v miestnom nezávislom logistickom a finančnom samosprávnom systéme,
- dodávajú registrované agroprodukty prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity
- produkty vyrábajú vlastnými prostriedkami a silami výhradne na miestnej úrovni, tradičným spôsobom,
- vlastní alebo sú nájomcovia poľnohospodárskej pôdy s identifikovateľným trvalým sídlom a umiestnením poľnohospodárskej pôdy, pracovnými a časovými kapacitami, vhodným hygienickým priestorom a zariadeniami,
- identitu preukazujú miestnou značkou (značka je identifikáciou trvalého sídla, poľnohospodárskej pôdy a registráciou agroproduktu),
- zabezpečia identifikáciu reťazca a produktu od prvovýroby po dodanie v súlade so samosprávnym kódexom,
- dodržiavajú pravidlá samosprávneho kódexu,
- udržiavajú miesto spracovania produktov trvale hygienicky nezávadné,
- používajú na spracovanie produktov len také zložky a technológie, ktoré nespôsobujú nebezpečenstvo pre dodávaný produkt v čase konzumácie odberateľom,
- vylúčia pri spracovaní styk s látkami ohrozujúcimi ľudské zdravie.

Odberateľ a dodávateľ sú súčasťou samosprávy. Legislatívne dohľadové alebo kontrolné mechanizmy dozoru sú v samospráve vylúčené.

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

Miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém je založený na spolupráci, participácii alebo dohode. Je založený na zodpovednosti, dôvere a znalosti pomerov. Vyžaduje jednoduchú a účinnú organizáciu. Prioritou je bezpečnosť, hygiena a kvalita agroproduktov odvodená od samozásobovania.

Bezpečnosť, hygiena a kvalita je zabezpečená správnymi postupmi spracovania a hygienou spracovateľského priestoru v podmienkach miestnej výroby potravín. Za zabezpečenie hygieny spracovateľského priestoru zodpovedá dodávateľ.

Od prevádzkovateľov potravinárskych podnikov sa vyžaduje, aby určili, zaviedli a zachovávali trvalý postup založený na zásadách analýzy nebezpečenstva. Tieto zásady sa považujú za užitočný nástroj na ovládanie nebezpečenstiev, ktoré sa môžu vyskytnúť v potravinách.

Samokontrolný systém ako vysoký stupeň zabezpečenia kontroly hygieny potravín podporuje vzdelávaní a školiaci program. Súčasťou je zainteresovanosť odberateľa a znalosť o podmienkach výroby a dodávania. Obsahuje najnovšie poznatky a vzdelávanie z oblasti bezpečnosti a kvality potravín a poznatky získané v praxi. Efektívny a účinný vzdelávací a školiaci program zabezpečuje samospráva.

Samokontrola v rámci miestneho nezávislého logistického a finančného samosprávneho systému je súčasťou spolupráce, participácie a dohody.

Realizácia logistického centra pre agrokomodity závisí od počtu fariem úradne neregistrovaných prvovýrobcov. Farmy sú rozhodujúcim dodávateľom do logistického centra pre agrokomodity.

Medzi dodávateľom a odberateľom nespracovaných a spracovaných produktov vlastnej prvovýroby existuje bariéra :

- rozdrobenosť vlastníctva
- vlastnícky vzťah
- veľkoblokové hospodárenie
- environmentálne povedomie
- sociálna súdržnosť
- legislatívna bariéra
- uplatňovanie dozoru
- nedôvera k spoločnostiam
- produkčná schopnosť
- priame ocenenie

Miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém je súčasťou života na vidieku a miestneho rozvoja. Podmienkou identifikácie je vlastníctvo alebo prenájom poľnohospodárskej pôdy. Systém zabezpečuje využívanie lokálneho potenciálu územia. Tento prístup pridáva hodnotu miestnym zdrojom. Systém je postavený na poznaní ľudí a prostredia. Využíva podporné prostriedky stratégie miestneho rozvoja so zreteľom na miestne potreby a možnosti. Je ochranným mechanizmom pred finančnými vplyvmi a vyhradeným spôsobom registrácie miestnych agrokomodít.

OECD dlhodobo odporúča podporu malých poľnohospodárskych subjektov. Odborníci na výživu sa zhodujú, že strava by má byť čerstvo vyprodukovaná na miestnej úrovni. Organizmus si najlepšie rozumie s potravinami z miestneho prostredia. Každá farma úradne neregistrovaných prvovýrobcov vytvára potenciálne pracovné miesto priamo úmerne ekonomickej stabilite/životaschopnosti farmy súvisiacej s produkciou.

Merateľnými sú výsledky v zabezpečení pracovných príležitostí. Motivácia mladej a strednej generácie, aby na vidieku zotrvala alebo sa usídlila. Podpora príjmov prvovýrobcov uplatnením krátkych reťazcov. Podpora spracovania a účinného marketingu a propagácie miestnych výrobkov, vytváranie vhodných podmienok pre podnikanie. Podpora spolupráce

medzi malými hospodárskymi subjektmi pri organizovaní spoločných pracovných procesov či pri spoločnom využívaní zariadení a zdrojov. Zvýšenie konkurencieschopnosti prvovýrobcov prostredníctvom integrácie do potravinového reťazca, pridávanie hodnoty agroproduktom, propagácia na miestnych trhoch a v krátkych reťazcoch, skupín a organizácií výrobcov a medziodvetvových organizácií.

Integrácia prvovýrobcov do potravinového reťazca je podporená prostredníctvom horizontálnej a vertikálnej spolupráce medzi aktérmi dodávateľského reťazca pri zriaďovaní a rozvoji krátkych dodávateľských reťazcov a miestnych trhov, uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest. Podpora a ochrana miestnej extenzívnej prvovýroby zabezpečuje súlad ekonomického rozvoja s ochranou životného prostredia.

Hodnoty potenciálnych dodávateľov úradne neregistrovaných prvovýrobcov sú podporou pre kvalifikované rozhodnutie o realizácii programu budovania logistického centra pre agrokomodity ako verejnej podpory a ochrany miestnej extenzívnej prvovýroby, identifikácie prvovýrobcu, registrácie agroproduktu, zosúladení ponuky a dopytu, prístupu k informáciám a miestnej značky.

Merateľnou hranicou uskutočniteľnosti z hľadiska ekonomickej, technologickej a personálnej náročnosti je využitie prostriedkov elektronickej komunikácie (internetový portál a mobilná aplikácia) na zosúladenie ponuky a dopytu miestnych agroproduktov, identifikácia prvovýrobcov, registrácia agroproduktov, zosúladenie ponuky a dopytu a miestna značka. Miestna značka ako ochranná známka identifikuje nespracované a spracované miestne produkty vlastnej prvovýroby.

Zriaďovateľom logistického centra pre agrokomodity a miestnej značky je samospráva. Podporu občianskych stratégií a iniciatív vykonáva obec.

Logistické centrum pre agrokomodity je virtuálny systém na identifikáciu a registráciu dodávateľa a produktu. Vytvára databázu a mapu ponuky a dopytu na identifikáciu miesta dodania priamo, na trhovisku alebo v miestnom maloobchode.

Miestna značka je ochrannou známkou v zmysle zákona 506/2009 Z.z. Prihlasovateľom ochrannej známky a registráciu na Úrade priemyselného vlastníctva zabezpečuje samospráva. Miestna značka obsahuje slovné a obrazové označenie, identifikáciu dodávateľa, registráciu nespracovaného alebo spracovaného miestneho produktu vlastnej prvovýroby dodávaného prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity. Použitelnosť značky je daná atraktivitou z hľadiska prezentácie, loga, farebnosti, usporiadania a prehľadnou identifikáciou a registráciou pôvodu, vyhradenosťou v mieste dodania.

Miestna značka obsahuje údaje :

- názov : logistické centrum pre agrokomodity a názov Košický samosprávny kraj
- logo : logistické centrum pre agrokomodity a logo Košický samosprávny kraj
- identifikácia dodávateľa názvom farmy
- registrácia názvom agroproduktu
- názov : organizácia prvovýrobcu alebo miestneho nezávislého logistického a finančného samosprávneho systému

Miestna značka vytvára dôveryhodnosť miestneho pôvodu. Miestna značka vymedzuje a chráni produkt logistického centra pre agrokomodity. Miestna značka registrovaná na Úrade priemyselného vlastníctva má ochrannú dobu 10 rokov odo dňa podania prihlášky. Ochrannú dobu možno predlžovať vždy na ďalších 10 rokov. Správne poplatky na registráciu ochrannej známky sú 165,50 €.

Obec a úrad KSK spolupracujú pri informácii o povolenom trhovisku a rozsahu povolenia príslušného orgánu úradnej kontroly potravín.

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

Dodávateľ sprístupňuje informácie o ponuke (miesto, čas, komodita, množstvo). Odberateľ sprístupňuje informácie o dopyte (komodita, množstvo). Ponuka a dopyt môžu byť trvalé. Dodávateľ a odberateľ na základe spolupráce, participácie alebo dohody autorizujú miesto a čas dodania. Logistické centrum pre agrokomodity nie je obchodným systémom, nemá obchodné podmienky a nie je účastníkom dodávania.

Schéma realizácie programu budovania logistického centra pre agrokomodity :

regionálna samospráva	miestna samospráva
program podpory a ochrany organizácií prvovýrobcov vytvorených zdola	miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém
logistické centrum pre agrokomodity	
zosúladenie ponuky a dopytu	identifikácia a registrácia
vzdelávací a školiaci program	
miestna značka	
nespracované a spracované miestne produkty vlastnej prvovýroby	
miestny trh	

Schéma logistického centra pre agrokomodity :

dodávateľ - spracovateľské miesto	odberateľ - vlastná domáca súkromná spotreba	
miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém		
logistické centrum pre agrokomodity - elektronická komunikácia (internet alebo mobil)		
priama objednávka		
nespracované a spracované miestne produkty vlastnej prvovýroby		
zosúladenie ponuky a dopytu	identifikácia a registrácia	
miestna značka		
dodávanie		
maloobchod	trhovisko	dohoda
miestny trh		

9. SYSTÉM ZABEZPEČENIA KONTROLY HYGIENY POTRAVÍN

9.1 SAMOKONTROLNÝ SYSTÉM

Samokontrola je ovládanie procesov zabezpečenia kontroly hygieny potravín bez úradnej regulácie. Systém zabezpečenia kontroly hygieny potravín je ovládanie procesov s výskytom nebezpečenstva a zabezpečenie technologických procesov od získavania zložiek potravín až po balenie, skladovanie, prepravu a dodávanie hygienickým spôsobom.

V miestnom nezávislom logistickom a finančnom samosprávnom systéme sú identifikované sú registrované dve strany, dodávateľ nespracovaných a spracovaných miestnych produktov vlastnej prvovýroby a odberateľ, konečný spotrebiteľ pre vlastnú súkromnú domácu spotrebu. Podmienkou je priama objednávka, priame dodávanie a priame ocenenie.

Dodávanie prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity prebieha v miestnej maloobchodnej prevádzkarni, na miestnom trhovisku alebo v rámci miestneho nezávislého logistického a finančného samosprávneho systému. Priame dodávanie nespracovaných a spracovaných miestnych produktov vlastnej prvovýroby pre vlastnú súkromnú domácu spotrebu odberateľa nie je úradne regulované.

Dodávanie prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity v miestnej maloobchodnej prevádzkarni a na miestnom trhovisku právne predpisy je zabezpečovaný podľa právnych predpisov. Systém zabezpečenia kontroly hygieny potravín pri dodávaní prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity v miestnom maloobchode a na miestnom trhovisku je úradne regulovaný.

Dodávanie nespracovaných a spracovaných miestnych produktov vlastnej prvovýroby pre vlastnú súkromnú domácu spotrebu odberateľa je priamo ohodnotené prácou, protihodnotou alebo financiami. Systém zabezpečenia kontroly hygieny potravín pri dodávaní prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity v rámci miestneho nezávislého logistického a finančného samosprávneho systému je zabezpečený samosprávnym kódexom a vzdelávacím a školiacim programom. Zabezpečenie kontroly hygieny potravín v rámci miestneho nezávislého logistického a finančného samosprávneho systému je spoluprácou, participáciou a dohodou vzájomného vzťahu dodávateľa a odberateľa. Základom je dôvera a poznanie pomerov.

Dodávateľ identifikuje miesta, ktoré môžu potenciálne negatívne ovplyvniť bezpečnosť produktov. Zabezpečuje všetky procesy a na vlastnú zodpovednosť vykonáva všetky opatrenia na to, aby konečný produkt bol bezpečný v čase konzumácie odberateľom. Postupy sa vykonávajú v súlade s požiadavkami systému zabezpečenia kontroly hygieny potravín. Nebezpečenstvá pre potraviny a procesy na ich ovládanie sú všeobecne známe.

Spolupráca, participácia a dohoda sú súčasťou samosprávneho kódexu. Nie je obmedzené právo dodávateľa a odberateľa stanoviť si osobitné podmienky a vylúčiť s použitia nebezpečné zložky alebo produkty. Samosprávny kódex umožňuje dohodu požiadaviek odvodených alebo odkazujúcich na právne alebo ďalšie normy, ktoré si dodávateľa a odberateľa vzájomne dohodli v rámci miestneho nezávislého logistického a finančného samosprávneho systému.

Najvyššou prioritou je bezpečnosť, hygiena a kvalita. Samokontrolný systém zahŕňa zainteresovanosť dodávateľa a odberateľa na hodnotení.

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

Hodnoteniu (virtuálny audit/informačná kontrola) podlieha preukázateľná prezentácia vo forme :

- ✓ trvalého udržiavania hygieny a zlepšovania kvality
- ✓ identity prvovýrobcu a registrácie agroproduktu
- ✓ porovnávania a hodnotenia
- ✓ osobnej angažovanosti
- ✓ dôveryhodnosti
- ✓ osobného poradenstva
- ✓ prezentácie a marketingu značky

Samokontrolný systém vytvára identifikácia prvovýrobcu a registrácia agroproduktu. Samokontrolný systém je podporovaný vzdelávacím a školiacim programom. Vzdelávací a školiaci zahŕňa najnovšie teoretické a praktické poznatky.

Dodanie v rámci miestneho nezávislého logistického a finančného samosprávneho systému je autorizáciou. Miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém je založený na dôvere. Nemá zavedený úradný proces dohľadu, dozoru alebo kontroly. Dozorom je spolupráca, participácia a dohoda medzi dodávateľom a odberateľom. Dodávanie v rámci miestneho nezávislého logistického a finančného samosprávneho systému nepodlieha podmienkam formálnej reklamácie väd, vrátenia tovaru a metrologie. Porušenie samosprávneho kódexu a poškodenie zdravia je dôvod na diskvalifikáciu. Práva za spôsobenú škodu nie sú dotknuté. Logistické centrum pre agrokomodity a miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém nie sú stranami dodávania.

Kontrolná informácia/virtuálnom audit navrhnutá odberateľom alebo dodávateľom je súčasťou spolupráce, participácie a dohody. Zodpovednosť za uskutočnenie kontrolnej informácie/virtuálneho auditu je miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny systém.

Logistické centrum pre agrokomodity je organizované samosprávou pre úroveň maloobchodu, trhoviska a virtuálnej aplikácie. Slúži na zosúladienie ponuky a dopytu nespracovaných a spracovaných miestnych produktov vlastnej prvovýroby pre súkromnú domácu spotrebu odberateľa. Certifikáciou je znalosť pomerov a vzájomná dôvera.

Logistické centrum pre agrokomodity zodpovedá za virtuálne zosúladienie dopytu a ponuky nespracovaných a spracovaných miestnych produktov vlastnej prvovýroby, podľa potreby, spotreby a aktuálnej ponuky. Produkty sú vlastníctvom dodávateľa so vzťahom k vlastníctvu alebo nájmu k pôde a prostrediu. Súčasťou systému je vzťah k životu, zdraviu a sociálnemu prostrediu. Rozhodujúce je osobné poznanie, skúsenosť a celý uvedený reťazec.

Dodávanie produktov je sezónne, kvalitatívne znaky bez vplyvu na bezpečnosť alebo vhodnosť na spotrebu nie sú prekážkou a nie sú predmetom diskvalifikácie. Stav čerstvosti alebo vizuálny stav nemôže byť predmetom diskvalifikácie a je dohodou dodávateľa a odberateľa.

Dodávateľ zabezpečuje tradičný spôsob pestovania alebo chovu, s minimálnym používaním priemyselných hnojív, chemických látok, pesticídov a cudzorodých látok, tradičnú kultúru spracovania a dodávania.

Miestna úroveň - nespracované alebo spracované miestne produkty vlastnej prvovýroby sú identifikovateľné odkiaľ a od koho pochádzajú, sú výsledkom vlastnej pestovateľskej alebo chovateľskej činnosti dodávateľa alebo spracovania vlastných produktov prvovýroby dodávateľa.

Sezónnosť - ponuka nespracovaných alebo spracovaných miestnych produktov podľa prirodzených vegetačných cyklov alebo podľa spracovateľských možností dodávateľa.

Rozmanitosť - dostupné nespracované alebo spracované miestne produkty vlastnej prvovýroby podľa ponuky a možností dodávateľa.

Kvalita – súhrn znakov overených spoluprácou, participáciou a dohodou dodávateľa a odberateľa, osobná skúsenosť, znalosť podmienok spracovania a vzájomná dôvera.

Cena - priame ohodnotenia dodávateľa prácou, protihodnotou alebo financiami.

Pravidelnosť - ponuka a dopyt vytvorený prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity.

Úradná kontrola a štátny dozor je monitoring v rámci potravinového reťazca. Za bezpečnosť potravín nesie trestnoprávnu a občianskoprávnu zodpovednosť prevádzkovateľ potravinárskeho podniku. Dohľadový systém vyššej účinnosti ako úradný dozor je spolupráca, participácia a dohoda dodávateľa a odberateľa v rámci miestneho nezávislého logistického a finančného samosprávneho systému.

Samosprávny systém sa riadi pravidlom “vieme, čo konzumujeme” a “sám vyrobím, sám dodám”. Spracovanie prebieha v spracovateľských priestoroch dodávateľa alebo odberateľa. Najvyššou prioritou samokontrolného systému je dodávanie bezpečných, hygienických a produktov.

Bezpečnosť, hygiena a kvalita je zabezpečovaná správnymi postupmi spracovania a v podmienkach miestneho nezávislého logistického a finančného samosprávneho systému podporovaná vytvorením a zavedením vzdelávacieho a školiaceho programu.

Diskvalifikácia je rozhodnutie miestneho nezávislého logistického a finančného samosprávneho systému. Porušenie samosprávneho kódexu potvrdené na základe kontrolnej informácie/virtuálneho auditu je dôvodom na diskvalifikáciu. Diskvalifikácia je vylúčenie z registra, odobratie miestnej značky.

Od prevádzkovateľov potravinárskych podnikov sa vyžaduje, aby určili, zaviedli a zachovávali trvalý postup založený na zásadách analýzy nebezpečenstva. Tieto systémy sa považujú za užitočný nástroj na ovládanie rizík, ktoré sa môžu vyskytnúť v potravinách. Logistické centrum pre agrokomodity formálne nevyžaduje a neuplatňuje úradný systém zabezpečenia kontroly hygieny potravín. Je vhodný na ovládanie nebezpečenstiev pri dodávaní nespracovaných a spracovaných miestnych produktov vlastnej prvovýroby. Logistické centrum pre agrokomodity realizuje požiadavky na infraštruktúru a hygienický režim prostredníctvom vzdelávacieho a školiaceho programu. Základom hygienického režimu sú postupy na základe požiadaviek správnej hygienickej praxe. Pravidlá stanovené hygienickým režimom môžu byť záväzné pre dodávateľov a odberateľov. Za uchovávanie produktov nesú zodpovednosť dodávateľ a odberateľ. Za infraštruktúru logistického centra pre agrokomodity zodpovedá samospráva.

Miestny nezávislý logistický a finančný samosprávny zabezpečuje pre dodávateľa a odberateľa informácie o správnej hygienickej praxi. Obsahujú plány a postupy na dodržiavanie podmienok na manipuláciu s produktmi. Požiadavky je možné realizovať prostredníctvom príručky správnej hygienickej praxe. Podstatou sanitačného programu sú zásady personálnych, materiálnych, technických a organizačných postupov komplexne zabezpečujúcich hygienické podmienky na dodávanie.

Dodávateľ a odberateľ v miestnom nezávislom logistickom a finančnom samosprávnom systéme nie sú podnikatelia a nie sú potravinárskym podnikom.

Samokontrolný systém je ochranou pred komerčnými záujmami a základným stupňom výsledovateľnosti. Produkt dodávaný prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity je :

- nespracovaný alebo spracovaný miestny produkt vlastnej prvovýroby
- bezpečný
- vhodný na požívanie a konzumáciu

Dodávateľ môže byť úradne registrovaný prvovýrobca, dodávateľ produktov vlastnej pestovateľskej alebo chovateľskej činnosti alebo úradne neregistrovaný prvovýrobca.

Prostredníctvom logistického centra pre agrokomody sú dodávané produkty pod miestnou značkou do miestneho maloobchodu pre produkty úradne registrovaných prvovýrobcov, na miestne trhovisko pre produkty úradne registrovaných prvovýrobcov a produkty vlastnej pestovateľskej alebo chovateľskej činnosti, v rámci miestneho nezávislého logistického a finančného samosprávneho systému pre produkty úradne neregistrovaných prvovýrobcov.

Samosprávny kódex :

- dodávané produkty nemusia byť úradne schválené alebo registrované a nie sú pod dozorom príslušných orgánov, sú nespracovaným alebo spracovaným miestnym produktom prvovýroby dodávateľa pre súkromnú domácu spotrebu odberateľa
- dodávanie produktov je dobrovoľným konaním na základe participácie, spolupráce a dohody dodávateľa a odberateľa
- trestnoprávnu a občianskoprávnu zodpovednosť za dodávaný produkt nesie dodávateľ a za súkromnú domácu spotrebu odberateľ
- dodávané produkty nemusia byť označené podľa právnych noriem a sprevádzajú ich dobrovoľné, vhodné a primerané informácie o spôsoboch a tradíciách výroby dodávaných potravín
- dodávateľ zabezpečuje bezchybné hygienické prostredie spracovateľského priestoru
- dodávateľ zabezpečuje hygienické vykonávanie všetkých činností a operácií
- dodávateľ je zodpovedný za bezpečnosť a kvalitu produktu
- dodávateľ nesmie ponúkať produkty nevhodné pre ľudskú spotrebu
- dodávateľ je zodpovedný za to, že produkty vyrobil v obvyklých podmienkach a za informácie, ktoré produkt sprevádzajú
- dodávateľ používa na styk s produktami len materiály, ktoré nespôsobia mikrobiálnu, fyzikálnu a chemickú kontamináciu
- základné suroviny musia tvoriť nespracované alebo spracované miestne produkty vlastnej prvovýroby
- produkty môžu obsahovať potraviny uvedené na trh podľa právnych noriem
- dodávateľ nesmie použiť nevhodné metódy, ktoré ohrozujú mikrobiologicky, fyzikálne alebo chemicky bezpečnosť potraviny v čase jej konzumácie
- dodávateľ je povinný preventívne vyradiť potraviny, ktoré sú podozrivé svojou neprirodzenou farbou, chuťou, vôňou, konzistenciou
- dodávateľ a odberateľ nesmú konať podvodne alebo klamlivo a nesmú sa uviesť do omylu
- odberateľ musí mať informáciu, že potravina bola vyrobená na účel logistického centra pre agrokomody, prezentácie alebo ochutnávky a nemusí podliehať úradnej regulácii
- odberateľ nemôže produkt predávať odplatne alebo bezodplatne poskytnúť a nemôže produkt ďalej ponúkať

9.2 TECHNICKÉ ZABEZPEČENIE SANITÁCIE

- **mechanické:**
nástroje na čistenie - kefy, handry, metly, mop, vedrá, utierky alebo alternatívne mechanické strojové čistenie.
- **chemické:**
čistiace prostriedky alebo podobné alternatívne prostriedky dezinfekčné prostriedky alebo podobné alternatívne prostriedky

Sanitačné prostriedky a čistiace pomôcky

OZNAČENIE ČISTIACICH POMÔCOK (platí pre celú prevádzku)

- pracovné pomôcky, pracovné stoly, obklady stien, chladničky, mrazničky
Označovacia farba: napr. **BIELA**
- Podlaha v prevádzke, okrem WC
Označovacia farba: napr. **SIVÁ**
- WC
Označovacia farba: napr. **MODRÁ**

Je možné označenie pomôcok aj s názvom úseku, na čistenie ktorého sa používajú. Čistiace pomôcky musia byť viditeľne označené, ukladané na určenom mieste a to mimo priestorov, v ktorých dochádza k dodávaniu a preberaniu. Infraštruktúra logistického centra pre agrokomodity zahŕňa priestory na zabezpečenie prania čistiacich pomôcok. Textilné čistiace pomôcky a čistiace nástroje sa musia denne prepláchnuť v teplej vode s odmasťujúcim prostriedkom, dôkladne prepláchnuť a úplne vyschnúť. Všetky čistiace pomôcky musia byť minimálne 1 x týždenne dezinfikované ponorením do roztoku dezinfekčného prostriedku (koncentrácia podľa návodu od výrobcu prostriedku). Po dezinfekcii musia byť dôkladne prepláchnuté a vysušené. Koncentrácie čistiacich a dezinfekčných prostriedkov sú určené podľa návodu na ich použitie na obale prostriedku, prípadne sú upravené tak, aby bola zaručená hygienická nezávadnosť prostredia. Čistiace a dezinfekčné prostriedky sa používajú vždy čerstvo pripravené tesne pred samotným čistením. Používané čistiace prostriedky v prevádzke sú uvedené v dokumente prevádzkového poriadku logistického centra pre agrokomodity "Zoznam čistiacich prostriedkov používaných v prevádzke".

9.2.1 DEZINFEKCIA

Postup pri vykonávaní dezinfekcie:

- ✓ pred vykonaním dezinfekcie všetky plochy, ktoré sa budú dezinfikovať dôkladne očistiť a zbaviť zvyškov potravín
- ✓ dodržať správnu koncentráciu dezinfekčného prostriedku
- ✓ dodržať dobu pôsobenia
- ✓ po skončení doby pôsobenia dezinfekčného prostriedku dezinfikovanú plochu, ktorá prichádza do styku s potravinou, dôkladne opláchnuť pitnou vodou

Zásady pri vykonávaní dezinfekcie:

- ✓ pri vykonávaní dezinfekcie je nutné rešpektovať zásadu striedania dezinfekčných prostriedkov, aby sa zabránilo možnému vzniku rezistencie mikrobov voči prostriedku dlhodobo používanému

- ✓ dezinfekčné roztoky sa pripravujú odmeraním (odvážením) dávok príslušného dezinfekčného prostriedku a vody a to čo najkratšiu dobu pred použitím

Frekvencia vykonávania dezinfekcie a riedenie dezinfekčných prostriedkov je uvedená pri postupe čistenia a dezinfekcie každého zariadenia a miesta prevádzkového poriadku logistického centra pre agrokomodity.

Na všetky činnosti v prevádzke sa používa výhradne studená pitná voda a teplá voda minimálne 45°C.

Dezinsekcii a deratizácii zabezpečuje odborne spôsobilá osoba.

Postup krokov pri vykonávaní čistenia a dezinfekcie:

1. Plochy pred sanitáciou dôkladne očistiť.
2. Zbaviť zvyškov potravín.

3. Opláchnuť pod prúdom teplej vody (min. 45°C)

4. Naniest' čistiaci prostriedok

5. Opláchnuť zvyšky čistiaceho prostriedku pod prúdom teplej vody.

6. Naniest' dezinfekčný prostriedok

7. Dodržať správnu koncentráciu dezinfekčného roztoku a dobu pôsobenia.

8. Opláchnuť zvyšky dezinfekčného prostriedku pod prúdom teplej vody.

9. Skontrolovať výsledok sanitácie, v prípade potreby zopakovať postup

Pri upratovaní postupujte podľa sanitačného poriadku!

Dbajte na čistotu pracoviska!

Požadovaná infraštruktúra pre dodávateľov prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity :

- čisté vnútorné, vonkajšie priestory a súvisiace priestranstvo
- vhodné priestory pre živé zvieratá
- prívod dostatočného množstva tečúcej studenej pitnej vody a tečúcej teplej vody zahriatej najmenej na 45°C
- čisté a prevádzkyschopné zariadenia vybavené prostriedkami na umývanie rúk a na hygienické osušenie
- zariadenia na umývanie potravín
- primerane veľké nádoby na zhromažďovanie odpadu
- zariadenia umožňujúce údržbu, čistenie a dezinfekciu
- účinné zabezpečenie deratizácie a dezinfekcie
- dostatočný počet záchodov s účinným vetraním napojené na kanalizačný systém oddelených od miestností s produktami
- šatne a umývarne alebo primerané zariadenia na osobnú hygienu
- dostatočné vetranie a osvetlenie
- priestory na uskladnenie čistiacich a dezinfekčných prostriedkov oddelených od miestností s produktami
- ľahko čistiteľné podlahy a steny
- čisté stropy alebo vnútorný povrch zastrešenia a stropných konštrukcií čistiteľné okná, dvere
- povrchy, ktoré prichádzajú do styku s potravinami z čistiteľných materiálov

Hygienický režim a sanitačný program stanovuje postupy pre čistenie a dezinfekciu :

1. podláh a stien
2. umývadiel a toaliet
3. šatní
4. náradia
5. meradiel
6. skladov
7. chladiacich a mraziacich zariadení
8. nakladanie s obalmi a odpadmi
9. dopravných prostriedkov

Samokontrolný systém je ochranou pred komerčnými záujmami, základným stupňom výsledovateľnosti, dodávaním nebezpečných alebo nekvalitných produktov.

Produkt dodávaný prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity je :

- vo vlastnom spracovateľskom priestore nespracovaný alebo spracovaný produkt vlastnej prvovýroby
- bezpečný
- vhodný na požívanie a konzumáciu

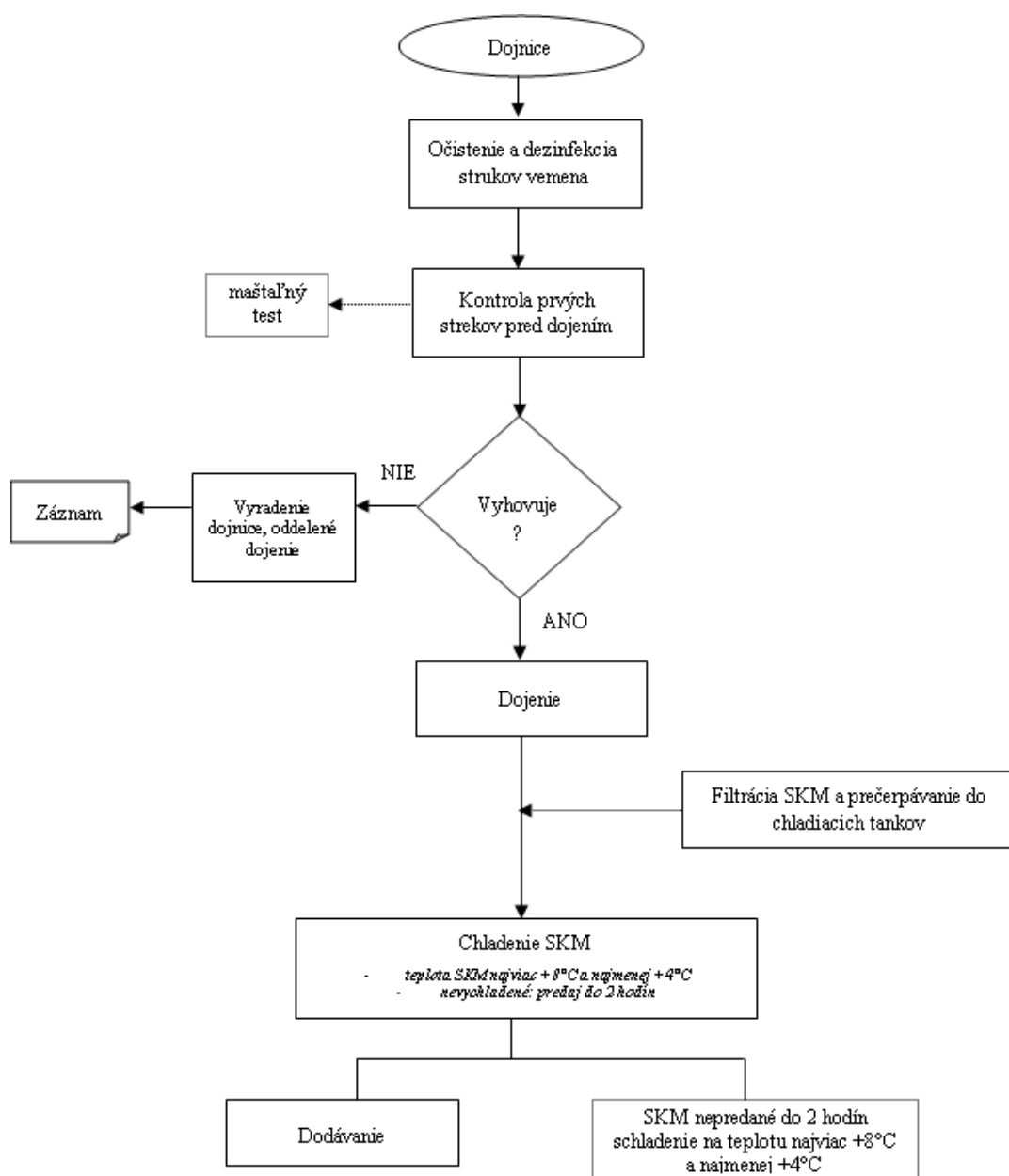
Dodávateľ môže byť úradne registrovaný prvovýrobca, dodávateľ produktov vlastnej pestovateľskej alebo chovateľskej činnosti, prvovýrobca neregistrovaná fyzická osoba alebo neregistrovaný SHR.

Logistické centrum pre agrokomodity vytvára podmienky pre dodávanie produktov pod miestnou značkou na úrovni miestneho maloobchodu pre produkty osobitne úradne registrovaných prvovýrobcov, miestneho trhoviska pre produkty osobitne úradne registrovaných prvovýrobcov a pre produkty vlastnej pestovateľskej alebo chovateľskej činnosti, miestneho nezávislého logistického a finančného samosprávneho systému pre produkty neregistrovaných prvovýrobcov fyzických osôb.

9.3 POSTUPY ZÍSKAVANIA ZÁKLADNÝCH PRODUKTOV

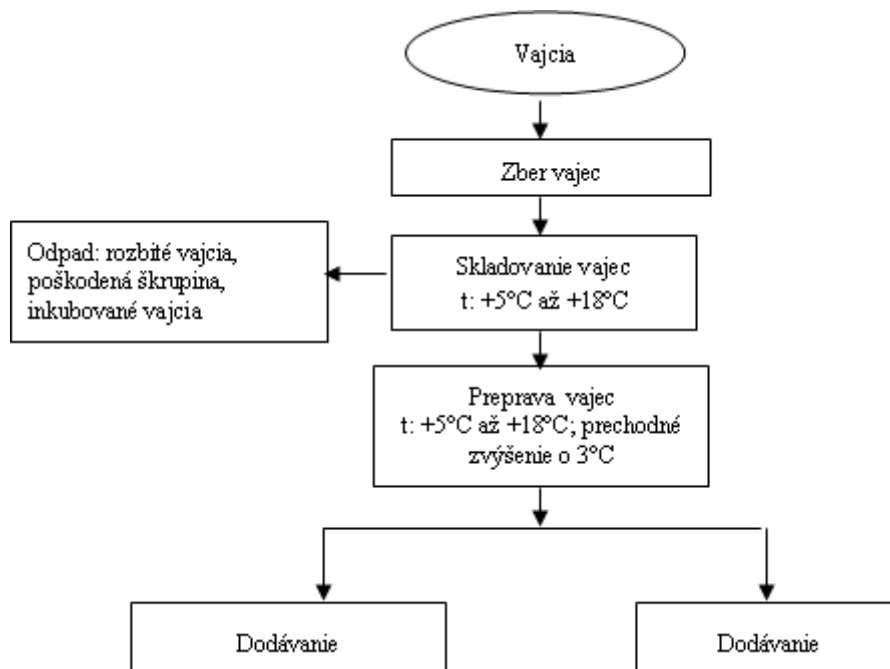
9.3.1 ZÍSKAVANIE SUROVÉHO KRAVSKÉHO MLIEKA

- Surové mlieko znamená mlieko produkované sekréciou mliečnej žľazy zvierat chovaných na farmách, ktoré nebolo zohriate na viac ako 40°C alebo nebolo podrobené inému ošetrovaniu, ktoré by malo rovnocenný účinok.

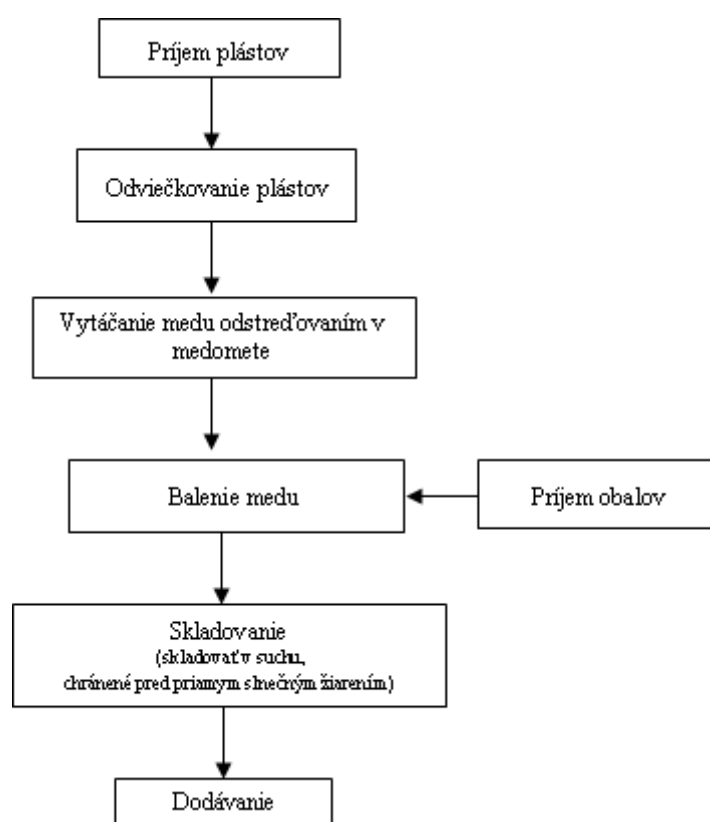

9.3.2 VAJCIA

- Vajcia znamenajú vajcia v škrupine, okrem rozbitých, inkubovaných alebo uvarených vajec, ktoré boli znesené vtákmi chovanými na farme a sú vhodné na priamu ľudskú spotrebu alebo prípravu vaječných výrobkov.

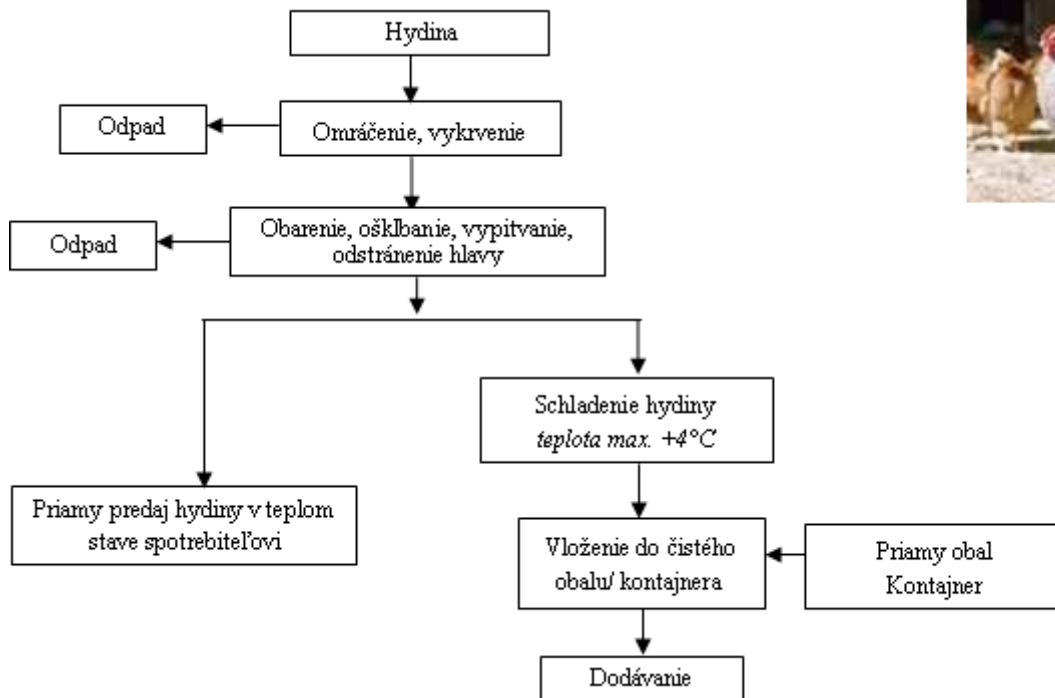

9.3.3 MED

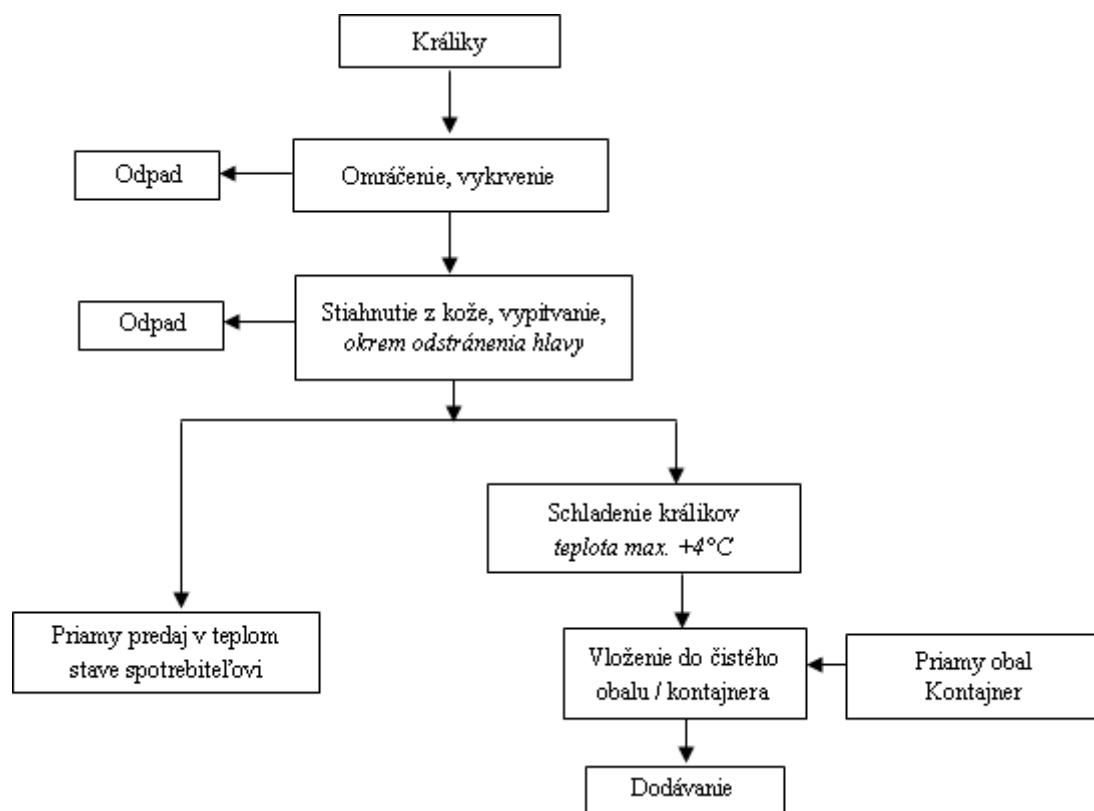

9.3.4 HYDINA

- Hydina znamená vtáky chované na farmách vrátane vtákov, ktoré sa nepovažujú za domáce, ale ktoré sa chovajú ako domáce zvieratá, okrem vtákov bežcov

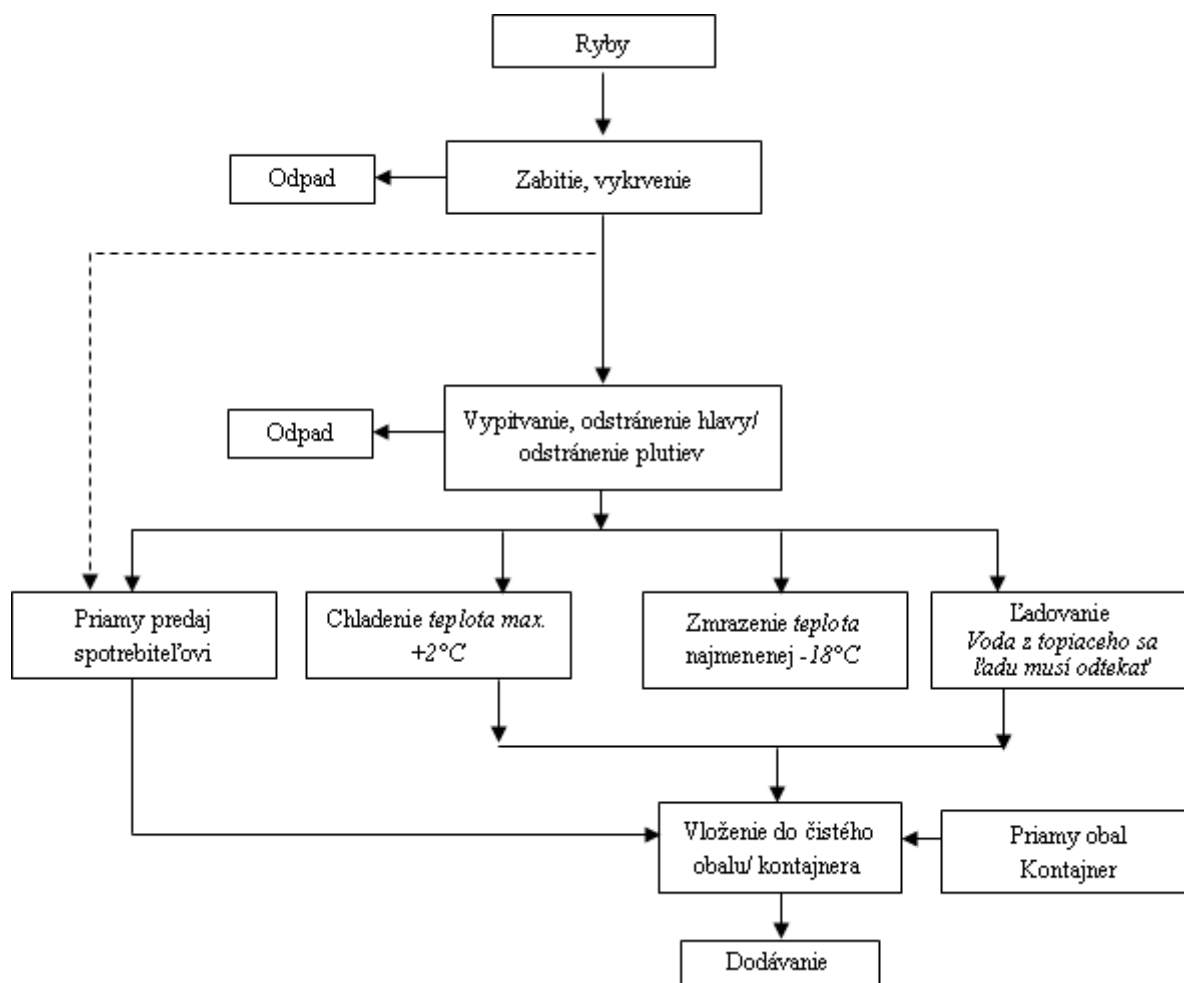

9.3.5 KRÁLIKY

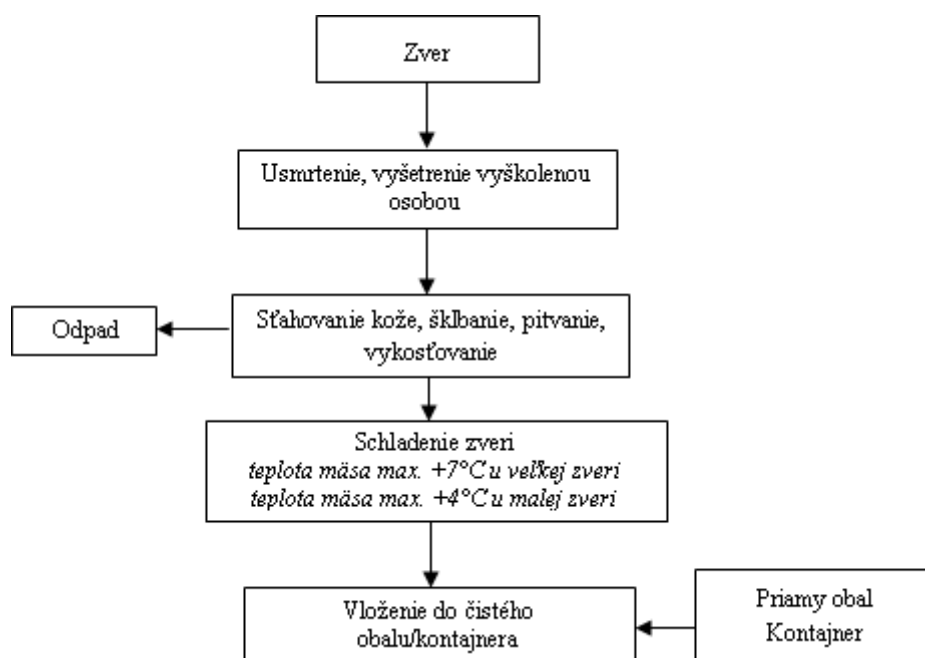
9.3.6 RYBY

- Malým množstvom rýb sú ryby v živom stave alebo zabité nespracované čerstvé ryby vcelku alebo upravené

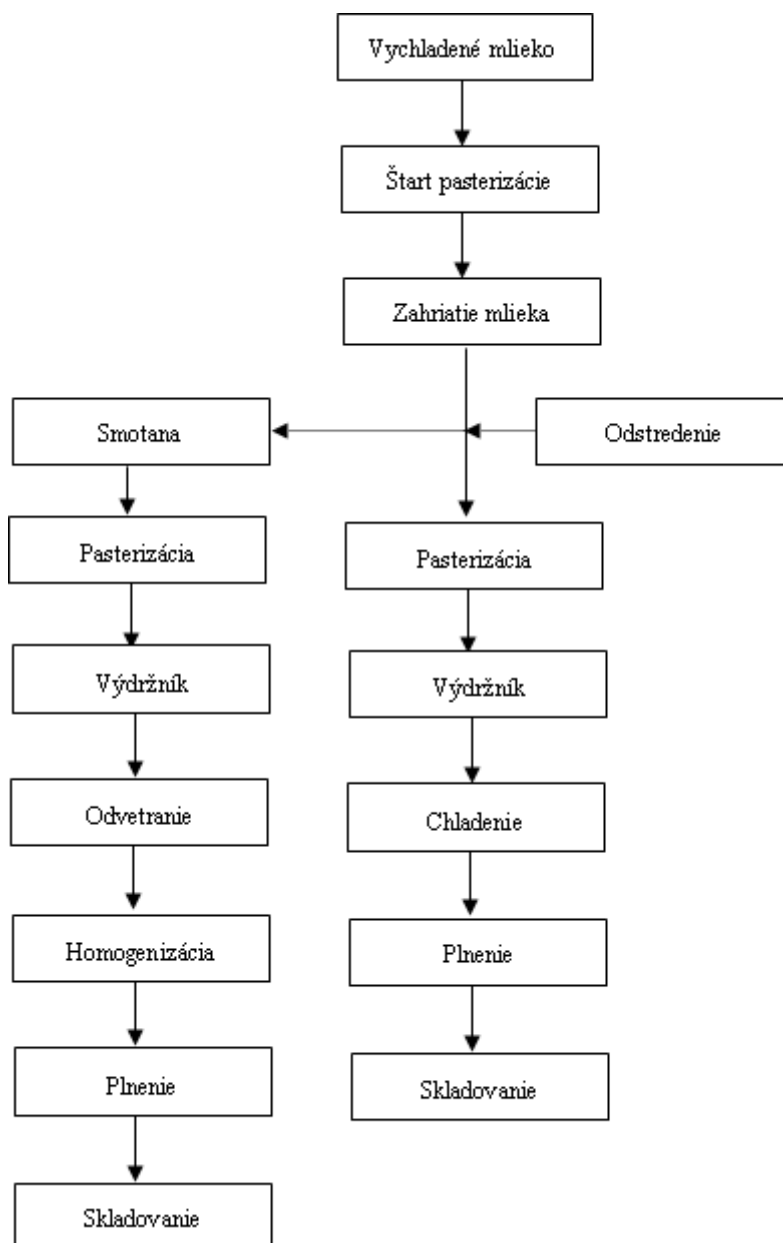

9.3.7 MÄSO Z VOĽNE ŽIJÚCEJ ZVERI

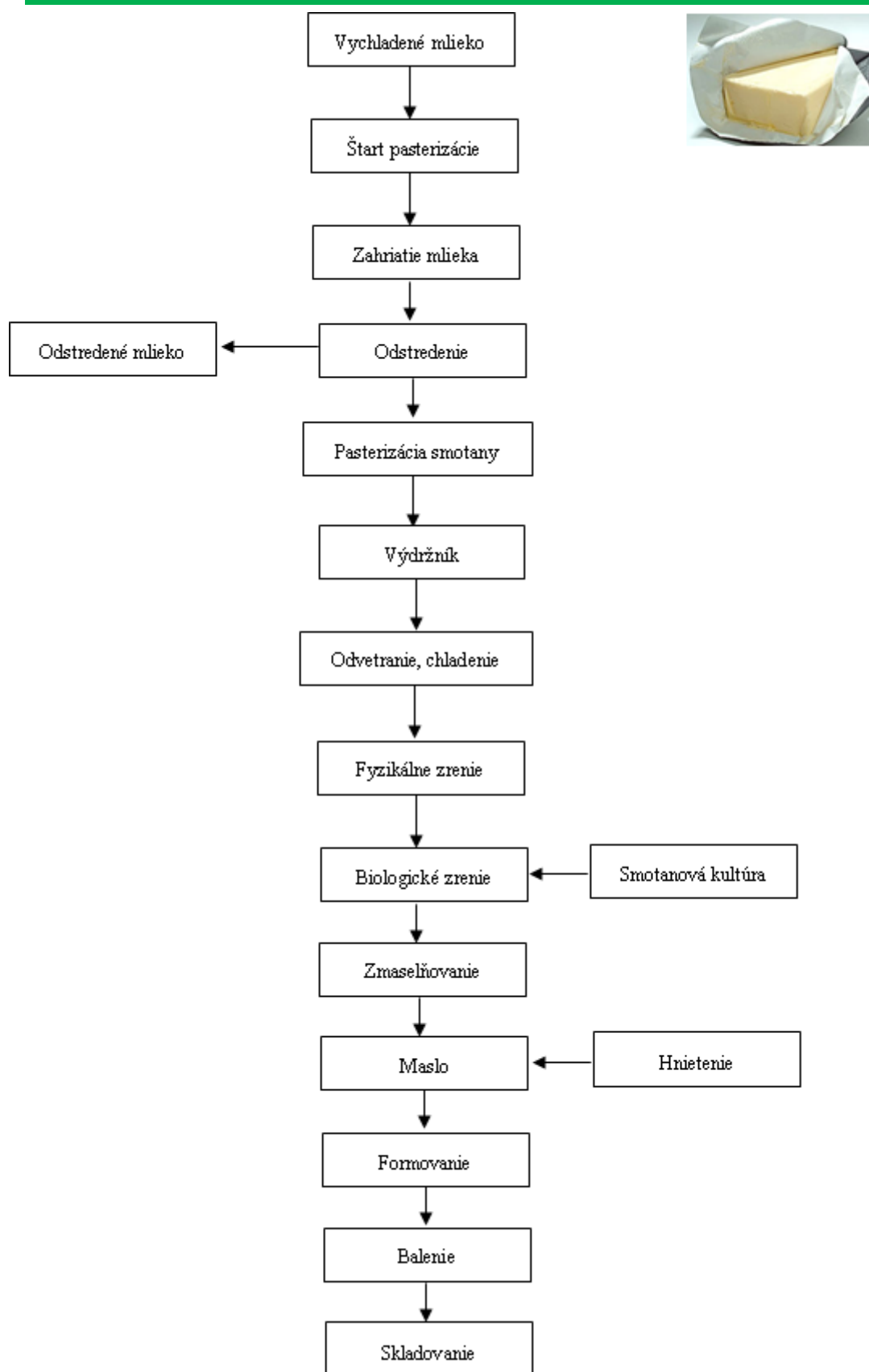
- znamená voľne žijúce kopytníky a zajacovité, ako aj iné suchozemské cicavce, ktoré sa lovia na ľudskú spotrebu, vrátane cicavcov, ktoré žijú na uzavretom území v podmienkach voľnosti podobných podmienkam voľne žijúcej zveri; a voľne žijúce vtáky, ktoré sa lovia na ľudskú spotrebu

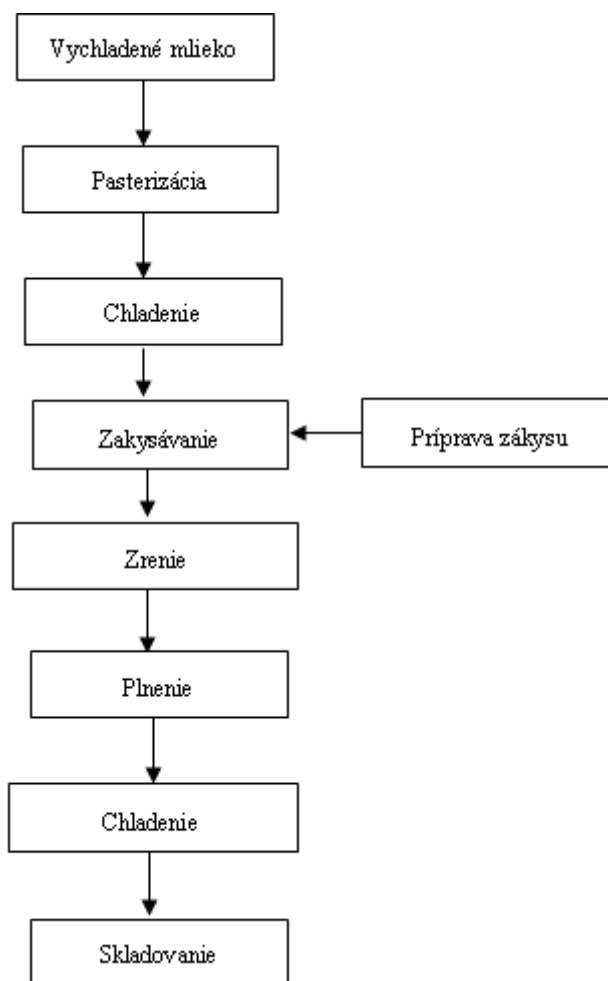
9.3.8 VÝROBA PASTERIZOVANÉHO MLIEKA, PASTERIZOVANEJ SMOTANY

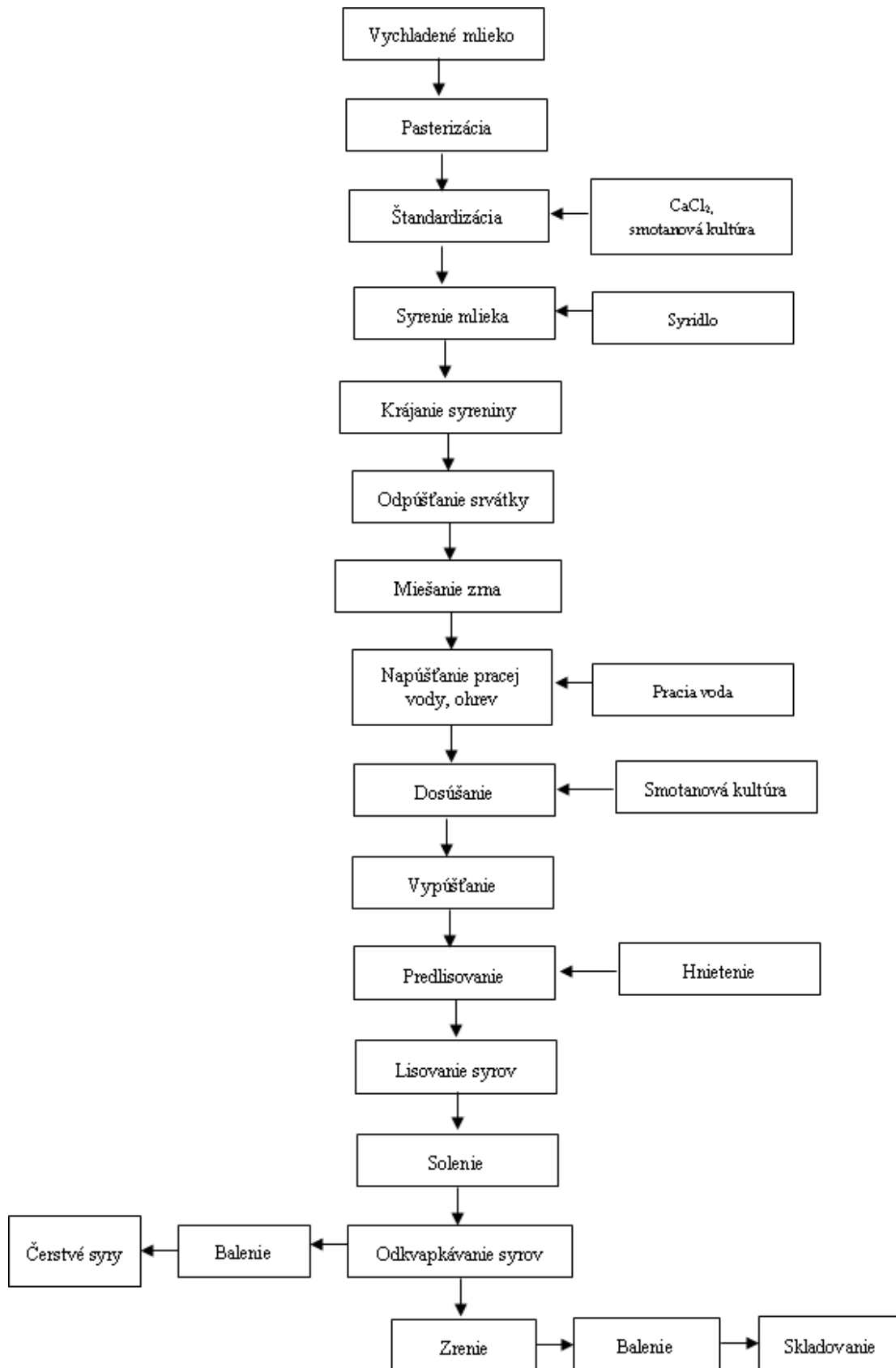
9.3.9 VÝROBA MASLA

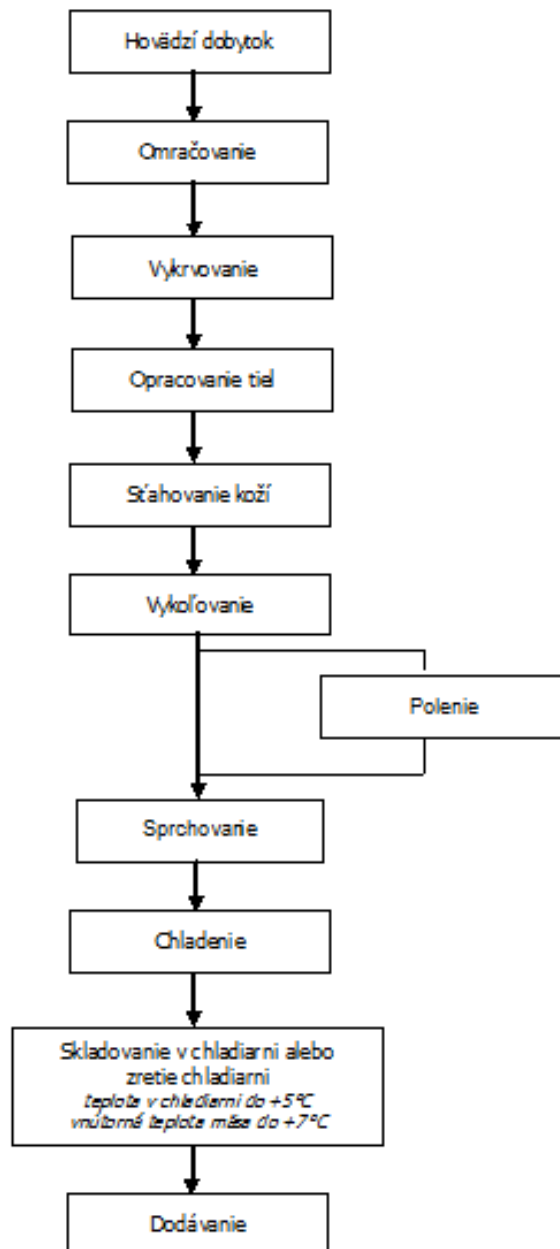
9.3.10 VÝROBA KYSLOMLIEČNYCH VÝROBKOV

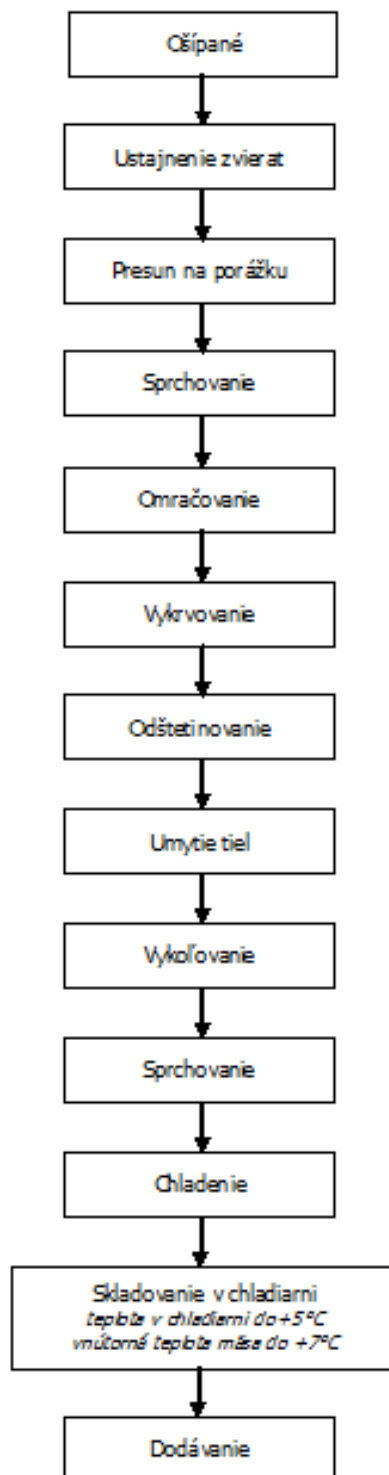
9.3.11 VÝROBA SYROV

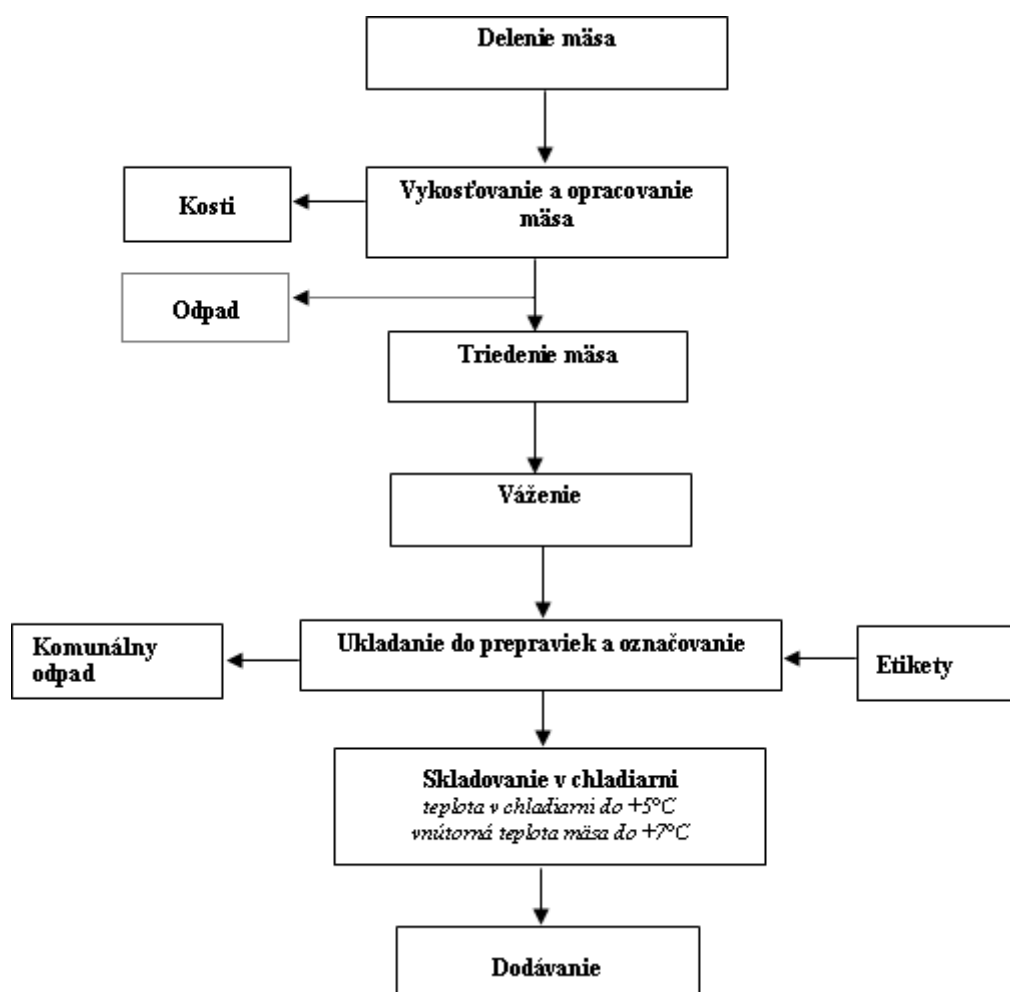
9.3.12 PORÁŽKA HOVÄDZIEHO DOBYTKA, OVIEC, KÔZ, JAHNIAT, KOZLIAT

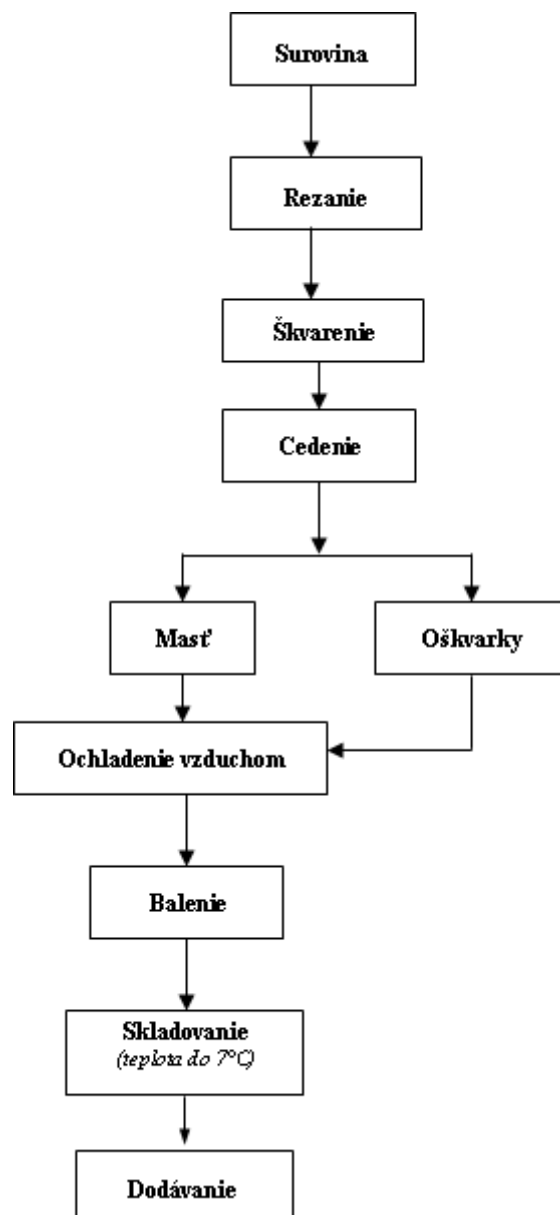
9.3.13 PORÁŽKA OŠÍPANÝCH

9.3.14 DELENIE MÄSA

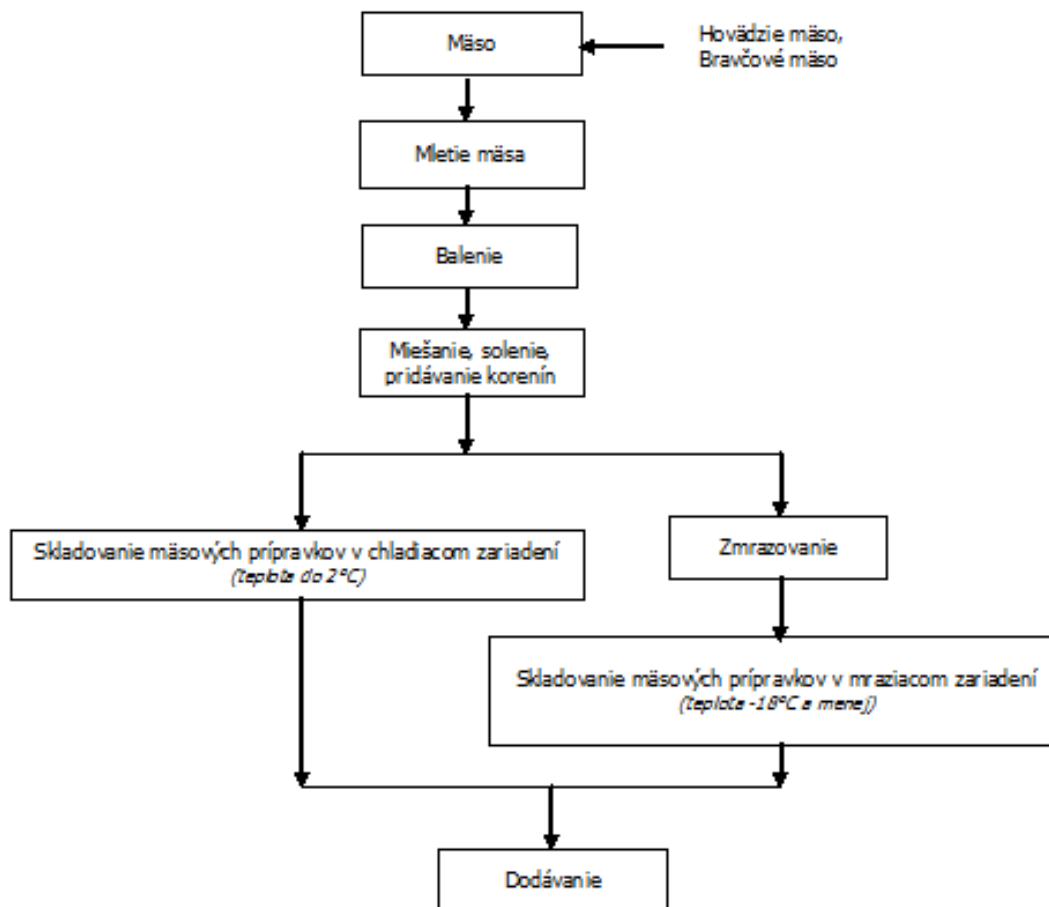
9.3.15 ŽIVOČÍŠNE TUKY

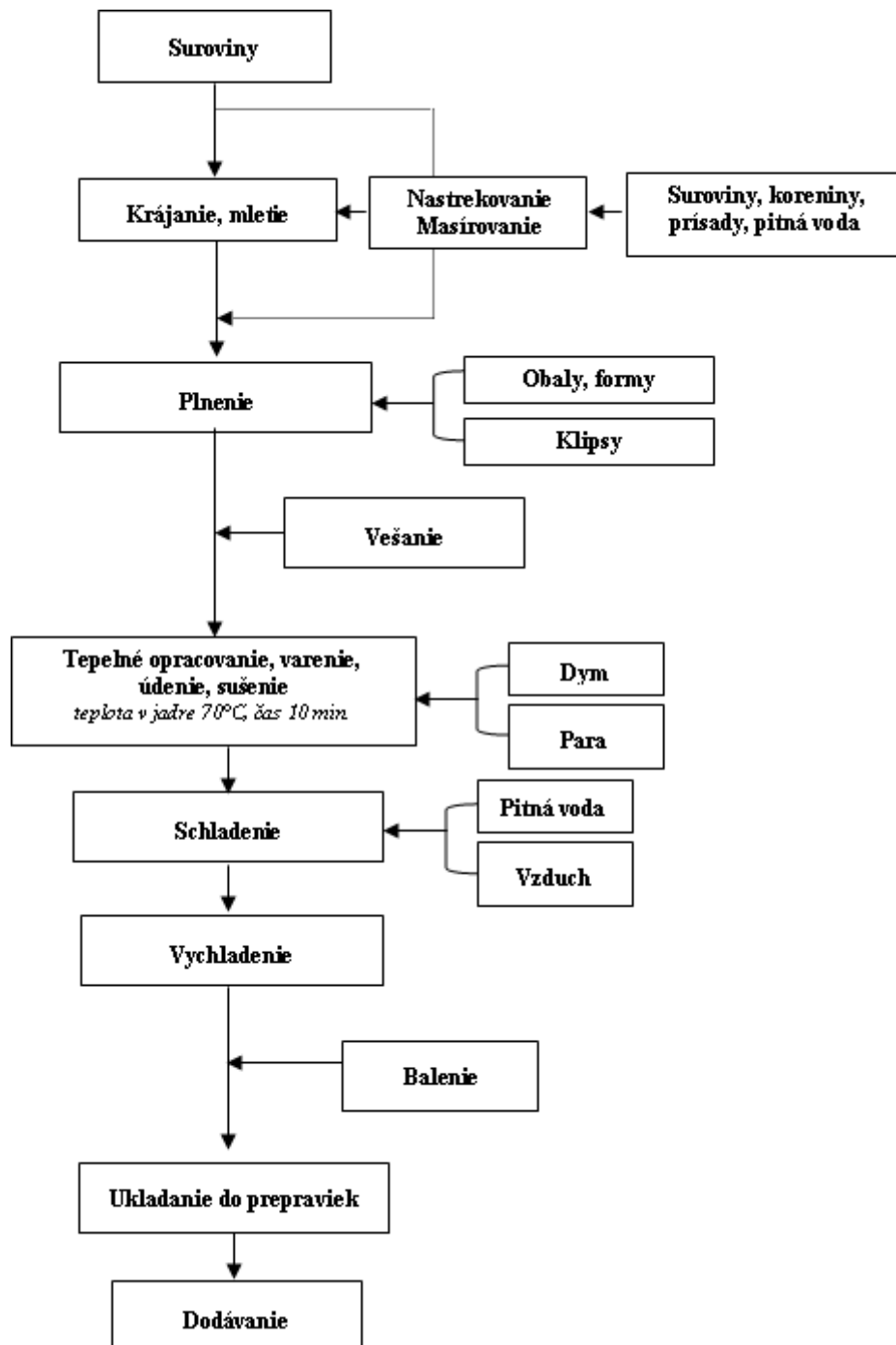
9.3.16 MLETÉ MÄSO

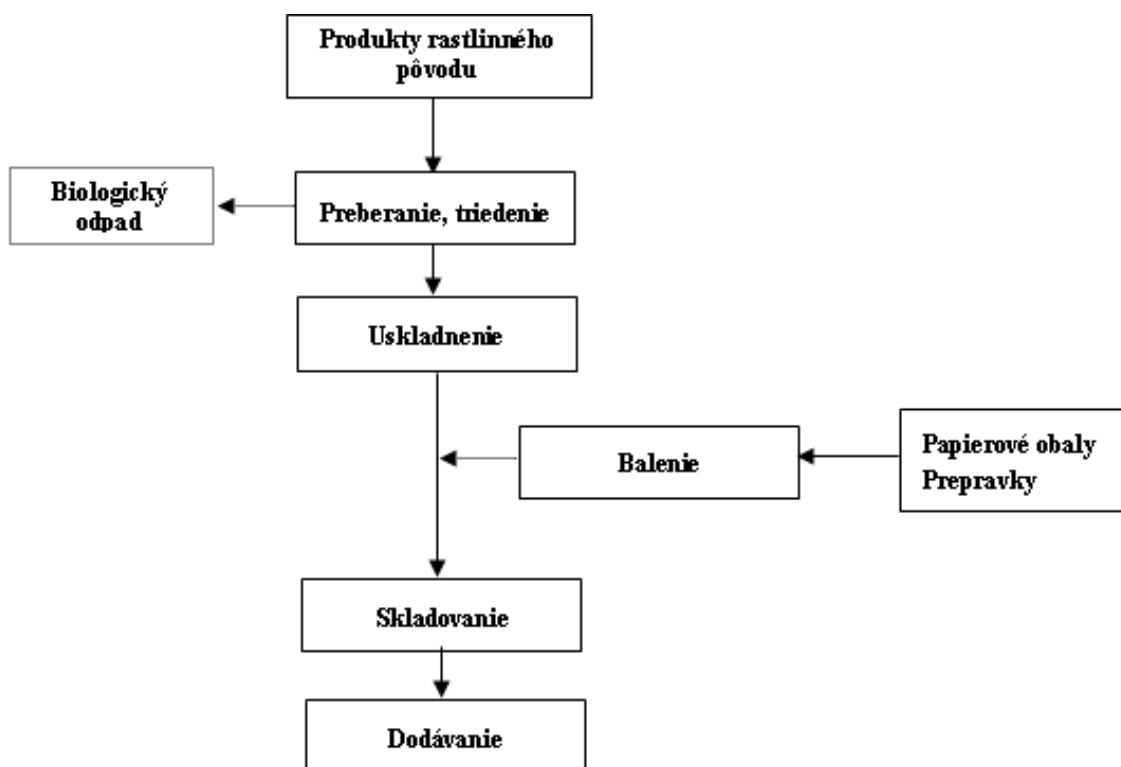
9.3.17 MÄSOVÉ PRÍPRAVKY

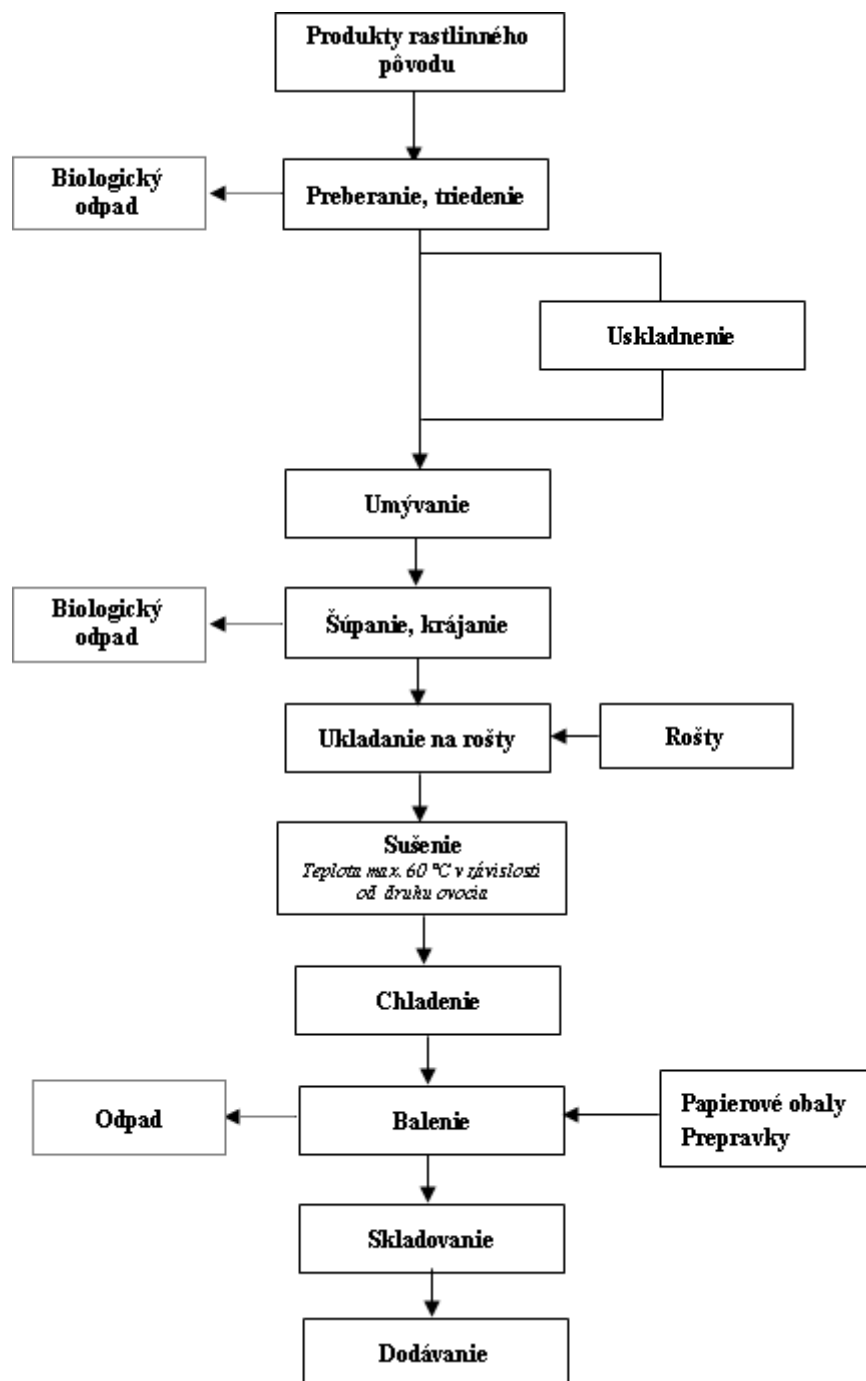

9.3.18 MÄSOVÉ VÝROBKY

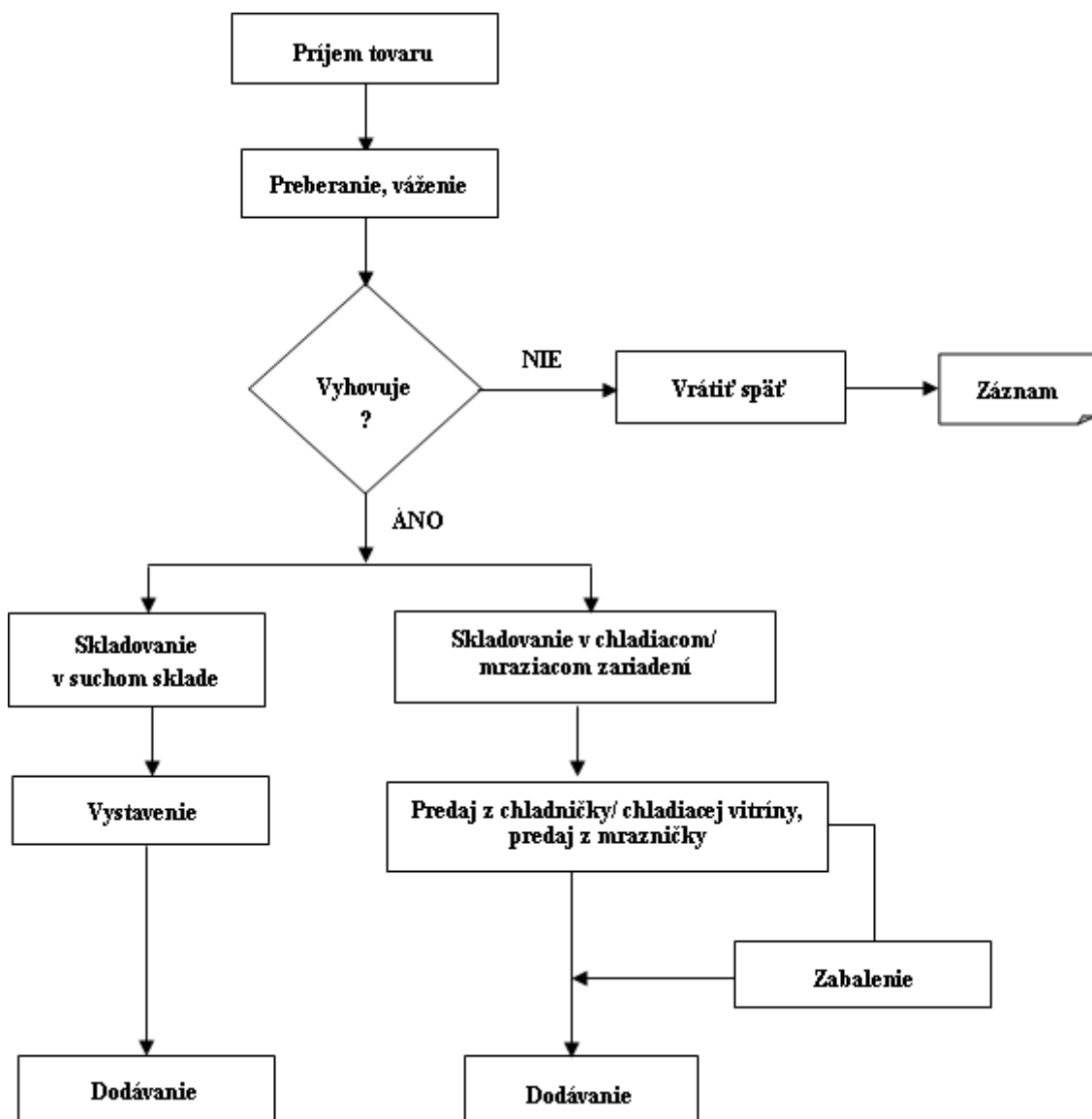

9.3.19 PRODUKTY RASTLINNÉHO PÔVODU

9.3.20 SKLADOVANIE A DODÁVANIE POTRAVÍN

10. MARKETING

Miestna značka je ochrannou známkou v zmysle zákona 506/2009 Z.z. Prihlasovateľom ochrannej známky a registráciu na Úrade priemyselného vlastníctva zabezpečuje samospráva. Miestna značka obsahuje slovné a obrazové označenie, identifikáciu dodávateľa, registráciu nespracovaného alebo spracovaného miestneho produktu vlastnej prvovýroby dodávaného prostredníctvom logistického centra pre agrokomodity. Použitelnosť značky je daná atraktivitou z hľadiska prezentácie, loga, farebnosti, usporiadania a pehládnou identifikáciou a registráciou pôvodu, vyhradenosťou v mieste dodania.

Miestna značka obsahuje údaje :

- názov : logistické centrum pre agrokomodity a názov Košický samosprávny kraj
- logo : logistické centrum pre agrokomodity a logo Košický samosprávny kraj
- identifikácia dodávateľa názvom farmy
- registrácia názvom agroproduktu
- názov : organizácia prvovýrobcu alebo miestneho nezávislého logistického a finančného samosprávneho systému

Miestna značka vytvára dôveryhodnosť miestneho pôvodu. Miestna značka vymedzuje a chráni produkt logistického centra pre agrokomodity. Miestna značka registrovaná na Úrade priemyselného vlastníctva má ochrannú dobu 10 rokov odo dňa podania prihlášky. Ochrannú dobu možno predlžovať vždy na ďalších 10 rokov. Správne poplatky na registráciu ochrannej známky sú 165,50 €.

V priebehu realizácie projektu program budovania logistického centra pre agrokomodity sa organizujú semináre zamerané na informačnú kampaň o cieľoch a význame projektu. Semináre sú určené pre prevádzkovateľov malých a rodinných podnikov, záujemcov o poľnohospodársku činnosť, pracovníkov fariem, mladých poľnohospodárov, samostatne hospodáriacich roľníkov, záhradkárov, spotrebiteľov miestnych a tradičných potravín, záujemcov o potraviny spracované priamo farmárom, členov poľnohospodárskych a potravinárskych združení a zväzov zaoberajúcich sa potravinami a zástupcov obcí. Semináre sú zdrojom informácií o pomeroch a potrebách cieľovej skupiny.

K podpore realizácie programu budovania logistického centra je pripravovaná konferencia a publikácia „Logistické centrum pre agrokomodity v Košickom kraji“.

K realizácii programu významným spôsobom prispievajú obce. Prístup k logistickému centru pre agrokomodity na internetovej stránke obce, identifikácia miestnych organizácií prvovýrobcov vytvorených zdola alebo ich vytváranie s pomocou obce podporuje rozvoj priamej produkcie prvovýrobcov.

Organizovanie miestnych trhov s vyhradeným predajom agroproduktov pod miestnou značkou obcami je jednou z priorít, za spolupráce s miestnym nezávislým logistickým a finančným systémom. Organizácia miestnych trhov a ich propagácia je jedným z najsilnejších marketingových nástrojov aj v prípade účasti obmedzenej na dodávanie pod miestnou značkou

11. PUBLICITA

Podpora realizácie programu budovania logistického centra pre agrokomodity je realizovaná publicita smerujúca k zmene chápania poľnohospodárstva ako družstevného podnikania na tradičné obrábanie pôdy a chov zvierat vlastníkmi viazanými na pôdu, starostlivosť o krajinu a konsolidácia podmienok pre spoločnú a logistickú politiku vlastníkov (farmárov). Uvedený text bol autorom publikovaný v Roľníckych novinách. Text je upravený. Autor diela v relácii Rádia Regina publikoval aktivitu program budovania logistického centra v Košickom kraji a jeho realizáciu.

Slovensko je tradične agrárnou krajinou. Vidiek je tradične zameraný na poľnohospodárstvo. Podporou malých poľnohospodárskych podnikov je možné ochrániť vidiek pred nadmernou industrializáciou. Negatívom veľkých poľnohospodárskych podnikov je nadmerná environmentálna záťaž, odcudzenie od pôdy ako výrobného prostriedku a kumulácia profitu v rukách úzkej skupiny ľudí.

Vo vyspelých krajinách je viac malých rodinných fariem, na Slovensku je viac veľkých poľnohospodárskych podnikov. Na Slovensku máme 95% fariem väčších ako 50 ha pričom ich priemer sa blíži v súčasnosti k 1000 ha. Veľké podniky neplnia podstatnú úlohu poľnohospodárstva - starostlivosť o údržbu krajiny, zachovanie úlohy pôdy.

Pôdu je potrebné chrániť tak, aby nebola ohrozená ekologická stabilita územia a aby pôda zabezpečovala filtráciu. Hlavne v dnešnej dobe klimatických zmien je ochrana pôdy strategickou úlohou z hľadiska vodného hospodárstva a ekológie.

Alternatívou k priemyselnému poľnohospodárstvu, industrializáciou vidieka a konzumáciou chemizovaných potravín je miestna výroba potravín priamo farmármi. Jednou z možností je logistika agroproduktov na miestnej úrovni. Z dvora sa môžu predávať zvieratá - hydina, králiky a bežce. Tieto zvieratá možno zabiť aj na farme pôvodu a predať. Takto sa konečný spotrebiteľ môže dostať k čerstvému a kvlajtnému mäsu. Problémom je doteraz nevyriešená možnosť predávať mäso dobytky, oviec a kôz ako aj ošípaných. Tieto zvieratá možno zabiť iba na bitúnku, pričom pokiaľ sú zabité pri domácej zabijačke, nemôžu sa ďalej predávať. Takto prichádza spotrebiteľ o možnosť kúpiť si takéto čerstvé mäso. Pri spôsoboch priemyselnej výroby mäsa, ktoré obsahuje veľa vody a jeho štruktúra je poznamenaná intenzívnym chovom, je potrebné podporiť všetky formy domáceho chovu zvierat. Malá farma previazaná z vlastníkom farmy a pôdy je zárukou dobrých chovateľských postupov. Veľkú perspektívu treba hľadať v miestnej produkcii ovocia a zeleniny. Na priamy predaj stačí zeleninu umyť, odstrániť listy a vytriediť. Takto je možné predávať ovocie a zeleninu aj do obchodnej siete. Včelár, ktorý zbiera a balí med vo vlastných priestoroch, môže predávať med v miestnej predajni. Konečný spotrebiteľ si môže na farme kúpiť surové kravské, ovčie alebo kozie surové mlieko alebo netriedené vajcia. Farmári, ktorí majú možnosť výlovu rýb, môžu konečnému spotrebiteľovi rybu zabiť, vypitvať a schladiť do času predaja. Čo sa týka možnosti priameho predaja rastlinných produktov, bude potrebné zrušiť obmedzenia, ktoré zaťažujú farmára evidenciami z dôvodu obmedzených množstiev. Je zrejmé, že pokiaľ ide o priamy predaj, je priamo obmedzený záujmom a dostupnosťou pre konečného spotrebiteľa. Všetky možnosti predaja je možné realizovať aj na trhoviskách. Plánujeme dohodnúť na úrovni obcí špecializované trhovské miesta, ktoré budú vyhradené len na predaj miestnych produktov. Jednou z možností je aj zabezpečenie mobilnej techniky na ambulantný predaj, čím sa môže priblížiť potravinu vyrobená na farme ku konečnému spotrebiteľovi. Farmári si môžu spoločne vytvoriť odbytové alebo obchodné družstvo, ktoré môže pomôcť pri predaji produktov, ale aj pri zabezpečovaní a zavádzaní novej technológie. Pri priamom predaji nie je potrebné identifikovať konečného spotrebiteľa. Určenie pôvodu potravín je z dôvodu

bezpečnosti a ochrany zdravia konzumenta veľmi dôležité. Pri priamom predaji sú aspekty dôvery dôležitejšie ako kontrola. Je možné, že bude vhodné prijať model miestnych potravinových sústav. V týchto sústavách sa môžu stať spotrebitelia súčasne producentami, podieľajú sa na pestovaní alebo chovaní, pričom distribúciu potravín zabezpečujú len na priamu objednávku. Nie je vylúčená ani podpora predaja takýchto miestnych potravín na úrovni škôl, zdravotníckych a sociálnych zariadení. Týmto by sa zabezpečila distribúcia miestnych potravín na miestnej alebo regionálnej úrovni. V období rokov 2014 - 2020 sa bude realizovať ďalšie programovacie obdobie Spoločnej poľnohospodárskej politiky. Spoločná poľnohospodárska politika je systém dotácií a programov Európskej únie. Jedným z pozitívnych krokov novej spoločnej poľnohospodárskej politiky je environmentálny aspekt. Najviac rezonuje v súčasnosti dostatok kvalitných a bezpečných potravín, vplyv klimatických zmien a nerovnováha v potravinovom reťazci. Vzhľadom k veľkosti poľnohospodárskych podnikov a rozdrobenosti pôdy nie je možné očakávať zásadné zmeny v orientácii poľnohospodárskych podnikov hlavne na nosné komodity – pšenica, kukurica, slnečnica. Tento spôsob nezabezpečí prvotný dostatok potravín, ale rovnako nemôžeme počítať, že priamy predaj sa stane nosným pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo. Je však podstatné, aby neboli vytvárané prekážky pre drobných farmárov – pestovateľov a chovateľov. Tento spôsob existencie sa musí stať samozrejmosťou pre obyvateľov vidieka aj príslušné orgány. Je potrebné zjednodušiť uplatňovanie predpisov a systém kontrol pre tých farmárov, ktorí si spracovávajú potraviny na miestny priamy predaj. Ďalej je potrebné analyzovať možnosti sociálnej ochrany a daňových úľav pre rodinné malé farmy. Najdôležitejšia bude pre demografický vývoj a zamestnanosť na vidieku aj motivácia udržania mladých ľudí na vidieku a pri poľnohospodárstve. Čo je pozitívne a motivujúce, to je možnosť podpory zo spoločnej poľnohospodárskej politiky pre začínajúcich mladých poľnohospodárov. Slovo „domáce“ - mlieko, klobásy, vajcia,... - je u slovenského spotrebiteľa ekvivalentné so slovami výnimočné, kvalitné, chutné, tradičné, slovenské, t.j. niečo lepšie ako potraviny z bežného obchodu. Prečo teda neumožniť našim spotrebiteľom, aby sa k takýmto potravinám dostávali pravidelne? Rozvoj vidieka úzko súvisí i so zamestnanosťou. Pokiaľ sa čo i len jeden človek v obci rozhodne finalizovať potraviny a ponúkať ich svojmu okoliu je to skoro 3000 ľudí. A o tom, že je čo vyrábať hovorí i fakt, že v súčasnosti dovážame 50 % potravín. Stále nemožno na farme vyrábať čerstvé potraviny, ktoré by spestrili konzumáciu potravín vrátane zásad správnej výživy. Priamy predaj je definovaný ako priorita pre dlhodobý rozvoj vidieka v SR. MP SR preberá zodpovednosť za vytvorenie podmienok, kapacít a finančných prostriedkov pre jeho rozvoj, napr. v priamej podpore organizácií, ktoré priamy predaj v regiónoch Slovenska dlhodobo presadzujú. Táto pomoc by mala zahŕňať náklady na personálne a technické kapacity spojené s poradenstvom, propagáciou a informačnou podporou priameho predaja. Programové vyhlásenie vlády jasne definuje podporu vidieka a farmárskych výrobkov – do dnešného dňa neboli vyvinuté žiadne aktivity zo strany MP SR. LOGO priameho predaja umiestňovať na farmy, ktoré budú zaregistrované a spĺňajú minimálne no jasne definované kritéria pre priamy predaj. Produkty priameho predaja nesmú ohrozovať zdravie spotrebiteľa, za čo vždy ponesie plnú zodpovednosť ich producent - farmár. Na druhej strane treba farmárom pri priamom predaji minimalizovať byrokráciu na nevyhnutné minimum. Akékoľvek prostriedky, ktoré v PRV 2013-2020, opatreniach Modernizácia fariem a Pridávanie hodnoty do poľnohospodárskych produktov... ostali alebo sa vrátia, viazať na projekty zamerané na investície do spracovateľských, výrobných, predajných a marketingových kapacít (zariadenia, technológie, výstavba...) priameho predaja, predovšetkým, resp. iba „malým“ farmárom a rodinným farmám s max. 10 pracovníkmi, ktorí by tieto investície inak nezvládli. Veľkí si už z eurofondov zobrali dosť. Podporovať vytváranie lokálnych potravinových komunit, teda cielene a systematicky napomáhať vo vytváraní priameho vzťahu medzi spotrebiteľmi a producentmi v jednotlivých regiónoch.

Prináša to jednak finančnú istotu a dobré ceny pre farmára ako aj vzťah spotrebiteľa k pôde, k hospodárskym zvieratám a konkrétnym ľuďom, ktorí stoja za produktmi predávanými priamo. Zvážiť rozšírenie produktov predávaných priamo aj na „nepotravinu“, teda akýkoľvek tovar či službu, ktorú vie usadlosť/farma na vidieku priamo poskytnúť. Po šesťdesiatich rokoch sa ľudia snažia vrátiť k pôde a hľadajú možnosti začať podnikat' a žiť zo svojej práce. Končí sa éra poľnohospodárskych odborníkov, ktorí sa videli v kolchozoch, feudálnom spôsobe podnikania na pôde. Potravinová bezpečnosť je dostatok dostupných zdrojov potravín, rozvoj vidieka je podpora práce na pôde, vlastník nemá dôvod špekulovať s pôdou a produkciou, pokiaľ na nej pracuje. Vývoj v hospodársky vyspelých krajinách ukázal, že proces zväčšovania pozemkov vedie síce k ekonomicky výhodnejšiemu hospodáreniu, ale z dôvodu rozvoja a sociálnych vzťahov na vidieku nedosiahol žiadny významný rozmer. Napriek zachovaniu vlastníckych vzťahov dosiahlo aj vďaka primeranej a spravodlivej distribúcii podporných prostriedkov EÚ významný rozvoj, zabezpečenie dostatku potravín a pracovných miest. Podstatným je aj faktor vzťahu k svojmu majetku, väzba na životné prostredie čo je v hlbokom kontraste s mečiarovsko ficovským megalomanským slovenským poľnohospodárstvom (priemerná veľkosť poľnohospodárskeho podniku EÚ do 80 ha – SR až 10 x viac), devastáciou životného prostredia, podporou výstavby priemyselných poľnohospodárskych komplexov úzkou skupinou prijímateľov pomoci EÚ - kde len 10% čerpalo 90% podpory. V záujme zvýšenia životnej úrovne a konkurencieschopnosti na vidieku je potrebné zabezpečiť :

- liberalizáciu trhu s pôdou a prísnu reguláciu využívania pôdy na poľnohospodárske účely
- všetky formy podnikania formou finalizácie produktov vlastnej prvovýroby
- strategickú štátnu doktrínu na ochranu pôdy, lesa, vody
- opatrenia na ochranu poľnohospodárskej činnosti a miestnej výroby potravín
- intervenčné a logistické podporné opatrenia na prístup občanov k dostatku miestnych potravín
- rovnocenné podmienky pre rozvoj vidieka s ostatnými členskými štátmi EÚ
- legislatívne prostredie pre zníženie obmedzujúcich byrokratických a kontrolných opatrení
- extenzívny chov dobytka, oviec a kôz a infraštruktúru týchto fariem
- zastavenie realizácie megalomanských a nákladných projektov nešetných k zadržiavaniu vody a prírode
- projektov uprednostňujúcich budovanie sústavy menších prehrádzkových systémov na malých vodných tokoch
- legislatívu pre vytváranie odbytových a obchodných združení prvovýrobcov
- efektívnejšiu a účinnejšiu formu štátneho dozoru
- zvýšenie zamestnanosti realizáciou osobitných flexibilných nástrojov na rozvoj fariem a rodinných podnikov
- realizáciu legislatívnych a ekonomických podmienok pre trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov, súkromné formy hospodárenia v lesoch pri účinnom a efektívnom štátnom dozore
- komunikáciu s vedeckými a mimovládnyimi inštitúciami v záujme transparentnosti
- verejnú diskusiu k predkladaným politikám a normám
- cezhraničnú spoluprácu medzi členskými krajinami a tretími krajinami

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

- ekonomickú efektívnosť investičných projektov realizovaných z verejných zdrojov a sledovanie ich návratnosti v stanovenom čase

12. PRÍLOHA

12.1 VÝMERY V OKRESE GELNICA

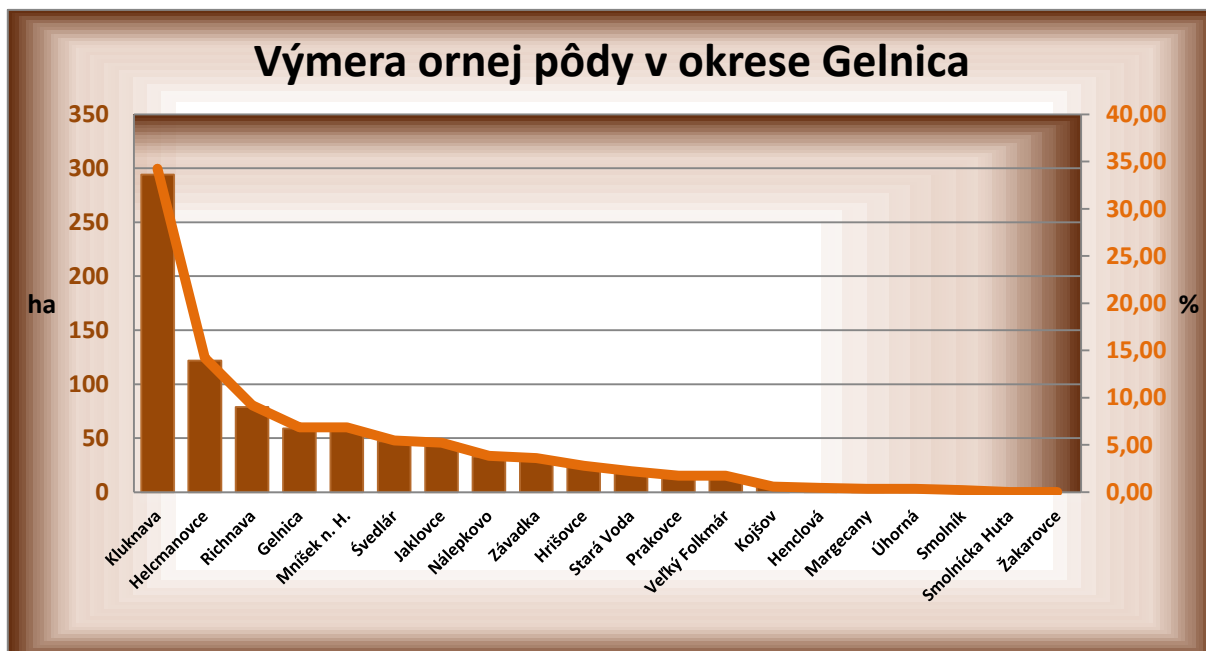
Tabuľka 23.

OBEC	CV	ZÚO	PP	OP	TTP	OS	Z
Gelnica	5 765	302	658	59	534	0	65
Helcmanovce	1 285	62	656	122	525	0	8
Henclová	1 431	27	192	4	185	0	1
Hrišovce	795	25	265	24	236	0	5
Jaklovce	1 725	89	505	45	441	0	18
Kluknava	3 395	119	851	294	525	0	31
Kojšov	3 180	44	340	5	329	0	5
Margecany	1 761	92	142	3	123	0	15
Mníšek n. H.	3 943	157	962	59	873	3	26
Nálepково	5 565	138	2 049	33	1 995	0	19
Prakovce	3 190	141	131	15	100	0	14
Richnava	696	75	368	79	281	0	7
Smolnícka Huta	3 732	46	237	0	227	0	10
Smolník	6 897	86	445	2	421	0	23
Stará Voda	328	46	246	19	219	0	7
Švedlár	8 449	128	1 315	47	1 249	0	17
Úhorná	882	10	574	3	268	0	2
Veľký Folkmár	2 310	50	587	15	561	0	11
Závadka	2 242	38	712	31	680	0	0
Žakarovce	861	45	403	0	391	0	12

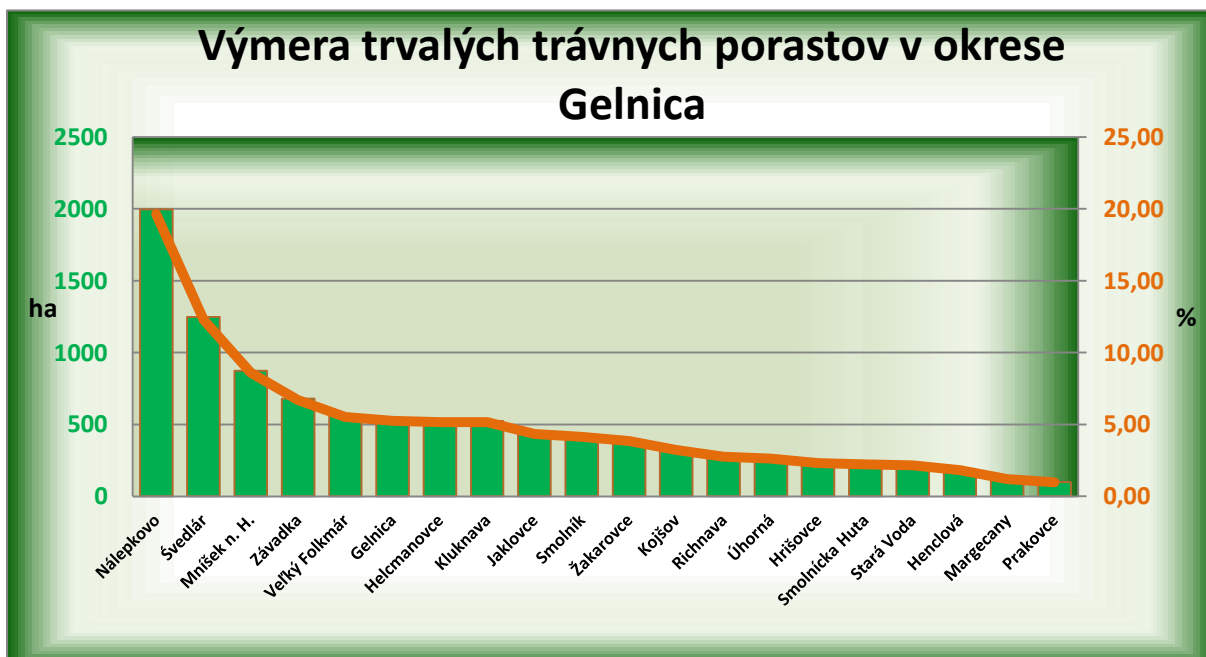
Vysvetlivky: CV – celková výmera; ZÚO – zastavané územie obce; PP – poľnohospodárska pôda; OP – orná pôda; TTP – trvalé trávne porasty; OS – ovocné sady; Z - záhrady

12.2 VÝMERA OP A TTP V OKRESE GELNICA

Graf 1.

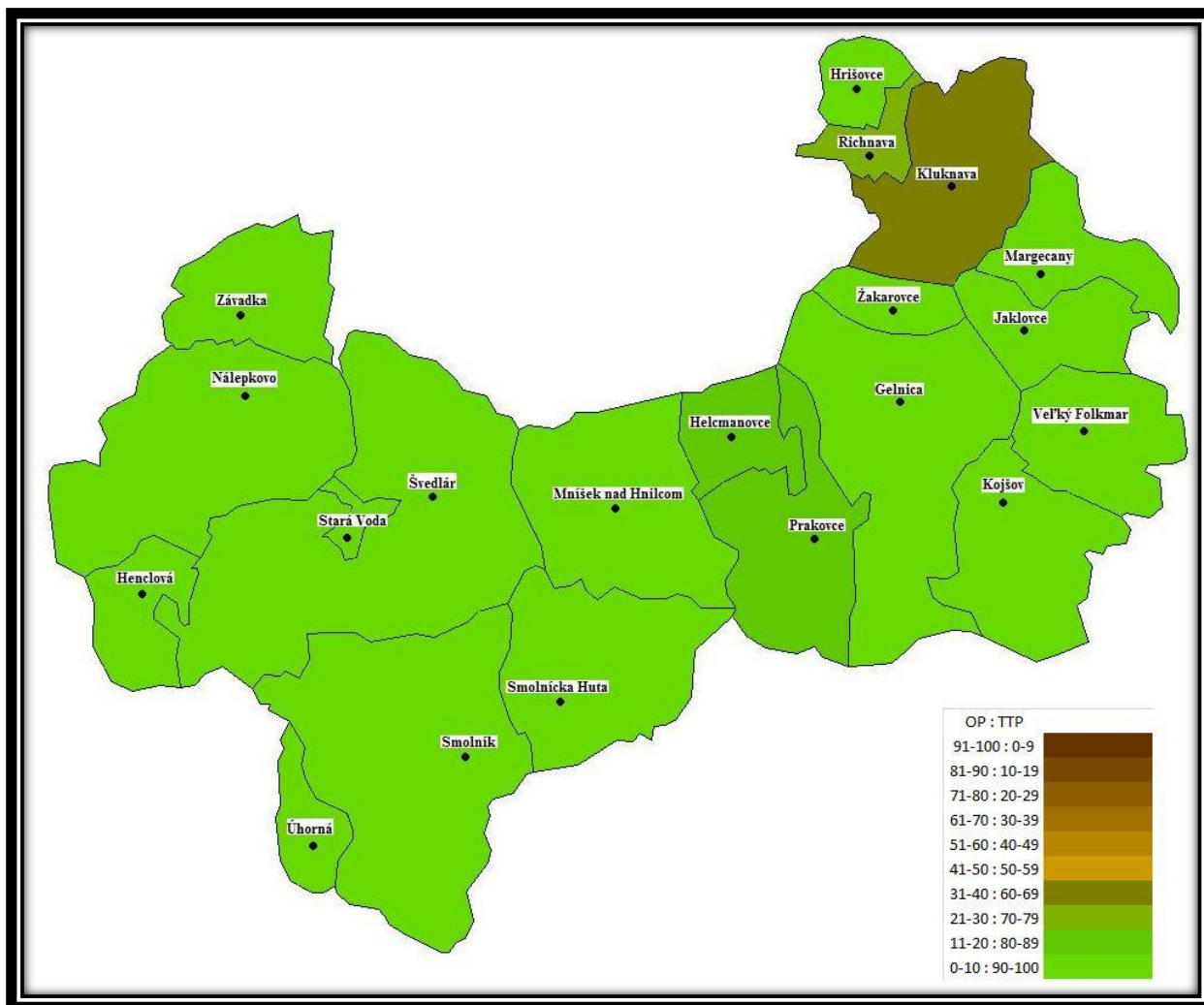

Graf 2.

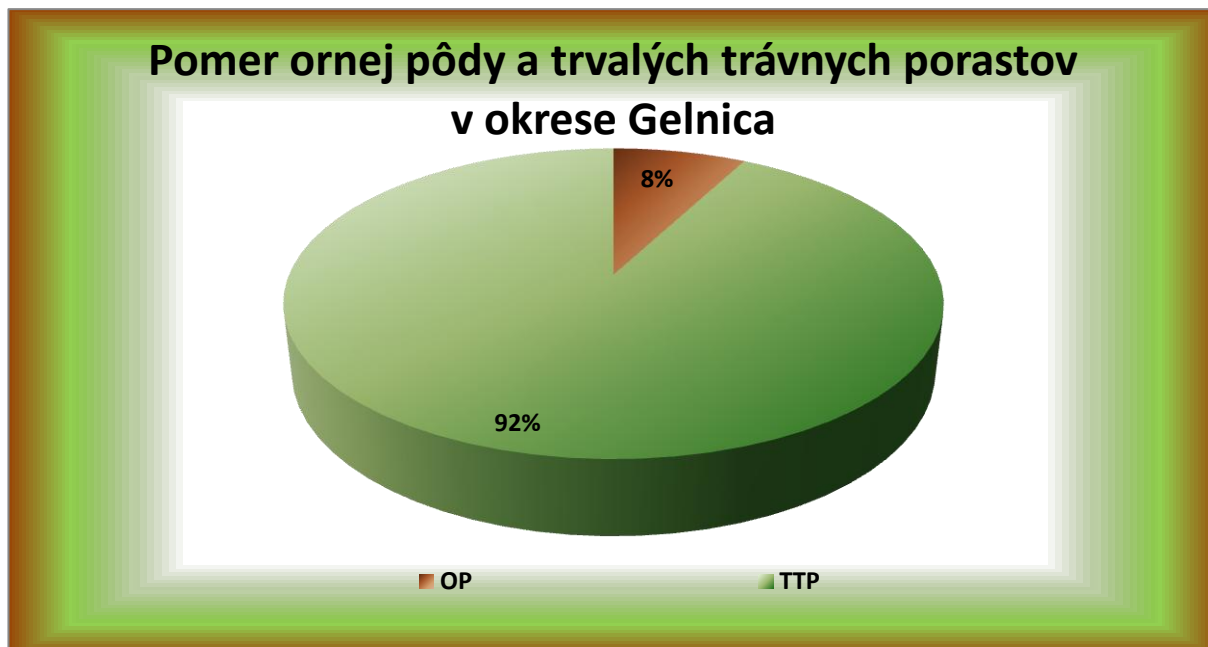

12.3 POMER OP A TTP V OKRESE GELNICA

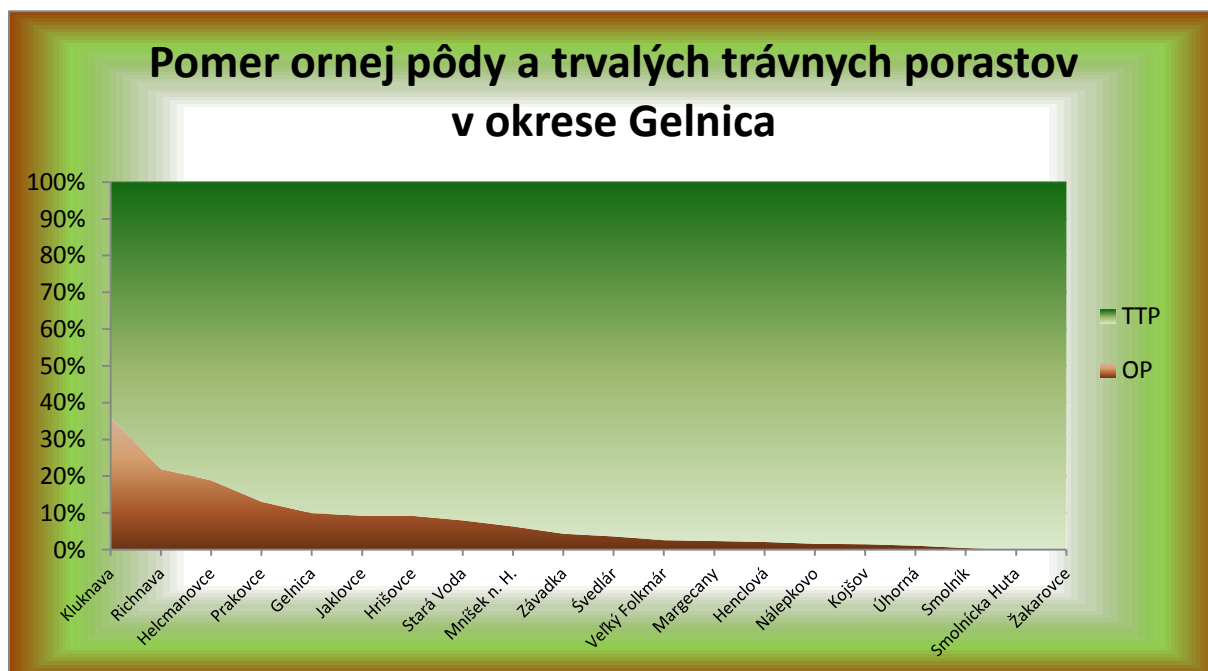
Obrázok 8.

Graf 3.

Graf 4.

12.4 VÝMERY V OKRESE KOŠICE-OKOLIE

Tabuľka 24.

OBEC	CV	ZÚO	PP	OP	TTP	OS	Z
Bačkovík	417	29	381	323	27	17	14
Baška	450	25	173	91	54	0	28
Belža	548	38	490	473	4	0	12
Beniakovce	380	26	330	192	125	0	11
Bidovce	981	79	811	736	47	0	27
Blažice	340	28	248	199	37	0	12
Bočiar	47	19	25	14	2	0	8
Bohdanovce	593	61	509	407	71	0	30
Boliarov	940	50	733	500	205	15	26
Budimír	593	61	509	407	71	0	30
Bukovec	1 085	67	276	146	101	0	28
Bunetice	835	23	320	231	77	0	11
Buzica	1 986	79	1 743	1 392	304	15	30
Cestice	1 302	71	1 201	1 165	21	0	14
Čakanovce	961	50	639	451	153	17	15
Čaňa	1 155	149	662	554	48	0	59
Čečejevce	2 452	118	2 230	2 182	3	9	28
Čížatice	767	59	600	488	85	2	24
Debrad'	2 379	37	828	531	279	0	16
Drienovec	2 807	87	1 227	1 012	152	22	23
Družstevná	955	118	479	145	291	0	43
Ďurd'ošík	459	46	400	303	76	0	19
Ďurkov	992	79	631	477	122	2	29
Dvorníky	1 366	75	779	663	92	0	21
Geča	548	59	438	402	5	0	30
Gyňov	537	49	477	415	44	0	17
Hačava	3 691	16	723	75	638	0	9
Háj	2 135	26	806	244	546	3	11
Haniska	1 728	68	1 311	1 208	73	0	29
Herľany	991	39	399	272	107	0	19
Hodkovce	583	16	79	49	21	0	7
Hosťovce	482	30	379	360	5	0	11
Hrašovík	204	20	169	155	3	0	10
Hýľov	2 386	37	470	247	196	0	26
Chorváty	330	19	256	194	55	0	6
Chrastné	473	40	423	345	51	2	23
Janík	1 986	60	1 664	1 148	468	21	24

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

Pokračovanie tabuľky č. 24

OBEČ	CV	ZÚO	PP	OP	TTP	OS	Z
Jasov	3 541	201	891	537	304	15	34
Kalša	462	67	365	135	199	4	26
Kecerovce	1 381	94	1 025	725	261	6	31
Kec Lipovec	1 556	25	474	296	167	0	9
Kechnec	1 021	57	741	541	174	0	24
Kokšo Bakša	356	52	306	268	18	0	19
Komárovce	849	47	783	750	25	0	6
Kostoľany	687	56	130	91	10	0	28
Košická Belá	3 941	45	836	3	814	0	17
K Polianka	827	45	633	413	176	1	41
K Olšany	866	57	646	462	67	85	30
K Klečenov	1 339	52	363	240	105	4	13
Kraľovce	653	50	481	388	74	7	11
Kysak	1 092	75	180	104	51	1	24
M Ida	1 019	47	354	318	12	1	22
M Lodina	3 834	21	356	49	289	1	15
Medzev	3 186	197	857	121	669	12	54
Milhošť	784	23	544	444	89	0	10
Mokrance	2 341	112	1 721	1 383	308	9	20
Moldav N B	1 976	418	1 569	1 238	278	2	44
Mudrovce	588	16	191	169	15	0	6
N Hutka	433	24	300	184	93	0	22
N Kamenica	1 332	51	605	420	151	0	33
N Myšľa	1 261	95	957	740	184	0	32
N Čaj	294	20	269	216	40	0	12
N Klatov	599	45	376	246	87	0	42
N Lanec	410	34	356	310	29	0	14
Nov Polhora	207	35	163	149	0	0	13
Nováčany	1 732	51	742	450	277	0	14
Nový Salaš	1 102	25	296	0	282	2	11
Obišovce	976	50	371	183	167	0	20
Olšovany	997	41	515	340	154	5	15
Opátka	1 390	14	47	1	40	0	6
Opiná	1 206	21	786	327	447	0	10
Paňovce	2 066	67	1 296	918	345	0	32
Péder	1 127	34	811	720	79	0	11
Perín-Chým	4 151	175	3 589	3 174	336	8	69
Ploské	1 001	114	865	627	205	0	31
Poproč	2 638	154	627	407	144	8	67

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

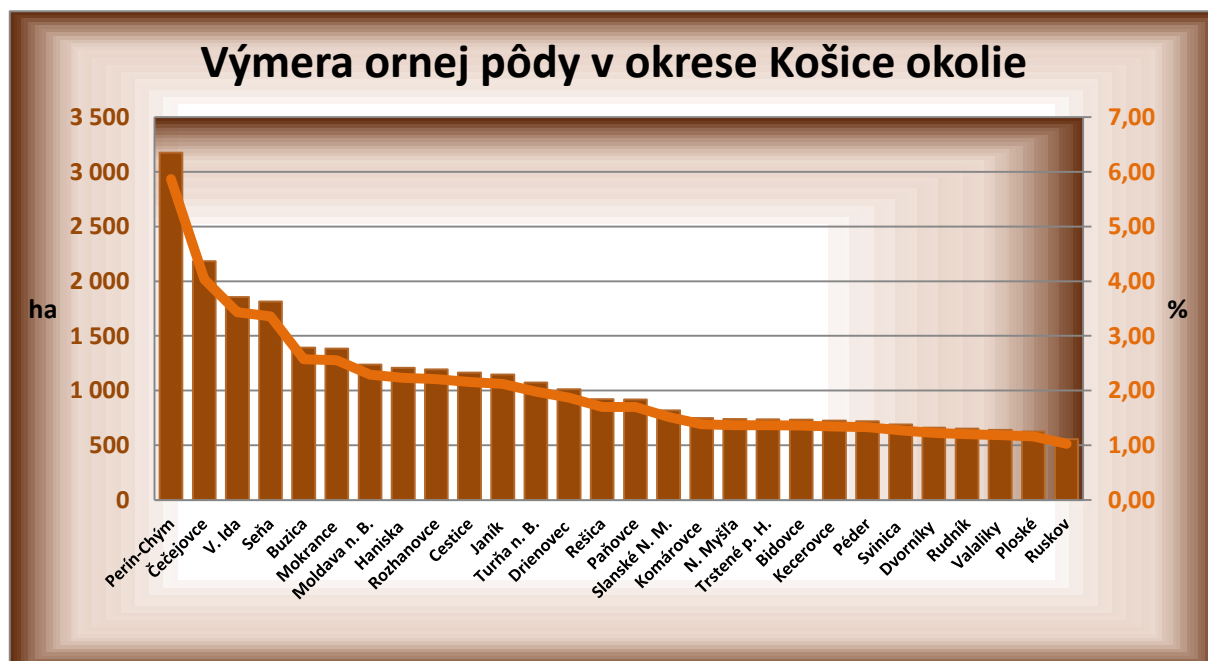
Pokračovanie tabuľky č. 24

OBEC	CV	ZÚO	PP	OP	TTP	OS	Z
Rákoš	1 056	32	319	164	140	0	14
Rankovce	1 484	42	649	394	225	16	12
Rešica	1 249	63	1 154	921	181	22	28
Rozhanovce	2 220	171	1 517	1 194	253	2	67
Rudník	2 297	60	996	652	322	0	21
Ruskov	2 020	89	703	556	106	0	39
Sady n T	845	87	455	327	25	50	50
Seňa	2 281	103	2 038	1 815	161	7	43
Skároš	3 687	50	719	425	261	0	31
Slančík	330	21	266	117	134	0	13
Slanec	2 045	136	965	485	424	10	46
Slansk Huta	1 415	24	288	0	275	1	9
Slanské N M	3 024	52	1 036	820	184	10	20
Sokol'	1 566	36	235	141	61	0	32
Sokol'any	387	59	281	251	4	0	25
Svinica	2 710	105	1 031	690	298	0	41
Šemša	1 716	62	667	493	148	2	23
Štós	3 135	67	277	0	263	1	12
Trebejov	767	20	118	77	27	0	12
Trstené P H	1 291	79	911	738	137	4	29
Trst'any	659	36	392	334	44	0	13
Turňa N Bo	2 321	112	1 195	1 073	79	2	27
Tur N Ves	642	42	571	524	32	0	14
Vajkovce	388	51	309	243	43	0	21
Valaliky	862	143	712	641	6	1	62
Veľká Ida	3 100	149	2 095	1 856	190	0	48
Veľk Lodina	1 971	19	232	91	120	0	19
Vtačkovce	373	26	208	166	35	0	5
Vyšn Hutka	362	27	325	210	80	4	30
V Kamenica	1 133	29	540	314	209	0	15
Vyšn Myšľa	886	57	580	363	194	0	21
Vyšný Čaj	482	36	442	257	167	3	13
Vyšn Klatov	1 783	24	338	144	177	0	17
Vyš Medzev	3 243	65	643	332	280	4	25
Zádiel	351	16	147	72	57	1	15
Zlatá Idka	1 687	63	146	24	96	0	25
Žarnov	719	46	645	513	109	4	18
Ždaňa	551	60	458	370	63	1	22

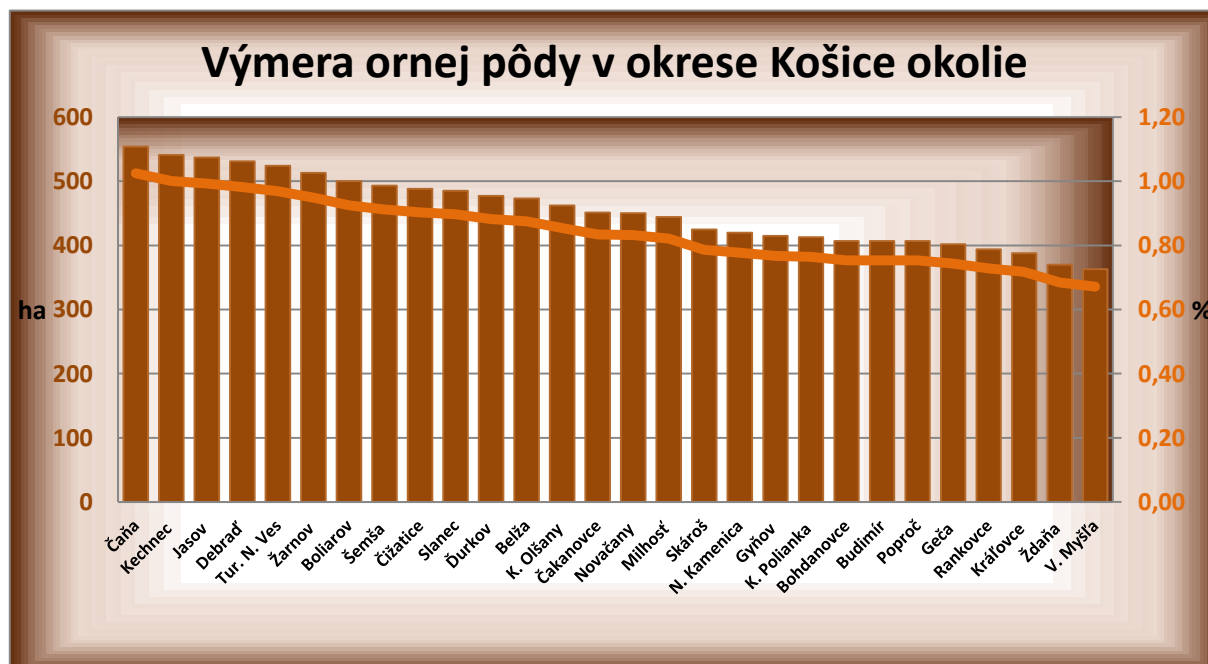
Vysvetlivky: CV – celková výmera; ZÚO – zastavané územie obce; PP – poľnohospodárska pôda; OP – orná pôda; TTP – trvalé trávne porasty; OS – ovocné sady; Z - záhrady

12.5 VÝMERA OP A TTP V OKRESE KOŠICE-OKOLIE

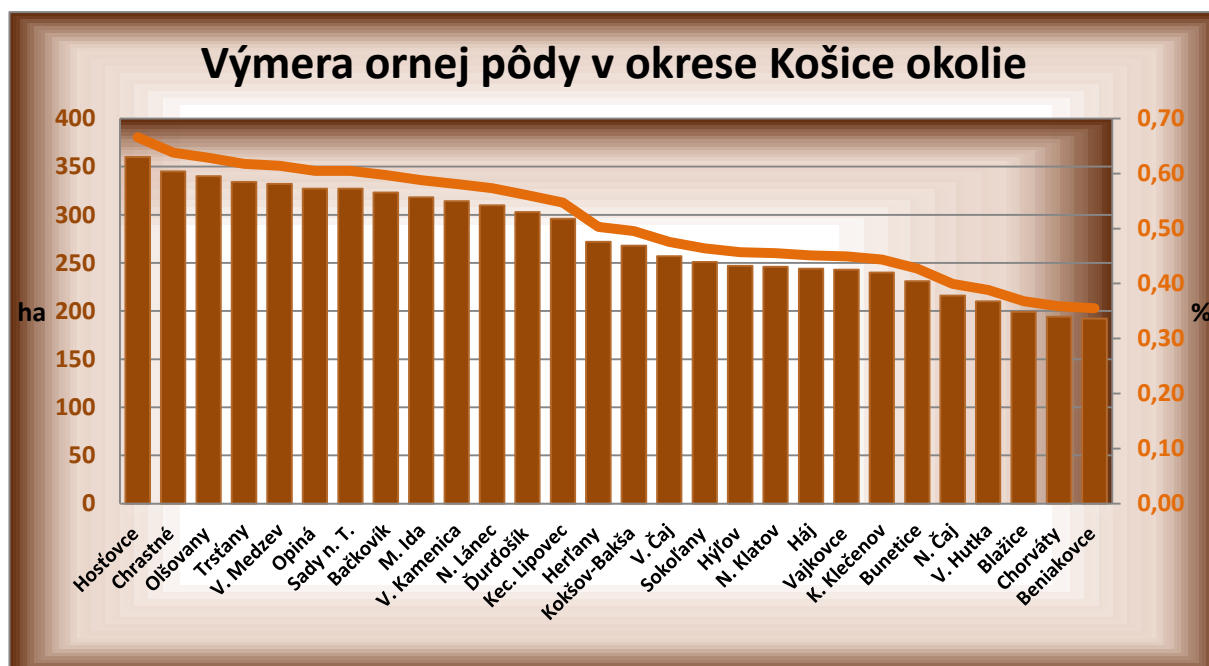
Graf 5.

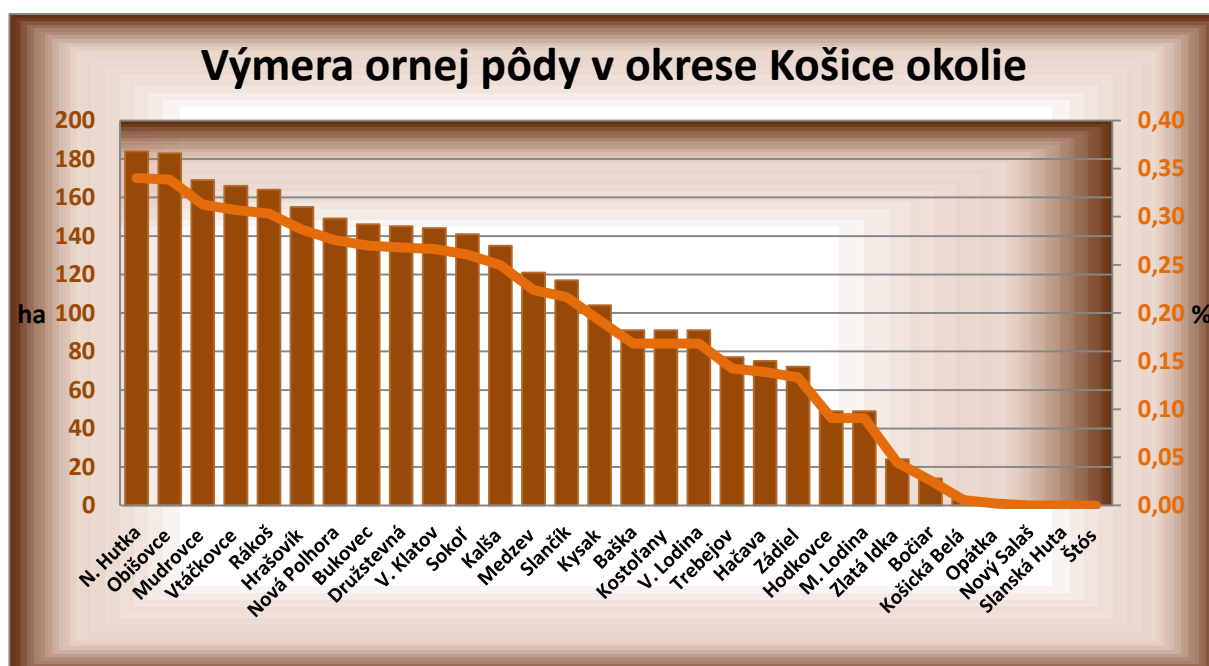
Graf 6.

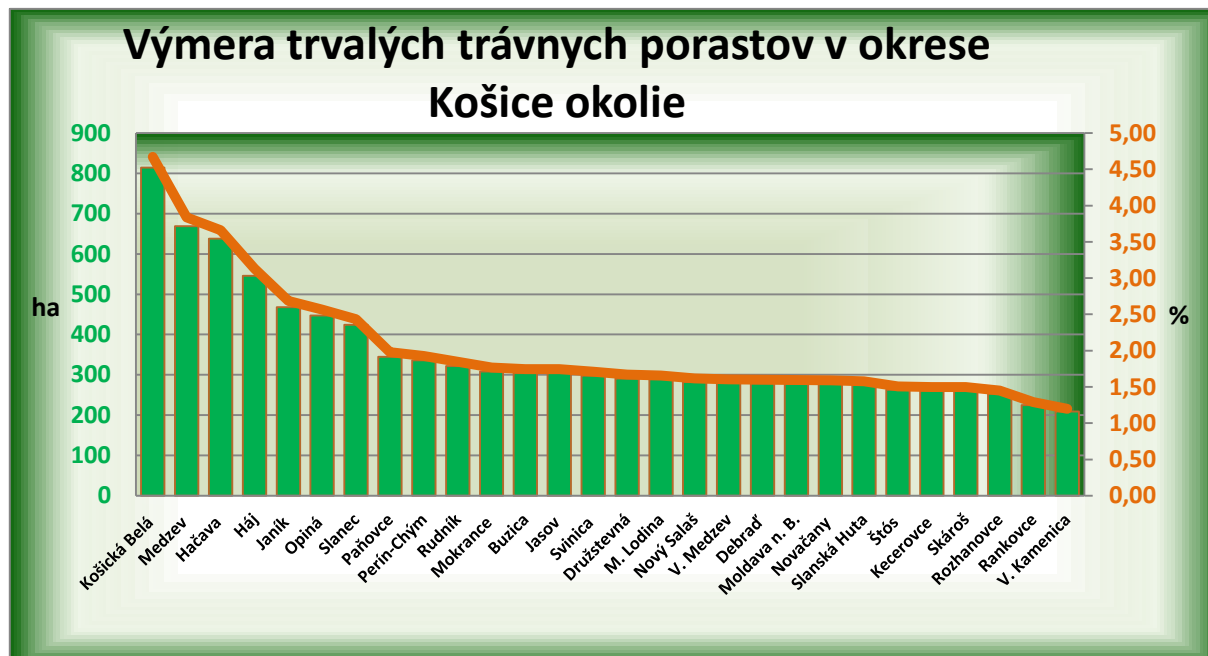
Graf 7.

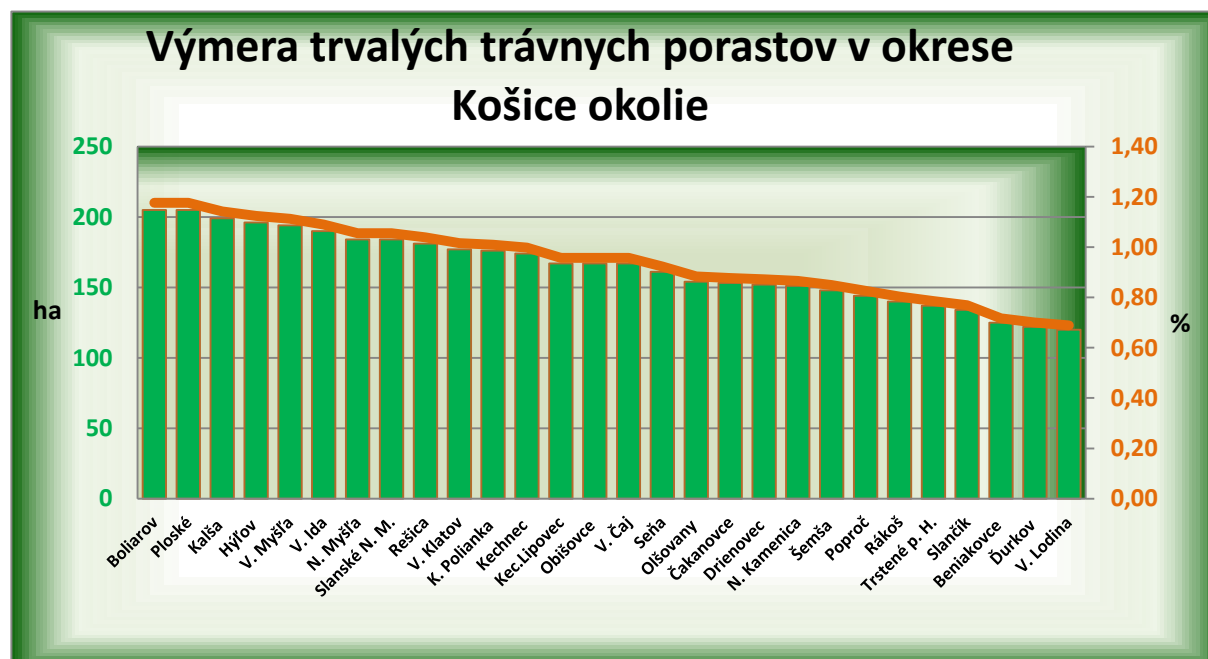
Graf 8.

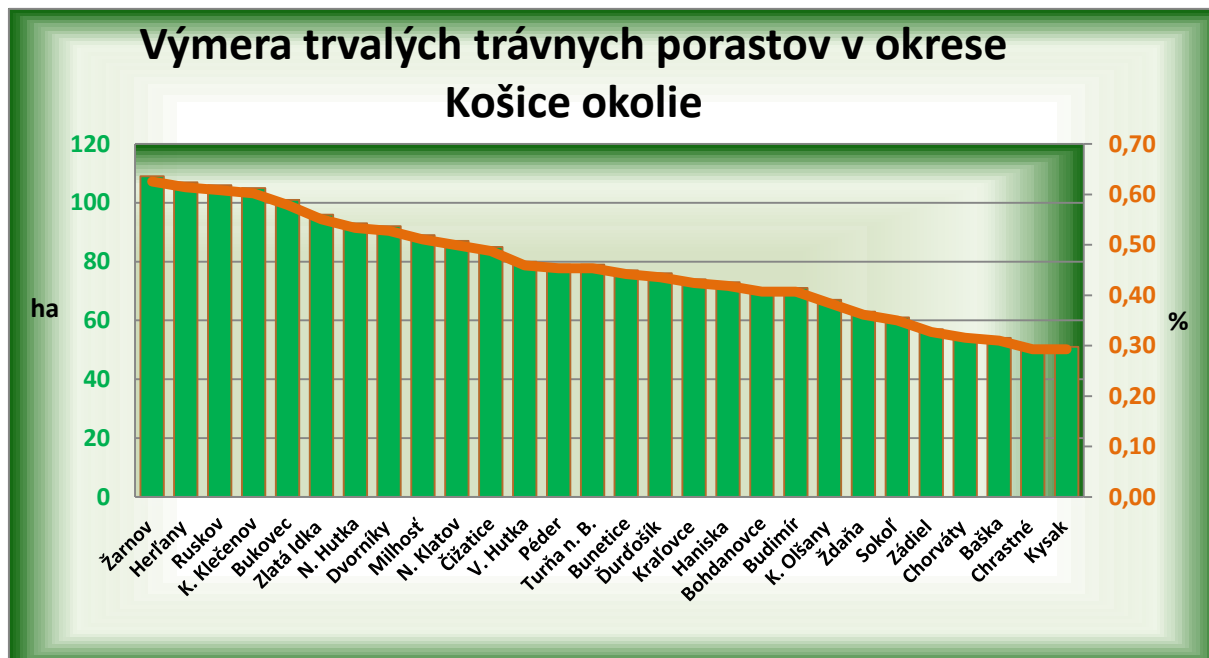
Graf 9.

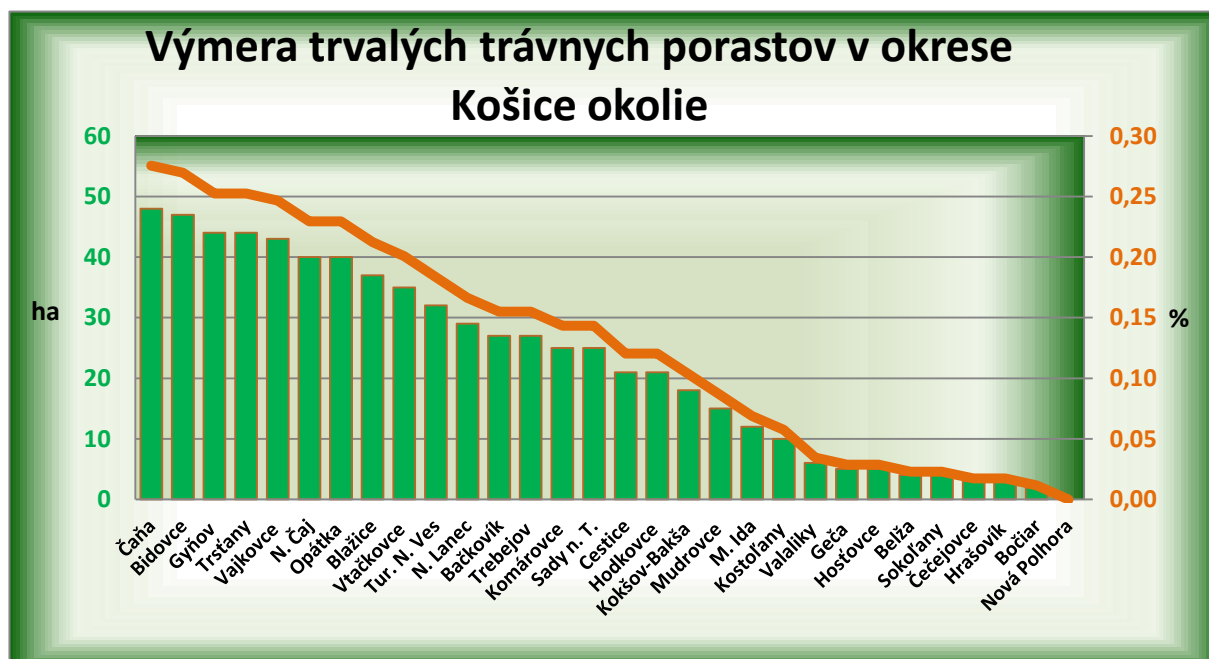
Graf 10.

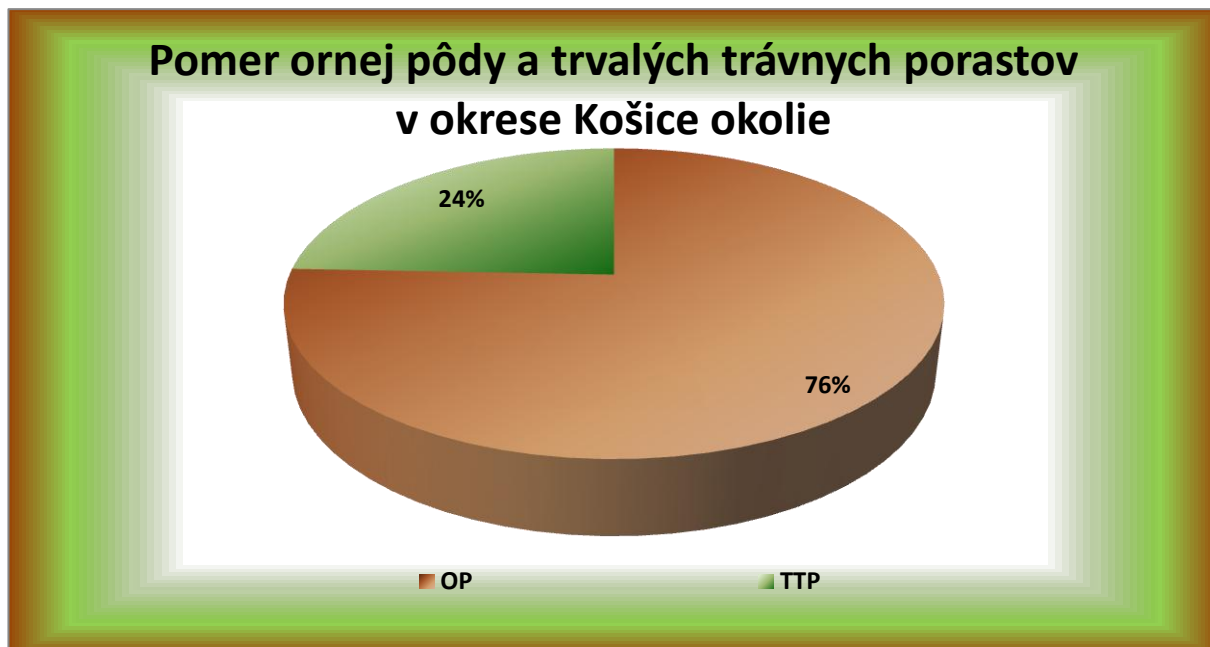
Graf 11.

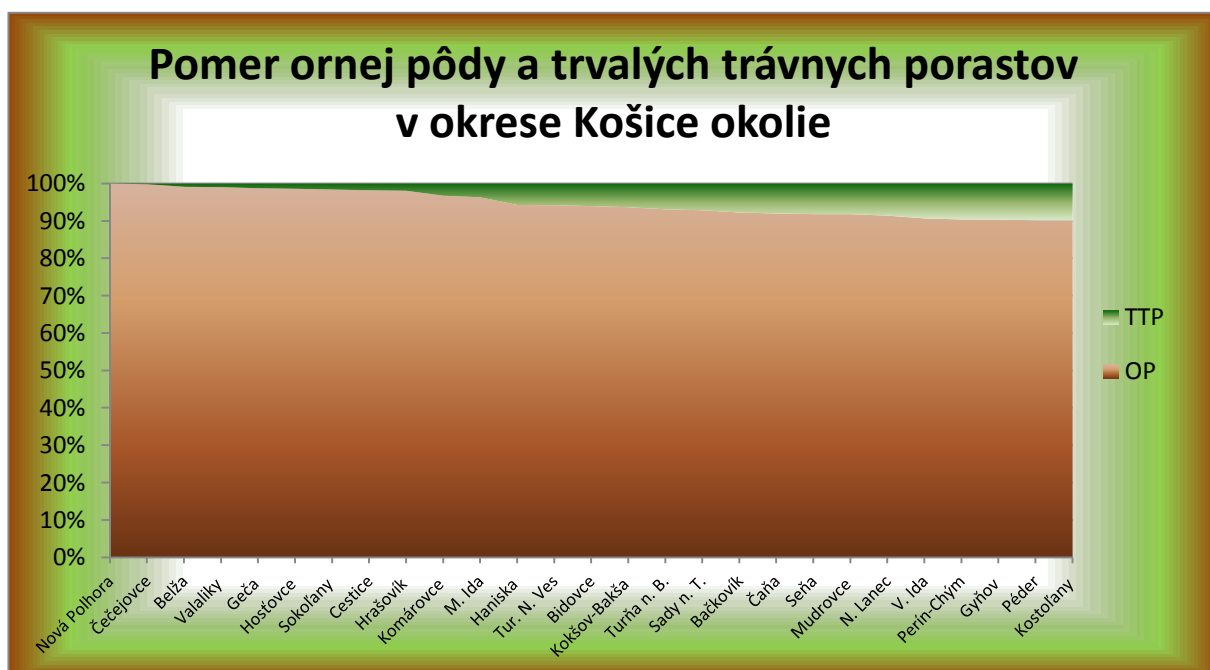
Graf 12.

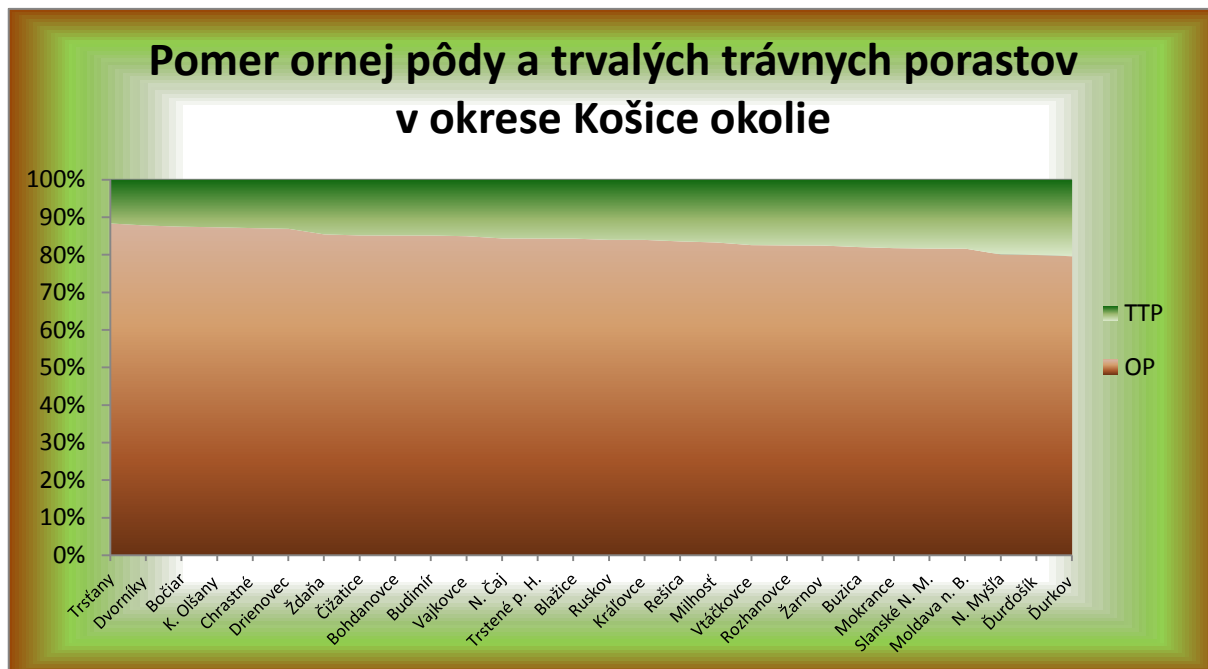
Graf 13.

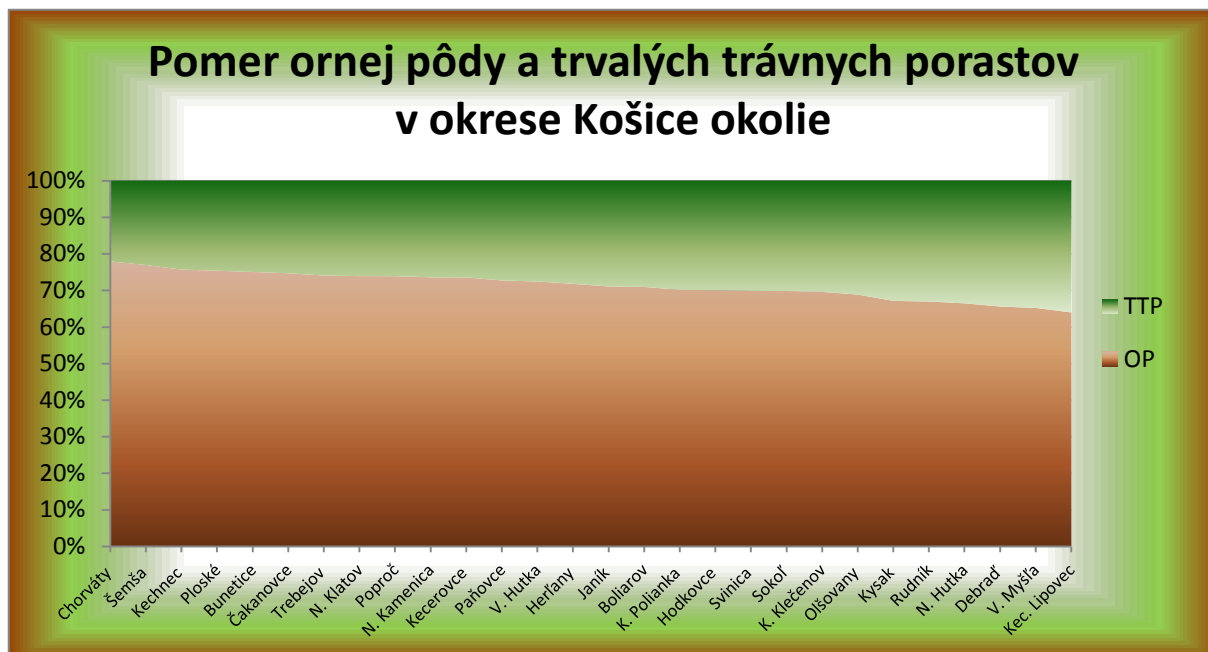
Graf 14.

Graf 15.

Graf 16.

Graf 17.

12.7 VÝMERY V OKRESE MICHALOVCE

Tabuľka 25.

OBEC	CV	ZÚO	PP	OP	TTP	OS	Z
Bajany	554	69	463	348	70	0	44
Bánovce	1223	83	1049	926	78	0	44
Beša	1953	36	1291	308	957	1	18
Bracovce	962	101	866	652	157	0	49
Budince	196	25	174	148	7	0	17
Budkovce	1983	170	1592	1208	333	0	50
Čečehov	761	54	681	577	86	0	17
Čičarovce	2663	111	2057	1083	927	0	46
Č Pole	516	54	467	367	88	0	10
Drahňov	1756	73	1219	563	621	0	34
Dúbravka	1021	85	926	852	33	0	39
Falkušovc	944	109	843	678	107	0	57
Hatalov	863	83	771	564	164	0	42
Hažín	1631	77	1539	1010	487	0	41
Hnojné	681	37	461	335	104	0	21
Horovce	1308	88	1041	924	59	0	56
Iňačovce	1734	73	1049	682	321	0	44
Ižkovce	422	19	321	198	111	0	11
Jastrabie	574	42	527	468	32	0	26
Jovsa	1844	117	541	116	381	0	43
Kačanov	578	38	496	476	7	0	12
Kaluža	989	29	70	19	20	0	21
K Kľáčany	2027	97	1475	623	784	0	66
Kusín	979	44	265	0	248	0	17
Klokočov	1194	49	128	8	93	0	25
Krásnovce	463	61	418	380	6	0	30
K Lieskov	1539	127	1358	845	444	0	68
Lastomír	1347	150	1177	995	134	1	45
Laškovce	330	29	294	229	49	0	15
Lažín	824	85	681	573	57	0	49
Lesné	681	53	523	356	118	1	30
Lúčky	792	67	432	315	71	0	46
Malčice	2266	127	2044	667	1311	5	60
M Raškov	875	21	784	426	345	0	13

Program budovania logistického centra pre agrokomody v KSK

Pokračovanie tabuľky č. 25

OBEČ	CV	ZÚO	PP	OP	TTP	OS	Z
Markovce	801	60	750	491	221	0	37
M Vojkov	1229	83	1109	955	93	0	60
Michalovce	5280	1322	3499	2731	528	455	194
Moravany	1667	105	1113	1028	33	5	45
Naciná Ves	1580	123	1148	996	89	0	61
Odorín	4378	56	3437	700	2705	0	20
Oreské	1112	42	523	264	217	0	26
Palín	1111	116	957	854	51	0	51
Pavlovce n	3219	303	2373	1602	676	6	89
Petrikovce	573	28	530	215	302	0	12
Petrovce n	1021	74	782	504	244	0	33
Poruba p V	2049	65	520	166	302	0	32
Pozdišovce	1804	116	964	767	138	0	42
Ptrukša	693	53	528	156	343	0	28
P Čemerné	667	66	329	232	59	0	36
Rakovec n	1521	108	1086	754	188	80	43
Ruská	1190	65	1098	871	185	0	41
Senné	1876	92	1705	491	1178	0	34
Slavkovce	918	42	850	669	156	0	24
Sliepkovce	645	55	545	489	38	0	17
Staré	1802	82	1298	1023	146	62	67
Strážske	2477	146	759	577	74	17	47
Stretava	896	60	761	444	285	0	30
Stretavka	487	35	354	296	41	0	18
Suché	730	47	593	340	176	56	20
Šamudovc	484	39	442	243	176	0	22
Trhovište	1256	160	1054	856	112	0	62
Trnava p L	1593	58	616	420	76	19	47
Tušice	623	77	540	396	110	1	32
Tušická N	432	65	361	295	51	0	14
V Kapušan	2961	320	2095	1621	402	0	70
V Raškovce	1199	35	1029	578	420	4	26
V Slemenc	997	71	901	535	325	0	40
Vinné	2978	143	775	489	104	3	81
Vojany	1093	58	651	396	227	0	27
Voľa	578	36	489	432	36	0	21
Vrbnica	494	59	442	298	111	0	31
Vysoká n U	1535	123	1274	1005	216	3	49

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

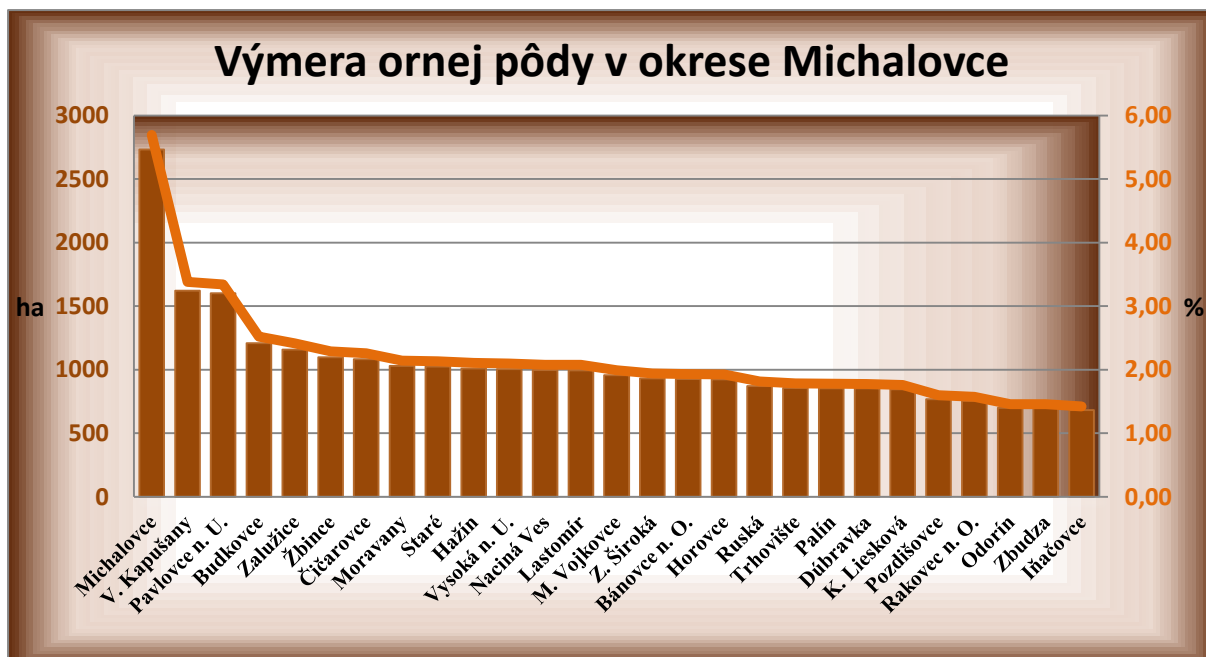
Pokračovanie tabuľky č. 25

OBEC	CV	ZÚO	PP	OP	TTP	OS	Z
Zalužice	1961	150	1281	1157	48	0	75
Závadka	501	48	459	427	4	0	27
Zbudza	907	67	767	698	49	0	18
Z Široká	1624	108	1466	931	485	1	48
Z Kopčany	966	34	892	575	299	7	9
Žbince	1506	98	1309	1097	191	0	20

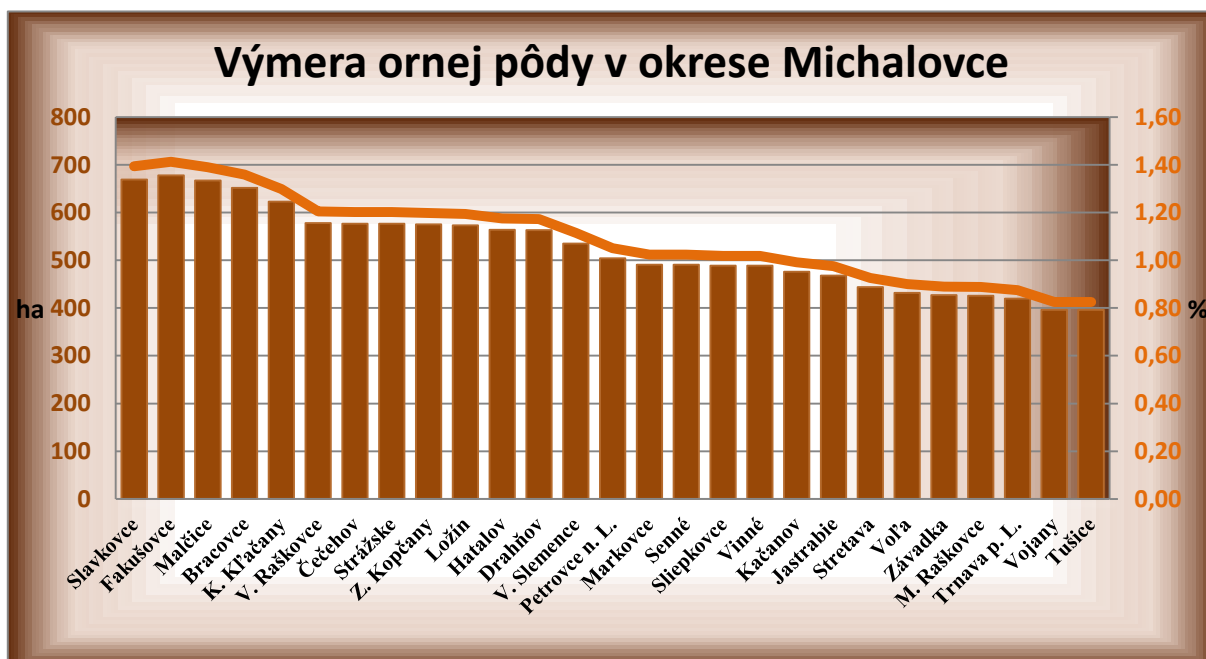
Vysvetlivky: CV – celková výmera; ZÚO – zastavané územie obce; PP – poľnohospodárska pôda; OP – orná pôda; TTP – trvalé trávne porasty; OS – ovocné sady; Z - záhrady

12.8 VÝMERA OP A TTP V OKRESE MICHALOVCE

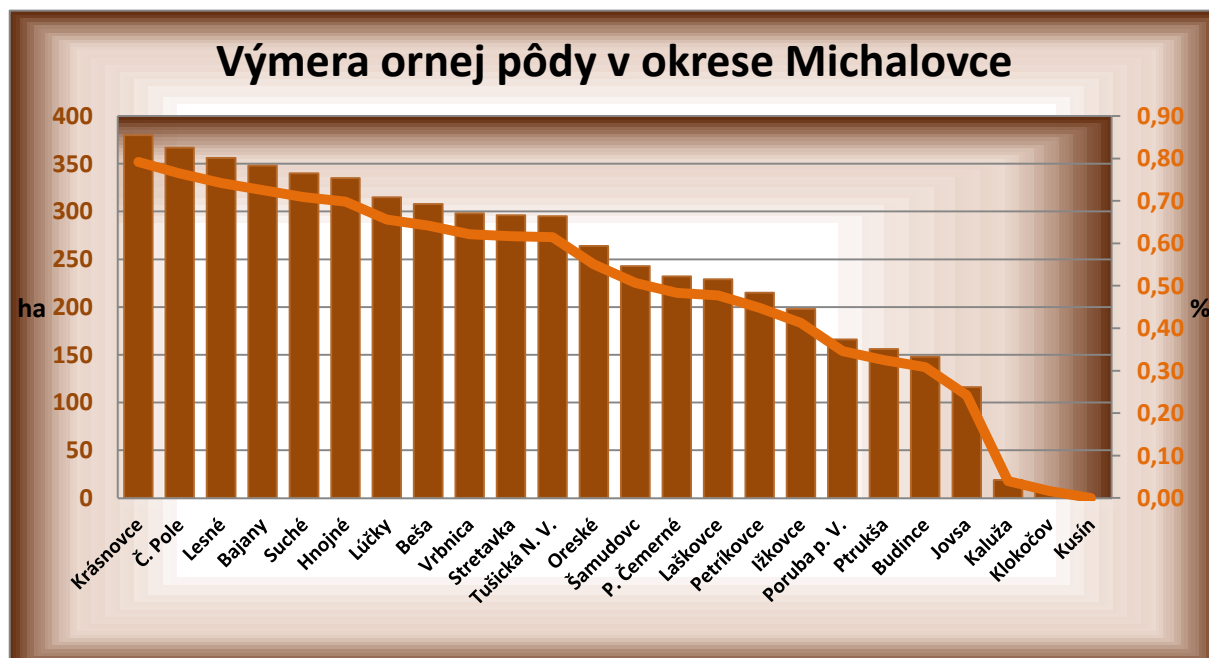
Graf 18.

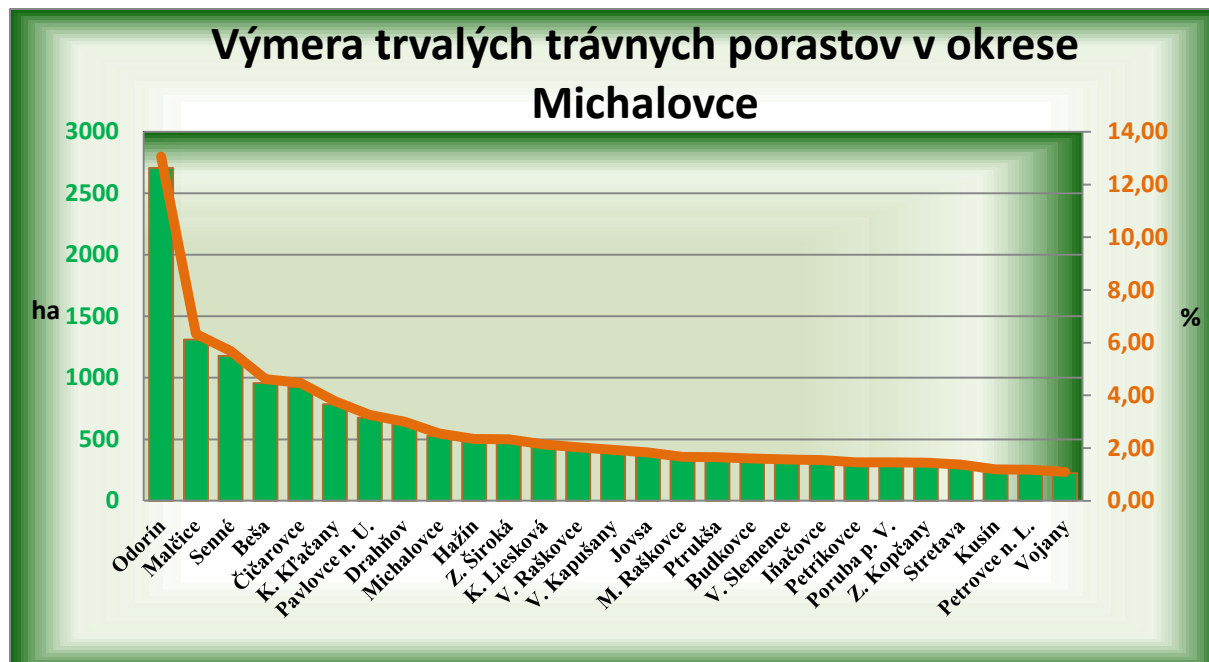
Graf 19.

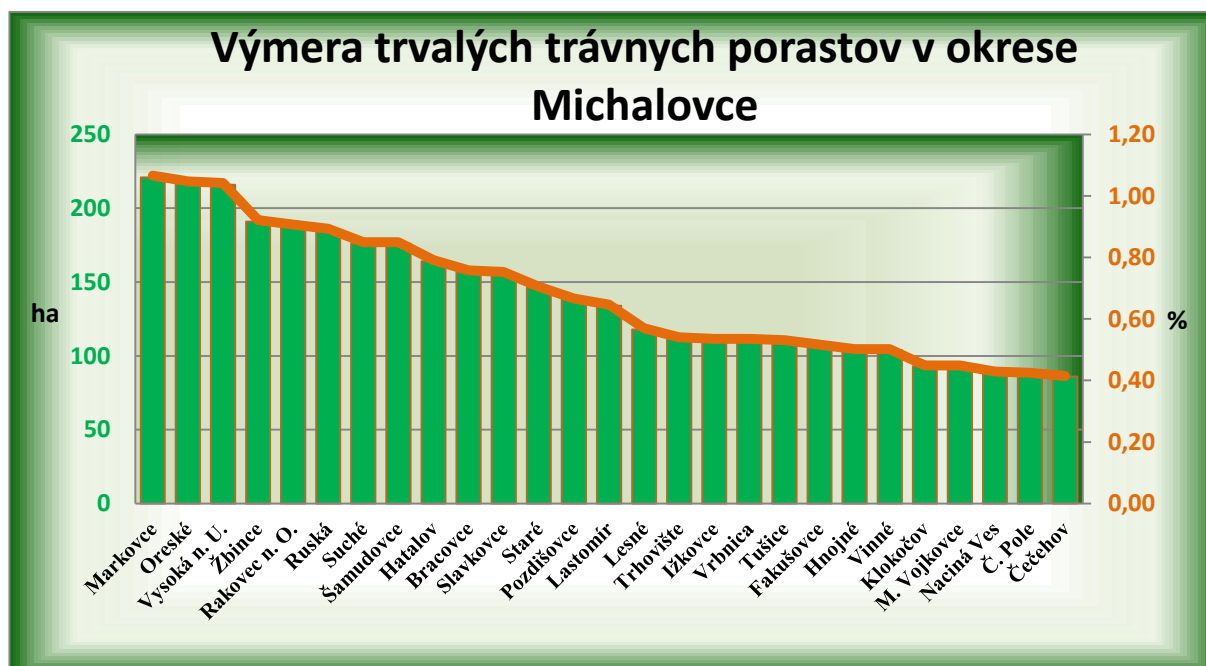
Graf 20.

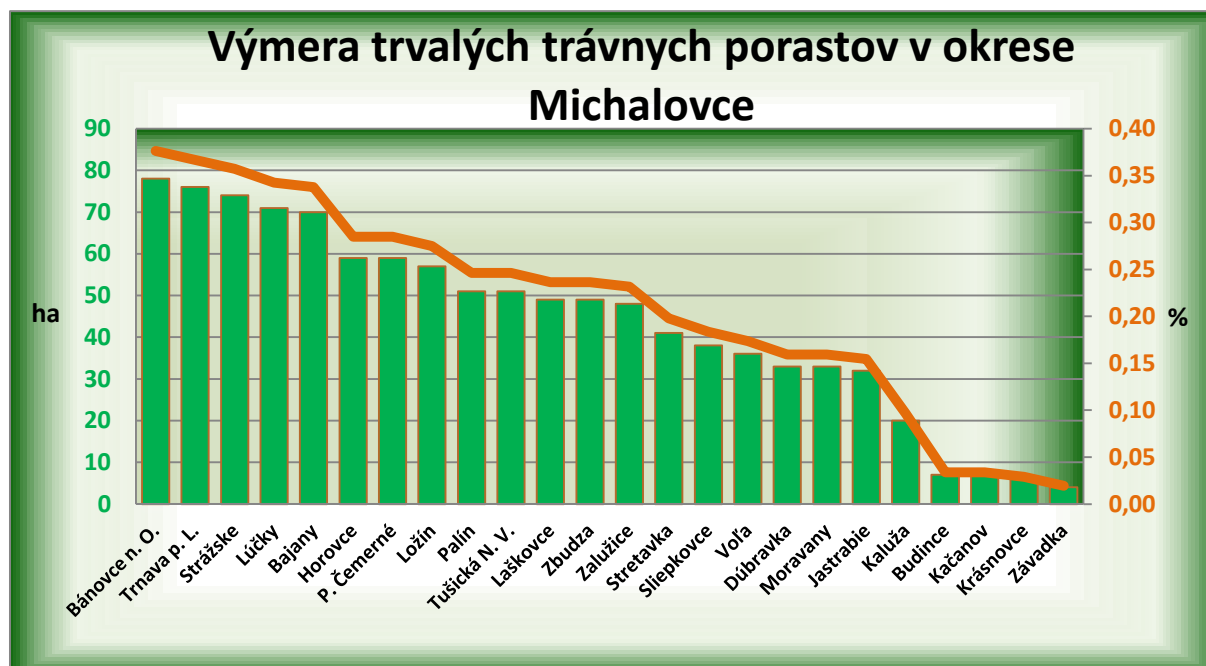
Graf 21.

Graf 22.

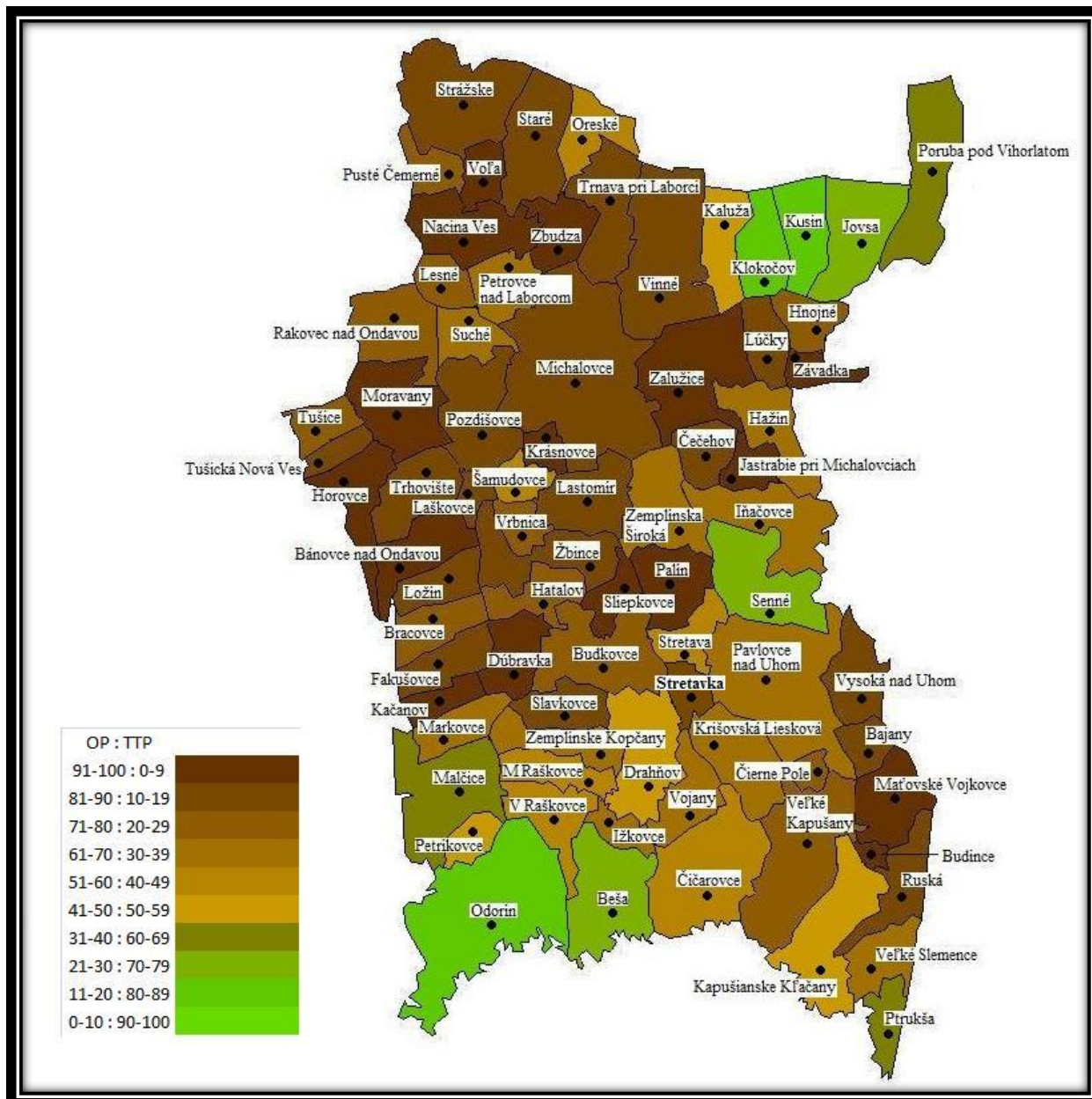

Graf 23.

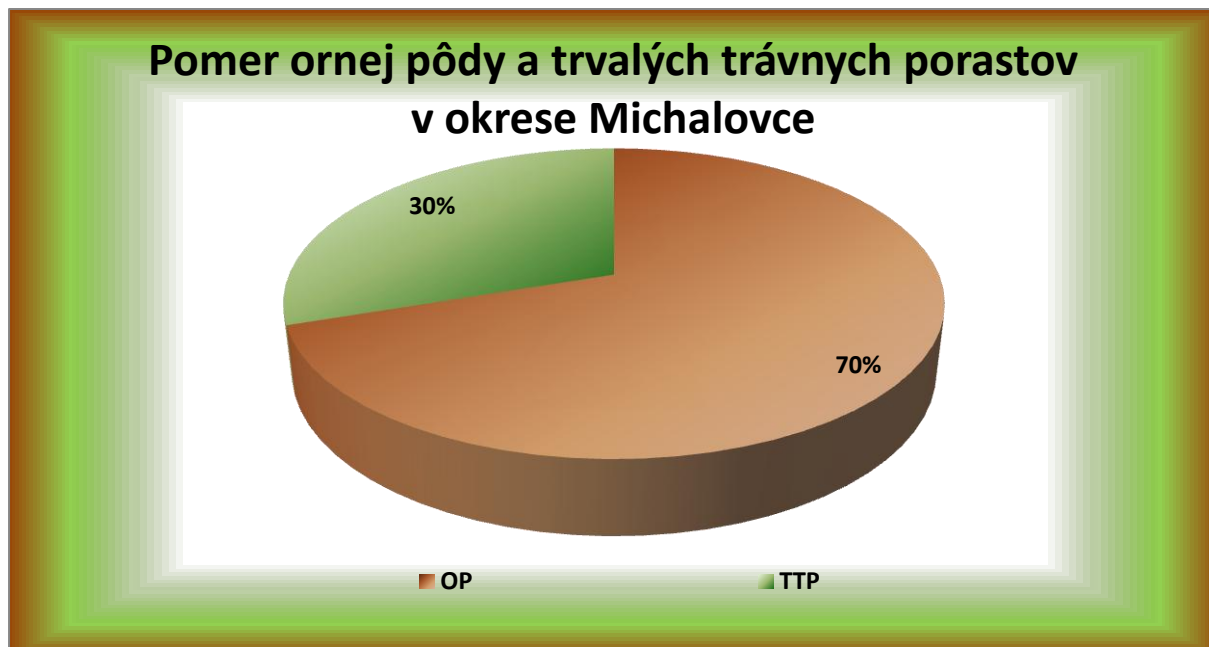

12.9 POMER OP A TTP V OKRESE MICHALOVCE

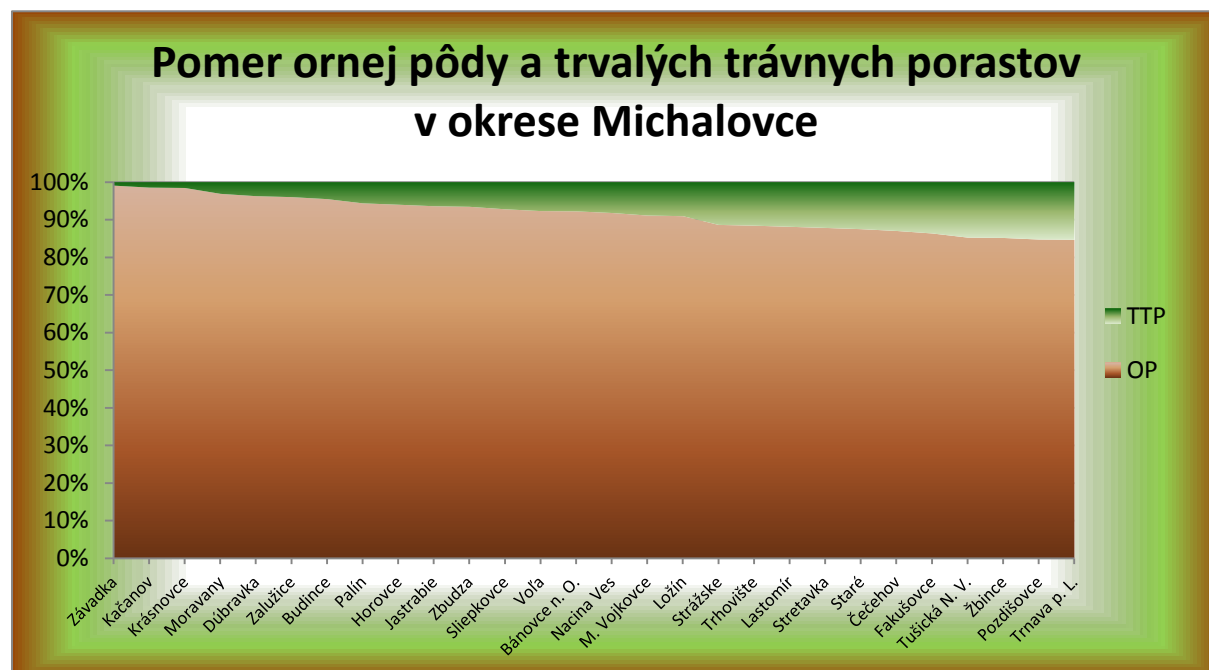
Obrázok 10.

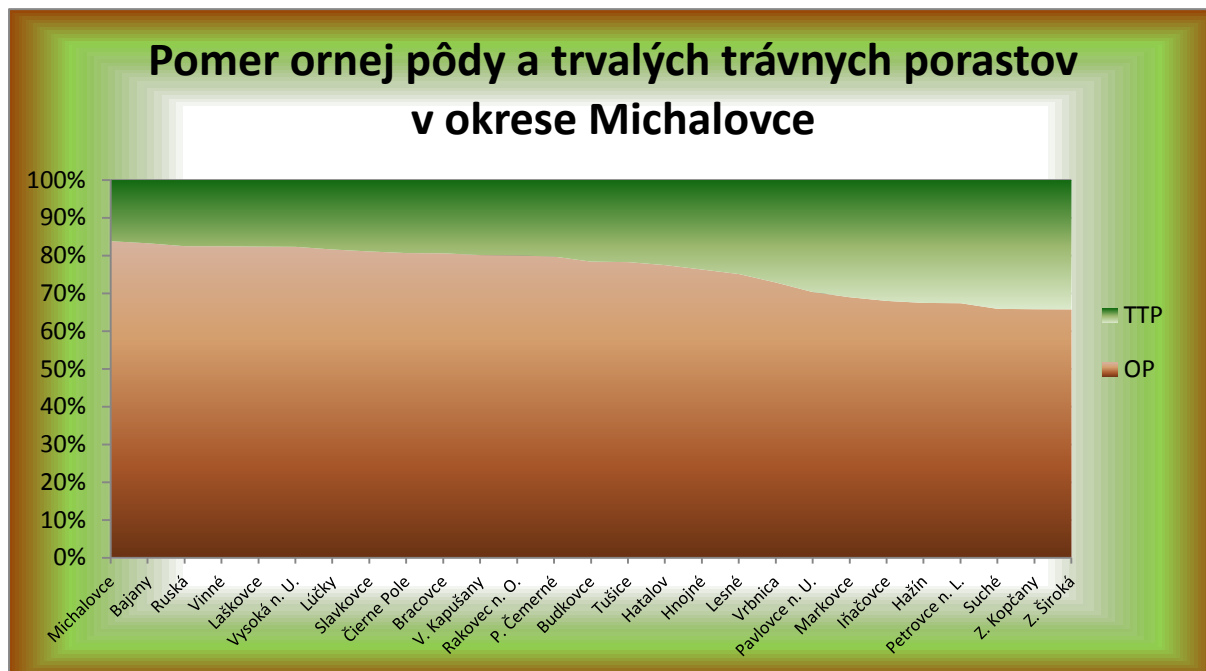
Graf 24.

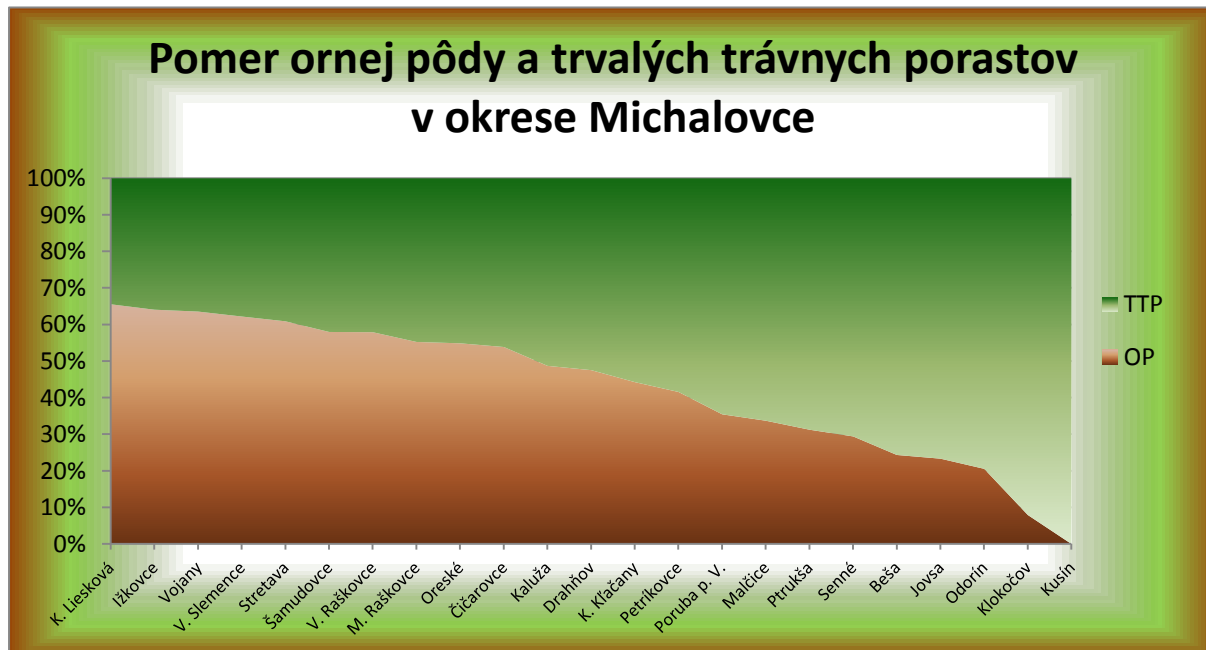
Graf 25.

Graf 26.

Graf 27.

12.10 VÝMERY V OKRESE ROŽŇAVA

Tabuľka 26.

OBEC	CV	ZÚO	PP	OP	TTP	OS	Z
Ardovo	1 120	22	532	112	407	0	13
Betliar	2 467	79	399	248	111	1	37
Bohúňovo	680	27	362	112	240	0	9
Bôrka	2 373	24	439	0	429	0	9
Brdárka	613	9	343	0	339	0	4
Bretka	954	31	489	225	255	0	8
Brzotín	2 056	146	937	675	218	0	43
Čierna Lehota	3 187	39	524	96	404	0	23
Čoltovo	1 537	34	594	371	208	0	14
Čučma	1 169	46	121	30	73	0	17
Dedinky	364	27	101	0	99	0	1
Dlhá Ves	1 074	52	658	283	351	0	23
Dobšiná	8 272	210	2 035	16	1 962	0	56
Drnava	2 690	65	389	0	360	1	28
Gemerská Hôrka	1 279	82	743	565	149	1	26
Gemerská Panica	1 489	58	810	386	399	0	24
Gemersk Poloma	5 763	96	1 109	192	889	0	27
Gočaltovo	1 067	17	337	93	235	0	8
Gočovo	1 470	32	563	74	479	0	8
Hanková	1 082	8	252	28	221	0	2
Henckovce	1 003	34	399	133	250	0	15
Honce	806	31	242	91	127	0	22
Hrhov	3 608	97	1 572	791	694	0	43
Hrušov	1 680	40	608	234	292	0	63
Jablonov n T	2 446	88	863	401	303	0	80
Jovice	1 007	58	292	224	42	0	24
Kečovo	1 357	27	515	168	328	0	17
Kobeliarovo	1 203	25	596	140	434	0	21
Kocel'ovce	695	15	416	125	285	0	5
Kováčová	1 381	18	210	0	202	0	8
Krásnoh D Lúka	1 402	62	555	387	143	0	24
Krásnohors Podh	2 319	113	813	425	344	0	42
Kružná	3 166	56	452	117	347	6	49
Kunová Teplica	841	52	457	184	261	0	12
Lipovník	1 272	33	430	116	298	0	15
Lúčka	1 493	29	427	2	416	0	8
Markuška	680	13	338	15	317	0	5

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

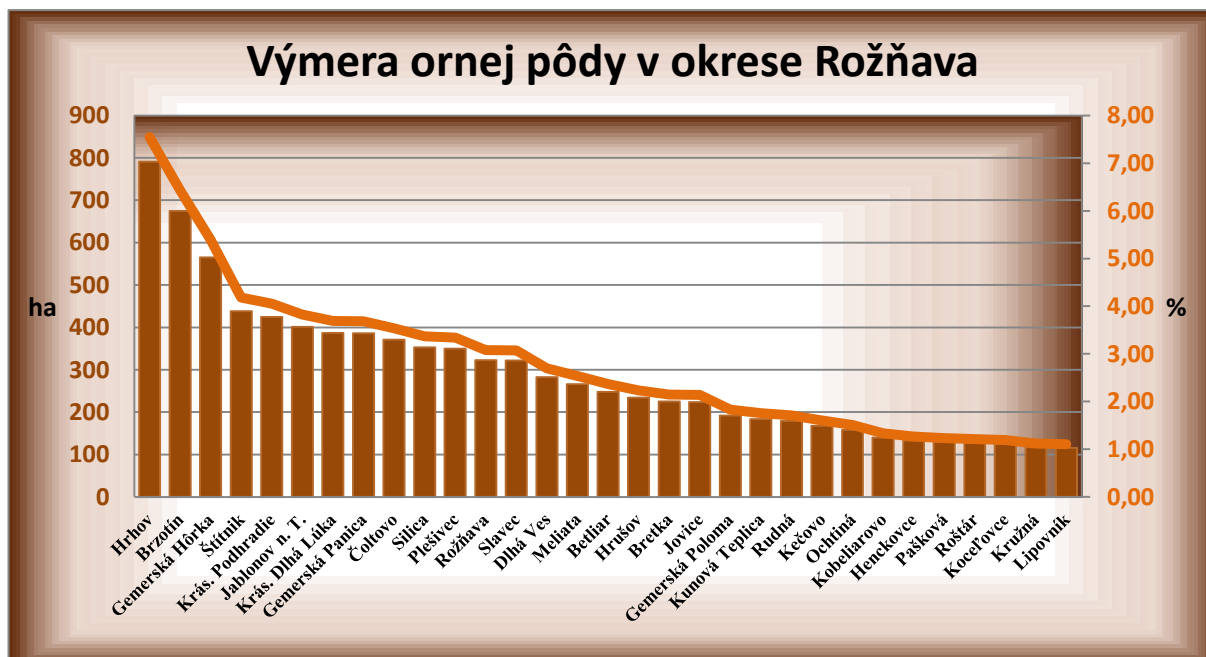
Pokračovanie tabuľky č. 26

OBEC	CV	ZÚO	PP	OP	TTP	OS	Z
Meliata	1 449	31	532	266	252	0	13
Nižná Slaná	1 893	120	414	116	275	0	22
Ochtiná	1 448	44	569	158	396	0	14
Pača	2 557	36	356	18	324	0	13
Pašková	600	25	219	129	78	0	11
Petrovo	397	15	156	21	124	0	10
Plešivec	6 214	131	1 838	350	1 451	1	33
Rakovnica	709	40	305	86	196	0	22
Rejdová	5 051	51	1 493	95	1 379	0	18
Rochovce	833	38	492	26	453	0	12
Roštár	854	26	378	127	238	0	11
Rozložná	1 258	23	340	63	268	0	8
Rožňava	4 561	529	725	323	276	15	109
Rožňavské Bystré	793	39	218	35	162	0	19
Rudná	749	52	294	179	93	0	21
Silica	3 458	57	1 910	353	1 500	37	18
Silická Brezová	1 336	18	576	54	512	0	9
Silická Jablonica	2 556	43	612	46	538	0	22
Slavec	1 752	58	420	322	82	0	14
Slavoška	437	11	272	25	238	0	8
Slavošovce	1 553	92	578	35	525	0	16
Stratená	3 536	27	160	0	158	0	2
Štítnik	3 454	91	1 150	438	656	20	34
Vlachovo	3 733	78	813	105	691	0	16
Vyšná Slaná	1 535	42	798	53	718	0	26

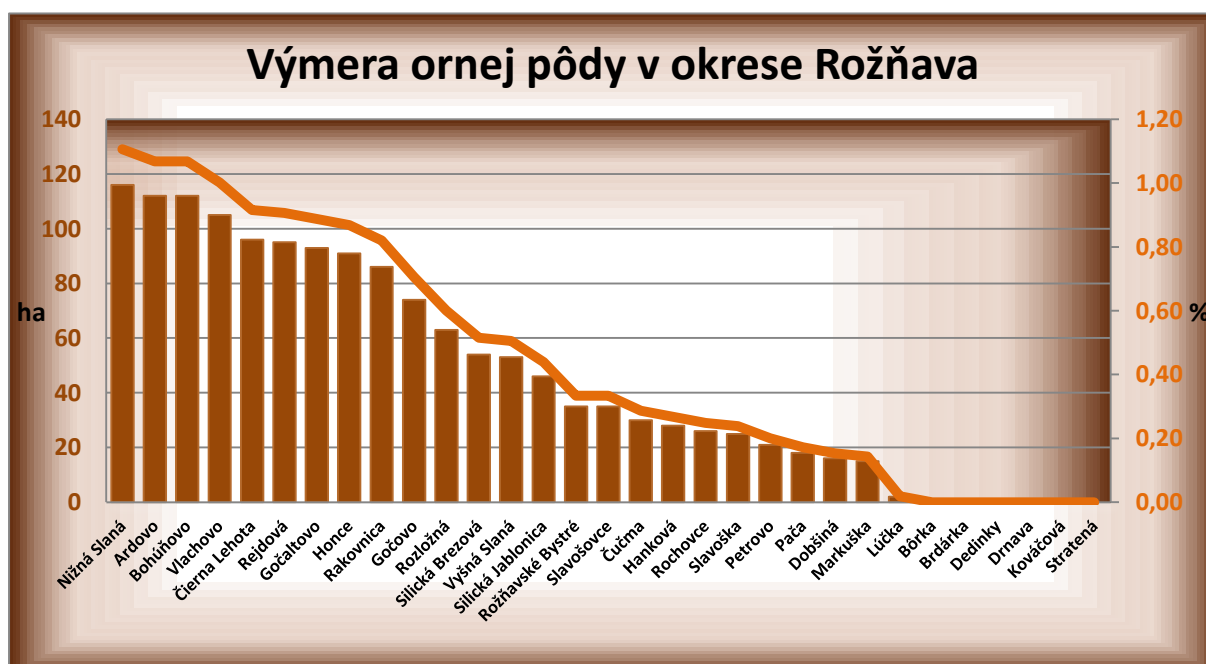
Vysvetlivky: CV – celková výmera; ZÚO – zastavané územie obce; PP – poľnohospodárska pôda; OP – orná pôda; TTP – trvalé trávne porasty; OS – ovocné sady; Z - záhrady

12.11 VÝMERA OP A TTP V OKRESE ROŽŇAVA

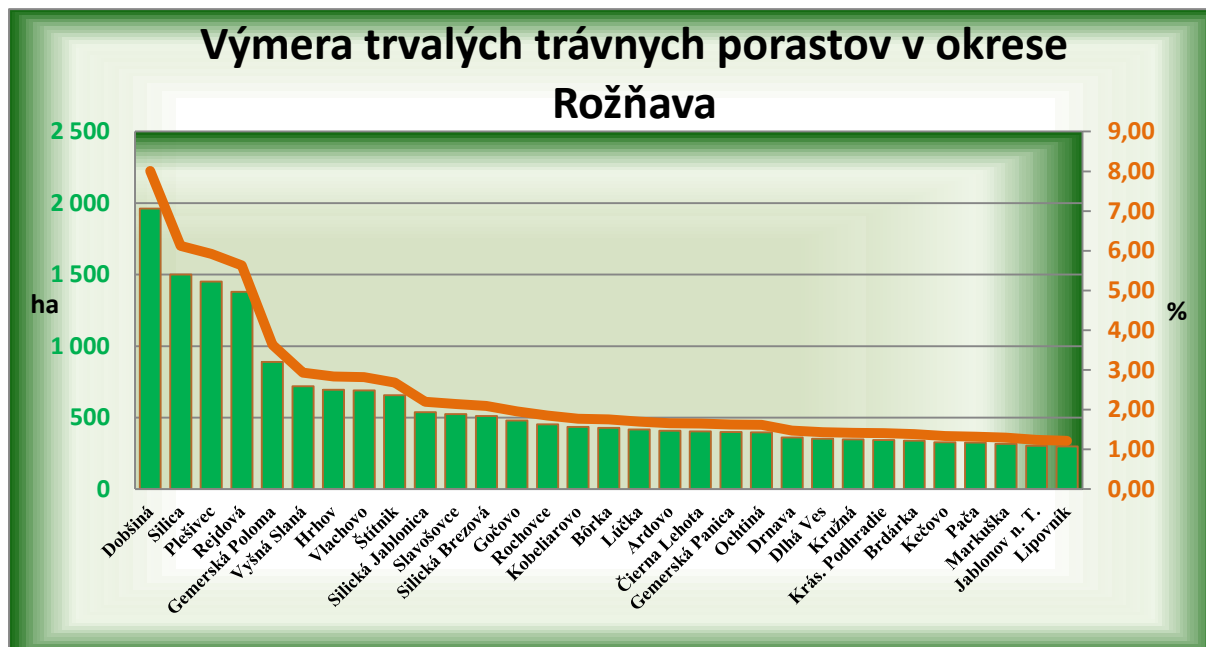
Graf 28.

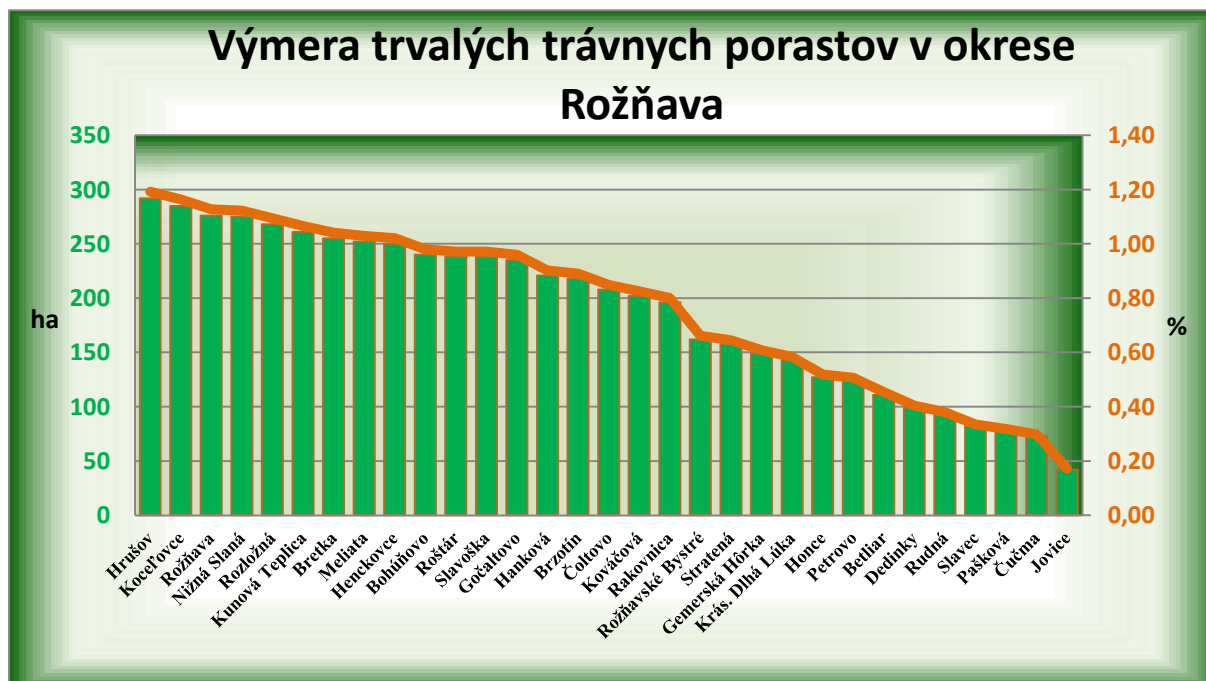
Graf 29.

Graf 30.

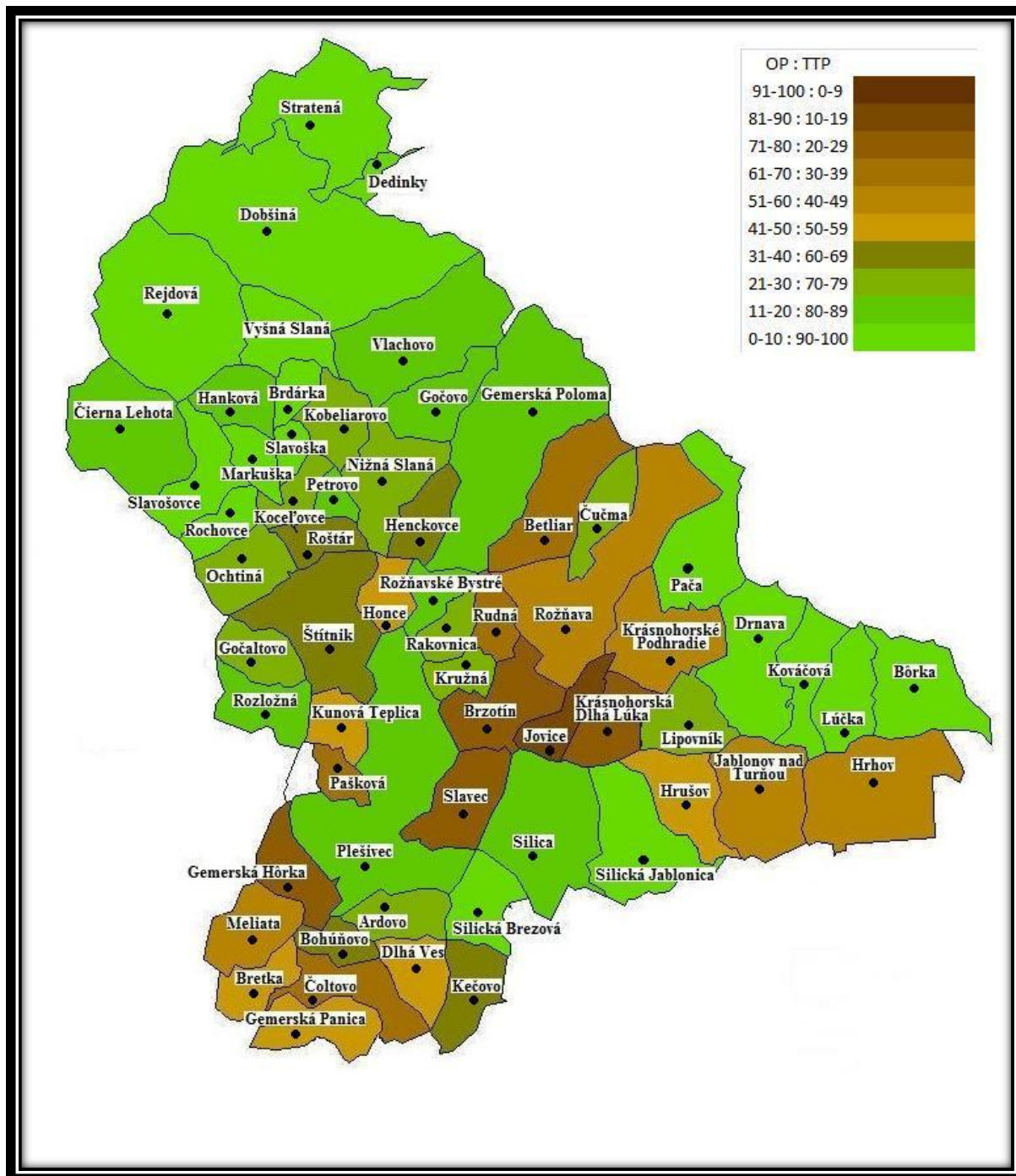

Graf 31.

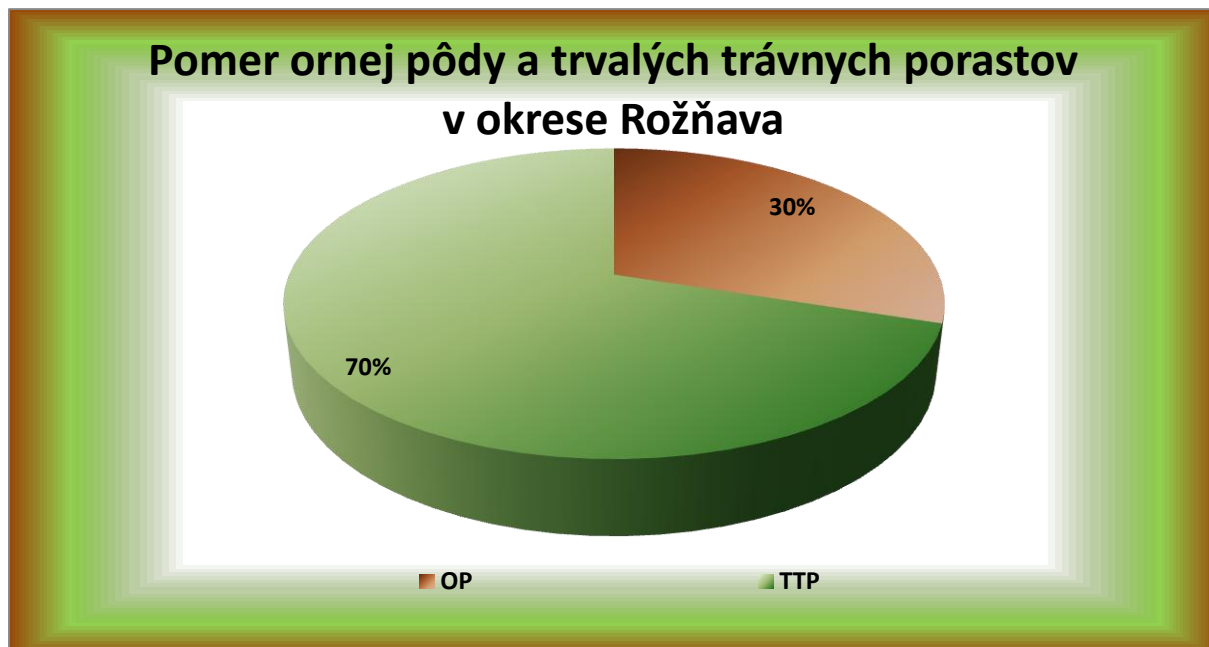

12.12 POMER OP A TTP V OKRESE ROŽŇAVA

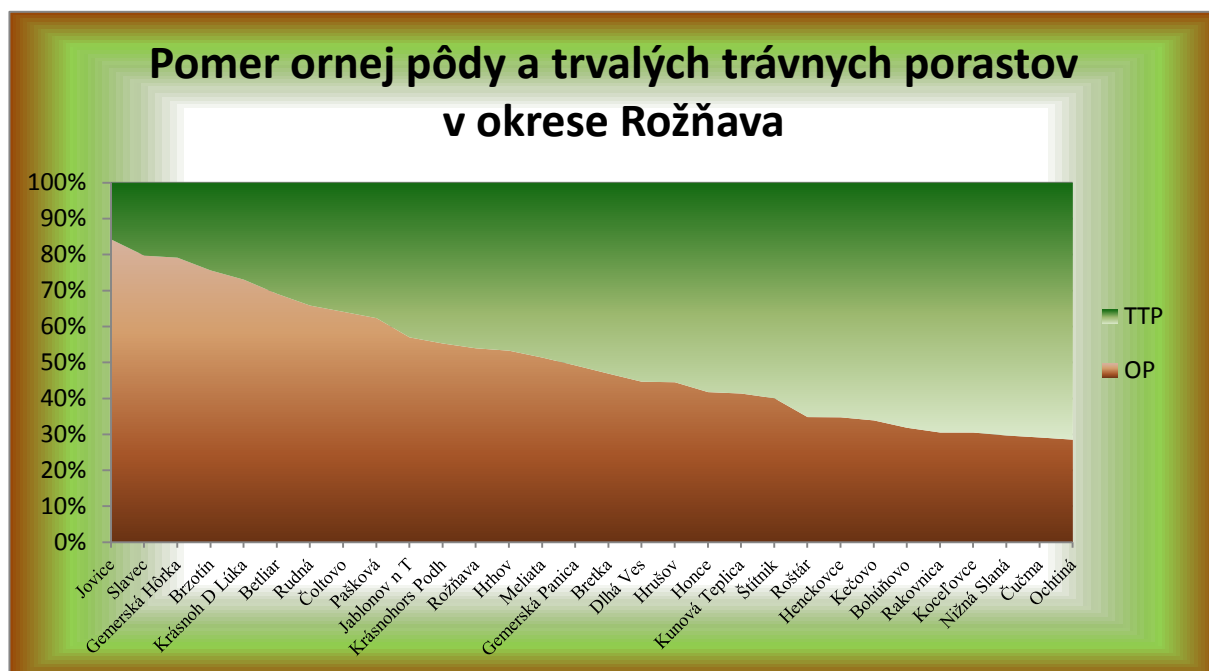
Obrázok 11.

Graf 32.

Graf 33.

Graf 34.

12.13 VÝMERA V OKRESE SOBRANCE

Tabuľka 27.

OBEC	CV	ZÚO	PP	OP	TTP	OS	Z
Baškovce	621	32	517	429	33	37	11
Beňatina	1 863	24	456	2 442	442	0	11
Bežovce	2 950	205	2 071	2 086	598	0	16
Bla Polianka	998	46	852	455	374	0	22
Bla Remety	622	54	574	321	226	0	25
Bla Revištia	515	37	475	400	57	0	17
Bunkovce	778	43	710	380	310	0	19
Choňkovce	1 832	88	616	284	271	0	28
Fekišovce	475	40	446	239	186	0	21
Hlivištia	2 021	43	460	196	194	14	18
Horňa	673	61	590	423	121	0	30
Husák	1 395	55	475	161	159	117	15
Inovce	1 059	22	408	11	388	0	8
Jasenov	721	59	667	430	219	3	13
Jenkovce	1 485	125	1 337	1 144	187	0	5
Kolibabovce	382	32	272	160	62	0	14
Koňuš	2 323	59	560	207	289	0	26
Koromľa	1 303	56	569	352	185	9	19
Krčava	873	73	543	214	111	83	46
Kristy	790	48	700	614	76	0	9
Lekárovce	1 226	221	1 035	907	80	0	48
N Rybnica	899	66	794	529	248	0	14
N Nemecké	724	78	670	360	257	2	49
Orechová	339	49	283	170	34	0	20
Ostrov	1 111	54	1 046	866	154	0	25
Petrovce	1 648	50	389	15	348	0	25
Pinkovce	314	49	267	226	15	0	24
Podhorod'	1 660	55	522	88	407	8	18
Porostov	729	74	677	438	230	0	8
Porúbka	1 076	81	480	238	194	0	18
Priekopa	1 265	47	394	87	249	0	20
Rem Hámre	2 458	109	219	70	81	2	66
Rusk Bystrá	1 195	47	454	4	432	0	17
Ruskovce	662	42	590	97	486	3	2
R Hrabovec	1 681	38	591	0	570	0	20
Sejkov	702	44	651	373	256	0	21
Sobrance	1 068	255	763	568	134	0	60

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

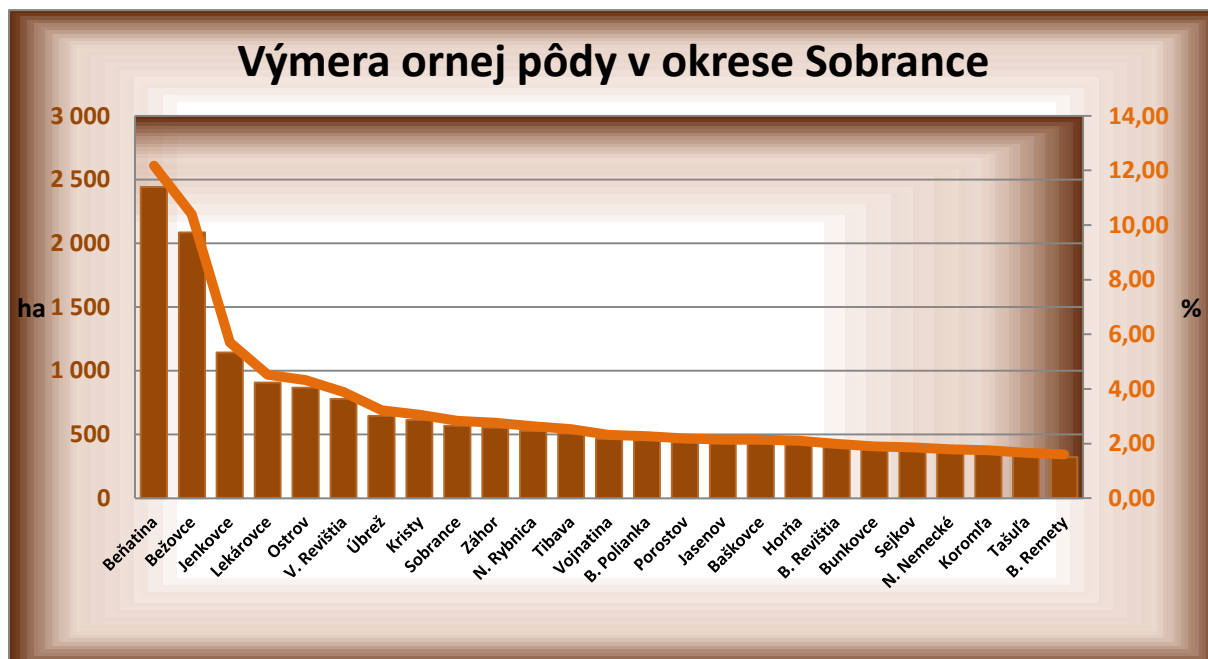
Pokračovanie tabuľky č. 27

OBEC	CV	ZÚO	PP	OP	TTP	OS	Z
Svätuš	385	37	315	223	83	0	8
Tašuľa	602	55	515	333	171	0	10
Tibava	1 065	67	923	508	209	0	34
Úbrež	1 741	75	1 240	645	541	2	25
V Revištia	1019	91	935	779	136	0	18
Vojnatina	768	45	641	466	149	0	22
V Rybnica	4 008	51	542	192	310	0	27
V Nemecké	463	45	274	148	57	16	22
V Remety	535	58	412	235	137	0	38
Záhor	770	83	677	554	78	0	44

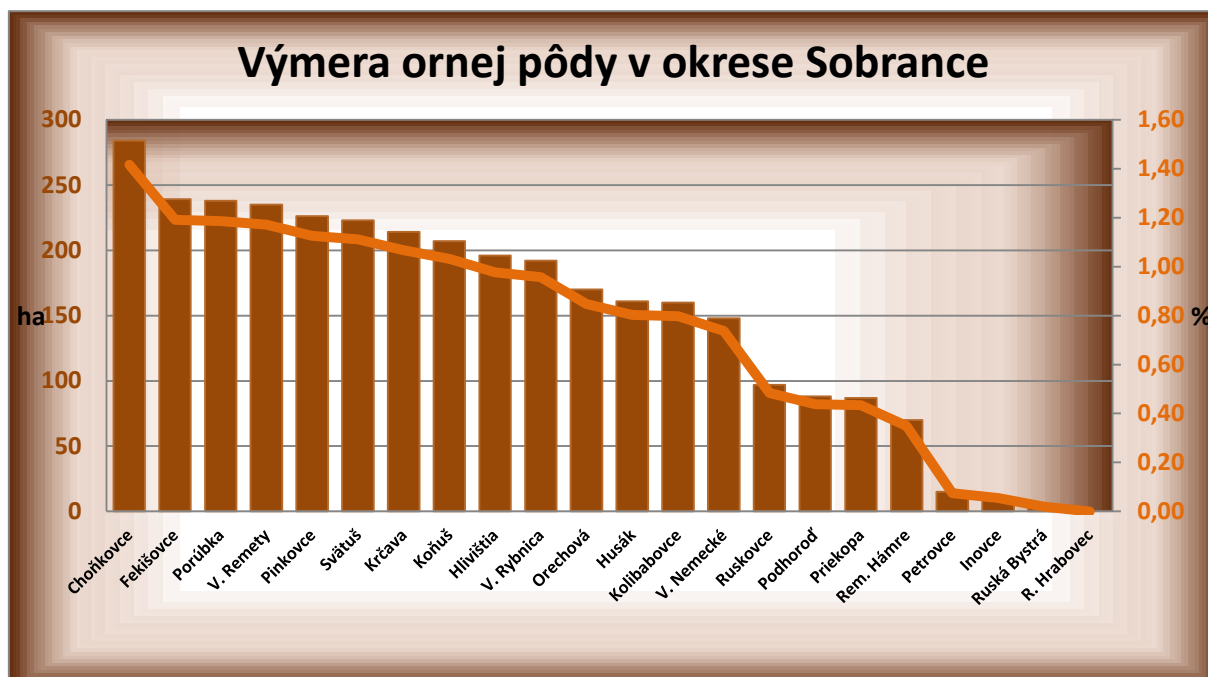
Vysvetlivky: CV – celková výmera; ZÚO – zastavané územie obce; PP – poľnohospodárska pôda; OP – orná pôda; TTP – trvalé trávne porasty; OS – ovocné sady; Z - záhrady

12.14 VÝMERA OP A TTP V OKRESE SOBRANCE

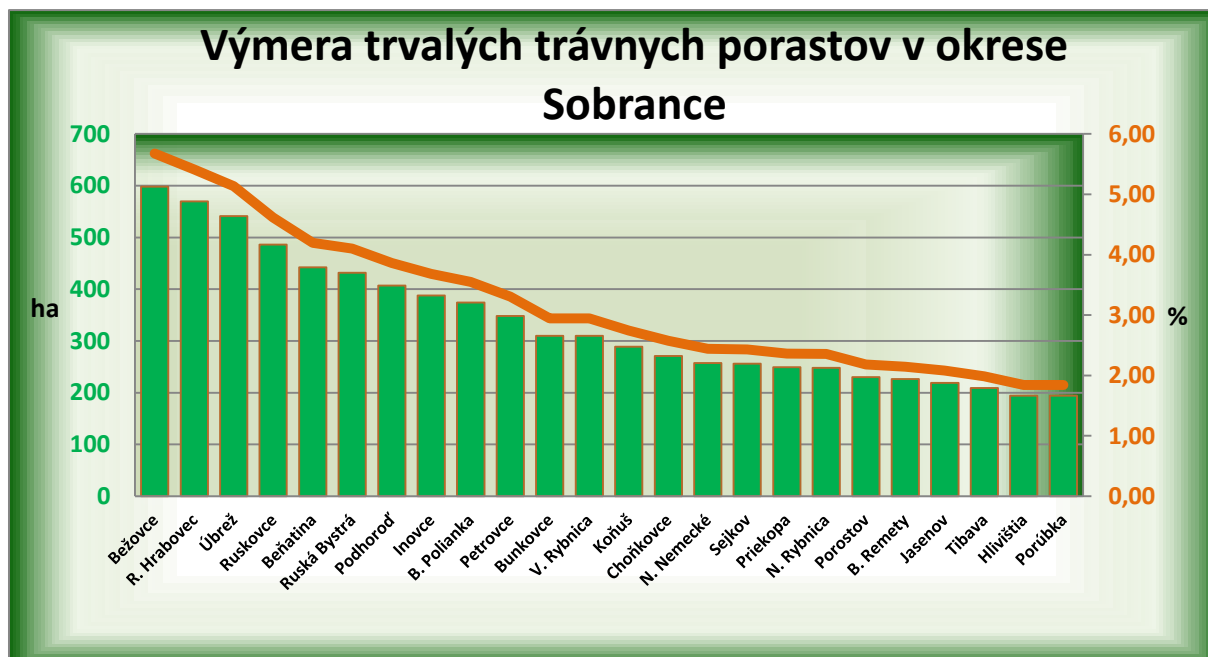
Graf 35.

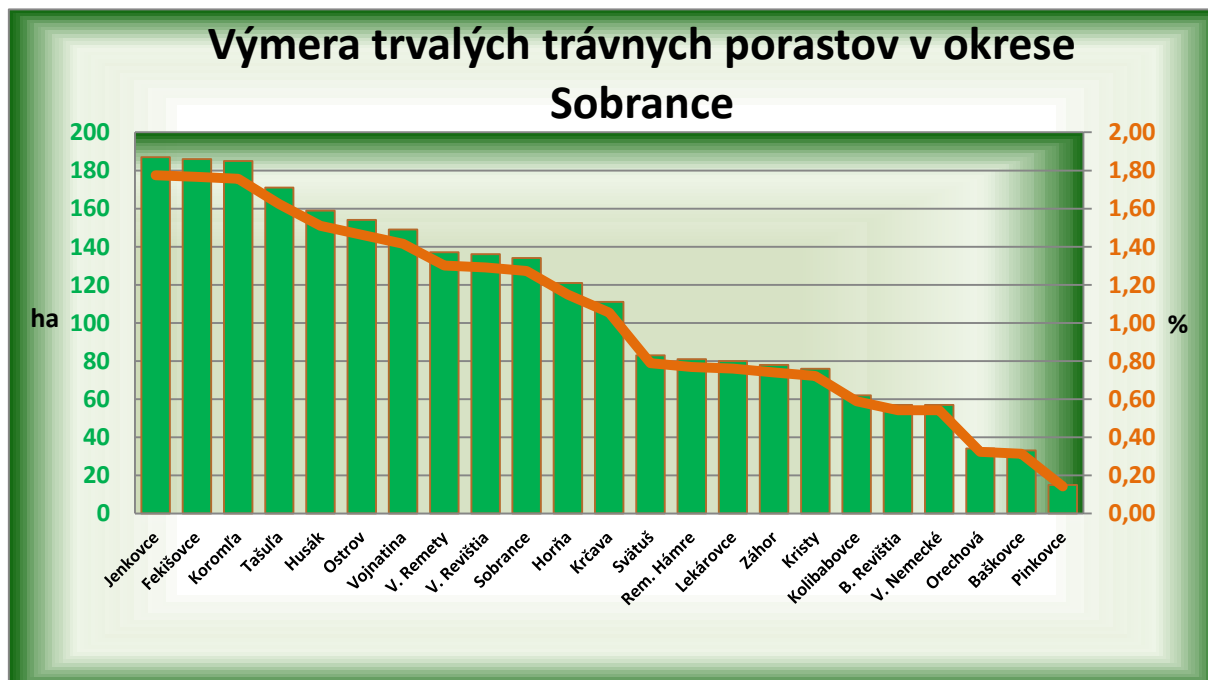
Graf 36.

Graf 37.

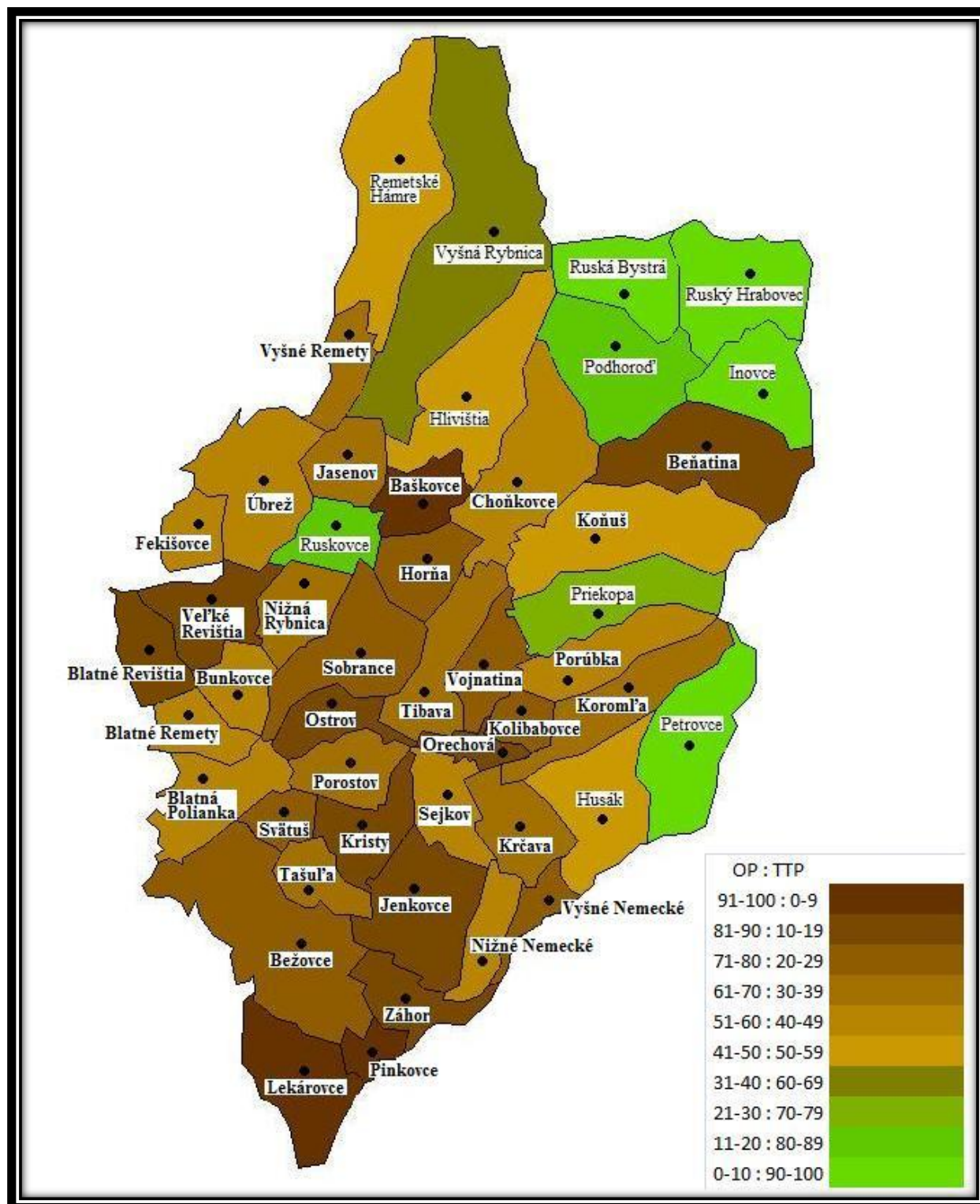

Graf 38.

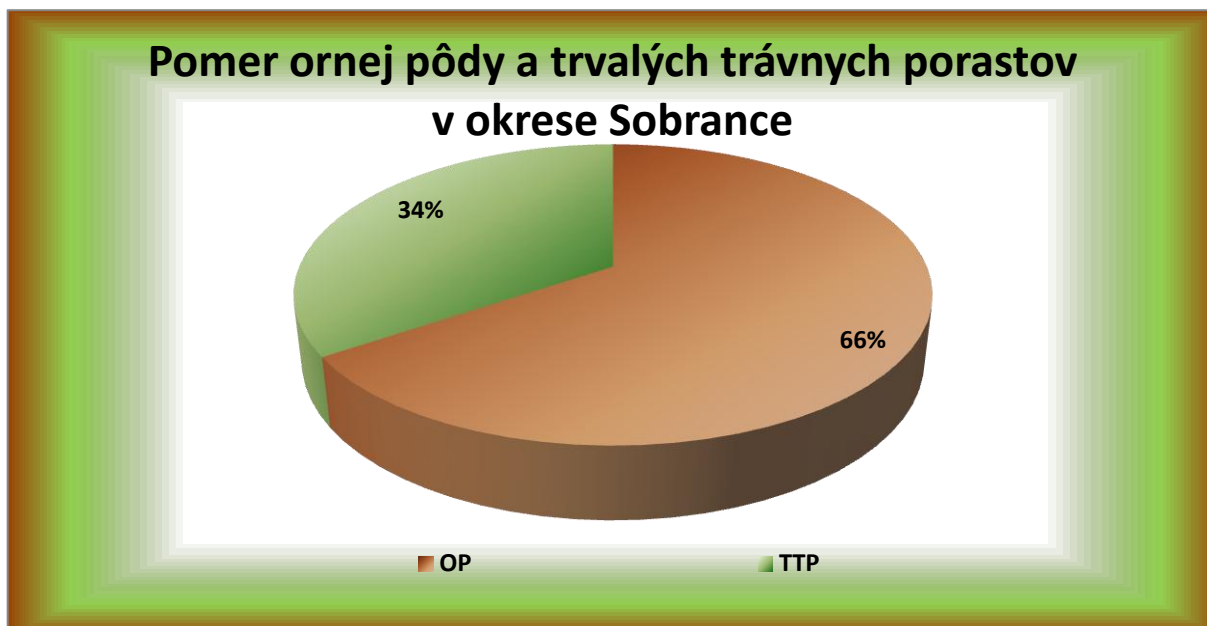

12.15 POMER OP A TTP V OKRESE SOBRANCE

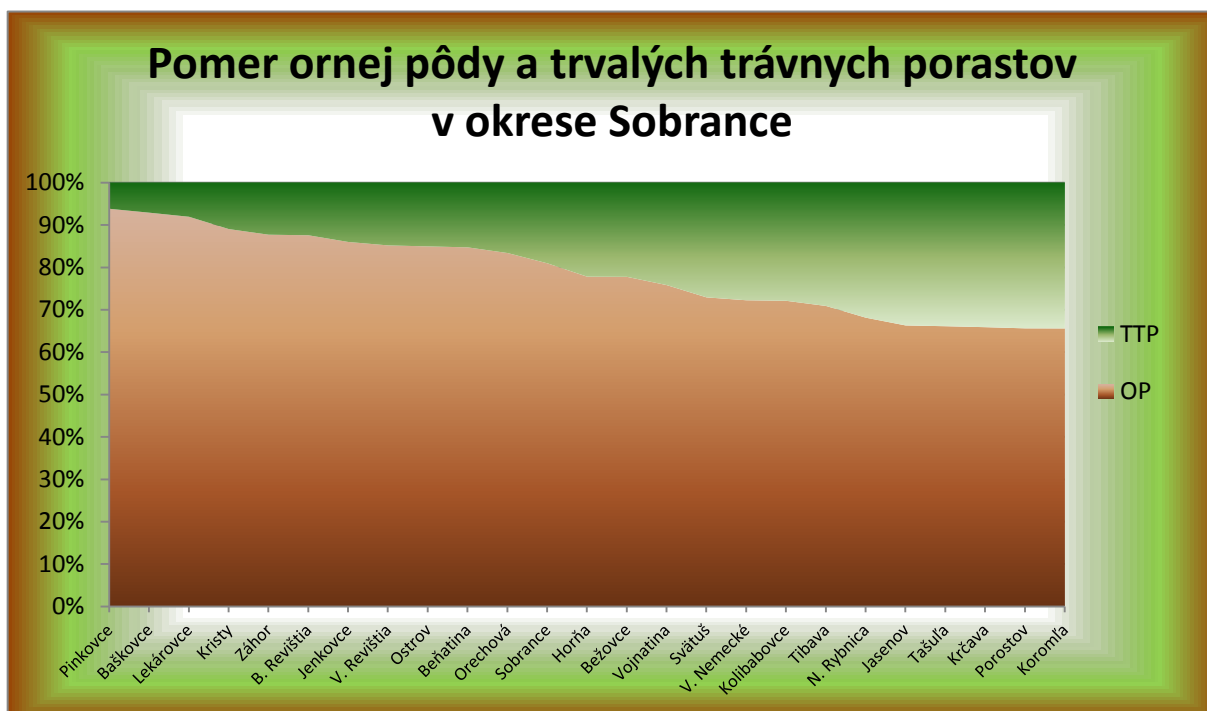
Obrázok 12.

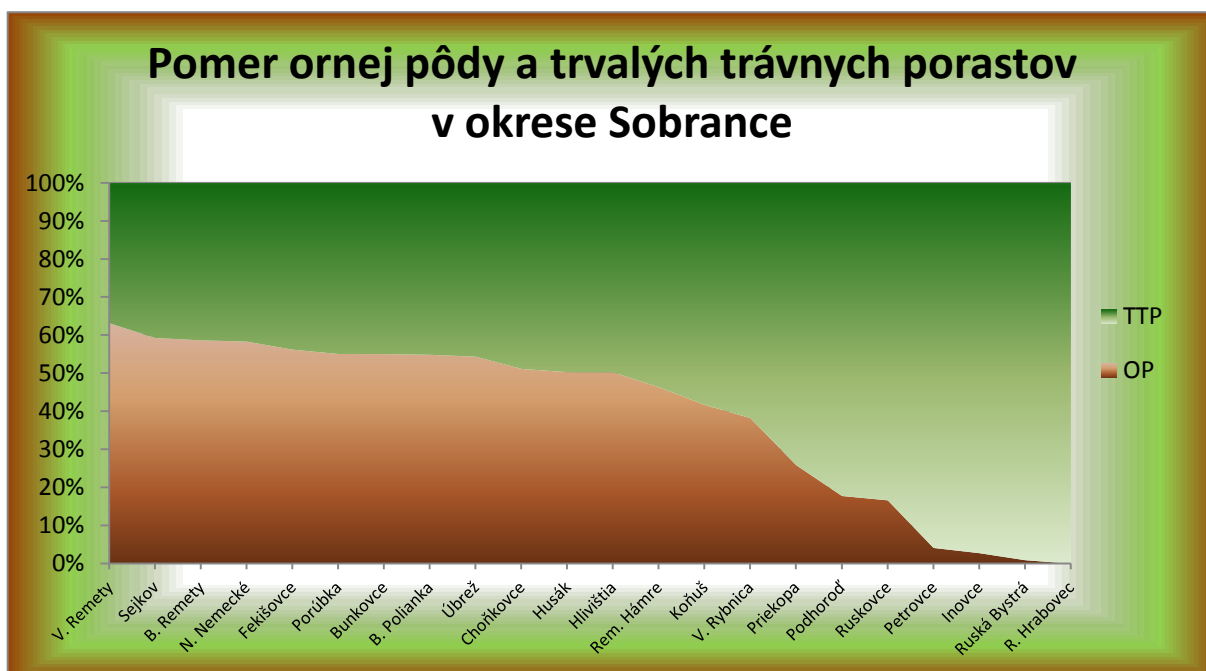
Graf 39.

Graf 40.

Graf 41.

12.16 VÝMERA V OKRESE SPIŠSKÁ NOVÁ VES

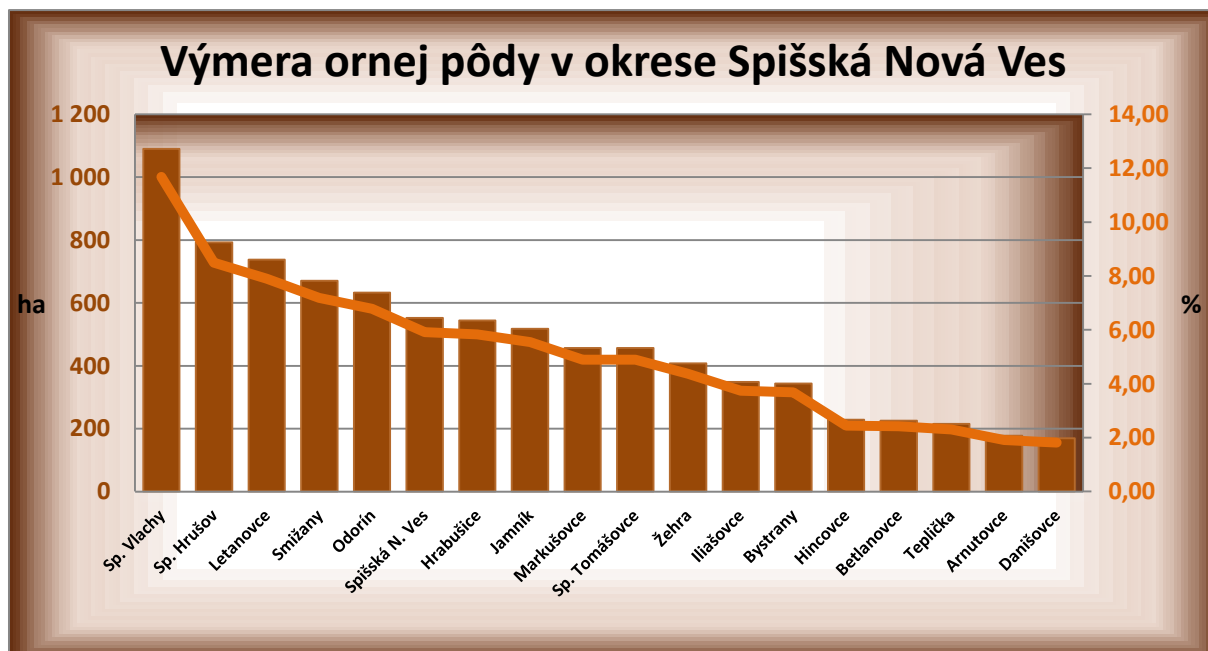
Tabuľka 28.

OBEC	CV	ZÚO	PP	OP	TTP	OS	Z
Arnutovce	222	26	201	178	20	0	20
Betlanovce	1 012	31	485	226	253	0	253
Bystrany	781	68	619	344	264	0	264
Chrašť nad Hor	938	48	427	23	398	0	398
Danišovce	429	19	227	170	54	0	54
Harichovce	1 079	87	496	105	373	0	373
Hincovce	648	21	396	229	162	0	162
Hnilčík	2 222	141	497	17	472	0	472
Hnilec	2 708	56	363	14	342	0	342
Hrabušice	4 088	103	1 056	544	493	0	493
Iliašovce	1 348	52	885	349	524	0	524
Jamník	814	68	658	518	132	0	132
Kaľava	445	20	232	7	203	13	203
Kolinovce	467	29	99	5	86	0	86
Krmpachy	2 288	290	445	13	385	1	385
Letanovce	2 138	81	909	738	153	0	153
Lieskovany	175	24	156	144	6	0	6
Markušovce	1 850	150	1 143	457	661	0	661
Matejovce n H	361	27	188	17	166	0	166
Mlynky	2 514	86	295	1	289	0	289
Odorín	913	74	801	633	157	0	157
Olcnavá	1 521	52	341	158	176	0	176
Opšavka	301	16	167	59	101	0	101
Poráč	1 885	43	888	19	862	0	862
Rudňany	1 362	109	377	37	328	0	328
Slatvina	440	24	157	37	100	10	100
Slovinky	4 643	124	763	4	737	0	737
Smižany	4 570	190	1 000	671	305	0	305
Spišská N Ves	6 667	1 191	1 447	552	775	2	775
Sp Tomášovce	1 362	74	574	457	100	0	100
Sp Vlachy	4 221	172	1 838	1 090	699	12	699
Sp Hrušov	1 306	80	1 120	793	315	0	315
Teplička	773	46	479	215	258	0	258
Vitkovce	521	14	193	20	171	0	171
Vojkovce	750	30	178	83	83	0	83
Žehra	965	44	694	408	278	0	278

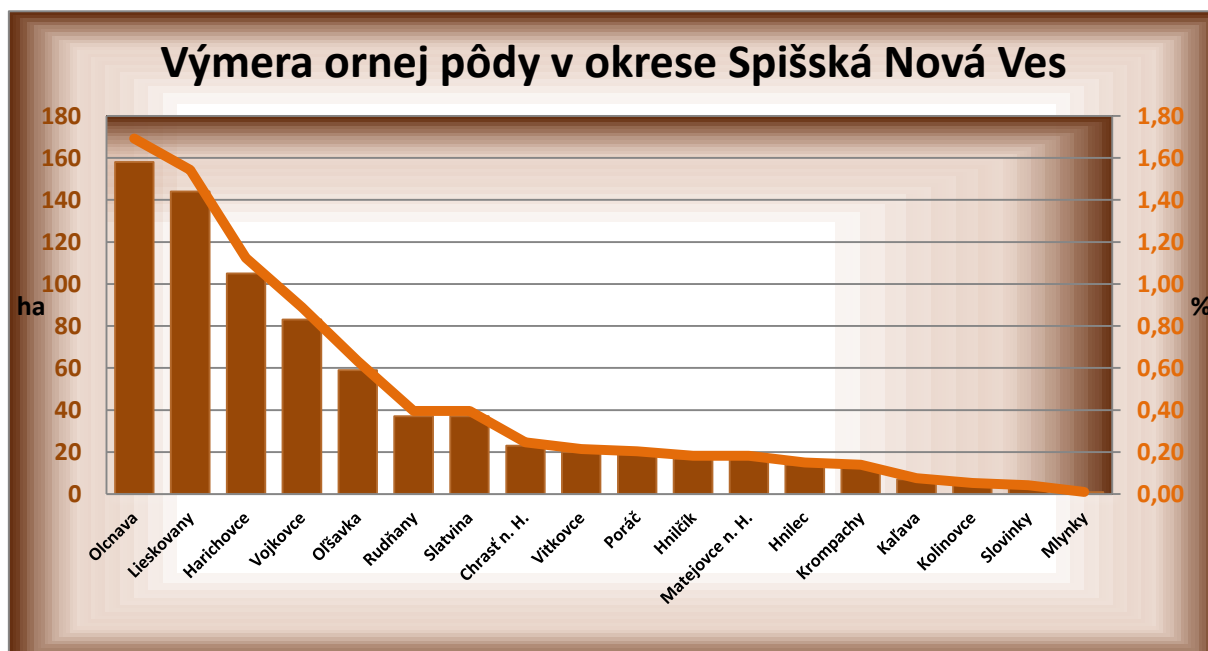
Vysvetlivky: CV – celková výmera; ZÚO – zastavané územie obce; PP – poľnohospodárska pôda; OP – orná pôda; TTP – trvalé trávne porasty; OS – ovocné sady; Z – záhrady

12.17 VÝMERA OP A TTP V OKRESE SPIŠSKÁ NOVÁ VES

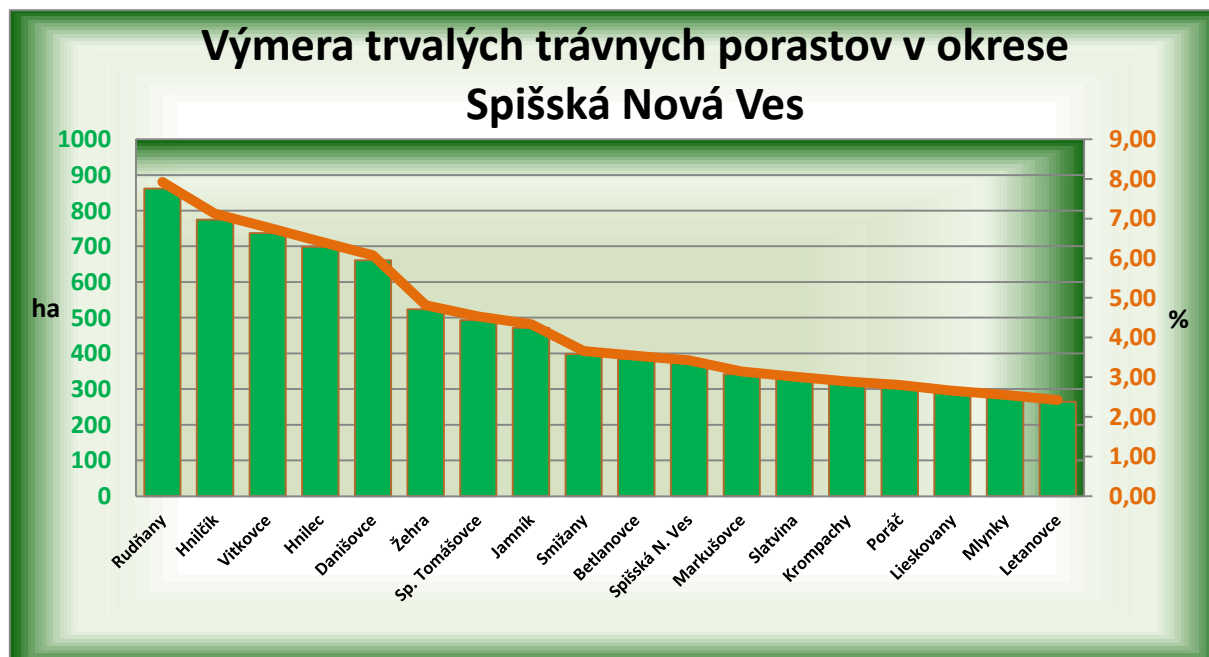
Graf 42.

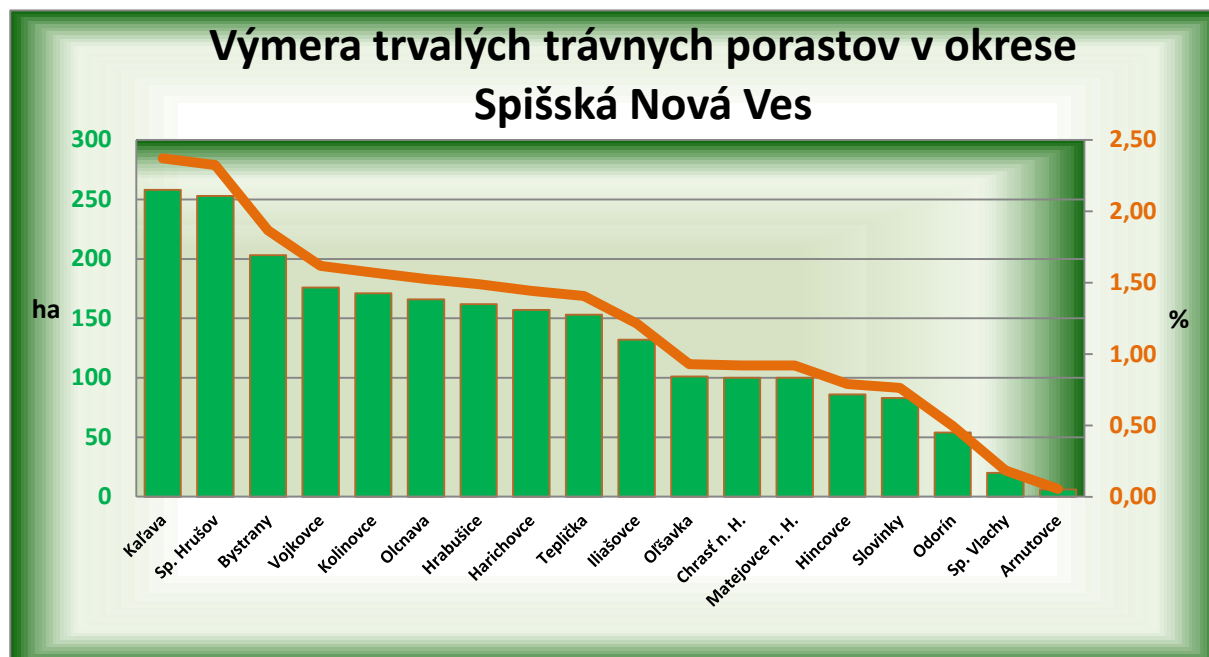
Graf 43.

Graf 44.

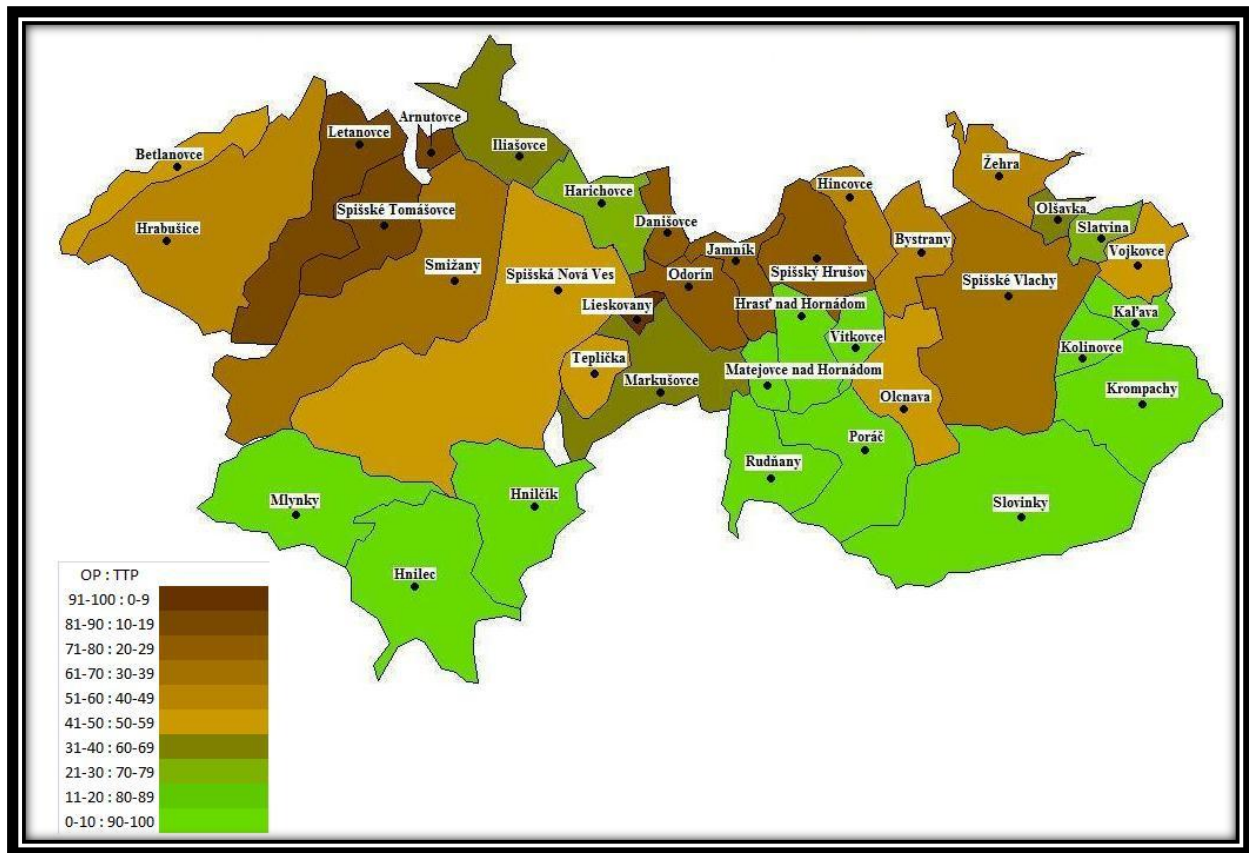

Graf 45.

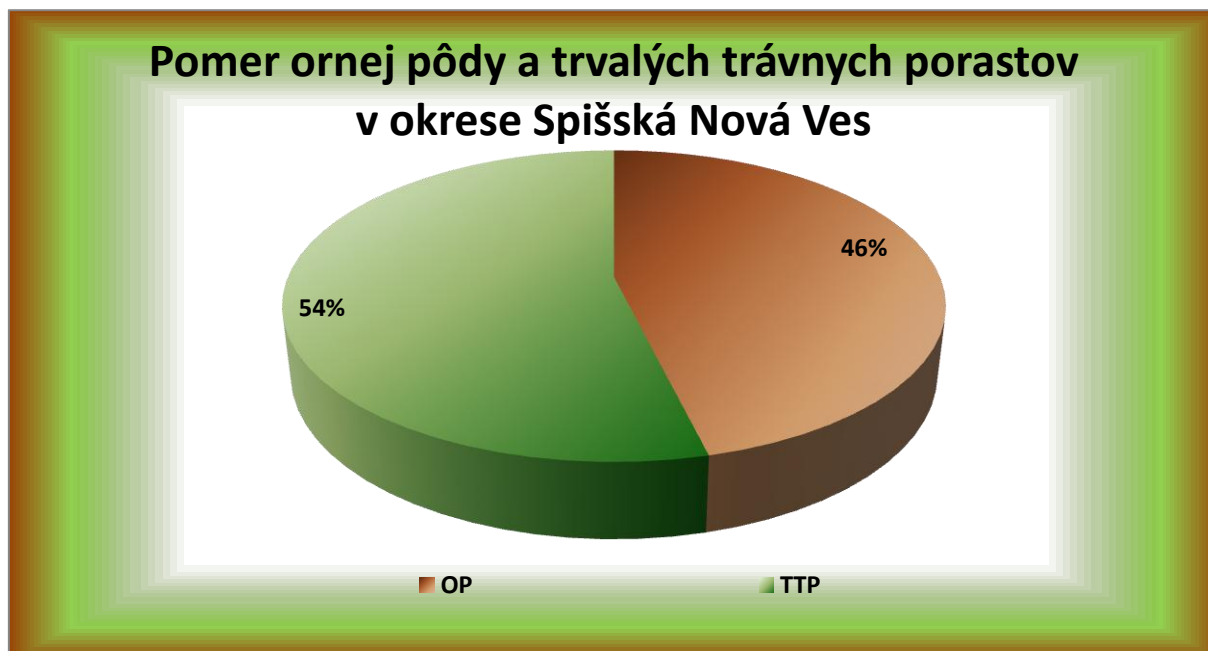

12.18 POMER OP A TTP V OKRESE SPIŠSKÁ NOVÁ VES

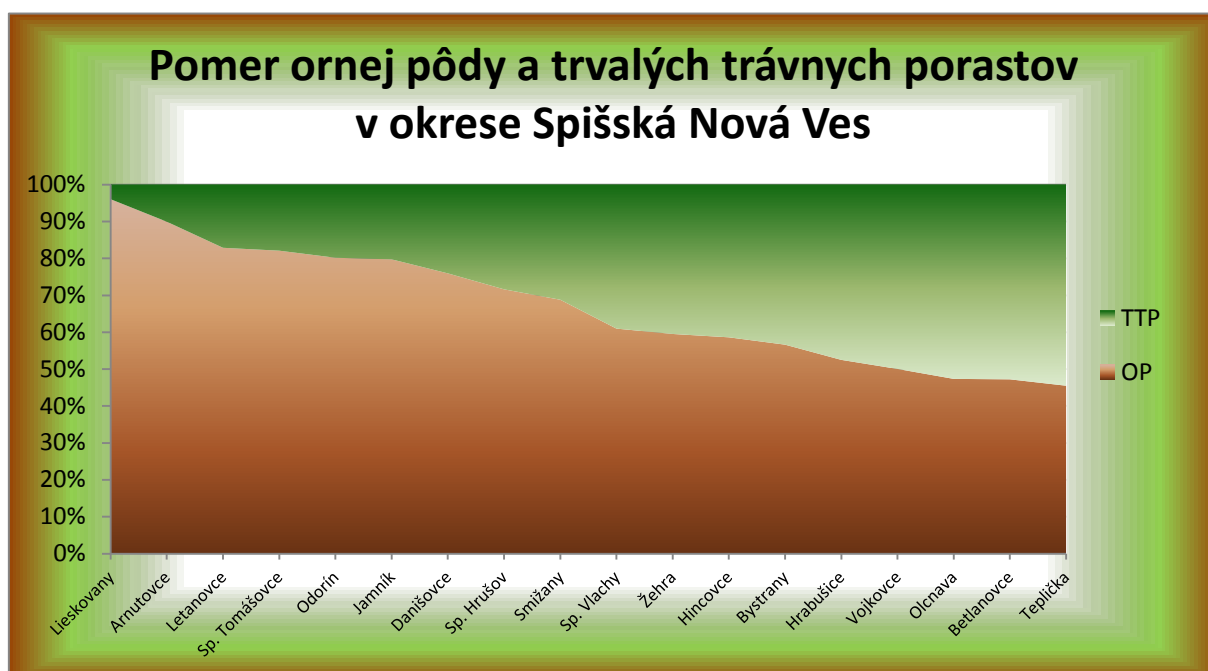
Obrázok 13.

Graf 46.

Graf 47.

Graf 48.

12.19 VÝMERA V OKRESE TREBIŠOV

Tabuľka 29.

OBEC	CV	ZÚO	PP	OP	TTP	OS	Z
Bačka	957	63	853	683	129	0	39
Báčkov	2 767	66	991	664	291	0	34
Bara	625	45	536	147	163	0	30
Biel	339	16	288	124	129	0	11
Bol'	1 260	65	996	624	330	5	32
Borša	954	131	811	548	197	0	65
Boťany	1 952	76	1 115	921	145	0	48
Brehov	790	57	604	412	160	0	17
Brezina	1 296	75	994	680	256	19	37
Byšta	1 152	29	389	166	204	2	15
Cejkov	2 084	92	1 035	603	306	0	51
Čel'ovce	1 326	64	1 175	1 088	58	0	28
Čerhov	852	91	767	408	222	41	44
Černochovej	615	31	332	136	69	0	13
Čierna	424	60	360	164	165	0	30
Čierna n T	937	59	553	501	46	0	5
Dargov	2 188	49	426	180	193	28	24
Dobrá	832	42	691	519	144	0	26
Dvorianky	617	60	557	445	74	0	38
Egreš	560	37	501	418	73	0	9
Hraň	1 740	122	1 289	649	537	0	70
Hrčel'	998	53	718	600	90	0	22
Hriadky	330	54	281	247	6	0	27
Kašov	888	33	497	364	100	0	17
Kazimír	992	90	877	666	160	0	48
Klin n B	365	30	260	238	5	0	11
Kožuchov	586	36	544	403	130	1	9
Kral' Chlmec	2 380	199	1 589	1 120	305	0	54
Kravany	632	23	424	223	190	0	10
Kuzmice	1 353	120	1 083	816	205	2	46
Kysta	815	35	493	383	89	0	17
Ladmovce	1 132	37	547	385	107	0	15
Lastovce	1 525	83	1 362	1 122	198	3	36
Leles	3 368	123	2 436	1 410	947	0	62
Luhyňa	683	58	597	351	148	63	33
Malá trňa	980	48	766	146	146	119	30
M Ozorovce	1 708	60	726	557	142	0	26

Program budovania logistického centra pre agrokomody v KSK

Pokračovanie tabuľky č. 29

OBEC	CV	ZÚO	PP	OP	TTP	OS	Z
M Trakany	1101	77	803	504	251	0	46
M Horeš	1 920	87	1 616	854	710	0	38
M Kamenec	563	29	509	233	241	0	16
Michal'any	815	95	709	546	113	0	49
Milhostov	805	87	702	639	23	0	39
N Žipov	1 707	101	1 563	1 413	65	46	37
Novosad	1 525	103	1 413	1 230	134	0	48
N Ruskov	1 100	79	954	914	6	1	32
Parchovany	2 313	130	1 992	1 805	116	0	70
Plechotice	1 293	70	1 221	1 131	51	0	36
Pol'any	1 850	43	1 147	769	348	0	29
Pribeník	1 232	117	978	816	103	0	58
Rad	678	69	557	426	90	0	40
Sečovce	3 265	373	2 900	2 568	195	0	128
Sirník	582	38	479	198	251	0	18
Slivník	1 130	71	803	745	11	2	44
Slov N Mest	1 338	75	1 175	843	112	96	29
Sol'nička	615	21	517	226	279	0	12
Somotor	1 630	127	1 300	955	210	6	85
Stanča	549	46	484	429	37	0	18
Stankovce	441	27	404	300	85	2	15
Strážne	1 671	60	1 429	757	623	1	37
Str n Bodro	2 263	198	1 742	1 108	420	0	92
Sv Mária	1 293	73	545	464	37	0	43
Svatuše	1 015	81	876	611	188	0	42
Svinice	525	31	423	350	51	0	17
Trebišov	6 210	759	4 872	3 957	808	3	103
Trnávka	601	28	405	316	77	0	10
Veľaty	1 204	85	674	552	10	54	52
V Trňa	1 411	66	538	292	70	70	37
V Ozorovce	1 376	66	899	772	86	0	40
V Trakany	1 050	122	866	527	264	0	73
V Horeš	1 823	107	1 583	979	549	0	54
V Kamenec	1 272	88	1 087	750	198	0	47
Viničky	884	64	395	174	68	5	24
Višňov	476	41	440	395	13	0	31
Vojčice	1 789	158	1 616	1 507	29	0	79
Vojka	873	42	754	591	87	3	29
Zatín	2 177	82	1 501	901	560	3	36

Program budovania logistického centra pre agrokomodity v KSK

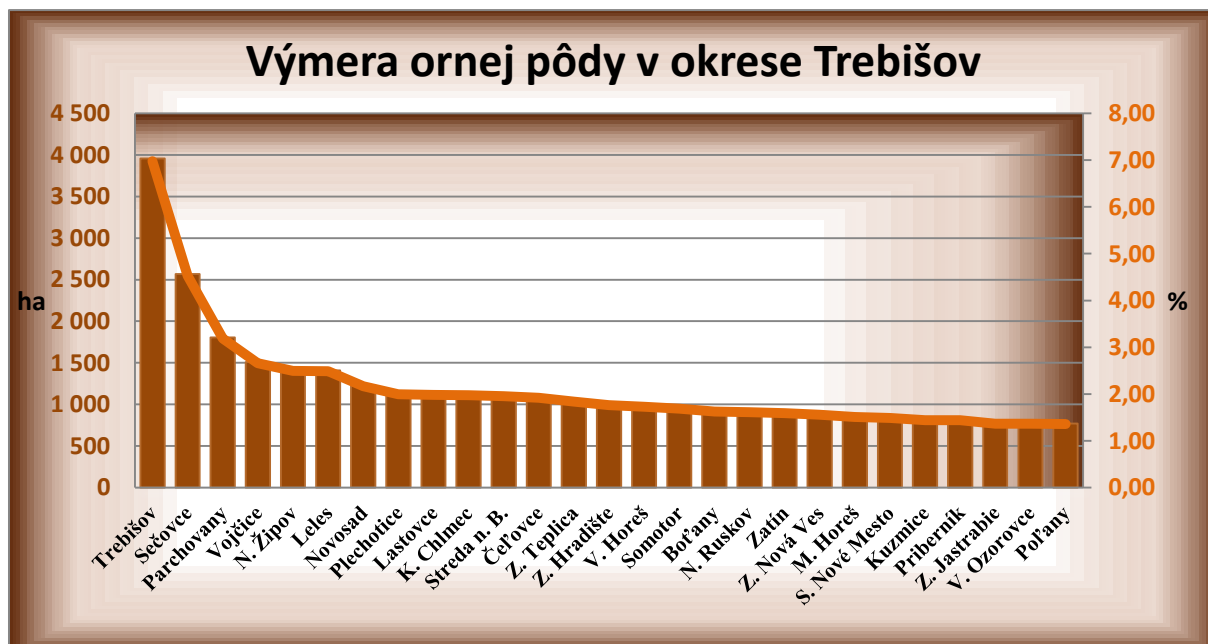
Pokračovanie tabuľky č. 29

OBEC	CV	ZÚO	PP	OP	TTP	OS	Z
Zbehňov	503	40	455	343	89	0	22
Zemplín	1 466	45	841	503	275	0	21
Z N Ves	1 070	112	942	881	23	6	31
Z Teplica	2 681	128	1 456	1 043	260	80	59
Z Hradište	2 017	113	1 797	999	745	0	52
Z Jastrabie	1 073	53	942	773	127	1	31
Z Branč	724	40	626	517	91	0	17

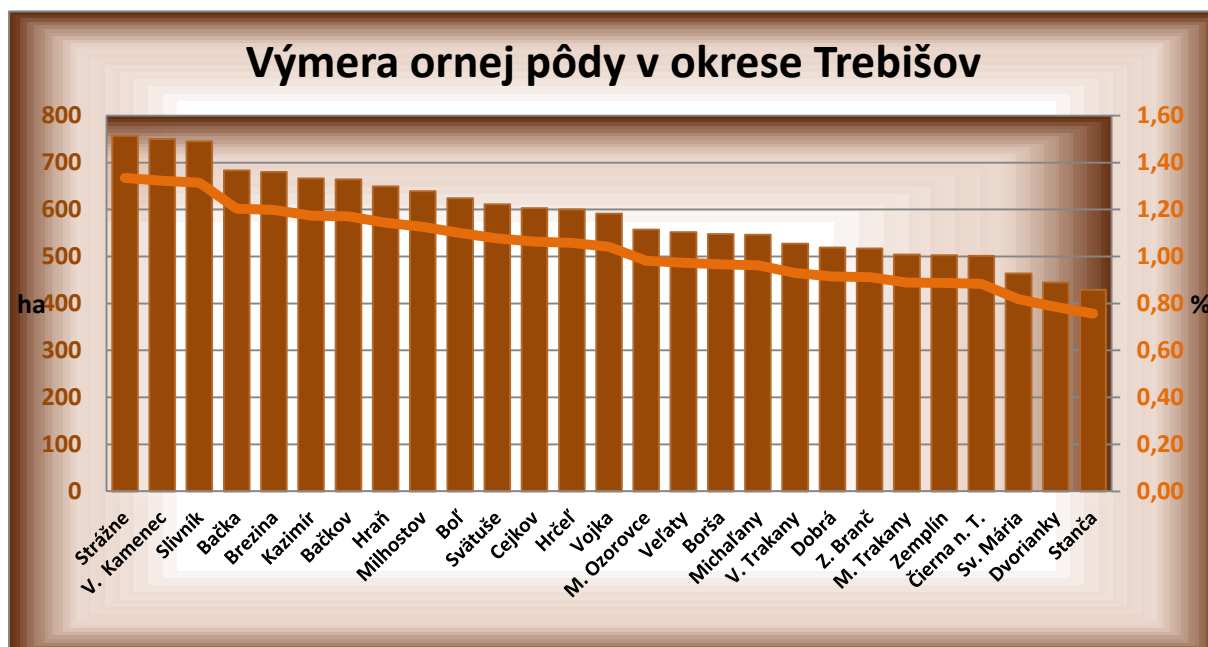
Vysvetlivky: CV – celková výmera; ZÚO – zastavané územie obce; PP – poľnohospodárska pôda; OP – orná pôda; TTP – trvalé trávne porasty; OS – ovocné sady; Z – záhrady

12.20 VÝMERA OP A TTP V OKRESE TREBIŠOV

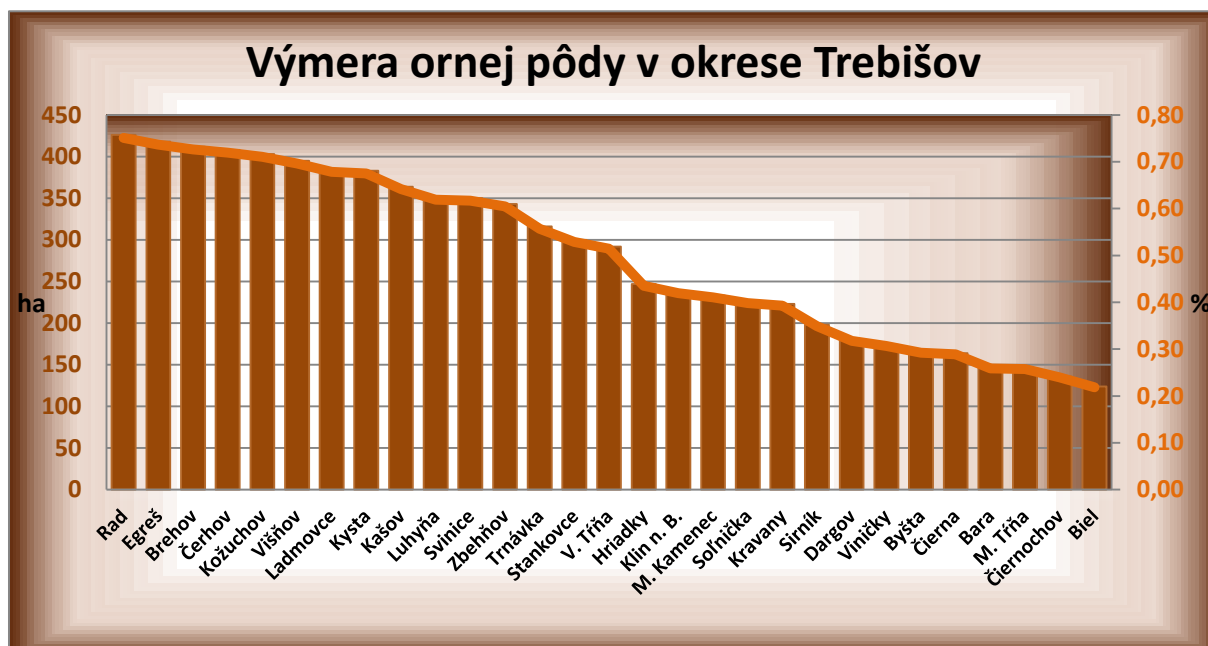
Graf 49.

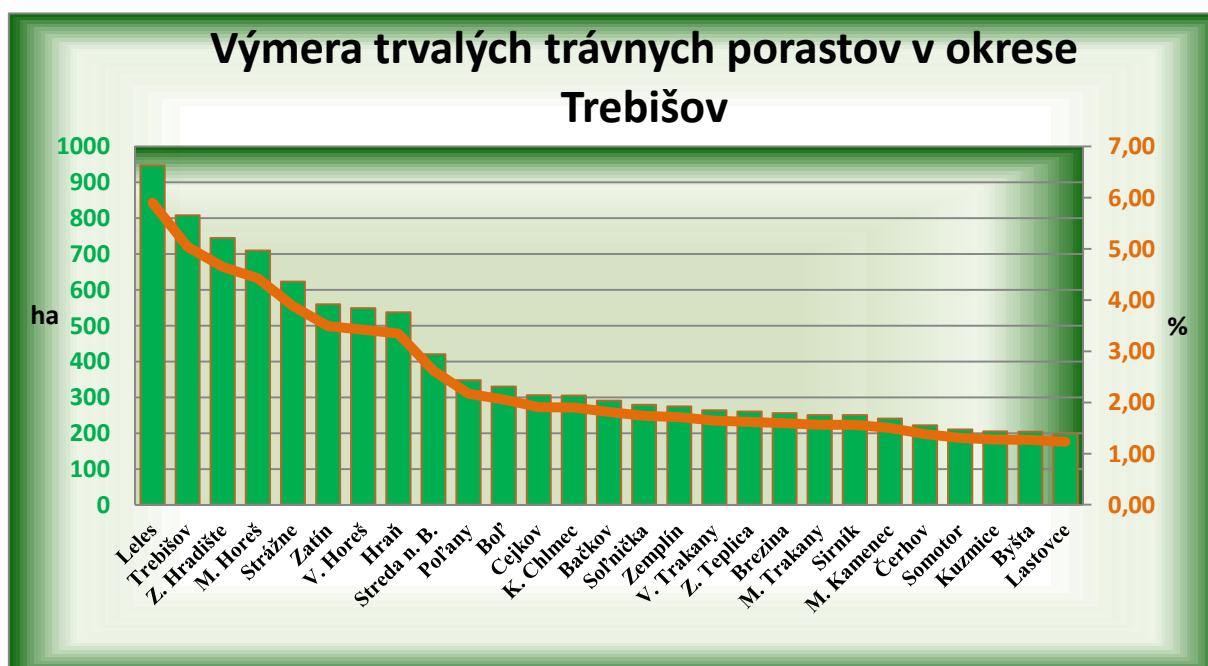
Graf 50.

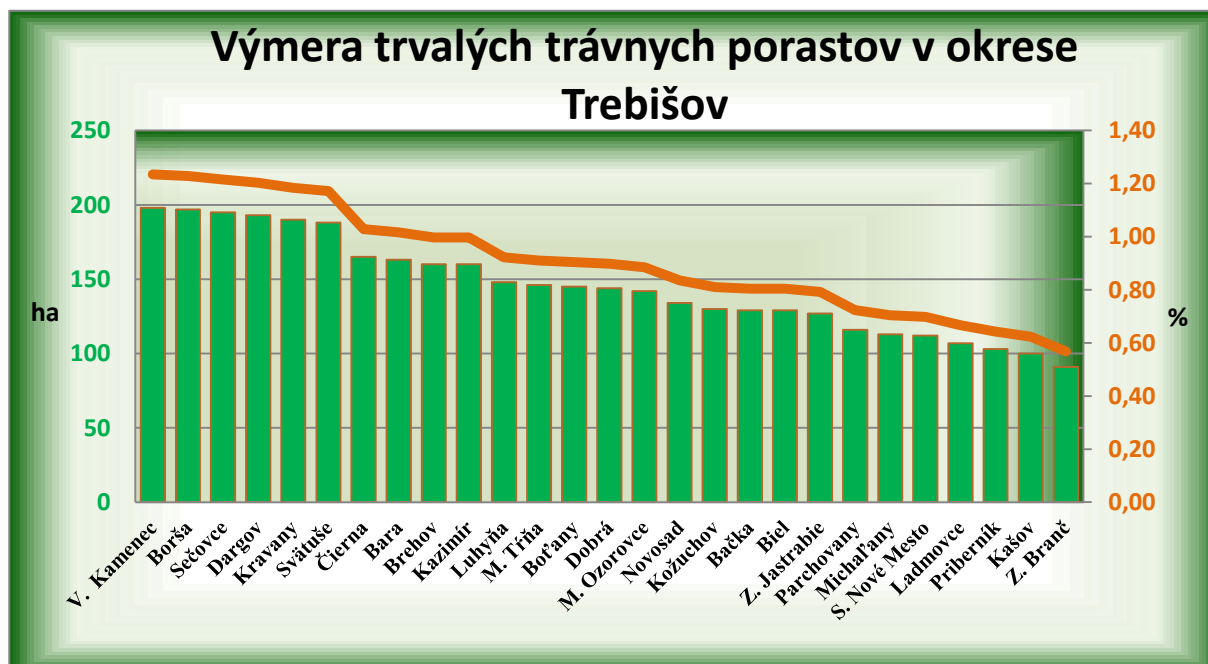
Graf 51.

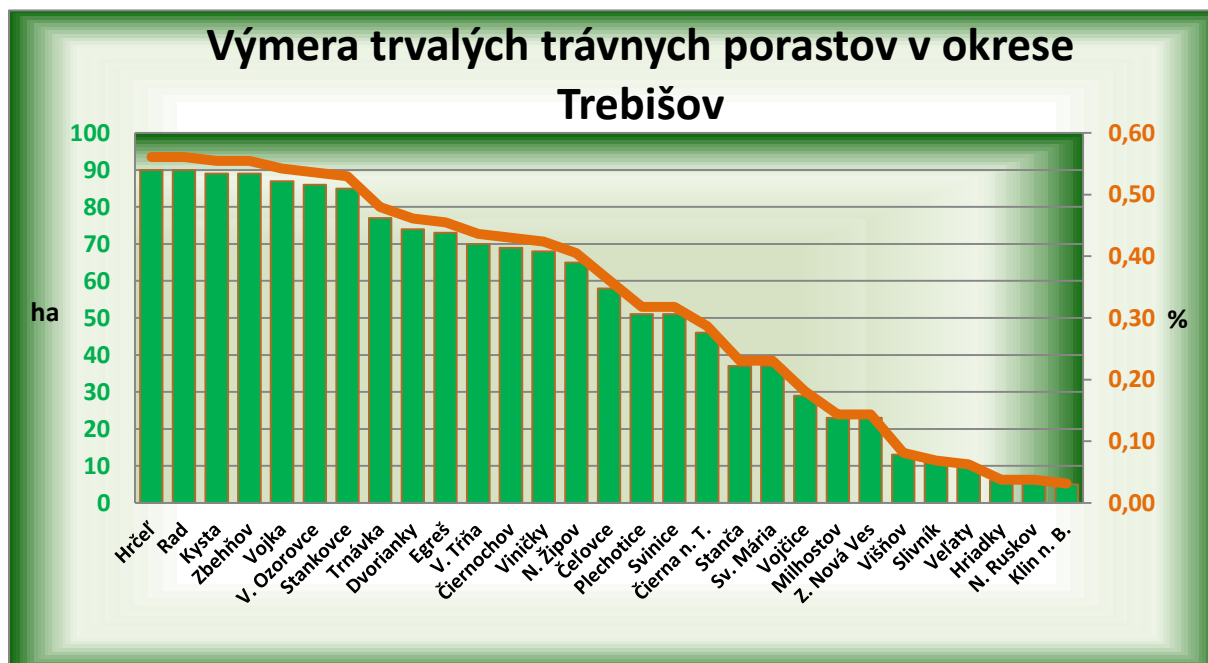
Graf 52.

Graf 53.

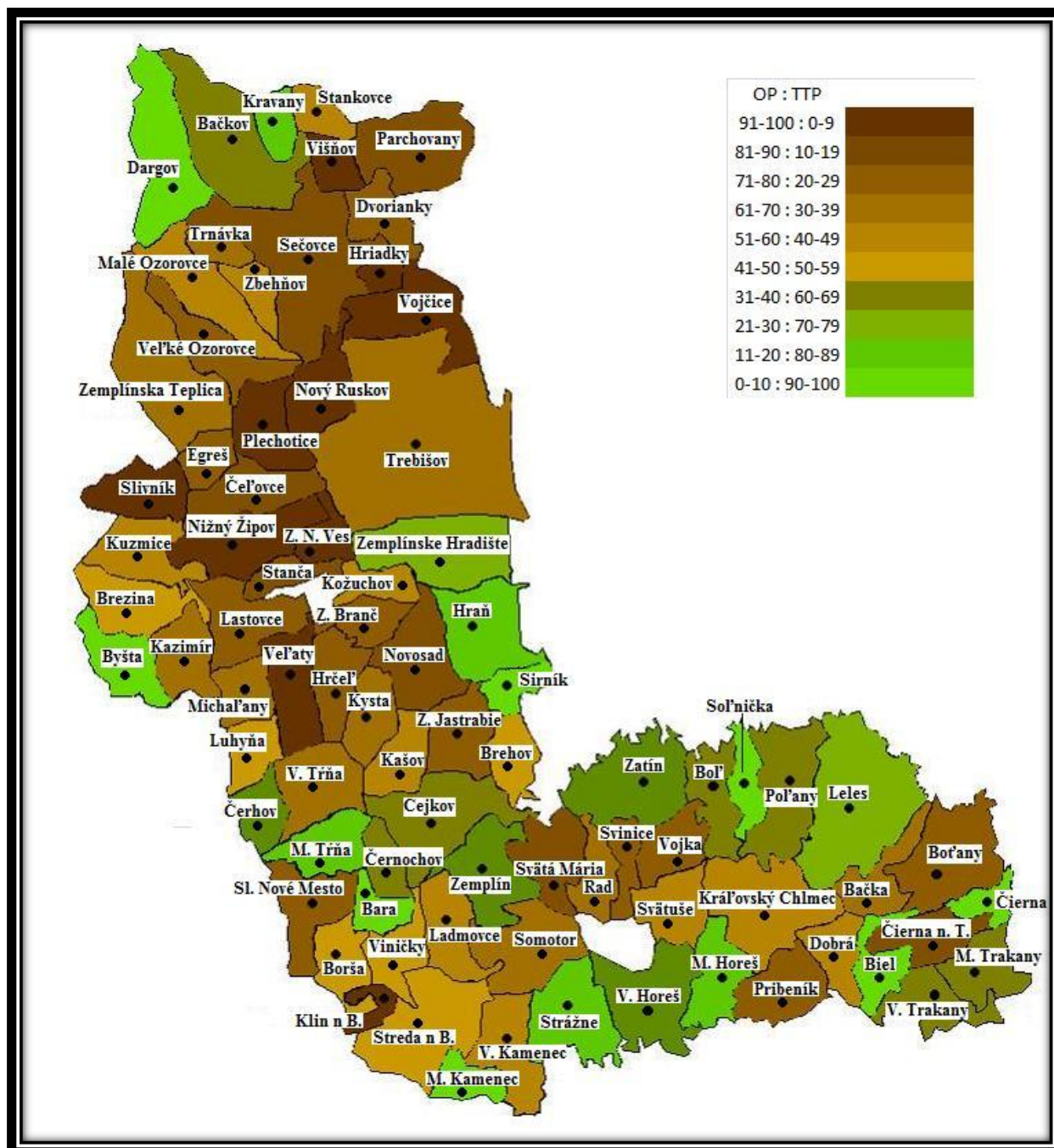

Graf 54.

12.21 POMER OP A TTP V OKRESE TREBIŠOV

Obrázok 14.

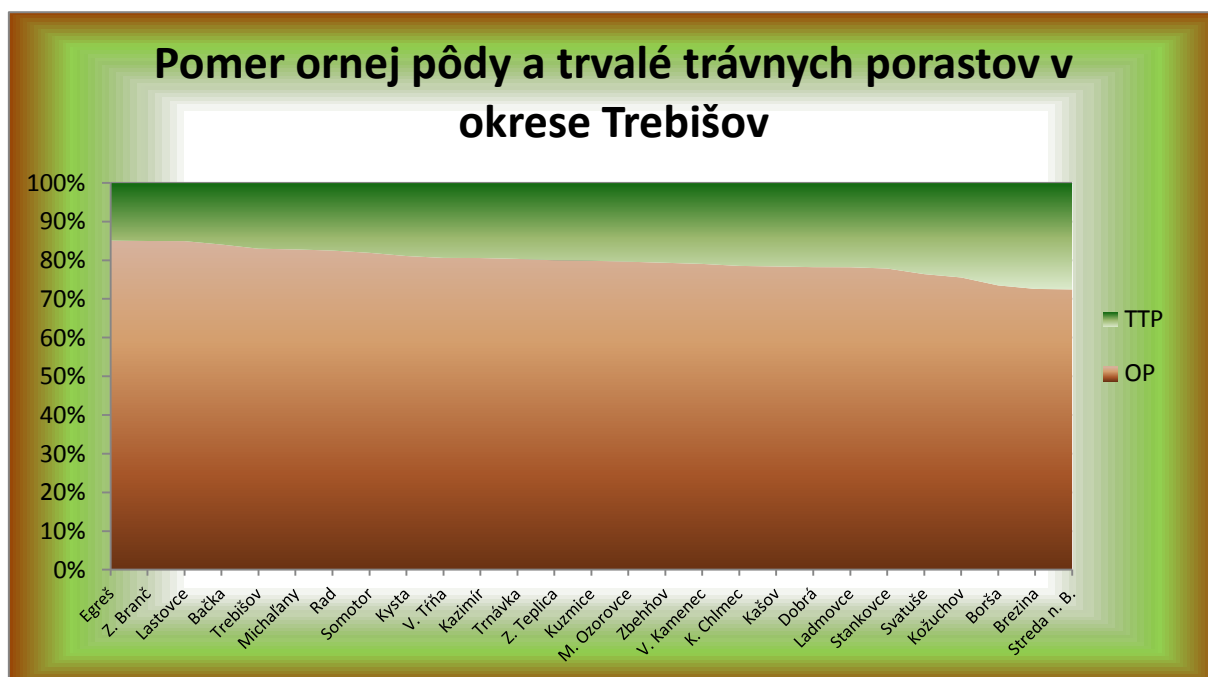
Graf 55.

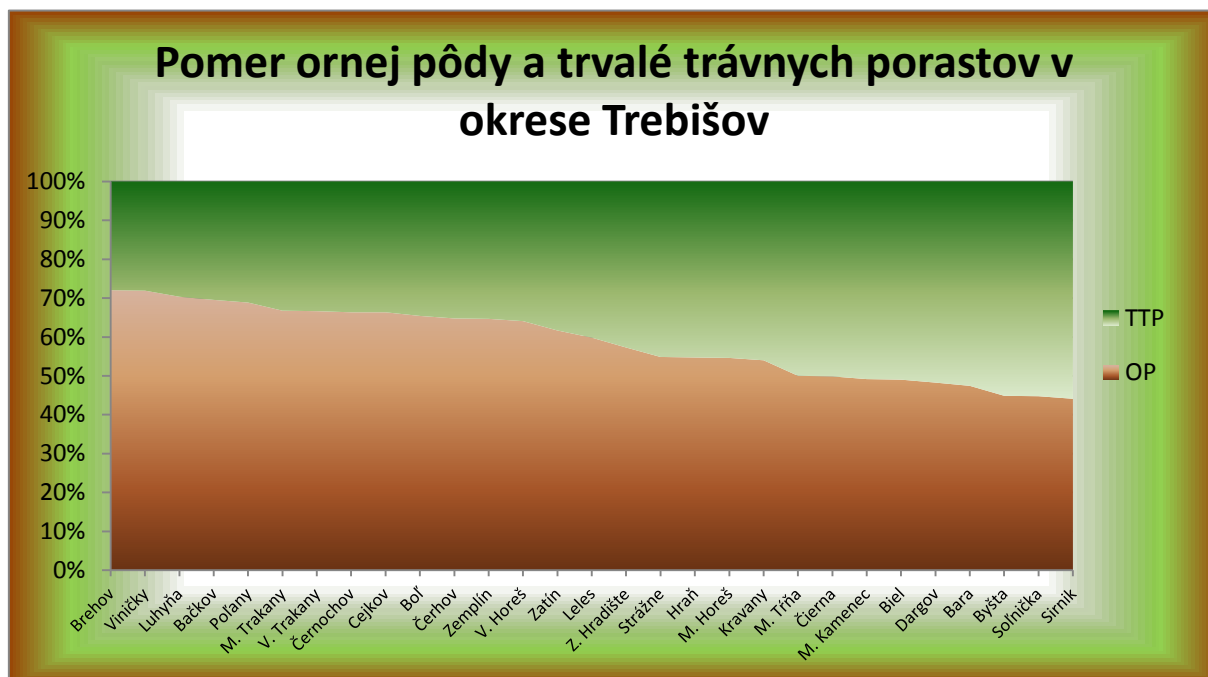
Graf 56.

Graf 57.

Graf 58.

12.22 PRIESKUM DODÁVAŤELOV

12.23 PRIESKUM ODBERATEĽOV

12.24 POZVÁNKA NA SEMINÁR